

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
УСТАНОВА ОСВІТИ «БІЛОРУСЬКИЙ ТОРГОВО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ»
UNIVERSITY «PERSPECTIVA-INT», MOLDOVA
VIDZEME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, LATVIA
POLITECHNIKA OPOLSKA, POLAND
КАРАГАНДИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Е.А. БУКЕТОВА
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**МАТЕРІАЛИ ІІ
МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

МОЛОДЬ, НАУКА, БІЗНЕС

**2-3 жовтня 2018 року
м. Миколаїв**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
УСТАНОВА ОСВІТИ «БІЛОРУСЬКИЙ ТОРГОВО-
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ»
UNIVERSITY «PERSPECTIVA-INT», MOLDOVA
VIDZEME UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES, LATVIA
POLITECHNIKA OPOLSKA, POLAND
КАРАГАНДИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Е.А. БУКЕТОВА
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**МАТЕРІАЛИ II
МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

МОЛОДЬ, НАУКА, БІЗНЕС

**Миколаїв
2018**

Друкується за рішенням вченої ради обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету (протокол № 3 від 26.11.2018 р.).

Молодь, наука, бізнес : матеріали Міжнарод. студ.наук. конф., 2-3 жовтня 2018 р., Миколаїв. – Миколаїв : МНАУ, 2018. -_с.

Посвідчення про державну реєстрацію Міжнародної науково-практичної конференції «Молодь, наука, бізнес » видане УкрІНТЕІ № 831 від 21.12.2017 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шебанін В.С., д-р техн. наук, професор, академік НААН, ректор МНАУ; **Крайждан А.В.**, д-р істор. наук, професор, ректор університету «PERSPECTIVA-INT»; **Новіков О.Є.**, д-р екон. наук, доцент, проректор з наукової роботи МНАУ; **Бобович А.П.**, канд. екон. наук, доцент, проректор з наукової роботи та інновацій Установи освіти «Білоруський торгово-економічний університет споживчої кооперації»; **Вишневська О.М.**, д-р екон. наук, професор, голова організаційного комітету конференції, декан обліково-фінансового факультету МНАУ; **Астаф'єва В.О.**, канд. екон. наук, доцент, декан обліково-фінансового факультету Установи освіти «Білоруський торгово-економічний університет споживчої кооперації»; **Андерсонс А.**, канд. екон. наук, доцент, декан факультету суспільства і науки Відземського університету прикладних наук; **Хусаїнова Ж.С.**, канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри економіки та міжнародного бізнесу, керівник Центру молодіжного підприємництва Карагандинського державного університету імені Е.А. Букетова; **Потривасва Н.В.**, д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування МНАУ; **Бобровська Н.В.**, канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування, заступник декана обліково-фінансового факультету з наукової роботи МНАУ; **Брик Г.В.**, канд. екон. наук, доцент, заступник декана економічного факультету з наукової роботи ЛНАУ; **Козаченко Л.А.**, канд. екон. наук, доцент, в.о. завідувача кафедри обліку і оподаткування МНАУ; **Пономаренко П.Г.**, канд. екон. наук, доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку Установи освіти «Білоруський торгово-економічний університет споживчої кооперації»; **Сіренко Н.М.**, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування МНАУ; **Ханстантинов В.О.**, д-р політ. наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії і суспільних наук МНАУ; **Березовська Т.В.**, канд. іст. наук, доцент, в.о. завідувач кафедри українознавства МНАУ; **Волосяк Ю.В.**, канд. техн. наук, доцент, завідувач кафедри інформаційних систем і технологій МНАУ.

У збірнику наведено матеріали Міжнародної студентської наукової конференції «Молодь, наука, бізнес», де викладено результати наукових досліджень здобувачів вищої освіти вітчизняних та зарубіжних ВНЗ.

Результати можуть бути використані для подальших досліджень, формування наукових ідей.

СЕКЦІЯ 1
**«ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»**

Алсебаї А. О.,
Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Сопіга М.В.,
Здобувач вищої освіти напряму підготовки «Облік і аудит»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м.Миколаїв, Україна
alinaalsibai@gmail.com

**ВИМОГИ ДО СКЛАДАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ
БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ**

Розглянуто питання щодо вимог до класифікації управлінської облікової звітності. Обґрунтовано принципи формування обліково-аналітичної інформації в управлінській звітності. А також визначено необхідність формування якісної управлінської звітності, яка дозволяє уникнути дублювання однакових показників, а отже вимагає їх чіткої класифікації.

Ключові слова: *управлінський облік, внутрішня бухгалтерська звітність, принципи внутрішньої бухгалтерської звітності, формат внутрішньої звітності, система показників внутрішньої звітності, класифікація управлінської бухгалтерської звітності.*

Сучасні тенденції розвитку бізнесу в Україні зумовили зміни в системі обліково-аналітичної інформації, що покликана забезпечити внутрішні потреби менеджерів підприємств при прийнятті управлінських рішень. Аналіз розвитку бухгалтерської звітності в Україні показує, що традиційно звітність розглядалася як джерело інформації для зовнішніх користувачів. При цьому, незважаючи на те, що з моменту становлення системи управлінської бухгалтерської звітності пройшов порівняно невеликий проміжок часу, можна говорити про наявність чітких відмінностей між публічною бухгалтерською звітністю та управлінською.

Управлінська бухгалтерська звітність – це інформативна форма, в якій подаються істотні для вибору певного варіанту дій відомості з великої кількості альтернативних [4]. Відсутність регламентації управлінського обліку на підприємствах дозволяє склад і зміст звітних показників, форми і строки їх подання встановлювати самостійно, що впливає від виду економічної діяльності господарюючого суб'єкта, організаційно-правової форми, стратегії і тактики управління, кваліфікації управлінського персоналу тощо.

Управлінська бухгалтерська звітність може містити документи, звіти, інструкції, положення, розроблені і затверджені самостійно підприємством [2].

Лаговська О. А. у своїй роботі зазначає, що здатність бухгалтерського обліку задовольняти інформаційні потреби управлінського персоналу в значній мірі залежить від якості інформації [4].

На думку Безвrehнього К. В. регулювання організацію бухгалтерського обліку нарівні суб'єкта господарювання дозволяє інтегрування внутрішніх

нормативних документів для управління, в межах якого формується система внутрішньої документації для цілей внутрішньогосподарського (управлінського) обліку та внутрішньогосподарської (управлінської) звітності підприємства [1].

Аналіз наукових робіт економістів вказує на те, що існує необхідність формування якісної управлінської звітності, яка дозволяє уникнути дублювання однакових показників, а отже вимагає їх чіткої класифікації [1, 2, 3, 4].

Наразі сформовано декілька класифікацій за різними критеріями, зокрема: за формою подання (табличні, графічні, текстові); за видами діяльності (по закупівлі та заготовленню, по виробництву, по реалізації); за рівнем представлення (для власників, для менеджерів структурних підрозділів, для менеджерів нижчої ланки); за обсягом інформації (оперативні, поточні, зведені); за змістом (комплексні, по ключових позиціях, аналітичні) [4].

Різні групи користувачів (вище керівництво; менеджери середнього рівня; менеджери нижчого рівня всередині організації), що уповноважені приймати управлінські рішення потребують різну інформацію управлінського обліку, що трансформується в показники внутрішньої звітності. Отже, залежно від різних класифікаційних ознак управлінської звітності для внутрішніх стейкхолдерів звітну інформацію можна представити наступним чином:

I. В управлінських звітах, адресованих вищому керівництву організації, повинно знайти відображення:

- фактично досягнуті результати виробничої, інвестиційної, фінансової та інших видів діяльності як в цілому, так і по окремих структурних підрозділах;
- оцінка внутрішніх і зовнішніх факторів, що вплинули і впливають на результати виконання цілей бізнес-структури;
- планові і прогностні індикатори розвитку організації на майбутній період фінансування.

II. Керівникам структурних підрозділів в управлінській звітності слід представляти:

- показники діяльності структурних підрозділів та результати їх аналітичної обробки;
 - інформацію планового і прогностного характеру по підприємству в цілому, і по окремих структурних ланках;
- необхідну інформацію про суміжних підрозділах і контрагентів.

III. Менеджерам нижчої ланки управління, відповідальним за певні ділянки діяльності, необхідно отримувати і аналізувати інформацію:

- про цю діяльність через систему синтетичних і аналітичних показників;
- пов'язану з прогностними оцінками внутрішніх і зовнішніх чинників;
- іншу інформацію, здатну вплинути на формування підсумкових результатів діяльності.

З точки зору системного підходу основними етапами формування обліково-аналітичної інформації управлінської звітності є [3]:

- формулювання мети і постановка завдань, які повинні бути вирішені за допомогою формування обліково-аналітичної інформації бухгалтерської управлінської звітності;
- визначення суб'єктів, що беруть участь у формуванні обліково-аналітичної інформації внутрішньої бухгалтерської звітності і які користуються інформацією бухгалтерської управлінської звітності;
- визначення об'єктів, інформація про які повинна бути представлена у бухгалтерській внутрішній звітності;
- розробка регламентів, відповідно до яких буде формуватися обліково-аналітична інформація внутрішньої звітності по кожному об'єкту;
- розробка засобів обробки інформації про об'єкти бухгалтерської управлінської звітності як системи показників, що характеризують зовнішнє і внутрішнє середовище організації;
- формування каналів надходження різної інформації для створення на її основі системи обліково-аналітичної інформації управлінської звітності;
- побудова узагальненої моделі фінансово-господарської діяльності організації за допомогою використання системи обліково-аналітичної бухгалтерської управлінської звітності.

Загалом, у управлінській бухгалтерській звітності використовуються свої принципи формування обліково-аналітичної інформації. Склад показників і структура управлінської бухгалтерської звітності є більш складними, ніж аналогічні показники фінансової звітності, так як є джерелом для більш багатогранного і глибинного аналізу господарської діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Безверхий К. В. Формування внутрішньогосподарської (управлінської) звітності підприємства / К. В. Безверхий // Економіка: теорія та практика. – 2015. – № 2. – С. 49-55.
2. Брик Г. Управлінська (внутрішньогосподарська) звітність аграрних формувань / Г. Брик // Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК. – 2014. – № 21(1). – С. 77-84.
3. Будько О. Формування цілісної обліково-аналітичної системи суб'єктів господарювання : [Електронний ресурс] / О. Будько. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/escap>.
4. Лаговська О. А. Внутрішньофірмове регламентування підготовки управлінської бухгалтерської звітності / О. А. Лаговська // Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки. – 2017. – Вип. 52. – С. 69-73.

A. Alsebai, M. Sopiha. Requirements for complexing and classification of manager accounting accounts.

Sammary

This study examines the issue of requirements for the classification of managerial accounting reporting. The principles of formation of accounting and analytical information in managerial reporting are substantiated. And also in the necessity of forming high-quality managerial reporting, which avoids duplication of the same indicators, and therefore requires their strict classification.

Key words: management accounting, internal accounting, principles of internal accounting, format of internal reporting, system of indices of internal reporting, classification of management accounting.

*Науковий керівник: Козаченко Л.А., канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна.*

Богославець І.А.,
Здобувач вищої освіти напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»
Пузик О.О.,
Магістр спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Шевченко А.І.,
Здобувач вищої освіти напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
irinabohoslavets98@gmail.com
lenka03770277@ukr.net

СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДІАГНОСТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ПЕРСОНАЛУ

У роботі визначено основні риси соціального аудиту. Виявлено особливості застосування соціального аудиту в системі оцінювання соціальної безпеки підприємства. Представлено методiku оцінки соціальної безпеки персоналу організації за допомогою соціального аудиту.

Ключові слова: соціальний аудит, соціальна безпека, діагностика, соціально-економічна система.

В сучасних умовах господарювання соціальна безпека персоналу представляє собою сукупність заходів, спрямованих на збереження соціального ядра персоналу, створення максимуму умов для його продуктивної діяльності, приховування і збереження комерційної таємниці, запобігання економічних злочинів [1]. Основними інструментами їх діагностики є структурованість, концептуальна єдність, агрегованість характеру та аналіз міри задоволення [2]. В даний час соціальний аудит розглядається більшістю вчених як ефективний метод регулювання соціально-трудових відносин. Соціальний аудит як один з інструментів діагностики набирає дедалі вагомого значення. Це підтверджується тим, що проблеми соціального аудиту та як інструмент діагностики соціальної безпеки персоналу все частіше привертають увагу вітчизняних та закордонних науковців.

Аналіз теоретичних підходів до сутності і змісту соціального аудиту показує, що сучасні українські дослідники визначають соціальний аудит як процес, що дозволяє оцінити ефективність управління соціально-трудовими відносинами на рівні організації, регіону, суспільства, а також в якості інструменту оцінки соціальних ризиків найманого персоналу. Деякі автори [1, 3] пов'язують поняття соціального аудиту з поняттям соціальної відповідальності бізнесу та влади перед суспільством, а також з поняттям соціальної звітності [1, 2, 4].

Основними рисами соціального аудиту як інструменту діагностики соціальної безпеки персоналу є:

- оцінка стану соціально-трудової сфери підприємства, в тому числі реальні загрози і потенційні ризики загострення соціально-трудових відносин, основних причин виникнення соціальних ризиків, визначення варіантів оптимізації соціальних ризиків;

- отримання об'єктивної оцінки ефективності соціальної політики, рівня задоволеності працівників працею;
- виявлення причин погіршення соціального клімату на підприємстві і розробку шляхів зниження соціальної напруженості;
- діагностика причин виникнення соціальних проблем, різнобічну оцінку важливості, терміновості і можливостей їх вирішення, вироблення рекомендацій з профілактики соціальної напруженості в організації, вдосконалення управління персоналом [2, 4].

Погоджуємося з думкою що, соціальний аудит як комплексний інститут перевірки і контролю соціально-трудової сфери підприємства може бути використаний для оцінки соціальної безпеки найманого персоналу.

Методика оцінки соціальної безпеки персоналу організації містить п'яти етапів (табл.1).

Таблиця 1 Методика оцінки соціальної безпеки персоналу організації за допомогою соціального аудиту

Етап	Назва етапу	Зміст етапу
Етап 1	Збір інформації про стан соціально-трудових відносин на підприємстві	Вивченню повинна бути піддана інформація, що характеризує соціально-трудову сферу підприємства.
Етап 2	Оцінка ризиків персоналу	Оцінці повинні бути піддані такі види ризиків персоналу, як ризики порушення прав і свобод особистості, фізичного і психічного насильства на роботі, приниження честі і гідності, ризики ушкодження здоров'я, втрати роботи, зниження рівня доходу, а також ризики втрати (зменшення) ділової репутації персоналу.
Етап 3	Оцінка соціальної та правової захищеності персоналу	Оцінка проводиться на основі формування і розрахунку системи показників. Далі здійснюється порівняння показників оцінки з індикативними значеннями. В результаті порогові значення соціальної і правової захищеності визначають кордон переходу показника з нормального стану в кризовий («небезпечний»).
Етап 4	Оцінка соціального клімату	Для вивчення соціального клімату слід використовувати якісні методи дослідження, до яких відноситься експертне опитування, а також анкетування персоналу.
Етап 5	Заключний	Розробка заходів, спрямованих на забезпечення соціальної безпеки персоналу, підвищення рівня захищеності персоналу з метою формування соціальної політики організації, спрямованої на реалізацію та задоволення життєво важливих інтересів найманого персоналу

Джерело: згруповано автором на основі [4, 5, 6]

На наш погляд, запропонована методика оцінки соціальної безпеки персоналу доповнює існуючі в економічній літературі підходи до проведення соціального аудиту на підприємстві, розширює межі його використання як ефективного інструменту діагностики соціальних ризиків і загроз безпеці найманого персоналу.

Список використаних джерел

1. Беркович Т.А. Аудит і контролінг персоналу: навч. допомога./ Т.А.Беркович – К. : Тернопіль, 2016. – 256 с.
2. Іванов С.Ю. Забезпечення соціальної безпеки працівників сучасних організацій [Електронний ресурс] / С.Ю.Іванов // Вісник Київ.нац.торг.-екон. ун-т. - 2015. - № 1 (21). – Режим доступу : // http://search.ua/1_doc2.nsf/link1/ME07222.html.
3. Шулуc А.А. Концепція української моделі соціального аудиту / А.А.Шулуc, Ю.М.Попов // Народонаселення. - 2015. - № 4. - С. 33-55.
4. Мешков В.Р. Соціальний аудит в Україні: цілі, завдання, проблеми становлення / В.Р. Мешков, В.І. Колосков, О.В. Епархіна – К. : Фенікс, 2017. – 158 с.
5. Мешков В.Р. Соціальний аудит: закордона практика / В.Р. Мешков // Суспільство і економіка. 2009. - № 6. - С. 97-114.
6. Свиридов А.К. Соціальний аудит - найважливіший елемент взаємної відповідальності учасників соціального партнерства / А.К. Свиридов // Теорія і практика суспільного розвитку. 2017. - № 1. - С. 34-37.

I. Bohoslavets, O.Puzyk, A. Shevchenko. Social audit as a tool of social security enterprise.

Summary

The work outlines the main features of social audit. This study has enabled to make some conclusions about the features of the social audit in the evaluation of social enterprise security. The methodology for assessing the social security of the personnel of the organization by means of social audit is presented.

Key words: social audit, social safety, diagnostics, socio-economic system.

*Науковий керівник: Сирцева С.В., канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна.*

Василенко М.Ю.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
vasilenko.marishkaaa@gmail.com*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ТА РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Досліджено теоретичне обґрунтування управління фінансово-господарською діяльністю підприємства через бухгалтерський баланс. Розкрито сутність балансу в управлінні підприємством.

Ключові слова: баланс, бухгалтерський баланс, фінансово-господарська діяльність, управління підприємством.

Управління фінансово-господарською діяльністю підприємства потребує своєчасної та достовірної інформації про стан та рух господарських засобів за складом і розміщенням, джерелами формування та цільовими призначеннями. Такі відомості можна отримати за допомогою бухгалтерського балансу. Слово «баланс» від французького означає ваги, врівноваженість [1].

Бухгалтерський баланс є багатим джерелом інформації, на базі якого розкривається фінансово-господарська діяльність економічного суб'єкта.

Бухгалтерський баланс – це метод відображення стану господарських засобів (майна) за їхнім складом і джерелами їх утворення у вартісній оцінці на певну дату за формою балансу [2].

Завдання бухгалтерського балансу - дати узагальнену інформацію про активи і їх джерела у вартісному вимірнику на певну дату. Така інформація

необхідна внутрішнім (менеджери, спеціалісти, працівники підприємства) та зовнішнім (акціонери, кредитори підприємства, податкові служби) користувачам для прийняття рішень [3].

Форма балансу та порядок його заповнення в Україні регулюються наказом про «Загальні вимоги до фінансової звітності». Згідно зі ст. 11 «Загальні вимоги до фінансової звітності» Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» баланс, разом із звітом про фінансові результати, звітом про рух грошових коштів, звітом про власний капітал, звітністю за сегментами та примітками до звітів, є складовою фінансової звітності підприємства [4].

За формою баланс — таблиця, на лівій стороні якої відображають склад і розміщення господарських засобів і яка називається активом, а на правій стороні, що називається пасивом, відображають джерела формування господарських засобів. Слова «актив» і «пасив» означають відповідні сторони бухгалтерського балансу. Це так звана горизонтальна форма побудови бухгалтерського балансу, як правило, характерна для Німеччини, Італії, Росії. Для України така побудова практична і традиційна. Скажімо, в Англії, США використовують вертикальну форму побудови бухгалтерського балансу: спочатку показують склад активу, а потім — пасиву [5].

Баланс підприємства - це віддзеркалення його фінансового стану на конкретний момент часу. Результати руху фінансових потоків фіксуються в структурі капіталу, розмірах цільових фондів і фінансових активів, нарахованій амортизації.

Види бухгалтерського балансу:

- вступний складається на початку діяльності підприємства;
- періодичний складається протягом календарного року за звітний період;
- ічний відображає стан капіталу підприємства розміщеного в активах і пасивах на початок наступного року а також результати діяльності за попередній рік;
- б'єднувальний складається в разі злиття кількох підприємств;
- розподільний складається при реструктуризації великих підприємств;
- санований призначений для коригування контрактивних та контрпасивних статей балансу;
- ліквідаційний складається в разі ліквідації підприємства, яке має статус юридичної особи;
- зведений складається на підприємстві, до складу якого входять реструктуризовані підприємства чи господарства, виділені на самостійний баланс;
- консолідований передбачає включення до його складу всіх підприємств однієї компанії, фірми, концерну з правом юридичної особи.

Баланс становить найбільший інтерес для всіх користувачів фінансової інформації, оскільки саме він показує залежність підприємства від зовнішніх і позикових джерел фінансування, стан стосунків постачальниками і покупцями, напрямки інвестиційної діяльності підприємства та джерела його фінансування.

Дані балансу свідчать про те, що має в своєму розпорядженні підприємство, скільки воно заборгувало постачальникам і кредиторам, яким є його власний капітал. Будь-яка господарська операція призводить до зміни балансу, і при нагоді його щоденного складання можна спостерігати залежність заходів, що проводяться, і фінансового стану. Балансом є зіставлення активів і пасивів підприємства, тобто грошових коштів і майна із зобов'язаннями підприємства щодо його власників і кредиторів [6].

В управлінні підприємством баланс є найважливішим інструментом вивчення і діагностики фінансової рівноваги, спостереження за потенційними факторами її порушення. За допомогою ліквідних засобів підприємство повинне гасити свої борги у встановлені терміни, а також підтримувати функціональну рівновагу між джерелами і зобов'язаннями, забезпечуючи стабільність перших і цільовий напрям других [7].

Виходячи з даних бухгалтерського балансу, можна дослідити підприємство, дати характеристику стану фінансово-господарських засобів і джерел їх формування на звітну дату в грошовому вимірнику. Тому не випадково баланс є основною формою звіту про фінансовий стан підприємства.

Важливою умовою повного якісного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства є вміння аналізувати фінансову звітність, і, зокрема, основну її форму - бухгалтерський баланс. Важливо розуміти економічне втримування кожної балансової статті, способів її оцінки, ролі в діяльності підприємства, характеру змін сум по тій або іншій статті й значення цих змін для оцінки економіки підприємства. Уміння читати бухгалтерський баланс дає можливість тільки на підставі вивчення балансових статей одержати значний обсяг інформації про підприємство.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський облік: Навч. посіб. \ Белінська О.В., Однолько В.О. – Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2013. – 166 с.
2. Конспект лекцій з дисципліни «Бухгалтерський облік» для студентів за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит» (Частина I) / Укладач О.В. Будько – Кам'янське: ДДТУ, 2016 – 116 с.
3. Сук Л.К., Сук П.Л. Бухгалтерський облік: Навчальний посібник. – К.:Знання, 2008. – 507 с.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»:Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року №73 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/SH000099.html
5. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2011 рік) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу
6. Карпенко Г. В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства. // Економіка держави. – К. 2010, №1, - 61-62 с.
7. Планування діяльності підприємства: Конспект лекцій / Укладач О.Ю. Древаль. – Суми: Вид-во СумДУ, 2008. – 146 с.

M. Vasilenko. Accounting balance and role in management enterprise.

Summary

The theoretical substantiation of management of financial and business activity of the enterprise through the balance sheet is researched. The essence of the balance in the management of the enterprise is disclosed.

Key words: balance, balance sheet, financial and economic activity, enterprise management.

*Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р. екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Вербовенко Ю.В.

Здобувач вищої освіти напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

Чопко К.І.

Здобувач вищої освіти напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

kozachenko15@ukr.net

ФОРМУВАННЯ «ЄДИНОГО ПОГЛЯДУ» НА ІНФОРМАЦІЮ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Розглянуто основні причини проблем «єдиного погляду» на управлінську інформацію. Досліджено поняття «сховища даних» як підхід до вдосконалення управління підприємством.

Ключові слова: *управлінська інформація, сховище даних, бізнес-процес.*

Сучасні підходи до розуміння управлінської інформації як джерела необхідних та актуальних даних, що безпосередньо впливають на управлінські рішення керівників підприємств та стейкхолдерів окреслені науковцями різних галузей, зокрема психологами, економістами, фахівцями у сфері кібернетики та інші.

Визначення інформації характеризувало відомості, передані людьми усним, письмовим або іншим способом. Подальша еволюція поняття інформації показала, що інформація не має сенсу без зв'язку з метою її отримання чи обробки. Справжня інформація існує лише тоді, коли попередньо поставлена мета, прагнення до досягнення якої приводить до усвідомленого аналізу сигналів навколишнього середовища [1].

Проблеми щодо «єдиного погляду» на інформацію в управлінні підприємствами досліджувалися у працях таких фахівців, як Виханського О.С., Іванової В.В., Новак В.О., Наумова А.І., Николаєва Є.К., Шаховської Н.Б. та інших.

Нашою метою є аналіз та спроба узагальнити існуючі проблеми щодо «єдиного погляду» на інформацію в управлінській діяльності, що зустрічаються практично у будь-якому підприємстві. Зокрема, в інформаційних системах підприємства є вся інформація, що зберігається в різних транзакційних системах, базах даних і електронних таблицях, яка є необхідною для аналізу та здійснювати його неможливо. Зумовлена така проблема відмінностями в форматах даних, а також зберіганні цих самих даних. Аналітик перетворюючи аналітичні дані в корисну інформацію для управління бізнес-процесами повинен розуміти в яких джерелах розміщені дані, знати їх структуру та формат, усунути можливість дублювання даних в різних системах, а також передбачити логічні невідповідності різних джерел.

Не можливо, навіть у шаленому розвитку інформатизації управлінських процесах, виключити людський фактор, як одну з проблем аналітичної обробки інформації. Поєднання роботи двох спеціалістів, фахівця з інформаційних технологій та економіста не тільки вимагає істотних витрат часу, але і часто

призводить до ефекту «зіпсованого телефону». Економіст, як правило, просто не володіє знаннями програміста, що дозволить оперативно підготувати необхідну вибірку і відповісти на питання про те, яким чином були отримані ті чи інші цифри. Отже, фахівець з інформаційних технологій забезпечує необхідні запити до баз даних, економіст - намагається звести дані в єдиний аналітичний звіт, необхідний користувачам. Про те, щоб моделювати можливі ситуації, відстежувати вплив одних показників на інші, прогнозувати тенденції розвитку, проводити порівняльний аналіз і відображати різні зрізи даних, як правило, не йде і мови [1].

У 1980-і рр. згадані проблеми збору, обробки, узагальнення і зберігання управлінської інформації привели до ідеї централізованого зберігання даних, необхідних для подальшого аналізу. У роботі Шаховської Н.Б. зазначено, що всі вихідні дані повинні зберігатися в одному місці, в простій і зрозумілій (а значить, зручною для аналізу) структурі. Саме в цей період виник термін «сховище даних». З тих пір ідеї централізованого зберігання даних отримали значний розвиток, чому в чималому ступені сприяли зростання обчислювальних потужностей, нові мережеві архітектури та інтернет-технології [2].

Американський учений Білл Інмон зазначив, що сховища даних - це «предметно-орієнтовані, інтегровані, стабільні, що підтримують хронологію набори даних, що використовуються для підтримки прийняття управлінських рішень» [3].

Технологія створення «сховища даних» полягає у тому, що дані в сховищі потрапляють з оперативних (транзакційних) систем, а також із зовнішніх джерел. Можемо використати приклад з «матеріальними» сховищами підприємствами, зокрема: сховища даних передбачають такі операції: збір даних (надходження запасів на склад), зберігання даних (складське зберігання запасів), переміщення в вітрини даних (відвантаження запасів покупцю).

На думку Білла Інмона сховище даних приносить довгостроковий економічний ефект тоді, коли воно стає надійним механізмом доставки даних, суттєвих для аналізу і прийняття рішень. При цьому не слід забувати, що побудова сховища даних - досить складний проект і забезпечити його окупність в короткостроковій перспективі буває непросто [3].

Шаховська Н.Б. зазначає, що висока вартість проектів створення сховищ даних пояснюється насамперед необхідністю збору, перетворення і узагальнення даних з різних джерел. До поширених помилок авторка відносить недостатню увагу до якості даних, що зберігаються, а також превалювання технологічних міркувань над економічними [2].

Крім процесу формування інформаційних ресурсів необхідно виділити ще один досить важливий процес, а саме забезпечення інформацією. В.В.Іванова до основних вимог інформаційного забезпечення як процесу пропонує віднести своєчасність, релевантність, комплексність, рівність доступу, організаційну єдність за принципом «єдності точки доступу», оперативність циркуляції інформації (швидкий перехід від однієї структури до іншої) [4].

Наразі розроблено інформаційні продукти та інформаційно-комунікаційні технології, що в повній мірі дозволяють підвищити якість процесу забезпечення інформацією за рахунок створення електронних документів, прискорення руху, незважаючи на час та місцезнаходження користувача.

Таким чином, перетворення даних які мають різну структуру в єдину загальну інформацію, що забезпечить адекватне її сприйняття всіма зацікавленими користувачами для прийняття управлінських рішень, можна вважати однією з найактуальніших завдань.

У міру того, як ринок стає все більш конкурентним, сучасні підприємства швидше опановують нові технології управління, а отже виникає необхідність швидше реагувати на зміни в економічному просторі, що відбуваються.

Найбільших успіхів досягають ті керівники, хто почав використовувати сучасні інформаційні технології в аналізі бізнес-процесів та вже отримав відчутне конкурентну перевагу. Але важливо підкреслити, що успішне застосування управлінської інформації неможливо без «єдиного погляду» всіх користувачів та комплексного впровадження відповідних інструментів аналізу по всьому підприємству. Тільки в умовах, коли зібрана та проаналізована інформація повноцінно використовується усіма менеджерами, можна домогтися більш високого кінцевого результату діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент : навч. посібник / О. С. Виханський., А.И. Наумов. - М., 1998.
2. Білл Інмон Ефективний дизайн бази даних [Електронний ресурс] // – Режим доступу: <http://www.b-eye-network.com/channels/1134/>
3. Шаховська Н. Б. Сховища та простори даних : монографія / Н. Б. Шаховська, В. В. Пасічник; Міністерство освіти і науки України, Національний університет “Львівська політехніка”. – Львів : Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2009. – 240 с.
4. Іванова В.В. Якісні аспекти інформаційного забезпечення економіки, заснованої на знаннях, інформаційними суб'єктами кластерів/ В. Іванова. -Економічний часопис-XXI. - №9-10. – 2011. –С.65-68.

YU. Verbovenko, K. Chopko. Formation of «one summary» on information in management enterprise.

Summary

The main causes of the problems of a “single view” on management information are considered. The concept of “data warehouse” as an approach to improving enterprise management is considered.

Key words: management information, data warehouse, business processes.

*Науковий керівник: Козаченко Л.А., канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна.*

Вітюк В.М.

Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Котова С.О.

Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

botnau@ukr.net

СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНОГО ЗВІТУ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОТРЕБ КОРИСТУВАЧІВ

Окреслено основні складові соціального звіту залежно від потреб користувачів.

Ключові слова: соціальний звіт, користувач, потреба.

Внутрішня звітність є законодавчо не регламентованими, і кожне підприємство самостійно визначає її обсяг, зміст та формати.

Головна мета такої звітності полягає у забезпеченні керівництва та менеджерів необхідними даними для прийняття управлінських рішень, здійснення планування, ведення контролю і виміру показників функціонування підприємства. Іншими словами, внутрішня звітність має цільову спрямованість: конкретне управлінське рішення чи потреби конкретного менеджера. Водночас, користувачами соціальної звітності є не лише управлінський персонал підприємства, що визначає склад та структуру показників і інформації, що наводять у соціальній звітності.

Отже, під час складання соціального звіту визначають хто є зацікавленим користувачем, оскільки мету звіту визначає коло його користувачів. Адже неможливо скласти звіт, який би відповідав на інформаційні запити всіх.

Одні користувачі цікавляться наслідками діяльності підприємства на глобальному рівні (наприклад, його впливом на ефект потепління), інші зосереджуються на локальних проблемах (наприклад, вплив підприємства на місцевий ринок праці).

Якщо власники та інвестори, як правило, достатньо добре вміють читати фінансові та податкові звіти підприємств, то для можливості оцінки такої інформації широкою спільнотою одних цифр мало у зв'язку з відсутністю у населення знань, які дозволяють оцінити цю інформацію.

Серед користувачів, заінтересованих в інформації, представлений в соціальному звіті, І. Жиглей виділяє 7 основних груп: власники, менеджери, інші працівники, інвестори, контрагенти, уряд (держава), місцева громада та суспільні інститути.

Сутність соціального звіту полягає в тому, щоб розкрити всім заінтересованим сторонам інформацію про діяльність підприємства та переваги, які отримує суспільство та окремі заінтересовані особи. Складання такого звіту вимагає творчого, індивідуального підходу, виду діяльності, величини суб'єкта господарювання та багатьох інших параметрів. У зв'язку з цим форма звіту не

може мати шаблон. Однак, такий підхід ускладнює верифікацію звіту та зіставність з іншими.

Так, проаналізувавши зміст та структуру соціальних звітів ТОВ СП «НІБУЛОН» Миколаївського району та ФГ «ВЛАДАМ» Вітовського району Миколаївської області, то вони містять таку інформацію, яка розрахована більше на місцеву громаду та суспільні інститути. Наприклад, обсяги благодійної діяльності, напрями благодійної діяльності, звіти щодо благодійної діяльності тощо.

Отже, соціальна звітність, як і фінансова, і податкова, повинна складатися на основі облікових даних, бути невід'ємним елементом системи бухгалтерського обліку та виступати завершальним етапом облікового процесу, що зумовлює органічну єдність показників, які в ній відображаються, з первинною документацією та обліковими регістрами. Саме такий зв'язок звітності з первинною документацією надає можливість задовольнити різноманітні потреби користувачів та гарантувати об'єктивність її складання.

V. Vityuk, S. Kotova. Structure of a social report depending on the needs of users.

Summary

The main components of the social report are outlined according to the needs of the users.

Key words: social report, user, need.

*Науковий керівник: Чебан Ю.Ю., канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна.*

Врабіє Н. В.

*Магістр 1 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»*

Джосан В. П.

*Магістр 1 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
Nelichka1998@ukr.net*

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У роботі представлена необхідність впровадження системи фінансового контролінгу, яка є запорукою успішного функціонування і розвитку підприємства в довгостроковій перспективі. Досліджено модель впровадження системи фінансового контролінгу, сформульовані етапи алгоритму організації системи фінансового контролінгу на підприємстві.

Ключові слова: контролінг, фінансовий контролінг, організація системи контролінгу, алгоритм формування.

В умовах сьогодення ефективність роботи підприємств все більше залежить від застосовуваних інноваційних технологій та методів управління.

Сучасні підприємства перетворюються у децентралізовані управління і оперують великим потоком інформації, що зумовлює необхідність координації діяльності різних підрозділів, тому виникає необхідність використання досягнень контролінгу, який координує роботу функціональних служб підприємства і надає інформаційно-аналітичну підтримку керівництву при прийнятті управлінських рішень.

У вітчизняній літературі фінансово-економічного напрямку багато уваги приділяється засадам фінансового контролінгу на підприємствах. Проблемами теорії та практики фінансового контролінгу займалися такі відомі вітчизняні та закордонні учені, як Ф. Фрайберг [3], О. Кузакова [2], А. Кармінський [3], С. Фалько [1], А. Женева [1], Н. Іванова [1] та ін.

Але залишається неоднозначним визначення сутності понять «контролінг» і «фінансовий контролінг», функцій, принципів фінансового контролінгу, що ускладнює розробку цілісної системи методичних і практичних рекомендацій щодо його впровадження на підприємствах. Контролінг, забезпечуючи стабільність бізнесу і його фінансів, виявляючи внутрішні резерви і оперативно впроваджуючи інновації, виступає важливим фактором забезпечення конкурентоспроможності підприємства [1].

Служба контролінгу забезпечує системний збір, обробку та аналіз інформації по всіх підрозділах компанії, визначає її відповідність прийнятої стратегії розвитку, готує конструктивні пропозиції для керівництва щодо ефективного вирішення проблем, що виникли [3].

Фінансовий контролінг в рамках досягнення основних цілей забезпечує оптимальний рівень ліквідності, підтримання платоспроможності та фінансової стійкості в середньо- і довгостроковому періоді, забезпечує рентабельність і прибутковість, зростання і управління вартістю підприємства, комплексне і ефективне управління фінансами та корпоративними структурами.

Ефективна система фінансового контролінгу сприяє вирішенню найбільш типових проблем управління фінансами на підприємстві, до числа яких належать:

1. Низька платіжна дисципліна структурних підрозділів.
2. Неконтрольована дебіторська заборгованість.
3. Неефективне управління витратами, що полягає у відсутності чіткої структури витрат.
4. Недостатній рівень відповідальності і мотивації персоналу до зниження витрат.
5. Неправильне визначення прибутковості філій і видів бізнесу.
6. Низький рівень організації системи первинного документообігу.
7. Сплата необґрунтовано високих податків до бюджету.
8. Недосконалість системи внутрішньої фінансової звітності [1].

Система фінансового контролінгу в значній мірі є запорукою успішного функціонування підприємства у довгостроковій перспективі, що відбувається завдяки розробленому ряду методик по організації системи фінансового контролінгу [2].

Формування системи фінансового контролінгу на підприємстві полягає в розробці блоків системи і визначенні послідовності етапів з побудови фінансового контролінгу. Алгоритм формування системи фінансового контролінгу виглядає наступним чином:

1. Визначення об'єкта контролінгу.
2. Визначення видів і сфери контролінгу.
3. Формування системи пріоритетів контрольованих показників.
4. Розробка системи кількісних стандартів контролю.
5. Побудова системи моніторингу показників, що включаються у фінансовий контролінг.
6. Формування алгоритму дій по усуненню відхилень.

Отже, можна зробити висновок, що алгоритм організації фінансового контролінгу вкрай важливий для успіху його постановки. Від того, наскільки ретельно буде обдумане рішення про впровадження, як проаналізовано існуючу систему управління підприємства та яким чином підприємство збирається впроваджувати контролінг, залежить не тільки тривалість, але і вартість проекту впровадження. Тому поставка фінансового контролінгу на підприємстві повинна проходити системно і послідовно.

Результатом впровадження фінансового контролінгу стає система, яка сприяє підвищенню ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства і дозволяє передбачити позитивні результати цієї діяльності.

Список використаних джерел:

1. Кармінський А. М. Контролінг: підручник / А. М. Кармінський, С. Г. Фалько, А. А. Жевага, Н. Ю. Іванова; під ред. А. М. Кармінського, С. Г. Фалько. - К. : Фінанси і статистика, 2014. – С.336 .
2. Кузакова О. А. Стратегічна мета фінансового контролінгу та моніторинг фінансового розвитку корпорації / О. А. Кузакова // Вісник Інжекона: Сер. Економіка. – К.: КГЕУ, 2016. – Вип. 4 (13).
3. Фрайберг Ф. Фінансовий контролінг. Концепція фінансової стабільності фірми / Ф. Фрайберг // Фінансова газета. – 2015. – № 1. – С.101-127.

N. Vrabiiie, V. Josan. Formation of financial control system at the enterprise.

Summary

The paper presents the necessity of introducing a system of financial controlling, which is the key to the successful operation and development of the enterprise in the long run. The model of implementation of the financial controlling system is explored, the stages of the algorithm of organization of the system of financial control in the enterprise are formulated.

Key words: *controlling, financial control, organization of control system, algorithm of formation.*

Науковий керівник: Мікуляк К. А., асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Гринчук Ю. В.

*Магістр 1 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,*

Багатий О. В.

*Магістр 1 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,*

Миколаївський національний аграрний університет,

м.Миколаїв, Україна

ygrinchuk566@gmail.com,

bogatiy1997@gmail.com

КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

У роботі наведено необхідність впровадження контролінгу, як одного з найбільш перспективних підходів до ефективного управління діяльністю підприємства. Розглянуто поняття, цілі, завдання та функції контролінгу, його сутність і роль в системі управління підприємством. Наведено порівняльну характеристику оперативного і стратегічного контролінгу.

Ключові слова: *стратегічний контролінг, оперативний контролінг, система управління.*

Управління підприємством у сучасних умовах вимагає комплексного вирішення численних проблем, обумовлених як зовнішніми, так і внутрішніми факторами. Ефективність системи управління підприємством полягає в умінні передбачити господарську та комерційну ситуацію, попередити негативний вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, вжити заходів щодо мінімізації витрат, забезпечити досягнення поставлених цілей і перш за все отримання позитивного фінансового результату діяльності підприємства – бажаного прибутку.

Ці обставини вимагають формування нових підходів до управління та інструментів їх впровадження. В якості такого інструменту на сьогоднішній день виступає контролінг. Контролінг, як систему ефективного управління підприємством досліджували вітчизняні науковці, до числа яких належать: Н. Г. Данілочкіна [1], А. М. Кармінський [2], С. Г. Фалько [3] та ін.

Контролінг, як нове явище в теорії і практиці сучасного управління підприємством виникло на межі економічного аналізу, планування, управлінського обліку та менеджменту, переводить управління підприємством на якісно новий рівень.

В даний час не існує однозначного визначення поняття «контролінг». Різноманіття визначень пояснюється не тільки тим, що багато авторів є послідовниками різних наукових шкіл, а й свідчить про активно розвивається напрямку в області теорії і практики управління.

Найбільш просте визначення контролінгу може використовуватись як синонім поняття управлінський облік. Одним з головних завдань управлінського обліку є своєчасне забезпечення системи менеджменту підприємства інформацією про доходи підприємства, витрати і результати діяльності в потрібних аналітичних розрізах для прийняття управлінських

рішень з метою підвищення ефективності діяльності за рахунок внутрішніх резервів [2].

Для реалізації кінцевої мети підприємства, контролінг пов'язує всі функції менеджменту, інтегрує і координує їх, причому не підміняє собою управління, а переводить його на якісно новий рівень. Головною метою застосування контролінгу є вдосконалення системи управління розвитком підприємства [2].

При розробці системи контролінгу на підприємстві необхідно враховувати особливості системи менеджменту. В даний час на більшості промислових підприємств існує або посада, або відділ контролінгу, який виконує різноманітний перелік функцій. У більшості підприємств служба контролінгу сприймається як допоміжна служба, в завдання якої входить обслуговування процесу виробництва та прийняття управлінських рішень. При цьому інструменти контролінгу використовуються не в повному обсязі, що порушує комплексність системи контролінгу.

Виділяють стратегічний і оперативний контролінг. При цьому функції оперативного контролінгу закріплюються за підрозділами підприємства, що відповідають за планування, облік, контроль, аналіз, а функції стратегічного контролінгу закріплюються за вищим керівництвом підприємства [3].

Основним завданням оперативного контролінгу є побудова такої системи управління підприємством, яка б сприяла досягненню поточних цілей, що виражаються у вигляді певного рівня прибутку, рентабельності, ліквідності.

Актуальною темою для промислових підприємств є підвищення якості оперативного управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. Оперативний контролінг ґрунтується на даних управлінського обліку.

Стратегічний контролінг спрямований на прогнозування і запобігання негативних ситуацій в майбутньому. Його метою є створення системи управління, яка сприяла б стійкому фінансовому стану підприємства і забезпечувала створення конкурентних переваг на тривалий період за рахунок вишукування внутрішніх резервів.

Результатом аналізу є формування стратегії розвитку підприємства. Стратегічний аналіз і контроль повинні сприяти реалізації стратегічного плану розвитку підприємства.

У реальних умовах функціонування підприємства стратегічний і оперативний контролінг тісно пов'язані між собою в процесі реалізації функцій менеджменту. Контролінг є сполучною ланкою між системою управління і організаційним та інформаційним забезпеченням конкретної економічної системи.

Отже, практичне застосування інструментів контролінгу сприяє вдосконаленню системи управління і підвищення економічної стійкості підприємства у перспективі.

Список використаних джерел:

- 1 Данілочкіна Н. Г. Контролінг як інструмент управління підприємством / Н. Г. Данілочкіна // К.: 2013. – 274 с.
2. Кармінський А. М. Контролінг / А. М. Кармінський, С. Г. Фалько // підручник 3-є вид., дороб. К.: 2013. – С. 336.

Yu. Hrynychuk, O. Bogatyi. Controlling in the system of efficient management by enterprise.

Summary

The paper presents the need for implementation of controlling, as one of the most perspective approaches to effective management of the enterprise. The concept, goals, tasks and functions of controlling, its essence and role in the enterprise management system are considered. The comparative characteristic of operational and strategic control is given.

Key words: strategic controlling, operational control, management system.

*Науковий керівник: Мікуляк К. А., асистент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Загородня С.М.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ОБЛІК ОПЛАТИ ТИМЧАСОВОЇ НЕПРАЦЕЗДАТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ

Розглянуто теоретичні, методичні і практичні підходи обліку оплати тимчасової непрацездатності, а також розробка шляхів їх удосконалення.

Ключові слова: оплата праці, облік оплати праці, тимчасова непрацездатність.

Одним із виняткових випадків, коли держава не тільки забирає, але й віддає, є оплата тимчасової непрацездатності працюючих громадян. Їх право на соціальний захист при тимчасовій непрацездатності є одним із конституційних, що зафіксовано у статті 46 Конституції України, Кодексі законів про працю та ряді інших законодавчих актів України.

Важливою та відповідальною роботою у розрахунках з персоналом підприємства є ділянка по нарахуванню допомоги з тимчасової непрацездатності. Слід відзначити, що згідно із Законом №2213 перші п'ять днів тимчасової непрацездатності унаслідок захворювання або травми, не пов'язаної з нещасним випадком на виробництві, оплачуються власником або уповноваженим ним органом за рахунок коштів підприємства, установи, організації як за основним, так і за неосновним місцем роботи відповідно до Порядку № 439, а всі останні - за рахунок органів соціального страхування.

Правильно розрахувати суму допомоги по тимчасовій непрацездатності, а також оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності дуже важливо. Це пов'язано з тим, що понесені підприємством витрати відносяться на валові витрати і йдуть у залік нарахованих внесків до Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Розмір допомоги по тимчасовій непрацездатності, а також оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності залежить від страхового стажу застрахованої особи та середньої заробітної плати.

Слід звернути увагу, що середня заробітна плата для виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності розраховується згідно з Порядком №1266.

Формулу розрахунку середньої заробітної плати (доходу) для визначення допомоги по тимчасовій непрацездатності можна навести в такому вигляді (формула 1):

$$З_{\text{ср}} = Д / Кд, \quad (1)$$

де $З_{\text{ср}}$ — розмір середньоденної (в окремих випадках — середньогодинної заробітної плати), грн.;

Д— дохід, що бере участь у розрахунку середнього заробітку;

Кд — кількість робочих днів (а в окремих випадках, якщо розраховується середньогодинна заробітна плата, — годин) у розрахунковому періоді.

Згідно з Порядком №1266 середня заробітна плата застрахованої особи обчислюється виходячи з нарахованої заробітної плати за видами виплат, що включають основну і додаткову заробітну плату, інші заохочувальні та компенсаційні виплати (у тому числі в натуральній формі), які визначаються згідно з Інструкцією №5 і підлягають обкладенню податком з доходів громадян, не враховуючи передбачені законодавством пільги щодо сплати зазначеного податку або суми, на які цей дохід зменшується, з яких сплачувалися страхові внески до Фонду з тимчасової втрати працездатності.

Інакше кажучи, до розрахунку середньої заробітної плати для призначення допомоги по тимчасовій непрацездатності включаються всі види доходів, на які нараховуються внески до Фонду з тимчасової втрати працездатності.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 № 108/95-ВР
2. Корягін М. Аспекти ведення бухгалтерського обліку інших заохочувальних та компенсаційних виплат персоналу / М. Корягін, О. Попкова // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21. – С. 211–215.

S. Zagorodnya. Account of payment of temporary insufficiency of employees.

Summary

The theoretical, methodological and practical approaches to the calculation of the payment of temporary disability are considered, as well as the development of ways to improve them.

Key words: labor remuneration, payroll, temporary disability.

*Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р. екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Кандиба А.В.
Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Денисова А.О.
Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету
Миколаївський національний аграрний університет,
м.Миколаїв, Україна
Ambrella883@ukr.net

МІСЦЕ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ У ДОКУМЕНТООБОРОТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто значення і місце первинного обліку та первинної документації у документообороті підприємства

Ключові слова: первинний документ, документація, документооборот

Невід’ємною частиною та першоосною бухгалтерського обліку є первинний облік господарських операцій. Оскільки отримана облікова інформація має бути, насамперед, достовірною, вичерпною, повною та оперативною, то, відповідно, і носії такої інформації – первинні документи мають бути представленими на високому рівні. Саме дотримання всіх вимог щодо складання подібних документів і включає поняття «якість первинної документації».

Документом є доказ, свідоцтво, а документацією – сукупність документів, з допомогою яких оформляють господарські операції на підприємствах.

Документ є основою для бухгалтерських записів в реєстрі і може використовуватися як доказ під час суперечок, що виникають між організаціями, а також юридичними і фізичними особами, їх також використовують органи суду і арбітражу. Всі господарські операції повинні відображатися в обліку на підставі виправдувальних документів. При цьому первинні облікові документи можуть бути прийняті до обліку тільки в тому випадку, якщо вони складені за типовою формою та змістом. Отже, господарська операція, яка не є оформленою належним чином, як правова економічна подія місця не має (відсутній об’єкт бухгалтерського обліку).

Кожен документ повинен містити загальні показники. Ці показники називають реквізитами, і вони є обов’язковими при складанні будь-якого документа. Реквізити, обов’язкові для складання документи – це назва документа; дата складання документа; номер; зміст господарської операції; підстава для її здійснення; вимірники; підписи відповідальних осіб.

Встановлений перелік та порядок розташування реквізитів у документі утворюють його форму. Форми документів є стандартними за розмірами. Крім обов’язкових реквізитів використовують й додаткові. Додаткові уточнюють або доповнюють зміст операції

Правильно оформлені документи приймають у бухгалтерії, де їх обробляють, перевіряють і використовують для записів в реєстрах аналітичного і синтетичного обліку за кореспондуючими рахунками. Перевірка

в бухгалтерії отриманих документів проводиться у відповідності з чинними нормативнозаконодавчими документами.

Перевірка проводиться за трьома напрямках: встановлюється законність господарської операції; згідно з оформленням документів встановленим вимогам, перевіряється повнота і правильність заповнення всіх реквізитів, наявність підписів відповідальних осіб, своєчасність складання і подання до бухгалтерії; правильність арифметичних підрахунків. Неправильно оформлені документи повертаються для виправлення або затримуються для з'ясування обставин.

Господарська діяльність підприємств супроводжується здійсненням значної кількості операцій, які фіксуються в спеціально призначених для цього документах. Таким чином, первинні документи є носіями інформації про господарсько-економічне життя підприємства, а первинний облік є початковою стадією господарського обліку та початком документообороту.

Документація господарських операцій має, насамперед, велике економічне та юридичне значення. Економічне значення полягає в тому, що за допомогою документів ведуть облік, здійснюють контроль за виробничою діяльністю та її аналіз. З юридичного боку, первинний документ – це письмове свідчення здійснення операції, підтвердження її законності.

Первинний документ є джерелом інформації для організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Важливим фактором покращення стану та оперативності облікової роботи має стати скорочення кількості первинної документації за рахунок використання нагромаджувальних багатоденних документів, зменшення числа копій документів та використання одного документа для відображення кількох однорідних за змістом технологічних операцій.

Первинний облік є повноцінною складовою системи бухгалтерського обліку. У теорії бухгалтерського обліку традиційно первинний облік представлений як початкова стадія облікового процесу, яка включає в себе «документування операцій ... (тобто спостереження, вимірювання і запис операцій у документах), обробка та рух первинних документів до здачі їх в архів» [1, с. 16]. З іншого боку, науковці у сфері бухгалтерського обліку визначають первинний облік як самостійну систему, яка потребує належної організації і має свої закони, особливості та зв'язки – внутрішні і зовнішні. Так, характеризують первинний облік як єдину, повторювану в часі, організовану систему збору, вимірювання, реєстрації, накопичення інформації, а в умовах автоматизованих систем управління – її передачі та первинної обробки [2, с. 12]. На наш погляд, первинний облік – це складова (початкова стадія) системи бухгалтерського обліку, на якій здійснюється оформлення активів, зобов'язань і господарських операцій бухгалтерськими документами, та початковий і дуже важливий етап документообороту на підприємстві.

Список використаних джерел

1. Бутинець Т.А. Документування в системі бухгалтерського обліку: теорія і методологія: автореферат дис. канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Т.А. Бутинець. – К., 2001. – 21 с.

2. Безверхий К.В. Облікові документи як первинна складова обліково-звітної документації / К.В. Безверхий // Європейський вектор економічного розвитку –2013 – № 1 (14) – с. 11-19.

A. Kandyba, A. Denisova. Place of initial accounting in the document circulation of the enterprise.

Summary

Annotation: the significance and place of primary accounting and primary documentation in the document circulation of the enterprise are considered.

Key words: primary document, documentation, document circulation.

*Науковий керівник: Чебан Ю.Ю., канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна.*

Немировська Н.М.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЇЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ

Висвітлено результати дослідження амортизаційної політики підприємства та її взаємозв'язок з державною амортизаційною політикою. Розкрито сутність амортизації в її класичному розумінні. Окреслено методичні аспекти аналізу амортизаційної політики підприємства.

Ключові слова: амортизаційна політика, амортизація, основні засоби, бухгалтерський облік, відтворення основних засобів.

Розвиток ринкових відносин в Україні підвищує рівень відповідальності суб'єктів господарювання за результати своєї діяльності, які залежать від забезпечення основними засобами, їх технічного стану та ефективності використання. Своєчасне відтворення основних засобів є необхідною умовою забезпечення технічного розвитку підприємства у відповідності до сучасних вимог. Однією з найвагоміших складових регулювання процесу відтворення основних засобів на підприємстві, його фінансовим підґрунтям є амортизаційна політика. Саме вона як складова частина облікової, інвестиційної та загальної фінансової політики повинна створювати сприятливі умови для стимулювання процесу оновлення основних засобів, сприяти зміцненню фінансової бази підприємства, його інноваційній орієнтації, бути інструментом поєднання підприємницьких і загальнодержавних економічних інтересів [5].

Проблемними питаннями залишаються підходи до визначення об'єкта амортизації; вартості, яка амортизується; строки експлуатації основних засобів; методи нарахування амортизації тощо.

Визначенню сутності амортизаційної політики та її впливу на економіку держави присвячено велика кількість праць вітчизняних та зарубіжних вчених. При цьому складовим амортизаційної політики та методичним питанням аналізу її стану та результативності приділено недостатньо уваги.

В умовах будь-якої форми господарювання, включаючи ринкову, держава формує загальну концепцію реалізації амортизаційної політики. На основі

амортизаційної політики держави кожне підприємство розробляє і реалізує власну амортизаційну політику. Вона базується на встановлених державою принципах, методах і нормах амортизаційних відрахувань (термінах корисного використання). Разом з тим, кожне підприємство має можливість адаптації загальних державних принципів до конкретних умов господарювання. Таким чином, амортизаційна політика підприємства в тій чи іншій мірі відображає державну амортизаційну політику, що проводиться на різних етапах його економічного розвитку [2].

У класичному розумінні амортизація – це об'єктивний економічний процес поступового відшкодування вартості основних засобів у період їх функціонування у виробництві з метою відшкодування до моменту закінчення строку експлуатації. Підтвердження такого підходу до сутності амортизації свідчать визначення терміну «амортизація», наведені в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 7 «Основні засоби» [4] та Податковому Кодексі України [3].

Відповідно до цих законодавчо-нормативних актів, амортизація – це систематичний розподіл вартості необоротних активів, яка амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації). Таким чином, спостерігається єдиний підхід до розуміння амортизації у бухгалтерському обліку і податковому законодавстві.

Амортизаційна політика є складовою фінансової політики підприємства. Обираючи той чи інший метод амортизації основних засобів, необхідно виходити з оцінки фінансового стану підприємства, його інвестиційних програм, стану матеріально-технічної бази тощо [6].

На рівні підприємства амортизаційна політика представляє собою складову частину загальної політики формування власних інвестиційних ресурсів, яка складається із сукупності способів управління порядком нарахування й використання амортизаційних відрахувань. Амортизаційні відрахування, з одного боку, відображають частину вартості основних засобів, що переноситься на собівартість виробленої продукції, а з іншого, виступають джерелом власних фінансових коштів підприємства на оновлення та розвиток виробництва. Тому аналіз амортизаційної політики необхідно проводити за двома напрямками – інтенсивність процесу відтворення основних засобів та формування і використання коштів амортизації.

Інтенсивність процесу відтворення основних засобів на підприємстві характеризується розміром норми амортизації та зміною показників стану основних засобів. До показників цього напряму аналізу амортизаційної політики підприємства слід віднести норму амортизації та коефіцієнт зносу. Формування і використання коштів амортизації доречно охарактеризувати такими показниками, як динаміка за обсягами нарахованої амортизації, частка використаної амортизації, частка амортизації у витратах підприємства, показник чистих інвестицій підприємства [1].

Отже, амортизаційна політика – це управління процесом відтворення основного капіталу, направлене на підвищення технічного рівня виробництва,

запобігання надмірному зносу його активної частини, вдосконалення видової, технологічної і вікової структури основного капіталу, нарощування основного капіталу і об'єму випуску продукції, підвищення продуктивності праці і зниження собівартості продукції, максимізацію прибутку та активізацію інвестиційної діяльності підприємств. Методичні процедури облікової політики основних засобів тісно пов'язані з амортизаційною політикою підприємства, яка дозволяє альтернативно підійти до визначення розмірів амортизаційних відрахувань, здійснювати управління витратами і фінансовими результатами, накопичувати необхідні фінансові ресурси і раціонально використовувати їх на потреби відтворення необоротних активів. Обрані методичні підходи амортизаційної політики підприємства повинні враховувати всі чинники, пов'язані з експлуатацією об'єктів основних засобів.

Список використаних джерел:

1. Дугієнко Н.О. Амортизаційна політика та основні напрямки підвищення її ефективності в Україні : автореф. дис. канд. наук : спец. 08.00.01 / Н.О. Дугієнко. – К, 2007. – 20 с.
2. Косова Т.Д. Амортизація як інвестиційний ресурс підприємства / Т.Д. Косова // Економіка підприємства. – 2003. – № 9. – С.157–166.
3. Податковий Кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI / Україна. Президент України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 92 від 27 квітня 2000 р., зі змінами. [Електронний ресурс] / — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Потривасєва Н.В. Облікове забезпечення ремонту і поліпшення основних засобів / Н.В. Потривасєва // Вісник ХНАУ. – Харків. – 2015. – Випуск 1. Серія «Економічні науки» – С. 43–51. [Електронний ресурс]. / — Режим доступу: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3287/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%D0%9F%D0%BE%D1%82%D1%80%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%94%D0%B2%D0%B0%D0%92%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%A5%D0%9D%D0%90%D0%A3.pdf>.
6. Скриньковський Р.М. Оцінювання фінансового стану: інформаційна основа, показники та потенційно можливі проблеми / Р.М. Скриньковський, Є.О. Зубченко, В.І. Пацкаль // Mater. IX mezin. vědecko - prak. konf. [«Věda a vznik- 2012/2013»], (Ceská republika, Praha, 27.12.201 2 r. – 05.01.201 3 r.). – Dil 12. Ekon. vědy: Praha. PH «Education and Science» s.r.o., 2012/2013. – St. 27–30.

N. Nemirovskya. Amortization policy of the enterprise and methodical aspects of its resultititvity.

Summary

The results of the survey of amortization policy of the enterprise and its interrelation with the state depreciation policy are described. The essence of depreciation in the classical sense is revealed. The methodical aspects of the analysis of amortization policy of the enterprise are outlined.

Key words: *amortization policy, amortization, fixed assets, accounting, reproduction of fixed assets.*

*Науковий керівник: Потривасєва Н. В., д-р екон.наук,
професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна.*

Письменна А.О.
*Магістр спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м.Миколаїв, Україна
Gucci.rush2n@gmail.com*

РОЛЬ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ У ПІДВИЩЕННІ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто вплив соціальної звітності на підвищення іміджу компанії, що збільшує можливості залучення капіталу, зокрема іноземного. Визначено, що нефінансова звітність надає можливість керівництву виявити чинники збільшення корпоративних прибутків.

***Ключові слова:** корпоративна соціальна відповідальність, нефінансова звітність, соціальний звіт, інвестиційна привабливість, іноземний капітал.*

У сучасному світі розробка і впровадження адекватної та ефективної політики корпоративної соціальної відповідальності є однією із умов визнання вітчизняних підприємств на міжнародному рівні. З метою підвищення рівня корпоративної соціальної відповідальності підприємства складають і оприлюднюють нефінансову звітність, яка є джерелом інформації про їх економічну, екологічну та соціальну діяльність. Це сприяє зацікавленості громадян в продукції компанії, а також поступовому розширенню кола безпосередніх споживачів, що призводить до зростання прибутку, а також дозволяє інвесторам провести ретельний аналіз ризиків і збільшує ймовірність інвестування у підприємство.

Нефінансова звітність дозволяє сформувати імідж прозорості компанії, завоювати довіру зацікавлених сторін. Таким чином, підприємство може продемонструвати стейкхолдерам, що їх думка і потреби враховуються при прийнятті тих чи інших управлінських рішень. Фахівці організації GRI (Global Responsibility Initiative) провели дослідження, в результаті якого з'ясувалося, що 82 % представників північноамериканських корпорацій і 66 % європейських компаній розглядають транспарентність організації в якості вирішального аспекту репутації господарюючих суб'єктів і спираються на даний показник при пошуку корпорації для капіталовкладень. Показники транспарентності компанії значно перевищують частку респондентів, які назвали в якості ключових показників якість продукції, лідерство, а також безпосередні фінансові результати. Нефінансова звітність дає можливість керівництву компанії виявляти прямі і непрямі можливості збільшення корпоративних прибутків, а також чітко уявляти обмеження збільшення або зниження видаткової частини бюджету [1].

Результати дослідження надали можливість визначити вплив складання і оприлюднення нефінансової звітності підприємства на його діяльність (рис. 1).

Рисунок 1 – Вплив нефінансової звітності підприємства на його діяльність

Джерело: побудовано автором

Корпорації, що надають звіт про соціальний розвиток і отримують додаткові кошти інвесторів, мають можливість розвивати передові технології у виробництві. Необхідність надавати звіти вимагає від компанії кількісної оцінки своєї діяльності. Це допомагає організації впливати на сталий розвиток бізнесу, отримуючи, при цьому, такі вагомні вигоди як підвищення лояльності персоналу організації, а також підвищення продуктивності праці. Крім того, система нефінансової звітності потребує від керівництва корпорацій серйозного опрацювання загальні корпоративні стратегії. В результаті, здійснюється якісний перехід на новий рівень корпоративного менеджменту. Успішність і надійність компанії безпосередньо впливає на її можливість одержувати довгострокові позики на найбільш вигідних умовах, наприклад, кредити великих закордонних банків [3].

Транспарентність компанії, її сформований імідж зобов'язують не тільки підтримувати стандарти виробництва і якості, але і підвищувати їх, використовувати передові технології і більш якісні ресурси. В результаті, формується таке явище як споживча лояльність, складається стійка клієнтська база, яка здатна приносити компанії прибуток навіть в разі ринкових коливань.

Публікація соціальних звітів допомагає також некомерційним організаціям знаходити корпорації, співпраця з якими може дати найбільш помітні результати реалізації соціальних проектів, тобто, створюється платформа, на якій перетинаються громадські та некомерційні організації з корпоративними структурами. Суспільство в цьому випадку отримує нові

технології, апаратне забезпечення в галузі медичного обслуговування, освіти та інших областях державного обслуговування.

Нефінансова звітність в значній мірі сприяє розвитку людського капіталу. Керівництво компанії аналізує якість навчання людського капіталу, аналізує можливості підвищення кваліфікації. Відкритий доступ до повної інформації про компанію дозволяє скласти повноцінну думку про роботодавця, визначити, наскільки стратегія та цінності компанії відповідають особистим очікуванням робітника [3].

Складання та опублікування нефінансової звітності є елементом системи захисту прав споживачів. Клієнти стають більш обізнаними щодо якості продукції, про виробничий процес, в результаті чого можуть зробити усвідомлений вибір, не ризикуючи втратити вкладені у продукцію кошти. Також, споживачам гарантується збереження якості продукції на належному рівні, а також відповідний сервіс як під час здійснення покупки, так і в період гарантійного обслуговування.

Таким чином, чітко розроблена стратегія формування нефінансової звітності у сфері сталого розвитку може принести вигідні переваги для всіх зацікавлених сторін. Державні органи використовують нефінансову звітність, щоб розробляти, впроваджувати та оцінювати ефективність політики соціально-економічного розвитку та охорони навколишнього середовища в країні і регіоні. А громадський інтерес обумовлений вигодами, пов'язаними з якістю послуг соціально активних підприємств, а також інформацією про надійність та етичні принципи, якими керуються у своїй діяльності виробники.

Список використаних джерел:

1. Безверхий К. В. Економічна сутність поняття «нефінансова звітність» / К. В. Безверхий // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. – 2017. – № 1-2. – С. 23-34.
2. Васильчук І.П. Нефінансова звітність як інструмент управління сталим розвитком корпорацій / І. П. Васильчук // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент. – 2015. – Вип. 11. – С. 212-215.
3. Малишкін О. І. Нефінансова звітність компаній України / О. І. Малишкін // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 11. – С. 401-407.

A. Pys`menna. Role of non-financial reporting in enhancement of enterprise earnings.

Summary

The influence of social reporting on increasing the image of the company is considered, which increases the possibility of attracting capital, in particular, foreign ones. It is determined that non-financial reporting provides an opportunity for management to identify factors that increase corporate profits.

Keywords: corporate social responsibility, non-financial reporting, social report, investment attractiveness, foreign capital.

*Науковий керівник : Костирко А.Г., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Радько В.О.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Радько Вл.О.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

МОЖЛИВОСТІ ПРОЕКТНОГО АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Авторами обумовлено сутність й особливості проектного аналізу, можливості його використання з метою забезпечення передумов до управління діяльністю підприємства (установи, організації). Авторами доведено доцільність використання методів й підходів проектного аналізу, як інструментів управління, який дозволяє обумовити можливості розвитку підприємства на перспективу (короткострокову, середньострокову, довгострокову).

Ключові слова: *проектний аналіз, управління підприємством, інструмент управління.*

Управління є складним й багатогранним процесом, а забезпечення передумов до розвитку підприємства (установи, організації) ґрунтується на можливостях управління, у тому числі своєчасності прийняття управлінських рішень. Проектний аналіз є одним із інструментів управління, який дозволяє обумовити можливості розвитку підприємства на перспективу (короткострокову, середньострокову, довгострокову).

Визначено, що проектний аналіз є синтезом багатьох знань за різними науковими дисциплінами, що пов'язані з рішенням проблем щодо вибору найкращого з варіантів економічного розвитку як на макрорівні (суспільства), так і мікрорівні – окремих суб'єктів господарювання.

Проектний аналіз є інструментом планування і розвитку будь-якого виду діяльності, що здійснюють у двох площинах – часовій та предметній. А концепція проектного аналізу розглядається як процес, який складається із сукупності послідовних стадій, а також як структура, елементами якої є як цілі, так і ресурси й заходи.

Визначено, що до основних функції аналізу оцінки проектів відносять: розробку упорядкованої структури збору даних, що сприятиме оптимальній координації заходів під час виконання проектів; оптимізацію процесу прийняття рішень на підставі аналізу альтернативних варіантів, визначення черговості заходів, що виконуються, і вибору оптимальної для проекту технології його реалізації; чітке визначення організаційних, фінансових, технологічних, соціальних і екологічних проблем, які виникають на різних стадіях реалізації проекту; сприяння доцільності рішень у реалізації проекту, залученні ресурсів. Отже, діяльність підприємства розглядають як проект, який має мету, чіткі засоби її досягнення, часові обмеження; фінансові обмеження. При цьому об'єктом дослідження у системі проектного аналізу є окремий проект або проекти.

Виявлено, що проект є комплексом взаємопов'язаних заходів, які розроблено з метою досягнення певних цілей протягом певного періоду часу за встановлених ресурсних обмежень. Фінансовим результатом реалізації проекту,

переважно, є чистий прибуток або інвестиційний прибуток. Саме проект виступає цілеспрямованою, заздалегідь запланованою сукупністю процесів, у тому числі технологічних процесів, та рішень на різних рівнях.

Отже, проект розглядають в управлінні, як цілісний багатогранний об'єкт, сутність якого пов'язана із часом, який потрібний для проходження стадій від виникнення ідеї проекту до її матеріалізації, які складають життєвий цикл проекту, а також із необхідністю комплексної експертизи, яка доведе його доцільність та можливість впровадження; з оцінкою ефективності (економічної, соціальної, технічної, технологічної, а також екологічної). Оточенням проекту є сукупність факторів (чинників) впливу, як зовнішніх так й внутрішніх, які дозволяють реалізувати й підготувати умови до реалізації проекту.

Доведено, що основним завданням проектного аналізу залишається порівняння умов, можливостей підприємства (установи, організації), доцільність запровадження сукупності заходів з огляду на техніко-технологічні, соціально-економічні, екологічні передумови господарювання, а також очікувані результати. Важливою складовою аналізу є оцінка грошових потоків (доходи, витрати, упущені вигоди).

Саме проектний аналіз в управлінні діяльністю підприємства (установи, організації) є інструментом, який дозволяє з урахуванням формалізованих й неформалізованих методів, визначити можливості й загрози у подальшій трансформації, розвитку суб'єкту ринку.

Список використаних джерел

1. Лук'яненко Д.Г. Глобальна економічна інтеграція/ Д. Г. Лук'яненко. – К. : ТОВ «Національний підручник», 2008. – 220 с.
2. Модифікація світової економіки під впливом новітніх факторів глобальної трансформаційної кризи. В.Р. Сиденко// – Економіка України, 2014. –№ 5. –С.18-31.
3. Максимова М. У ХХІ століття - зі старими і новими глобальними проблемами // Світова економіка і міжнародні відносини. — 2008. — № 10.

V. Radko, VI. Radko. Possibility of project analysis in management enterprise.

Summary

The authors determine the essence and features of the project analysis, the possibility of its use in order to provide prerequisites for managing the activities of the enterprise (institution, organization). The authors prove the feasibility of using methods and approaches of project analysis as management tools, which allows to determine the possibilities for enterprise development in the long term (short, medium, long-term).

Key words: project analysis, enterprise management, management tool.

*Науковий керівник: Вишневецька О.М., доктор економічних наук,
професор, декан обліково-фінансового факультету
Миколаївського національного аграрного університету,
м. Миколаїв, Україна*

Сергієнко Т.Ю.

*Магістр 2 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,*

Андреченко І.В.

*Магістр 2 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,*

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

timetanusergienko@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ПРЕС-КЛІПІНГУ ТА БІЗНЕС-ДОВІДОК НА ПІДПРИЄМСТВІ

Досліджено види та особливості формування інформаційних продуктів, що забезпечують управлінські потреби менеджерів підприємств.

Ключові слова: прес-кліпінг, бізнес-довідка, бізнес-аналіз, фотографічна інформація

На сучасному етапі для ефективного управління бізнес-процесами на підприємстві є актуальним використання всебічних методів бізнес-аналізу. Дослідженню функціонуванню інформаційних документів, у тому числі аналітичних, їх специфіки, різновиди та технології підготовки є предметом особливої уваги вітчизняних вчених, а саме: Н. Кушнарєнко [1], І. Давидової [2], В. Ільганаєвої [3] та інших.

Кушнарєнко Н. визначає, що однією з поширених форм інформаційного обслуговування є бізнес-довідки, які готують різні інформаційно-аналітичні центри, консалтингові та маркетингові агенції, торгово-промислові палати, асоціації підтримки підприємництва і розвитку бізнесу [1].

Для успішної побудови бізнес-процесів управлінцям необхідно мати інформацію щодо нових технологій, ринків збуту, інформації про вітчизняних та закордонних стейкхолдерів. Для задоволення таких інформаційних потреб складають бізнес-довідку про підприємство, що дозволяє на підставі актуальних відомостей, дати оцінку з точки зору можливої співпраці.

Інформація, яку доцільно відобразити у бізнес-довідці повинна надавати коротко але вичерпно наступні дані: найменування суб'єкта; контактні дані: адреса, телефон, e-mail, сайт; рік заснування, керівництво, філії і представництва; загальну інформацію про підприємства; номенклатуру продуктів/послуг.

На практиці в бізнес-аналітиці виділяють такі види бізнес-довідок: коротку, стандартну, розширену. В свою чергу коротка довідка - це "візитна картка", базова інформація про фірму, яка містить такі показники: найменування і правова форма підприємства; контактні дані; реєстрація; засновники; зареєстрований капітал; керівництво; види діяльності [1].

Стандартні і розширені довідки дають уявлення про легальність бізнесу фірми, її активність на ринку, про партнерів, про види декларованих товарів. Розширена інформаційна бізнес-довідка на підприємства в Україні містить

відомості стандартної довідки плюс аналітична інформація про результати фінансово-господарської діяльності за 3-5 останніх років, банківські рахунки, номенклатура продукції що виробляється, основні споживачі, конкуренти [1].

Давидова О.І. у своєму дослідженні підкреслює, що до інноваційних форм інформаційного обслуговування слід також віднести прес-кліпінги. Прес-кліпінг або моніторинг преси – це діяльність, відома в практиці інформаційного обслуговування, яка одержала останнім часом нову назву. Її результат являє собою тематичну підбірку матеріалів, виявлених із періодичних видань. Різновидом такої продукції є персональні електронні газети, що містять інформацію, яка відбирається в реальному часі із багатьох джерел за певною ознакою і надається користувачеві в електронному вигляді [2].

Об'єктами, що слугують для дослідження бізнес-аналітиків є: публікації присвячені стейкхолдерам, конкурентам або власному підприємству; персоналія (вчений, топ-менеджер, політик); географічний об'єкт (район, місто, регіон, країна); вид діяльності (торгівля, туризм, виробництво продуктів харчування); матеріали, обладнання, товари, послуги тощо [2].

Особливу увагу необхідно зосередити на термінах підготовки інформації, що значно впливає на вартість інформаційного продукту. Враховуючи хронологічну глибину пошуку, зокрема: публікації за вчорашній день, минулий тиждень, місяць, рік, більш тривалий період; а також географічне охоплення (місто, регіон, країна), кількістю найменувань періодичних видань та глибиною згортання формується ціна бізнес-довідки чи прес-кліпінгу.

У науковій роботі Ільганаєвої В. констатується, що фактографічна продукція стала першим комерційним продуктом, який пропонувався на інформаційному ринку в початковий період його формування. З часом цей сегмент ринку розширився, а центри-виробники закріпили свої позиції: зріс професіоналізм інформаційних працівників, розширилися технологічна і ресурсна база, що привело до розширення асортименту пропонованих послуг і підвищенню їх якості [3].

Отже, потреби менеджерів в актуальній, якісній та своєчасній бізнес-інформації зумовлюють попит на інформаційний продукт та високу конкурентність в інформаційному середовищі.

Список використаної літератури:

1. Кушнарєнко Н.М. Види документів в інформаційно-аналітичній діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.managerhelp.org/hoks-1468-1.html>
2. Давидова І.О. Інноваційна політика бібліотек України: зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://avtoreferat.net/content/view/16/>.
3. Ільганаєва В. Управління інноваційними процесами соціально-культурного розвитку бібліотек / В. Ільганаєва // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. – 2004. – Вип. 12. – С. 7–20.

T.Sergienko, I. Andreychenko. Use of press clipping and business customs business.

Summary

The types and peculiarities of the formation of information products that provide the managerial needs of enterprise managers are investigated.

Key words: press clipping, business information, business analysis, photographic information.

*Науковий керівник: Козаченко Л.І., канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Троян Н.А.
Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Кусова Л.Г.
Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДОХОДУ ВІД ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Висвітлено результати дослідження облікового забезпечення формування доходу від основної діяльності в аграрній сфері з врахуванням вимог міжнародних стандартів фінансової звітності. Розкрито особливості первинного оформлення доходу від реалізації сільськогосподарської продукції. Окреслено перспективи удосконалення порядку формування доходів підприємства.

Ключові слова: *дохід, оцінка доходу, аграрна сфера, бухгалтерський облік, фінансові ресурси.*

Характерною рисою національної економіки є наявність значної кількості збиткових підприємств, нестача власних фінансових ресурсів спричиняє виникнення боргів, що у кінцевому підсумку призводить до фінансової кризи та банкрутства. Зростання же фінансових ресурсів значною мірою визначає темпи економічного розвитку суб'єктів господарювання та підвищення життєвого рівня населення. Віддаючи належне існуючому науковому доробку з питань облікового відображення доходів, слід зазначити, що визнання доходів в аграрній сфері дещо спотворює фінансовий результат та не завжди корелює з принципом нарахування та відповідності доходів і витрат. Це обумовлює потребу у проведенні подальших наукових досліджень за цим напрямком. Також залишаються невирішеними питання щодо формування облікової інформації з урахуванням ризиків, притаманних досліджуваній сфері.

Метою дослідження є обґрунтування особливостей облікового забезпечення формування доходу від основної діяльності в аграрній сфері.

Розвиток ринкової економіки потребує від підприємств аграрної сфери раціонального і економічно обґрунтованого підходу до планування своєї діяльності, до визначення стратегії збільшення доходів підприємства, аналізу і оцінки отриманих результатів. Однією з найголовніших складових стратегії фінансової політики підприємства є політика максимізації дохідності. Основним джерелом грошових надходжень на підприємство є дохід від основної діяльності, який залежить від його обсягів, впровадження науково-технічних розробок, а отже, підвищення продуктивності праці, зниження собівартості, поліпшення якості продукції. В умовах розвитку підприємницької діяльності створюються об'єктивні передумови реального втілення в життя зазначених факторів.

Дохід від реалізації сільськогосподарської продукції є пріоритетним видом доходів аграрних товаровиробників, облікове відображення якого потребує подальшого нормативного й методичного врегулювання. Наказ про облікову політику є внутрішнім нормативним документом, регулюючим

організацію облікового процесу підприємства, зокрема й обліку доходу від реалізації сільськогосподарської продукції. До розповсюджених напрямків використання сільськогосподарської продукції в аграрних підприємствах відноситься виплата заробітної плати працівникам натурою, реалізація продукції в рахунок оплати паю та реалізація покупцям за грошові кошти. Аналіз та порівняння П(С)БО 15 [1] та МСБО 18 [2] щодо визнання, класифікації та оцінки доходів діяльності підприємства є теоретичним підґрунтям для розробки та методичного удосконалення облікового забезпечення доходів від реалізації сільськогосподарської продукції.

Виробничий процес в аграрних підприємствах складається з робіт, які виконуються в різні періоди року. Тому бухгалтерський облік повинен надавати інформацію про хід виконання сільськогосподарських робіт за допомогою документування. Документальне оформлення облікової політики підприємств реалізується у форматі Наказу про облікову політику, який розробляється головним бухгалтером та затверджується керівником підприємства. Доходи від реалізації відображаються у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності у момент їх виникнення, незалежно від дати надходження чи сплати коштів [3,4].

При організації формування та розподілу доходу необхідно враховувати розміри аграрного підприємства, форму власності, організаційно-правову форму господарювання, кількість засновників товариства тощо. Вважаємо за доцільне кожним аграрним підприємством систематично проводити аналіз формування доходу задля поглиблення знань про його складові та основні тенденції їх зміни. При цьому основним завданням фінансового планування в аграрній сфері повинно бути виявлення та мобілізація резервів збільшення доходу за рахунок раціонального використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів [5]. Покращення стану реалізації, на наш погляд, можливо також за умови пошуку більш вигідних бізнес-партнерів зі збуту товарної продукції або покращення якості послуг при обслуговуванні споживачів.

З метою забезпечення економічної безпеки аграрного підприємства при формуванні доходу від реалізації сільськогосподарської продукції насамперед необхідно враховувати рівень розвитку конкурентного середовища, що може впливати на обсяг та відновлення виробничого потенціалу підприємства, враховуючи також і соціальний аспект.

Список використаних джерел:

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р., № 290. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
9. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р., № 73 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Потриваєва Н. В. Особливості формування та обліку доходу від реалізації сільськогосподарської продукції: теоретичний аспект / Н. В. Потриваєва, О. О. Христенко, К. О. Гавалешко // Глобальні і національні проблеми економіки. – Миколаїв, 2017. – Вип. 18. – С. 556-561. <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/3132>

N. Trojan, L. Kusova. Accounting formation of income from the main activity in the agricultural sphere.

Summary

The results of the study of accounting for the formation of income from the main activity in the agrarian sector with account of the requirements of the international standards of financial reporting are presented. The peculiarities of the initial registration of income from the sale of agricultural products are revealed. Perspectives of improvement of the order of formation of incomes of the enterprise are outlined.

Key words: income, income estimation, agrarian sphere, accounting, financial resources.

*Науковий керівник: Потриваєва Н. В., д-р екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Трум О.Ю.

*здобувач вищої освіти обліково-фінансовий факультет,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Височанська А.В.

*здобувач вищої освіти
Національна академія статистики, обліку і аудиту
Україна*

ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА СОЦІАЛЬНИМ СТРАХУВАННЯМ

Проаналізовано особливості обліку єдиного соціального внеску в Україні та запропоновано шляхи вдосконалення.

Ключові слова: облік розрахунків, соціальне страхування, єдиний соціальний внесок.

Всі платники зобов'язані своєчасно та правильно відображати в обліку операцій з нарахування, утримання та сплати сум єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Облік нарахування та сплати єдиного соціального внеску до Пенсійного фонду слугує безпосередньою підставою для майбутньої виплати у момент настання страхового випадку.

Саме тому, важливою є правильна організація обліку розрахунків за страхуванням.

Розрахунки за страхуванням відносяться до поточних зобов'язань за розрахунками.

Відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкції про його застосування, що затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, для бухгалтерського обліку таких операцій передбачено рахунок 65 «Розрахунки за страхуванням».

На рахунку 65 ведеться облік розрахунків за відрахуванням на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, за індивідуальним страхуванням персоналу підприємства, страхуванням майна та за іншими розрахунками за страхуванням.

За кредитом рахунку 65 «Розрахунки за страхуванням» відображаються нараховані зобов'язання за страхуванням, а також одержані від органів страхування кошти, за дебетом - погашення заборгованості та витрачання коштів страхування на підприємстві.

Порядок справляння та використання зборів на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та на інші види страхування регулюється чинним законодавством.

Зміни відносно назв та кількості субрахунків до рахунку 65 були внесені Наказом Міністерства фінансів України від 31.05.2011 N 664 «Зміни до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку» відповідно до якого зазначалось:

У Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 N 291 у рахунку 65 «Розрахунки за страхуванням» внести такі зміни:

Назву субрахунку 651 викласти в такій редакції: «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування».

Субрахунок «653 За страхуванням на випадок безробіття» виключити.

У рахунку 82 «Відрахування на соціальні заходи» назву субрахунку 821 викласти в такій редакції:

«Відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Субрахунки «822 Відрахування на соціальне страхування» та «823 Страхування на випадок безробіття» виключити.

На субрахунку 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» ведеться облік розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування тощо.

На субрахунку 652 «За соціальним страхуванням» ведеться облік розрахунків з Фондом соціального страхування України за збором на обов'язкове соціальне страхування.

На субрахунку 654 «За індивідуальним страхуванням» ведеться облік розрахунків зі страховими організаціями по індивідуальному страхуванню персоналу підприємства, за їх письмовими дорученнями, у разі добровільного страхування, з нарахованої їм заробітної плати страхових внесків за договорами та по обов'язковому страхуванню, що встановлюється законодавством.

На субрахунку 655 «За страхуванням майна» ведеться облік розрахунків за страхуванням майна підприємства та майна працівників підприємства. Такі страхові платежі підлягають перерахуванню страховим організаціям.

Аналітичний облік ведеться за кожним видом зборів і відрахувань, по страхувальниках та окремих договорах страхування.

Отже, як видно із внесених змін, було перейменовано 651 субрахунок у відповідності до чинного законодавства та вилучено субрахунок 653.

У новій редакції на субрахунку 651 «За розрахунками із загальнообов'язкового державного соціального страхування» ведеться облік розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне

страхування.

Сума нарахованого єдиного соціального внеску відноситься до виробничих витрат підприємства, отже має безпосередній вплив на прибуток підприємства, що підлягає оподаткуванню, зменшуючи його, тому важливе значення в податковому обліку має правильно визначена сума єдиного соціального внеску, обчислена відповідно до податкового законодавства, щоб не допустити випадків необґрунтованого заниження податку на прибуток підприємства. З іншого боку – заниження суми єдиного внеску до Пенсійного фонду призведе до накладання на роботодавців фінансових санкцій працівниками Пенсійного фонду. Сплата таких санкцій негативно вплине на фінансовий стан цих підприємств.

Однак, вважаємо за потрібне доповнити перелік витрат до яких відноситься єдиний соціальний внесок. Адже, заробітну плату на сільськогосподарських підприємствах, окрім виробничих працівників, нараховують загальновиробничому та адміністративному персоналу, працівникам відділу збуту тощо, а ці витрати також впливають на розмір прибутку. Саме тому, потребують уваги питання розрахунку та віднесення сум єдиного соціального внеску на витрати та їх документального оформлення.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 р. № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.

O. Trum, A. Vysochanskaya. Disclosure to social security calculation accounts.

Summary

The peculiarities of accounting for a single social contribution in Ukraine are analyzed and ways of improvement are proposed.

Key words: calculation of accounts, social insurance, single social contribution.

*Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Хонич К.О.

*здобувач вищої освіти обліково-фінансовий факультет,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ НАРАХУВАННЯ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Проаналізовано особливості облікового відображення нарахування зносу основних засобів в Україні та запропоновано шляхи вдосконалення.

Ключові слова: нарахування, знос, основні засоби, амортизація.

Відповідно до Плану рахунків, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 року за №291 та Інструкцією про застосування

Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій для обліку зносу необоротних активів призначено рахунок 13 «Знос необоротних активів», на якому узагальнюється інформація про нараховану амортизацію та індексацію зносу необоротних нематеріальних і матеріальних активів.

Відповідно до Інструкції «Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» рахунок 13 «Знос необоротних активів» призначено для узагальнення інформації про нараховану амортизацію та індексацію зносу (накопиченої амортизації) необоротних матеріальних і нематеріальних активів, що підлягають амортизації.

Рахунок 13 «Знос (амортизація) необоротних активів» має такі субрахунки:

- 131 «Знос основних засобів»;
- 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів»;
- 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів»;
- 134 «Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів»;
- 135 «Знос інвестиційної нерухомості».

За кредитом рахунку 13 «Знос необоротних матеріальних активів» відображається нарахування амортизації та індексації зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів, за дебетом - зменшення суми зносу (накопиченої амортизації).

На субрахунку 131 «Знос основних засобів» узагальнюється інформація про суму зносу тих необоротних активів, облік яких ведеться на рахунку 10 «Основні засоби». При цьому інформація про суму зносу інвестиційної нерухомості, облік якої ведеться на субрахунку 100 «Інвестиційна нерухомість» за первісною вартістю узагальнюється на субрахунку 135 «Знос інвестиційної нерухомості».

На субрахунку 132 «Знос інших необоротних матеріальних активів» узагальнюється інформація про суму зносу тих необоротних активів, облік яких ведеться на рахунку 11 «Інші необоротні матеріальні активи».

На субрахунку 133 «Накопичена амортизація нематеріальних активів» узагальнюється інформація про суму накопиченої амортизації нематеріальних активів.

Аналітичний облік зносу (накопиченої амортизації) необоротних активів ведеться відповідно за видами основних засобів, інших матеріальних необоротних активів та нематеріальних активів.

На субрахунку 134 «Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів» узагальнюється інформація про суму амортизації, нарахованої на довгострокові біологічні активи, облік яких ведеться на субрахунках 162 «Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за первісною вартістю» та 164 «Довгострокові біологічні активи тваринництва», які оцінені за первісною вартістю.

Амортизаційні відрахування відносять на витрати виробництва та обігу

як частину вартості необоротні та нематеріальні активів, що відповідає їх зносу.

Дані про нарахований знос обов'язково слід заносити в реєстри аналітичного обліку для того, щоб можна було визначити суму зносу кожного об'єкта та його залишкову вартість.

В процесі використання об'єктів основних засобів, економічні вигоди, втілені в них споживаються підприємством.

Це споживання зменшує балансову вартість основних засобів, що відображається шляхом нарахування амортизації.

За раніше переоціненими об'єктами зменшення та відновлення корисності відображається в порядку, передбаченому для відображення дооцінок та уцінок основних засобів, що обліковуються за переоціненою вартістю.

Отже, вибір методів амортизації основних засобів підприємство здійснює самостійно, застосовуючи до кожного об'єкта основних засобів відповідний метод нарахування амортизації.

У МСБО 16 «Основні засоби» перелічено такі найчастіше вживані методи амортизації:

- суми одиниць продукції;
- прямолінійного списання;
- зменшення залишку;
- інші.

Крім того, для обліку використання амортизації для потреб капітальних вкладень в Плані рахунків передбачено забалансовий рахунок 09 «Амортизаційні відрахування».

Інформація по рахунку 09 використовується для складання розділу XIII Приміток до фінансової звітності «Використання амортизаційних відрахувань».

Список використаних джерел:

1. Амортизаційна політика в системі антикризового регулювання економіки [Електронний Ресурс] / О. Соколова // Вісник національної академії державного управління. — 2012. — №1. — С. 187. — Режим доступу до журн.: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
2. Бондар М.І. Амортизація основних засобів: облік та оподаткування / М.І. Бондар, В.В. Бабіч // Вісник ЖДТУ Серія: Економічні науки. — 2011. - № 1 (55), С. 31-34.

K. Honich. Features of the accountable display of succession of main properties.

Summary

The peculiarities of accounting reflection of depreciation of fixed assets in Ukraine are analyzed and ways of improvement are offered.

Key words: *accrual, depreciation, fixed assets, depreciation.*

*Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Шпатаковська К.Р.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

karina_1997@ukr.net

Шкурат А.В.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

vkelanec@gmail.com

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КАДРОВОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У роботі розглянуто теоретичні питання щодо проведення кадрового аудиту. Особливу увагу приділено методичним основам кадрового аудиту, дотримання яких дозволить підприємству виявити випадки недотримання трудового законодавства з описом можливих ризиків, усунути ці порушення, мінімізувати ризики в сфері трудових відносин.

Ключові слова: *кадровий аудит, кадровий потенціал, модель кадрового аудиту.*

У сучасних умовах господарювання ефективність діяльності суб'єктів господарювання значною мірою залежить від наявного кадрового потенціалу. Одним з основних інструментів, який дозволяє оцінити стан кадрового потенціалу, виявити існуючі проблеми і направити керівництво підприємства на швидке їх рішення, є кадровий аудит [1].

Кадровий аудит – це надійний інструмент для зниження ризиків працедавців у відносинах зі співробітниками в рамках норм трудового законодавства та надання юридичної оцінки змісту кадрової та іншої документації підприємства на предмет виявлення можливих ризиків. Послуги кадрового аудиту, що пропонує фірма, охоплює аналіз та юридичну оцінку повного кола питань діяльності підприємства щодо впровадження кадрових рішень, організації трудових відносин та охорони праці.

Кадровий аудит може входити в комплекс заходів з кадрового консалтингу, а може проводитися незалежно від нього.

Кадровий аудит може бути як внутрішнім, так і зовнішнім. Внутрішній аудит проводиться силами самого підприємства. Цей вид кадрового аудиту особливо актуальний для невеликих підприємств, у яких обсяг кадрової документації не великий. Доручити внутрішній кадровий аудит можна співробітнику, який добре знає трудове законодавство і має навички оформлення документів. Зовнішній аудит передбачає залучення зазвичай консалтингових або аудиторських фірм.

Методику проведення кадрового аудиту та оформлення його результатів доцільно закріпити у внутрішньо фірмових стандартах аудиторської фірми, в яких можуть бути розкриті конкретні методики.

Також необхідно розробити форми основних робочих документів, призначених для використання в ході проведення кадрового аудиту.

При розробці процедур кадрового аудиту аудиторська або консалтингова фірма має визначити належні методи відбору елементів, що підлягають перевірці під час збору аудиторських доказів.

Вибір методу перевірки або поєднання методів залежить від обставин перевірки, зокрема, аудиторського ризику та ефективності аудиту. При цьому аудитор повинен упевнитися у тому, що він використовував методи, які є надійними з точки зору отримання достатнього належного аудиторського доказу для реалізації цілей тестування.

Кадровий аудит має охоплювати три основні сфери [2]:

1. Процеси - управлінські та кадрові, їх відповідність стратегічним цілям і задачам підприємства.

2. Структури - ефективність організаційної структури, її адекватність реалізованим процесам.

3. Персонал - якість, чисельність, розподіл всередині підприємства, наявність кадрового резерву, якість резерву.

Кадровий аудит необхідно проводити в декілька етапів:

1. Визначення цілей і завдань аудиту. Підготовчий етап аудиторської перевірки передбачає розробку внутрішньо фірмового документа (наказ, розпорядження), а також плану представлення та програм розгляду інформації, що аналізується.

2. Визначення переліку документів, які слід перевірити. Наприклад, якщо тема перевірки визначена наказом, то на цьому етапі необхідно підготувати документи відповідно до нього.

3. Безпосередня звірка і перевірка документів. Цей етап можна оформити у вигляді таблиці, в яку заносяться всі наявні документи і примітки щодо їх оформлення.

Заключним етапом має бути підготовка звітних матеріалів, якій включать доповідь про результати аудиторської перевірки, оцінку та рекомендації. Можлива підготовка декількох спеціалізованих доповідей, орієнтованих на всі рівні управління з різною насиченістю фактичними матеріалами та рекомендаціями, що сприяє вищій результативності аудиту [3].

Таким чином, виділені методичні основи кадрового аудиту підприємства дозволить виявити випадки недотримання трудового законодавства з описом можливих ризиків, усунути ці порушення, мінімізувати ризики в сфері трудових відносин.

Список використаних джерел:

1. Білоус Т. Кадровий аудит: проблеми і перспективи використання / Т. Білоус, С. Фірсова // Теоретичні і прикладні питання економіки. – 2014. – №1 (28). – С.335-345.
2. Управління людськими ресурсами: філософські засади : навч. посібник / під ред. д.ф.н., проф. В.Г. Воронкової. – К. : ВД «Професіонал», 2006. – 576 с.
3. Пучкова С.І. Кадровий аудит в умовах кризи / С.І. Пучкова // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 3 (43). – С. 189-196.

K. Shpatakovska, A. Shkurat. Methodical bases of the human resources audit

Summary

The paper deals with the theoretical issues of human resources audit. Particular attention is paid the methodological basis of human resources audit, compliance with which will allow the company to identify cases of non-

compliance with labor legislation with a description of possible risks, to eliminate these violations, to minimize the risks in the field of labor relations.

Key words: *human resources audit; personnel potential; human resources audit model.*

*Науковий керівник: **Сирцева С.В.**, канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
sirceva@mnau.edu.ua*

СЕКЦІЯ 2
«СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ГАРАНТУВАННЯ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ»

Вітковська Т.С.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
tati75210@gmail.com*

**НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВ**

Обґрунтовано складові управління фінансовою безпекою підприємства з урахуванням факторів внутрішнього і зовнішнього середовища. Визначено напрями роботи на підприємстві, які мають запобігати настанню кризових ситуацій.

***Ключові слова:** фінансова безпека підприємства, фінансові ресурси, фінансові ризики, загрози, середовище підприємства.*

Основу ефективного функціонування підприємства становить гармонізація його економічних інтересів у часі і просторі з інтересами пов'язаних із ним суб'єктів зовнішнього середовища. У зв'язку із цим необхідно звертати увагу на вплив факторів макросередовища, які можуть негативно впливати на зміни у внутрішньому середовищі підприємства. Залежність фінансової безпеки підприємства від фінансової безпеки країни проявляється через незбалансованість, відсутність єдиної системи протидії негативним явищам.

Фінансова безпека підприємства пов'язана із забезпеченням фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та незалежності, залученням та раціональним використанням фінансових ресурсів, розробкою та запровадженням власної фінансової стратегії, виявленням небезпеки для стану підприємства та розробкою заходів щодо мінімізації фінансових ризиків [1].

З урахуванням сутності процесу фінансового забезпечення метою дослідження є визначення основних загроз, обґрунтування складових управління фінансовою безпекою підприємства з урахуванням факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, виявлення можливостей щодо своєчасної адаптації до змін зовнішнього середовища.

Встановлено, що до загроз фінансовій безпеці, відносять:

- загрози макросередовища, а саме: стан національної економіки; рівень податкового навантаження; рівень фінансової залежності від інших країн; зміна курсів валют; високий рівень інфляції; несприятливий інвестиційний клімат; зменшення пропозиції трудових ресурсів; відтік кваліфікованих кадрів;
- загрози мікросередовища, а саме: зростання рівня споживчих цін, погіршення якості сировини та матеріалів, недостатній рівень ділової активності суб'єктів ринку;

– загрози внутрішнього середовища – низький рівень іміджевої діяльності; нераціональне використання фінансових та матеріальних ресурсів; низький рівень кваліфікації персоналу; відсутність або недостатній обсяг резервних та страхових фондів; низький рівень конкурентоспроможності продукції тощо [2].

З метою своєчасного виявлення загроз і розробки заходів щодо мінімізації їх впливу на діяльність підприємства важливим є застосування методів фінансового управління, а саме: фінансове планування, прогнозування та стимулювання, що пов'язане із управлінням готівковими коштами, дебіторською та кредиторською заборгованістю.

Зростання рівня дебіторської заборгованості залишається поширеною проблемою сучасного бізнесу, а враховуючи той факт, що більшість підприємств працюють зі своїми контрагентами на умовах відстрочки платежів, необхідність мінімізації ризиків неповернення дебіторської заборгованості є актуальною, у тому числі з точки мінімізації ризиків. Доречним є застосування факторингу, який надає можливість забезпечити повернення заборгованості покупцем; можливість застосування короткострокових кредитів; надання продавцям гарантій по звільненню від кредитних ризиків по операціях.

Одним із засобів попередження ризиків розглядається хеджування – засіб зменшення ризику укладанням протилежної угоди; угода, що укладається при страхуванні від можливого зниження цін за здійснення довгострокових угод.

На основі проведених досліджень визначено, що з метою попередження настання кризових ситуацій на підприємствах необхідно постійно здійснювати роботу у таких напрямках:

- систематичний аналіз умов зовнішнього середовища з метою попередження можливих кризових ситуацій (загострення політичної чи зміна економічної ситуації у країні, інфляційні процеси тощо);
- готовність підприємства реагувати на форс-мажорні ситуації (можливість оперативної зміни політики ціноутворення чи каналів збуту);
- робота з персоналом (внутрішні програми лояльності, проведення корпоративних заходів, направлених на підвищення командної взаємодії та корпоративної культури в цілому);
- скорочення постійних і змінних витрат діяльності (дієвий інструмент, яким підприємство може скористатися для стабілізації фінансового становища) [3].

Отже, забезпечення фінансової безпеки підприємства сприяє запобіганню збитків від негативних тенденцій у діяльності, у тому числі через оцінку потенційних внутрішніх та зовнішніх небезпек, а також своєчасну адаптацію до змін.

Список використаних джерел:

1. Калантай А. М. Роль і місце фінансової безпеки в контексті національних інтересів / А. М. Калантай // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – № 1. – 2016. – С. 36-41.
2. Ревак І. О. Механізм забезпечення фінансової безпеки України: теоретичний аспект / І. О. Ревак // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2014. – № 2. – С. 241-248.
3. Підхомний О. М. Типологія загроз фінансовій безпеці підприємницької діяльності / О. М. Підхомний, Н. О. Микитюк, І. П. Вознюк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» :

T. Vitkovska. Directions of providing of financial safety of enterprises.

Summary

The component managements of enterprise are reasonable financial safety taking into account the factors of internal and external environment. Certainly directions works on an enterprise, that must prevent the offensive of crisis situations.

Key words: financial security of the enterprise, financial resources, financial risks, threats, enterprise environment.

*Науковий керівник: Костурко А.Г., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
kosturkoa@gmail.com*

Вишневецька А.С.

Магістр 1 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ У РОЗВИТКУ СВІТУ

Автором обумовлено сутність й особливості глобалізації, формування передумов до адаптації суб'єктів ринку до глобальних трансформацій, у тому числі з урахуванням розвитку ТНК. Автором доведено доцільність використання відповідних інструментів управління, які дозволять нейтралізувати загрози й забезпечити можливості розвитку окремих держав й регіонів світу.

Ключові слова: глобалізація, процес глобалізації, адаптація, світовий економічний простір.

Жодне явище або процес світової економіки не є таким суперечним та неоднозначним, та не викликає велику масу дискусійних питань, як глобалізація. Процес глобалізації багатогранний, проявляється у все більш розвинутій тенденції до формування єдиного, загальнопланетарного ринку товарів, капіталів і послуг, посилення взаємозв'язків, взаємозалежності різних держав, в економічному зближенні, об'єднанні окремих країн у єдиний міжнародний господарський комплекс.

Саме глобалізація суттєво впливає на економіку усіх країн, і цей вплив має багатоаспектний характер. Тенденції глобального світового економічного простору сьогодні визначають процеси виробництва товарів і послуг, використання робочої сили, напрямки інвестицій у фізичний і людський капітал, технології та їх поширення з одних країн в інші. Всі ці масштабні зміни відбиваються на конкурентоспроможності та ефективності виробництва, продуктивності праці та структурі зайнятості в глобальному масштабі. Національні економіки нині більш інтегровані у світову систему, ніж будь-який інший час у минулому [1].

Глобалізація може мати наступні основні тенденції, залежно від того, який з суб'єктів глобалізації буде найактивніше діяти на світовій арені. По-перше, якщо найбільш активну позицію займуть країни які розвиваються, то з допомогою спільного впливу на світові організації вони можуть заставити ТНК

враховувати їх інтереси. Так вже створена комісія ООН по ТНК для розробки універсального кодексу поведінки ТНК, яка координує їх поведінку в сфері політики, конкуренції, соціальних відносин тощо. В цьому випадку тенденція буде спрямована в бік «регульованої» глобалізації, яка буде враховувати інтереси всіх країн і направлена на подолання бідності й нерівності. Існує і друга, але схожа з цією точка бачення. Вона полягає у можливості здійснення регулювання економічних процесів і діяльності ТНК [1].

Виявлено, що усі країни у глобалізаційному середовищі оцінюються за 24 показниками, які об'єднані у три основні групи глобальної інтеграції: економічна глобалізація - обсяг міжнародної торгівлі, рівень міжнародної ділової активності, торговельні потоки, міжнародні інвестиції, тарифна політика, обмеження і податки на міжнародну торгівлю, і так далі; соціальна глобалізація - рівень культурної інтеграції, відсоток іноземного населення, міжнародний туризм, міжнародні особисті контакти, обсяг телефонного трафіку, поштових відправлень, транскордонних грошових переказів, інформаційні потоки, розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури; політична глобалізація - членство держав в міжнародних організаціях, участь в міжнародних місіях (включаючи місії ООН), ратифікація міжнародних багатосторонніх договорів, кількість посольств і інших іноземних представництв в країні тощо (оцінка проводиться за інформацією «KOF Index of Globalization», який складається Швейцарським економічним інститутом (KOF Swiss Economic Institute) [2].

За умов глобалізації та виходу на нові ринки, проблеми формування та подальшого розвитку транснаціональних корпорацій стають найбільш актуальними. Глобалізацію економіки можна вважати апогеєм розвитку міжнародної господарської діяльності, яка поєднує в собі як створення і успішне функціонування транснаціональних корпорацій, так і зусилля по формуванню єдиного світового ринкового простору. Для розвитку економіки і процесів глобалізації, що ведуть до формування єдиної світової системи характерний стрімкий розвиток транснаціональних корпорацій і становлення процесу транснаціоналізації. Економічна транснаціоналізація - це найбільш зріла стадія процесу інтернаціоналізації економічної діяльності, що характеризується переміщенням капіталу через кордони країни походження, яке виражається в формуванні міжнародних за характером своєї діяльності, але й національних за збереженням над акціонерним капіталом контролю, організаційних бізнес-структур [3].

Саме глобалізація є процесом, який охопив майже усі країни, регіони і сфери діяльності, тому важливим аспектом адаптації до змін є інформаційна обізнаність та сприйняття даного процесу (глокалізація) з урахуванням потенційних можливостей окремих територій й галузей.

Список використаних джерел:

1. Агеева А.А. Глобалізація як сучасна тенденція розвитку світового господарства: суть, протиріччя, перспективи // А.А. Агеева, С.В. Ляшенко // Економічний вісник – 2017., – С. 83 – 95.
2. Індекс глобалізації країн світу по версії KOF / Швейцарський економічний інститут (KOF Swiss Economic Institute). / [Електронний ресурс]. Режим доступу: URL. <http://globalization.kof.ethz.ch>.
3. Данильченко А.В Теоретичні основи транснаціоналізації країни і підприємства // Данильченко А.В., Калінін Д.С. // Білорусь і світові економічні процеси: сб. навч. ст. вип. 8 – БДУ, 2011. – 195 с.

A. Vishnevskaya. Globalization opportunities in the development of the world.

Summary

The author determines the essence and features of globalization, the formation of preconditions for the adaptation of market actors to global transformations, including taking into account the development of TNCs. The author proved the expediency of using appropriate management tools that would neutralize the threats and provide opportunities for the development of individual states and regions of the world.

Key words: globalization, globalization process, adaptation, world economic space.

*Науковий керівник : Бобровська Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Коваленко Н.С.

*Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ІНСТРУМЕНТ ГАРАНТУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

З метою мінімізації ризиків державного управління особлива увага повинна приділятися фінансово-економічній безпеці, як одному з найважливіших напрямів підвищення (ефективності) оптимальності рішень.

Ключові слова: економічна безпека, фінансовий моніторинг, фінансова безпека.

Механізм управління фінансово-економічною безпекою формується з метою забезпечення оптимального використання усіх можливих заходів з недопущення негативного впливу небезпек, загроз та ризиків. Механізм управління проявляється насамперед за допомогою управлінських відносин, реалізованих шляхом використання відповідних методів на основі принципів управління, рівнів ієрархії.

Фінансовий моніторинг є одним із найбільш ефективних та дієвих інструментів управління системою фінансово-економічної безпеки, який дозволяє оперативно реагувати на динамічні зміни зовнішнього середовища, вдосконалити процес фінансового планування та визначення оптимальних напрямів розвитку [1].

Виявлено, що сутність моніторингу полягає у:

1. необхідності зміщення акцентів контролю над минулими подіями та процесами на передбачення і розробку сценаріїв реагування підприємства на майбутні зміни;

2. необхідності відстеження релевантної інформації про фінансово-господарський стан суб'єкту ринку у режимі реального часу та за умовах інформаційної перенасиченості. Оскільки одним із головних принципів моніторингу є відмова від аналізу надлишкової інформації й аналіз тільки основних чинників та характеристик стану, структури підприємств. Це пояснюється тим, що дані аналізу та обліку можуть не віддзеркалювати реального стану підприємства та окремих його елементів через свідомо внесені

коректування з відома керівництва в інтересах політики фінансової та податкової оптимізації;

3. підвищенні нестабільності зовнішнього середовища, яке вимагає швидкого реагування системи управління, підвищення рівня її адаптації до змін [2].

Отже, фінансовий моніторинг являє собою чітко організовану систему спостереження за виконанням усіх завдань і доручень, передбачених бізнес-планом, який охоплює усі рівні – управління; безперервний нагляд за підконтрольними показниками фінансової діяльності, визначення розмірів відхилення фактичних результатів від прогнозованих і виділення причин таких відхилень; охоплює систему безперервного інформування керівництва про стан всіх сфер діяльності відповідно до затвердженого переліку окремих і загальних показників (стан портфеля замовлень і його відповідності задачам і вимогам фірми, ходу підготовки виробництва і впровадження технологічних та інших інновацій, виконання виробничих програм, дотримання кошторисних витрат на виробництво, виконання інвестиційної програми, фінансового стану фірми, дебіторської та кредиторської заборгованості) [3].

Визначено, що до головних цілей моніторингу відносять:

- оцінка стану і динаміки розвитку суб'єктів ринку;
- виявлення деструктивних тенденцій і процесів розвитку потенціалу

суб'єкту ринку;

- визначення причин, джерел, характеру, інтенсивності дії загроз економічної безпеки;

- прогнозування наслідків дії загроз економічної безпеки;

- системно-аналітичне вивчення ситуації і тенденцій її розвитку, що склалася, а також розробка цільових заходів щодо виявлення й зменшенню загроз.

Доведено, що моніторинг, як будь-який процес, складається з послідовних дій, а саме:

- ідентифікація суб'єкту і об'єкту моніторингу;

- формування системи техніко-економічних показників оцінки економічної безпеки суб'єкту ринку з урахуванням специфіки його функціонування;

- збір і підготовка інформації, що характеризує стан об'єкту моніторингу;

- виявлення чинників, що характеризують перспективні напрями розвитку суб'єкту ринку;

- моделювання і формування сценаріїв або стратегій розвитку суб'єктів ринку;

- розрахунок техніко-економічних показників підприємства на всю глибину прогнозного періоду;

- проведення аналізу показників економічної безпеки; розробка пропозицій по попередженню і нейтралізації загроз економічної безпеки суб'єкту ринку.

Відповідно до визначених цілей та завдань фінансового моніторингу доцільним є виокремлення наступних його функцій:

- нагляд за ходом реалізації фінансових завдань, встановлених системою планових фінансових показників і нормативів;
- вимірювання ступеня відхилення фактичних результатів фінансової діяльності від передбачених;
- діагностика негативних зрушень у фінансовому стані підприємства і суттєвого зниження темпів його фінансового розвитку;
- виявлення причин та центрів виникнення відхилень у фінансовому розвитку суб'єкту ринку;
- перевірка відповідності методів управління господарською діяльністю сучасному стану фінансового середовища та ініціація за необхідності зміни методів управління;
- у разі потреби здійснення коригування окремих цілей і показників фінансового розвитку у зв'язку із зміною зовнішнього фінансового середовища, кон'юнктури ринку і внутрішніх умов здійснення господарської діяльності підприємства.

Забезпечення моніторингу фінансової безпеки на підприємстві доцільно розглядати як процес запобігання будь-яких збитків від негативних впливів внутрішніх і зовнішніх чинників на різні аспекти діяльності. Отже, моніторинг може виступати базовим інструментом гарантування фінансово-економічної безпеки на різних рівнях управління (від підрозділу підприємства до державного управління, міждержавного контролю – FATF (Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей)).

Моніторинг фінансової безпеки підприємства має бути спрямований на забезпечення важливих фінансових пропорцій підприємства, які повинні бути стабільними у процесі його розвитку. Забезпечення стабільності системи фінансової безпеки має відбуватися шляхом підтримки відносно постійних параметрів, які характеризують фінансові інтереси підприємства і відвернення загроз діяльності.

Список використаних джерел:

1. Амосов О. Ю. Формування системи оцінки фінансової безпеки підприємства / Амосов О. Ю. // Економіка та управління. – 2016. – №1. – С. 8-13.
2. Бердар М. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання/ Бердар М.// Вісник київського Національного університету. – 2017. – №124. – С. 73-76.
3. Біломісна І. І. Механізм забезпечення фінансової безпеки промислових підприємств / Біломісна І. І. // Всеукраїнський науковий журнал: Інноваційна економіка. – 2015. №6. – С. 305-307.
4. Білоус О. В. Сучасна світова фінансово-економічна криза як прояв тотальної кризи системи глобалізму. / О. В. Білоус// Економічний часопис. – 2015. - №21. - С. 3.

N. Kovalenko. Guarantee for financial and economic safety.

Summary

In order to minimize the risks of public administration, particular attention should be paid to financial and economic security as one of the most important directions of optimization (efficiency) of decisions.

Key words: economic security, financial monitoring, financial security.

*Науковий керівник: Вишневецька О.М., доктор економічних наук,
професор, декан обліково-фінансового факультету
Миколаївського національного аграрного університету,
м. Миколаїв, Україна*

ТЕОРЕТИЧНІ Й ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИКИ

Досліджено сучасний етап розвитку логістики, який визначається двома основними факторами: глобалізація світової економіки та глобальна науково-технічна революція. Виявлено, що розвиток галузей економіки потребує залучення додаткових резервів з метою розширення виробничих потужностей підприємств, зберігання, переробки й транспортування продукції, товарів. Обґрунтовано, що застосування логістики на підприємстві має здійснюватись системно.

Ключові слова: *розвиток, логістика, логістичне управління, логістична концепція.*

Діяльність будь-якого підприємства можна охарактеризувати як процес, що постійно повторюється, тому логістичне управління можна розглядати як замкнений управлінський цикл, який також постійно повторюється. Як циклічний процес логістичне управління розглядають з позицій структурного, процесного та функціонального підходів, які тісно пов'язані між собою. Логістичне управління органічно пов'язане з теорією і практикою маркетингу та менеджменту, тобто ув'язкою виробництва і реалізації товарів з реальним платоспроможним попитом покупців, стимулюванням реалізації шляхом реклами товарів, гнучкої політики цін і торгових націнок (знижок), пошуком нових сфер діяльності для отримання доходів. Діалектична взаємодія і взаємопроникнення логістики, маркетингу та менеджменту дають в сукупності економічний ефект [1].

Логістична концепція проголошує необхідність виявляти індивідуальні потреби споживачів і відповідати на них, спрямовуючи наявні ресурси на їх повне задоволення. Основоположна ідея полягає в тому, що найбільшого успіху досягають ті компанії, всі продуктивні дії яких у поєднанні дозволяють виправдати очікування споживачів. Оскільки логістика забезпечує запити споживачів, пов'язані з часом і місцем наявності продуктів, а також до супутніх послуг, можна стверджувати, що управління логістикою – це управління обслуговуванням споживачів. Історично склалися два принципово різних науково-практичних напрямки розвитку логістики – у військовій справі й у математиці. Етапи історичного розвитку логістики та логістичного управління були обумовлені: об'єктивними тенденціями на ринку; широтою розуміння можливостей логістичного підходу та рівнем розробки концепцій, методів і моделей логістичного управління; складністю логістичного управління; рівнем розвитку технічних засобів обробки і передачі даних [2].

Виявлено, що окремо виділяють чотири послідовні етапи розвитку логістики. На першому етапі розглядається процес фрагментації (1920-1950pp.) – становлення засад логістики, а також формування інструментів управління матеріальними потоками та зниження загальних витрат. Для етапу характерний фрагментарне управління матеріальними потоками, оптимізація перевезень, а критеріями ефективності виступають: мінімальна ціна за перевезення при

використанні транспорту загального користування або мінімальні витрати на транспортування [3].

Другий етап (50-70-ті рр. XX ст.) розглядається як період концептуалізації, розвитку логістики, як складової маркетингу, пошуку нових шляхів зниження витрат виробництва і збуту за умови розвитку комп'ютерних і інформаційних технологій [1]. Здійснюється поява логістичного сервісу та перших логістичних концепцій. Критеріями ефективності виступають: мінімум загальних витрат на матеріальний розподіл; максимум прибутку фірми від логістичних операцій, ліквідується процес складування. З'являється закупівельна, виробнича та транспортна логістика [3].

Третій етап (80-90-ті рр. XX ст.) – період інтегральної концепції логістики (за Д. Бауерсоком – період «логістичного ренесансу»). Після Другої світової війни корпорації почали стежити за задоволеністю клієнтів, а логістика отримала подальший розвиток. Етап характеризується революцією в інформаційних технологіях, що призвело до розуміння необхідності управління не тільки матеріальними, але й інформаційними потоками [3]. З'являються нові види логістики – інформаційна, міжнародна, будівельна та логістичне управління спеціалізованими фірмами [3].

Четвертий етап становлення логістики (95-ті р. XX ст.) – новітній етап розвитку логістики (за В. Омельченко – етап глобалізації). Саме інтенсивна глобалізація вплинула на подальші зміни в теорії та практиці логістики. Це сприяло створенню національних та міжнародних спеціалізованих союзів та асоціацій логістики, які крім підрозділів, що займаються просуванням потоків, мають дослідницькі центри, консультаційні відділи, банки інформації, учбові центри та ін [5]. Відбулось об'єднання логістичних операцій підприємства у повний логістичний ланцюг (закупівля – виробництво – збут), а також управління матеріальними та супроводжуваними потоками, створення міжнародних логістичних систем, масове застосування логістичних технологій [3].

Сучасний етап розвитку логістики визначають два основні фактори: глобалізація світової економіки; глобальна науково-технічна революція.

Виявлено, що логістична система управління на цьому етапі максимально ускладнюється. Розвиток галузей економіки потребує залучення додаткових резервів з метою розширення виробничих потужностей підприємств, зберігання, переробки й транспортування продукції, товарів. Саме логістика дозволяє пов'язати економічні інтереси виробника продукції та її споживача. У міру виникнення і розвитку нових організаційних форм, що реалізують процеси руху товару, все більшого значення набувають інтеграційні форми управління та координації, забезпечення логістичних процесів взаємодії підприємств-виробників, споживачів, посередників, складів і транспорту[2].

Отже, застосування логістики на підприємстві має здійснюватись системно. Виділяють чотири послідовні стадії розвитку логістичних систем. Перша стадія розвитку логістики має такі характерні риси: підприємства працюють на основі виконання змінно-добових планових завдань; форма

управління логістикою найменш удосконалена; сфера дій логістичної системи пов'язана тільки із організацією збереження готової продукції та її транспортуванням. Система діє за принципом безпосереднього реагування на щоденні коливання попиту та проблеми у процесі розподілу продукції. Дієвість системи логістики на цій стадії її розвитку на підприємстві оцінюється величиною частки витрат на транспортування та інші операції по розподілу продукції у загальному прибутку підприємства [4].

Список використаних джерел:

1. Кобзева К.В. Теоретичне обґрунтування становлення логістики як науки / К. В. Кобзева // Економіка, Менеджмент, Підприємництво. Збірник наукових праць: Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2007. – №18. – С.61–66.
2. Алесинская Т. В. Основы логистики. Общие вопросы логистического управления / Т. В. Алесинская. – Т.: Изд-во ТРТУ, 2005. – 121 с.
3. Мельник О. В. Нові концептуальні підходи в логістиці [Електронний ресурс] / О. В. Мельник // Ефективна економіка. – 2013. – № 2. – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
4. Вишневська О.М. Теоретичні засади і особливості логістичної діяльності підприємств / О.М. Вишневська, С.В. Човага, С.В. Волошиновський // Глобальні та національні проблеми економіки. [Електронне видання]. — Випуск 20, Миколаїв, 2017. — Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/20-2017/52.pdf> (Index Copernicus ISSN: 2413-3965).
5. Поканевич Ю. В. Управління, як складна багатовимірна категорія [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/2185/1/44.pdf>.
6. Вишневська О.М. Особливості логістичних систем сільськогосподарських підприємств / О.М. Вишневська, Т.В. Двойнісюк, С.В. Шигида // Глобальні та національні проблеми економіки [Електронне видання]. — Випуск 7, Миколаїв, 2015. — С. 106–109. (Index Copernicus: ICV 2015: 36.92).

V. Pigarova. Theoretical and historical basics of logistics development.

Summary

The present stage of the development of logistics, which is determined by two main factors: the globalization of the world economy and the global scientific and technological revolution, is explored. It has been revealed that the development of the branches of the economy requires the attraction of additional reserves in order to expand the production capacities of enterprises, storage, processing and transportation of products and goods. It is substantiated that the use of logistics at the enterprise should be carried out systematically.

Key words: development, logistics, logistics management, logistic concept.

*Науковий керівник: Вишневська О.М., доктор економічних наук,
професор, декан обліково-фінансового факультету
Миколаївського національного аграрного університету,
м. Миколаїв, Україна*

Чабаненко О.О.

*Магістр 1 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
Chabanenko2313@gmail.com*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ У ГАРАНТУВАННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Досліджено, що глобалізаційні зміни і тенденції є викликом економічній безпеці країни на світовому рівні, де національна економіка держави, стає більш відкритою та прозорою. Обґрунтовано, що враховуючи стрімкі тенденції глобалізаційного впливу на соціально-економічне життя держав, є необхідність адаптаційних підходів у гарантуванні економічної безпеки держави через мінімізацію глобальних ризиків.

Ключові слова: глобалізація, економічна безпека, ризик.

За умов загострення глобалізаційного впливу на розвиток держав світу та економічних відносин є необхідним протистояння загрозам на світовому рівні у мінімізації негативного впливу фінансово-економічних ризиків. Саме тому актуальне питання сьогодення у гарантуванні і забезпеченні національної безпеки на державному рівні. Невід'ємною складовою національної безпеки держави, що визначається як захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується розвиток суспільства, своєчасне виявлення запобігання і нейтралізація загроз національним інтересам (ч.1 ст.1 Закону України « Про основи національної безпеки України»), є її економічна безпека [1].

Дослідженню сутності у формуванні і гарантуванні економічної безпеки держави присвячено праці вітчизняних і зарубіжних вчених, з-поміж яких: З. Варналій, І. Богданов, В.Богомолів, М. Ващекін, М. Єрмоленко, В. Кірянов, Г. Козаченко, О. Ляшенко, В. Мутріян. Економічну безпеку держави, у сфері міжнародних економічних відносин, ототожнюють конкурентоспроможність національної економіки ринкового середовища держав світу, стійкістю національної валюти і фінансового стану країни.

Сутність поняття економічної безпеки офіційно визначено в Україні і повинно відповідати певним умовам, а саме: збереження економічної самостійності країни, можливості збереженню уже досягнутого рівня життя населення й подальшого його підвищення [2].

Вчений З. Варналій у своїй праці визначає економічну безпеку як стан економічної системи, який дозволяє їй розвиватися динамічно, ефективно, вирішувати соціальні задачі, можливість держави розробляти та впроваджувати у життя незалежну економічну політику. З метою більш точного сприйняття розрізняють рівні економічної безпеки (рис.1).

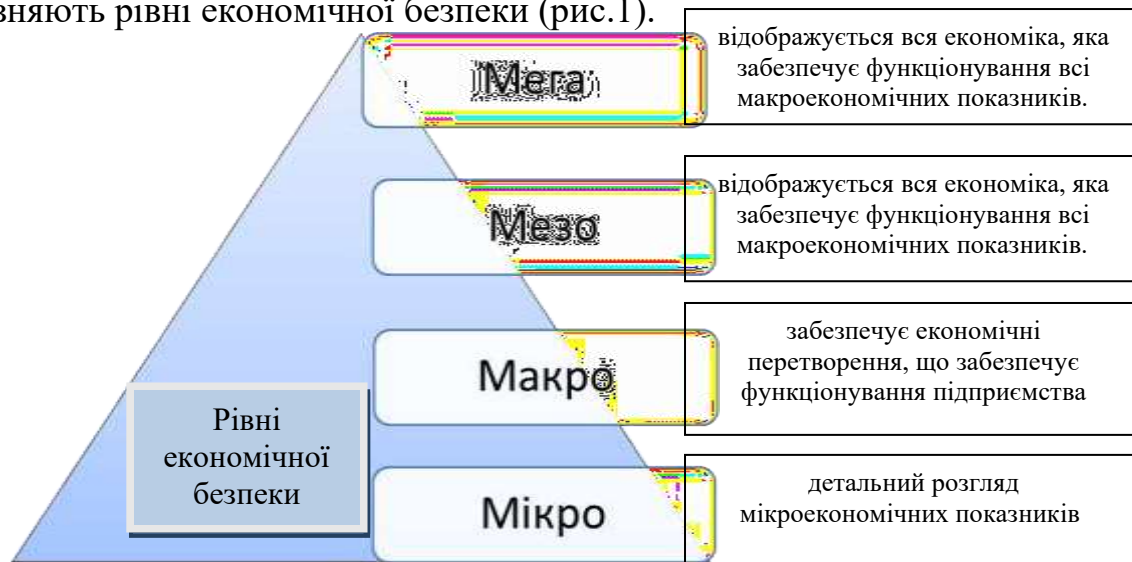

Рисунок 1 - Рівні економічної безпеки

Джерело: побудовано автором з використанням опрацьованих інформаційних носіїв

На Всесвітньому економічному форумі світовими аналітиками Д.Л Веймер, Е.Р. Вайнінг було зазначено, що світова економіка буде мати незначний приріст, що не може забезпечити легкого виходу із депресійного стану економічних систем більшості країн світу, враховуючи глобальні зміни. Отже, національна позиція держав світу у геоекономічному просторі представляє спроможність національної економіки країн світу адаптуватися до зовнішньоекономічних змін і глобалізаційних процесів.

Сутність процесу адаптації полягає у пристосуванні до умов зовнішнього середовища. Саме тому адаптаційний підхід є більш дієвим, так як не передбачає жорстоких обмежень та орієнтований на можливості кожної країни самостійно обирати напрями і пріоритети у подальшому розвитку з огляду на ресурсні можливості і національні інтереси. Основними результатами запровадження адаптаційного підходу у гарантуванні економічної безпеки є дієвість заходів з забезпечення інтересів держави і суспільства, з огляду на глибину і масштаби проблеми, особливості і темпи соціально-економічного розвитку держави, а також свідомість суспільства по відношенню до існуючих загроз. Вагомою передумовою отримання результативності є чітке розмежування рівнів і центрів відповідальності на усіх рівнях управління[3] .

Слід зазначити, що глобалізаційні зміни і тенденції є викликом економічній безпеці країни на світовому рівні, де національна економіка держави, стає більш відкритою та прозорою. Таким чином, стрімкі тенденції глобалізаційного впливу на соціально-економічне життя держав, що вимагає адаптаційних підходів у гарантуванні економічної безпеки держави через мінімізацію глобальних ризиків.

Список використаних джерел:

1. Закон України № 221-VII(221-18) від 18.04.2013.[електронний ресурс] - Режим доступу : <http://www.kada.gov.ua/>.
2. Вишнеvsька О.М. Адаптаційний підхід у гарантуванні екологічної безпеки держави/ О.М. Вишнеvsька, Н.В. Бобровська// Вісник аграрної науки Причорномор'я, 2017-Випуск 3(91).-с.3-12.
3. Економічна безпека / З.С. Варналій, П.В., П.В. Мельник та ін; за ред. З.С. Варналія. – К. : Знання,2009.- 647с.

O. Chabanenko. Theoretical aspects in guarantee of economic safety of the state.

Summary

It was investigated that globalization changes and tendencies are a challenge to the economic security of the country at the world level, where the national economy of the state becomes more open and transparent. It is substantiated that taking into account the rapid tendencies of globalization influence on the socio-economic life of the states, there is a need for adaptation approaches in guaranteeing economic security of the state through minimization of global risks.

Key words: globalization, economic security, risk.

*Науковий керівник : Бобровська Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Яценко К. О.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

katia_yatsenko@ukr.net

Коєв О.П.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

kabachokpraim@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Теоретично обґрунтовано можливі внутрішні і зовнішні загрози, що мають суттєвий вплив на подальшу діяльність підприємств. Досліджено існуючі методи і механізми вирішення фінансово-економічних питань і обґрунтовано нівелювання можливих ризиків і зовнішніх загроз з метою їх мінімізації. Управління економічною безпекою вимагає скорочення цих методів і механізмів у єдину систему, що засновано на загальних принципах і критеріях оцінки економічного стану господарюючого суб'єкта. Обґрунтовано, що ці принципи і критерії дозволили б більш дієво виявляти й усувати виникаючі загрози і впроваджувати стратегічні рішення, що забезпечують стійкість компанії.

Ключові слова: економічна безпека, фінансово-економічні питання, діяльність підприємств.

Економічна безпека функціонування підприємства залежить від здатності своєчасно і у достатньому обсязі задовольняти економічні потреби, а також вимоги груп інтересів, причому «... приватні інтереси можуть бути виправдані лише тоді, коли вони одночасно служать також інтересам держави» [1]. З іншого боку, економічна безпека підприємства відображає потенційні можливості виробництва продукції, що користується попитом і наданням послуг на основі збалансованого і раціонального використання усіх видів ресурсів у нестабільному, невизначеному ринковому середовищі.

Досліджуючи роботи Ю.М. Осипова, відмітимо, що вчений економіст представляє господарський механізм як громадську систему господарюючих суб'єктів з притаманними їм механізмами господарювання, властивими всій системі громадськими господарськими інститутами, що регулюють діяльність підприємств [4]. Таким чином, головними компонентами господарського механізму є господарюючі суб'єкти, а це люди й інститути. Для них характерна поведінкова форма існування, обумовлена інтересами, вибором, мінливістю.

На думку Є. М. Борисенко, терміни «організаційно-економічний механізм», «ринковий механізм», «господарський механізм», є несумісними, оскільки позбавляють рухливі економічні системи живого змісту, ототожнюють їх з «божевільними, несвідомими, позбавленими адаптації механічними системами» [2].

Таким чином, використання категорії «механізм» щодо підприємства цілком доречно, однак не можна представляти механізм як сукупність елементів, що мають єдину мету, що призведе до ототожнення його з системою. Гнучкість і адаптивність механізму обумовлюється з урахуванням усіх можливих зовнішніх і внутрішніх чинників його становлення.

Отже, за результатами дослідження вважаємо, що під механізмом забезпечення економічної безпеки функціонування підприємства доцільно розуміти цілісну систему, що складається з окремих, відносно самостійних, але одночасно взаємопов'язаних і взаємодіючих структурних елементів.

Механізм забезпечення економічної безпеки функціонування підприємства покликаний забезпечувати створення умов, що мотивують ефективну діяльність усіх елементів підприємства, високий ступінь узгодженості суспільних корпоративних і особистих потреб та інтересів. Механізм повинен сприяти забезпеченню економічної безпеки на вході і виході з системи, створити надійні умови функціонування керуючої і керованої систем [3].

Вважаємо, що економічна безпека підприємства неможлива без розширеного відтворення усіх сторін основного капіталу. Цей процес повинен знайти своє відображення у неухильне підвищення технічної, енергетичної та інформаційної озброєності виробництва, оснащеності всіх галузей господарського комплексу передовою технікою і, у кінцевому підсумку, спонукати стійкій основі інтенсивного типу розширеного відтворення.

Слід особливо підкреслити, що розширене відтворення основного капіталу і його пропорції мають тривалий, довготривалий вплив на усі сторони функціонування конкурентоспроможності підприємства, так як є фундаментом його перспективного розвитку.

Основною умовою розширеного відтворення основного капіталу є великі капітальні вкладення, здійснювані поряд з процесом поліпшення використання діючого обладнання. Важливим кількісним показником, що характеризує наявність розширеного відтворення основного капіталу, служить велика величина капітальних вкладень у порівнянні з сумами амортизаційних відрахувань, так як амортизаційні відрахування дозволяють здійснювати тільки просте відтворення.

Можна виділити наступні основні характеристики механізму, що визначають напрями вдосконалення підприємства, орієнтованих на реалізацію інтересів усіх верств населення [4]:

- створення сприятливого середовища з метою розвитку підприємств забезпечується стабільним господарським законодавством, діагностикою основних економічних показників;
- розвиток виробництв, орієнтованих на переробку продукції сільського господарства і місцевої сировини.

Таким чином, механізм підвищення економічної безпеки підприємства передбачає досягнення ефективних параметрів функціонування, збереження виробничого і кадрового потенціалу, створення підприємства ринкового типу, що поєднують підприємницьку діяльність з державним регулюванням, формування передумов і умов для надійного їх функціонування.

Подання механізму підвищення економічної безпеки підприємства, що формується на основі наукових підходів і принципів з використанням фундаментальних і прикладних теорій, у широкому і вузькому сенсі констатує

множинність його елементів, що доводить складність процесу забезпечення безпеки. У зв'язку з цим необхідний вибір конкретних інструментів механізму в залежності від умов функціонування підприємства, стадії розвитку його фінансово-господарської діяльності, і, як наслідок, від справжнього рівня економічної безпеки підприємства, а також можливості мінімізації внутрішніх і зовнішніх загроз.

Список використаних джерел:

1. Білокур В. В. Загрози економічній безпеці підприємства. К., 2014. 132 с.
2. Борисенко Е. Н., Ковальов Д. А. Економічна безпека фінансово-господарської діяльності України в умовах ринку // Підприємництво в Україні: проблеми і перспективи. К., 2013. Вип. 4. 20 с.
3. Меркулова Е. Ю. Формування індивідуальної фінансової нормативної моделі управління економічної надійністю виробничих систем // Соціально-економічні явища і процеси. Тернопіль, 2016. № 12. 7 с.
4. Осипов Ю. М. Основи теорії господарського механізму. К., 2004. 61 с.

K. Yatsenko. O. Coev. Theoretical submission of the mechanism for the provision of economic safety of enterprises.

Summary

Theoretically grounded possible internal and external threats that have a significant impact on the further activity of enterprises. The existing methods and mechanisms for solving financial and economic issues and leveling out possible risks and external threats with the aim of minimizing them are theoretically substantiated. Management of economic security requires the reduction of these methods and mechanisms into a single system, based on general principles and criteria for assessing the economic status of the business entity. It is substantiated that these principles and criteria would allow to more effectively identify and eliminate emerging threats and to make strategic decisions that ensure the company's stability.

Key words: economic security, mechanism, method, enterprise, fixed assets.

*Науковий керівник : Бобровська Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

СЕКЦІЯ 3
**«АКТУАЛІЗАЦІЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ОПОДАТКУВАННЯ:
ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО І ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ»**

Буслаєва К. П.

*Здобувач вищої освіти напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
katerinaol1997@ukr.net*

**ПРОЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ
РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ**

Досліджено можливі варіанти організації бухгалтерського обліку розрахунків за податком на додану вартість. Розкриті основні проблеми обліку податку на додану вартість на підприємстві.

***Ключові слова:** податок на додану вартість, податковий кредит, податкове зобов'язання, бухгалтерський облік, бухгалтерські рахунки, податкова накладна.*

Одним із основних податків, які справляються на території України є податок на додану вартість (далі ПДВ), він виконує основну фіскальну функцію. Значна частина державного бюджету України формується за рахунок ПДВ. Проте, ПДВ є дуже проблемним податком: не існує досконалої системи обліку, він складний при нарахуванні, через це часто виникають бюджетні заборгованості та ухилення від сплати податку. Одночасно, ПДВ дорогий у керуванні і регресивний за своєю природою. Податковий Кодекс України не вирішує всі вищеперераховані проблеми. Звичайно, це впливає на своєчасний і достовірний облік розрахунків з ПДВ.

Вивчення проблеми обліку та розрахунків з податку на додану вартість досліджували зарубіжні і вітчизняні вчені такі як: Є. Аткинсон, Д. Бодін, Л. Коаді, Д. Куней, Д. Стігліц, В. Андрущенко, З. Варналій, В. Вишневський, О. Данилович, П. Мельник, А. Соколовська та ін. На сьогодні в науковців не існує єдиної думки щодо застосування ПДВ. Деякі вчені вважають цей податок одним з найбільш ефективніших податків, інші, навпаки схиляються до думки про повернення податку з обороту, на зміну якому прийшов податок на додану вартість. Проте, незважаючи на дані дослідження, залишається велика кількість невирішених проблем та задач справляння ПДВ, які потребують подальшого вирішення.

Метою даної статті є висвітлення особливостей та актуальних проблем обліку розрахунків з ПДВ та визначення шляхів удосконалення обліку даного податку.

При організації бухгалтерського обліку на підприємстві особливе місце відводять обліку розрахунків з бюджетом, зокрема за податком на додану вартість. Ведення бухгалтерського обліку залежить, перш за все, від вдало вибраної форми обліку та організації роботи бухгалтерії підприємства. Належним чином організований податковий облік є однією із найважливіших умов нормального функціонування будь-якого суб'єкта господарювання [1].

Нормативно-правовою базою, яка регулює облік ПДВ є затверджена Міністерством фінансів України Інструкція №141 від 01.07.1997 р. з бухгалтерського обліку податку на додану вартість, розділ 5 Податкового Кодексу України, а також Закон України «Про податок на додану вартість» 03.09.1997 р. № 168/97. З введенням в дію Закону та Інструкції з бухгалтерського обліку ПДВ в методології бухгалтерського обліку сталися ґрунтовні зміни без достатньої теоретичної і практичної підготовки бухгалтерів до цих змін. Облік став ще складнішим і, головне, принципово змінився [2].

Однією з головних проблем, яка виникає в обліку при відображенні ПДВ є правило першої події, яке використовується для визначення ПДВ не співпадає з моментом визнання доходів та витрат в бухгалтерському обліку.

При отриманні передоплати підприємство використовує субрахунок 643 «Податкові зобов'язання», на якому згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, ведеться облік суми податку на додану вартість. Субрахунок 643 є пасивним, транзитним, оскільки на ньому тимчасово, за дебетом обліковується сума ПДВ, яка в момент отримання авансу визнана як податкове зобов'язання. При цьому дебетові обороти на субрахунок 643 виникають раніше за кредитові і до моменту здійснення заключної операції (відвантаження товарів, робіт, послуг) будуть відображені у складі статті Балансу «Інші оборотні активи», що необґрунтовано збільшує активи підприємства [3].

Крім того, назва субрахунку не відповідає його призначенню. Збільшення суми заборгованості підприємства до бюджету відображається на субрахунок 641 «Розрахунки за податками». Тому назву субрахунку 643 «Податкові зобов'язання» варто змінити на «Податкові розрахунки з податкових зобов'язань», наголошуючи на тому, що він використовується тимчасово і у випадку здійснення передоплат.

Податковий кредит може виникати лише за умови наявності документа – податкової накладної, яку виписує постачальник або іншого підтверджуючого документа. Однак, якщо постачальник не надасть податкову накладну покупцю, то покупець немає права на податковий кредит у звітному періоді (у разі, якщо не надасть заяву (скаргу) податковому органу). У такому разі до моменту отримання такої ПН використовується рахунок 644 «Податковий кредит», а не 641. Отже, у покупця виникають певні складнощі щодо обліку податкового кредиту [4].

Ще одним фактором, що має вплив на достовірність обліку ПДВ, є поєднання системного бухгалтерського обліку з несистемним податковим обліком. На наш погляд, це є недопустимим, так як реалізація в них враховується по-різному: за відвантаженням товарів/послуг і за подією, що відбулася раніше (відвантаження або оплата) відповідно.

Отже, на організацію обліку розрахунків за податком на додану вартість впливають різні фактори. Перш за все, це зміни в податковому законодавстві, які мають як позитивний, так і негативний характер. У більшості вони

стосуються аналітичного обліку, що пов'язано із специфікою обліку окремих господарських операцій. Було б доцільно спростити обмеження записів на субрахунках 643 та 644, що пов'язані з виданими та отриманими авансами нарахованими податковими зобов'язаннями та податковим кредитом з ПДВ лише від сум передоплат товарів, які не були відвантажені та отримані за станом на кінець місяця. Це дасть змогу виключити із субрахунків 643 та 644 численні записи, пов'язані з обліком кожної часткової передоплати протягом звітного місяця. Спрощення такого обліку не вимагає ведення жодних додаткових облікових реєстрів [4].

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми та шляхи удосконалення обліку розрахунків з податку на додану вартість [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.docme.ru/doc/1388306/40-aktual_n%D1%96-problemi-ta-shlyahi-udoskonalennya-obl%D1%96ku-rozra...
2. Проблеми бухгалтерського обліку податкових розрахунків з ПДВ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://mirznanii.com/a/295510/problemi-bukhgalterskogo-oblku-podatkovikh-rozrakhunkv-z-pdv>.
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №291 (із змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ligazakon.ua>.
4. Актуальні тенденції обліку розрахунків з податку на додану вартість [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/8-2015/251.pdf>.

K. Buslaeva. Problems and ways for improvement of calculation accounts with added tax.

Summary

Possible variants of the organization of accounting for calculations of value added tax were investigated. The main problems of accounting for value added tax at the enterprise are revealed.

Key words: value added tax, tax credit, tax liability, accounting, accountancy, tax bill.

Крижановська Н. М.

*Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
knati96@ukr.net*

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПОДАТКІВ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ

Проаналізовано різні наукові підходи до визначення сутності податків; зроблено пропозиції доповнити класифікацію податків, що існує, за ознакою об'єкта оподаткування.

Ключові слова: податки, податки на доходи, податки на споживання, класифікація податків.

Ефективне функціонування будь-якої держави пов'язано із обсягами її бюджетних доходів і видатків, які спрямовуються на виробництво суспільних благ та послуг. Практична реалізація окремих аспектів державної діяльності знаходить своє відображення в системі оподаткування.

Дослідженням податків присвячували свої праці корифеї фінансової науки А. Сміт [6], Д. Рікардо [5], М. Фрідмен [8], К. Маркс [3]. Осмисленню теорії і практики оподаткування присвячені розробки В. Андрущенко [1], Ю. Ляшенко [2], В. Опаріна [4] та інших.

Метою дослідження є узагальнення поглядів вчених на сутність та природу податків і розробка пропозицій щодо вдосконалення їх класифікації.

Формування та функціонування податкової системи залишається в центрі дослідження вчених та науковців. Для сучасної податкової системи залишаються актуальними питання теорії оподаткування та методологічних засад її формування, які є важливою складовою побудови оптимальної системи оподаткування. Потребує глибокого дослідження й питання самого процесу розвитку оподаткування, теоретичного обґрунтування процесів становлення податкових систем та формування економічних поглядів на процеси оподаткування.

Розглядаючи податкову систему як сукупність податків, звернемося до вивчення їх змісту (табл. 1).

Таблиця 1 Категорія «податок» в інтерпретації зарубіжних і вітчизняних науковців

Автор	Визначення
В. Андрущенко	Демократичні за процедурою встановлення, але примусові за формою стягнення платежі індивідів і корпорацій, призначені для трансферу фінансових ресурсів із приватного сектора в державний з метою фінансування суспільних, загальнонаціональних, урядових потреб способом, альтернативним емісії та позикам [1].
Ю. Ляшенко	Позаекономічну (соціальну, політичну, ментальну, етичну) природу оподаткування найадекватніше можна пояснити в термінах і відповідних їм поняттях теорії інституціоналізму [2].
М. Фрідмен	Наголошує на притаманному податку характері примусовості та відокремлює його від мит та інших державних доходів. Він пропонує податками вважати «примусові збори, що стягуються на користь держави чи суспільства» [8].
А. Сміт	Податок повинна сплачувати кожна особа, його розміри і термін сплати мають чітко визначатися, а витрати на збір — бути мінімальними. Оподаткування повинно сприяти розвитку промисловості і торгівлі, а держава мусить створювати такі податкові умови для капіталу, щоб він залишався у своїй країні і не перекачувався в інші. [6].
К. Маркс	Називав податок джерелом життя для апарату виконавчої влади, вважав сильний уряд і високий податок тотожними поняттями, а податок — економічним виразом існування держави. [3].
А. Соколов	Податок — це «збір, який вилучається державною владою для покриття витрат чи досягнення цілей економічної політики» [7].

Джерело: побудовано за даними [1, 2, 8, 6, 3, 7]

Розглянувши теоретичні підходи до визначення сутності податків ми підтримуємо позицію В. М. Опаріна, який зазначає, що «за фінансовою формою прояву податки — це обов’язкові, нееквівалентні, неповоротні, нецільові, регулярні платежі юридичних та фізичних осіб державі, призначені для фінансового забезпечення реалізації її функцій» [4].

Вивчаючи податки як основний компонент системи державних доходів, неможливо лишити осторонь питання їх класифікації. В основу первинних

класифікацій був покладений принцип фактичного збігу чи неспівпадання платника та носія податку [1]. Класифікацію податків та їх види наведено в табл. 2.

Таблиця 2 Класифікація податків

Ознака	Види
За формою оподаткування:	1) прямі податки; 2) непрямі податки.
За економічним змістом об'єкта оподаткування:	1) податки на доходи; 2) податки на споживання; 3) податки на майно.
В залежності від рівня державних структур, які встановлюють податки і збори:	1) загальнодержавні; 2) місцеві.
За способом стягнення:	1) розкладні податки; 2) окладні (квотарні) податки.
За способом зарахування податкових надходжень:	1) закріплені; 2) регулюючі.

Джерело: побудовано за даними [2]

Виходячи з вищевикладеного, погоджуємося, що доцільно доповнити існуючі класифікації податків ще однією ознакою – за стадією руху вартості, виділивши дві групи: податки на виробництво і податки на реалізацію [4].

Узагальнивши підходи до визначення сутності податків, ми дійшли висновку, що у фінансовій науці податки трактують як основне джерело державних доходів та приділяють цій проблемі досить велику увагу.

Список використаних джерел:

1. Андрущенко В. Л. Фінансова думка Заходу в XX столітті: (Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів). – Львів: Каменяр, 2000. – 303 с.: схеми, табл.
2. Андрущенко В. Л., Ляшенко Ю. І. Економічні та позаекономічні аспекти оподаткування // Фінанси України. – 2005. – № 1. – С. 36–43.
3. Маркс К. Сочинения / К. Маркс, Ф. Энгельс. – М. : Госполитиздат, 1955. – Т. 7. – 615 с. – С. 308.
4. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): Монографія. – К.: КНЕУ, 2005. – 240 с.
5. Рикардо Д. Начала политической экономии и налогового обложения / Давид Рикардо. – Государственное издательство политической литературы. – М., 1955. – 360 с.
6. Сміт Адам. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй / Сміт Адам ; [пер. з англ. О. Васильєвої, ред. Є. Литвин]. – К. : Port-Royal. – 594 с.
7. Соколов А. А. Теория налогов. – М.: Фин. изд-во НКФ СССР, 1928. – 258 с. – С. 11.
8. Фридман М. Современные косвенные налоги. – С.Пб., 1908. – 627 с.

N. Kryzhanovskaya. Scientific approaches to defining the concept of taxes and their classification.

Summary

Different scientific approaches to the definition of the essence of taxes are analyzed; proposals are made to supplement the classification of existing taxes on the basis of the economic content of the object of taxation.

Key words: *taxes, taxes on incomes, taxes on consumption, classification of taxes.*

*Науковий керівник : Баришевська І. В., канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

АНАЛІЗ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Досліджено, що основною передумовою фінансової стабільності економіки є бездефіцитність державного бюджету. В умовах кризового стану основним кроком покращення є збалансування кошторису доходів і видатків.

Ключові слова: *видатки, державний бюджет, фінансова стабільність, збалансованість бюджету.*

Державний бюджет є основним інструментом реалізації державної політики, виступає регулятором економічних та соціальних процесів, що відбуваються в країні. Для забезпечення стабільного розвитку, необхідно створити умови для збалансованості бюджету, зменшити його дефіцит та показники інфляції, а також спрямувати бюджетну політику на розв'язання загальнодержавних проблем і забезпечення конкурентоспроможності країни. Ефективність виконання державного бюджету як основного централізованого фонду, веде не лише до економічної стабільності, а і потенційного розвитку держави. В умовах політичної нестабільності та недосконалості законодавства баланс доходів і видатків державного бюджету набуває особливо актуального значення.

Державний бюджет посідає важливе місце в бюджетній системі України, оскільки впливає на економічні, соціальні, регіональні та національні сфери, що безпосередньо пов'язані між собою та мають вплив на всі процеси, що відбуваються в країні.

Згідно Бюджетного кодексу України видатки бюджету – це кошти, що спрямовується на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум [1].

Тобто, це є економічні відносини між державою, юридичними та фізичними особами, що відбуваються у процесі наповнення, розподілу та використання бюджетних коштів.

Видатки бюджету показують напрямки та цілі бюджетних асигнувань і визначаються характером досить різноманітних функцій держави, які узагальнено об'єднують, як правило, у три великі групи: політичні, економічні та соціальні функції. Державні доходи становлять фінансову базу її функціонування, їх, як правило, класифікують за джерелами надходження коштів у бюджет. Цим політична, економічна і соціальна діяльність держави вже передбачає державні доходи як об'єктивну необхідність і закономірну реальність [2]. Вони безпосередньо пов'язані з дохідною частиною бюджету, адже від величини надходжень залежить рівень забезпеченості держави коштами для виконання завдань і функцій покладених на неї.

Аналізуючи видаткову частину протягом 2013-2017 років, відбулося їх зростання майже у два рази або з 505 844 млн. грн. у 2013 р. до 1 056 760 млн.

грн. у 2017 р.

Відповідно до статей: витрати на оборону зросли у п'ять разів з 14844 тис млн грн (2,9 %) до 74360 тис грн (7,0 %); на правоохоронні органи з 39409 млн грн у 2013 році до 88480 тис млн грн у 2017 році. Відбулося скорочення таких статей витрат, а саме: охорона довкілля, охорону здоров'я та освіту їх частка зменшилась.

Дохідна частина бюджету становить – 913,6 млрд грн (на 142,3 млрд грн (18,5%) більше порівняно із бюджетом-2017), видатки – 988,6 млрд грн (на 147,2 млрд грн (17,5%) більше порівняно із 2017). При цьому дефіцит бюджету складає 81,8 млрд грн (2,4% ВВП), а держборг – 1999,3 млрд грн (60% ВВП проти 63% у 2017) .

Витрати на соціальне забезпечення та соціальний захист у 2017 році становить 210,25 млрд грн або 37,1 %, за останні чотири роки має найнижче значення, до того ж таке скорочення відбулося лише у 2017 році: видатки скоротилися на 7,48 млрд грн[3].

Проте, видатки на соціальний захист на соціальне забезпечення значно перевищують витрати на економічну діяльність, що може бути однією з причин гальмування економічного розвитку держави. Соціальна сфера має певні недоліки, такі як: на пенсійні видатки в Україні спрямовано близько 18 % ВВП, що є вдвічі більше ніж в ЄС; соціальні послуги, що надаються неефективні, більшість населення країни незадоволені їх якістю та обсягом.

Про неефективність державної політики щодо населення України свідчить і той факт, що за даними ПРООН, майже чверть населення України (24,5%) перебуває за межею бідності, кожна третя (32,6%) сім'я з дітьми є бідною і кожен п'ятий (20%) працюючий є бідним [4].

Аналізуючи дані про видаткову частину бюджету, бачимо, що у структура витрат постійно змінюється. Відбувається зростання видатків на виконання загальнодержавних функцій та на потреби оборони. Однією з причин гальмування розвитку України є нерівномірність видатків, які спрямовані на соціальну та економічну сфери. Недосконалість фіскальної політики веде до необґрунтованих видатків.

Отже, основною передумовою фінансової стабільності економіки є бездефіцитність державного бюджету. В умовах кризового стану основним кроком покращення є збалансування кошторису доходів і видатків. Для фінансування зростаючих видатків, необхідно збільшити дохідну частину, а це можливо за рахунок удосконалення податкової системи, цільових фондів, а також доходів від операцій з капіталом. Слід, збільшити контроль за рухом коштів у процесі розподілу та перерозподілу. Аналізувати необхідність здійснення видатків за окремими статтями на стадії планування бюджету.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. № 2456-VI / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
2. Комарницький І.Ф. Економічна теорія: курс лекцій / І. Ф. Комарницький. – Чернівці: Рута, 2006. – 334 с.
3. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Цілі розвитку тисячоліття // ПРООН. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/2015%20MDGs%20Ukraine%20infographics%20ukr.pdf>.

Yu. Palchik. Analysis of expenditure of the state budget of Ukraine.

Summary

It was investigated that the main prerequisite for financial stability of the economy is lack of state budget. In a crisis situation, the main improvement step is to balance the estimates of income and expenditure.

Key words: *expenditures, state budget, financial stability, budget balance.*

*Науковий керівник : Ксьонжик І.В., д-р. екон. наук,
доцент, професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

СЕКЦІЯ 4
**«ВІТЧИЗНЯНІ ТА СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ
І АУДИТУ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ»**

Брашавецька О.В.

Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

brashavetsky@gmail.com

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ

Ефективність сучасної облікової системи в Україні. Недосконалість у структурі бухгалтерського обліку та основні проблеми його організації. Процес трансформації вітчизняної облікової системи до вимог міжнародних стандартів. Передумовою подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні.

***Ключові слова:** вітчизняна система обліку, міжнародні стандарти, трансформація, інтеграція, господарська діяльність.*

Людство прагне до постійного розвитку, тому щоразу модернізує всі сфери життя. Такого впливу кожен день зазнає й економіка. Масштабне розширення економічної діяльності потребує постійного контролю, а лише безперервне оновлення обліку і управління, дасть змогу ефективно упорядкувати і скомпонувати розгалужену систему вітчизняної економіки. Всю сукупність господарської та фінансової діяльності підприємств охоплює бухгалтерський облік, тому обов'язковою умовою ефективної підприємницької діяльності є його реформування у відповідності до потреб користувачів. Він забезпечує контроль за виробництвом і розподілом матеріальних благ, надає можливість простежити за змінами у складі майна підприємства та здійснює багато інших операцій. У цьому і полягає актуальність дослідження даного питання.

Бухгалтерський облік в Україні знаходиться на такому етапі свого розвитку, коли його не можна назвати досконалим. Серед основних проблем організації бухгалтерського обліку можна виділити такі:

- галузева специфіка обліку та звітності:

Існують ґрунтовні відмінності у застосуванні вимог національних стандартів підприємствами різних галузей. І хоча держава в особі Міністерства фінансів встановлює певні вимоги і стандарти фінансової звітності, контроль за виконанням цих вимог знаходиться на неприйнятно низькому рівні.

- недосконалість законодавчого регулювання:

Досить вагомим є питання визначення переваг ведення бухгалтерського обліку за національними чи міжнародними стандартами. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначає перелік суб'єктів господарювання, які за тим чи іншим критерієм повинні вести бухгалтерський облік за МСФЗ, але це стосується переважної меншості підприємств [1, с. 89-92].

- підготовка бухгалтерських кадрів.

В Україні потрібно створити систему постійного підвищення бухгалтерських кадрів, яка б відповідала міжнародним вимогам, а саме стандартам освіти Міжнародної федерації бухгалтерів. Мета такої системи – кваліфікаційний рівень нашого професійного бухгалтера як загальноприйнятий у міжнародній практиці має відповідати європейському рівню [2, с. 59-60].

Бухгалтерський облік протягом багатьох років формувався під впливом радянської адміністративно-командної системи господарювання. Українська бухгалтерія повністю відповідала вимогам та завданням існуючої економічної системи й успішно обслуговувала її. Проте сучасність потребує повної інтеграції України в загальноєвропейський та світовий ринки, що неможливо успішно здійснити без використання міжнародних стандартів, зрозумілих для іноземних партнерів. Процес трансформації вітчизняної облікової системи до вимог міжнародних стандартів зорієнтований насамперед на вдосконалення методичних, організаційних і правових засад обліку, а саме окремих норм Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, методики бухгалтерського обліку різних його об’єктів [3].

Сьогодні відбувається активний розвиток недержавних форм власності та різних організаційних форм бізнесу. Разом з цим повинен розвиватися і бухгалтерський облік, адаптуючись до реалій господарювання. Передумовою подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні є: перегляд теоретичних основ бухгалтерського обліку з урахуванням ускладнення управління, зростання ролі інтелектуального капіталу як ключового чинника конкурентоспроможності, перегляд предмета й методу бухгалтерського обліку; формування сучасної парадигми обліку та звітності, метою якої є створення інформаційної інфраструктури, адекватної вимогам ринкової економіки в інтересах усіх членів суспільства; безперервна професійна освіта, сертифікація бухгалтерів, що сприяє зростанню кваліфікації бухгалтерів і престижу професії; диференціація вимог до фінансової звітності. Так, суб’єкти господарської діяльності повинні застосовувати єдині принципи оцінки та розкриття інформації, але обсяг інформації визначається винятково потребами користувачів; відмова від жорстких форм фінансової звітності з обов’язковими кодами рядків, і збереження лише загальної структури фінансових звітів і мінімальних вимог до розкриття інформації тощо [4].

На сьогоднішній день дуже важливо слідувати поетапним нововведенням в систему бухгалтерського обліку. Для того щоб скласти достойну конкуренцію іноземним колегам треба допрацювати вітчизняну облікову діяльність і не зупинятися на досягнутому, а завжди прагнути до прогресу.

Список використаних джерел:

1. Куслії І. П. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку в Україні / Юність науки – 2016: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 18-19 травня 2016 р.): у 7 ч. / Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2016. – Ч.3: – 212 с.
2. Кузьмінський Р. Реформування бухгалтерського обліку // Актуальні проблеми бухгалтерського обліку. - Фінанси України. – 2006. - №8. – с.59-63
3. Кулинич М. Б. Еволюція предмету і методу бухгалтерського обліку / М. Б. Кулинич // Наук. вісн. ВДУ ім. Лесі Українки. Екон. науки. - 2008. - № 7. - С. 218-225.

4. Моссаковський В. Концепція побудови бухгалтерського обліку в Україні // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. - №10. – с. 18-25.

O. Brashavetska. The modern state of development of the domestic accounting system.

Summary

Efficiency of modern accounting system in Ukraine. Imperfection in the structure of accounting and the main problems of its organization. The process of transforming the domestic accounting system to the requirements of international standards. . A prerequisite for further development of accounting in Ukraine.

Key words: domestic accounting system, international standards, transformation, integration, economic activity.

*Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Гаврилюк А. С.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
angelinahavrilyuk040516@gmail.com*

ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЯК ОБ'ЄКТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

У роботі наведено необхідність здійснення внутрішнього контролю за фінансовими результатами, проаналізовано систему внутрішнього контролю, окреслено основні завдання фінансового контролю на підприємстві.

Ключові слова: фінансовий результат, внутрішній контроль, поточний контроль, попередній контроль, наступний контроль.

В сучасних економічних відносинах велика увага приділяється бухгалтерському обліку фінансових результатів та контролю за управлінням суб'єкта господарської діяльності.

Задля успішного функціонування підприємства, ефективного використання ресурсів, підвищення виробничих потужностей та рівня рентабельності необхідний повсякденний ефективний внутрішній контроль. Але при цьому, дана система повинна бути економічно вигідною, тобто витрати на її функціонування повинні бути меншими ніж витрати економічного суб'єкта в умовах її відсутності.

Дослідженню фінансових результатів як об'єкта внутрішнього контролю приділяли увагу такі науковці та дослідники: В. А. Дерій [1], М. Д. Корінько [2], М. В. Дубініна [3] та ін. Проте, попри ґрунтовні дослідження фінансових результатів у процесі діяльності підприємства, на сучасному етапі розвитку економічних відносин виникає необхідність подальших досліджень.

Система внутрішнього контролю підприємства націлена на: своєчасне складання документів; організацію системи внутрішнього аудиту; контролю за дотриманням необхідних процедур в ході господарських операцій; контроль за активами та документацією; оцінку та набір персоналу, що заслуговує на довіру [2].

Для забезпечення ефективності функцій підприємства, необхідно проводити контроль за обліком фінансових результатів. Внутрішній контроль повинен забезпечувати аналіз всієї діяльності підприємства, що надасть можливість впливати на кінцевий результат, у вигляді збитку або прибутку. Найбільшу частку прибутку забезпечує прибуток від реалізації продукції, робіт та послуг. Фінансовий результат розглядають як різницю між доходами та витратами підприємства за певний період часу.

Контроль за формуванням фінансових результатів визначає перевірку правильності визначення фінансового результату, а саме – чистого прибутку. Це дає можливість для контролю формування певних видів доходів.

Серед основних проблем внутрішнього контролю за фінансовими результатами слід виділити такі:

- визначення впливу факторів на систему внутрішнього контролю;
- складність у методичному забезпеченні та визначенні етапів, методів та засобів контролю;
- впорядкування системи завдань, об'єктів та інформаційного забезпечення [2].

Види контролю за фінансовими результатами підприємства на рис. 1.

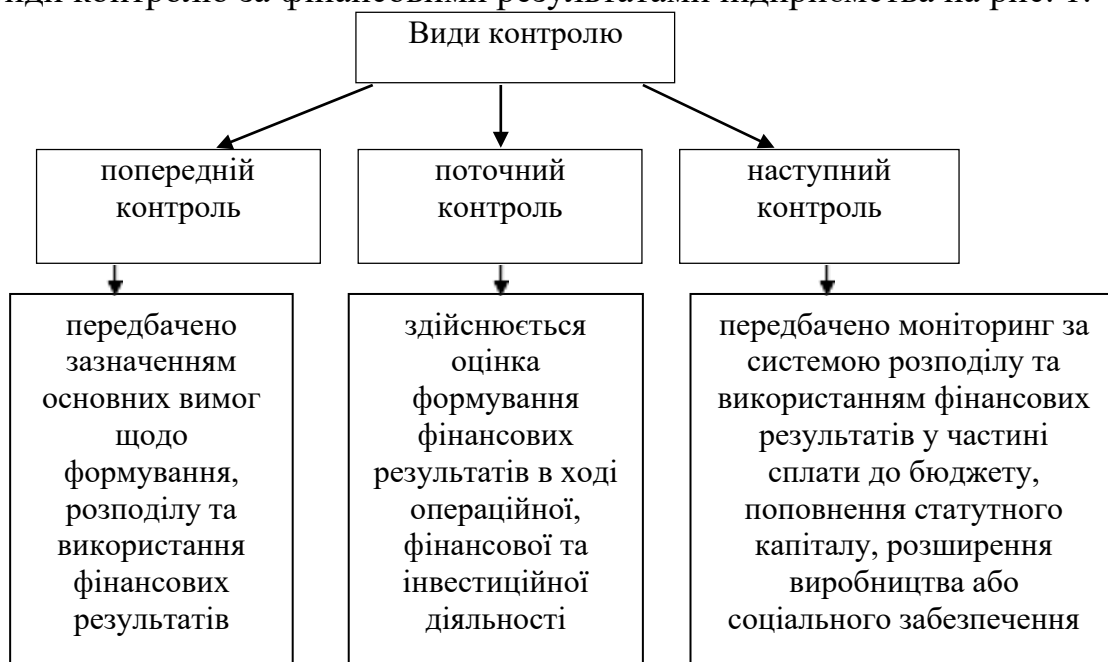

Рисунок 1 – Види контролю фінансових результатів діяльності підприємства

Джерело: побудовано автором на основі даних

Джерелами інформації для документального (формального) контролю служать первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, бухгалтерська, статистична і оперативно-технічна звітність, нормативна, проектно-конструкторська, технологічна й інша документація.

Фактичний контроль полягає у вивченні фактичного стану перевірених об'єктів за даними їх огляду (перерахунку, зважування, лабораторного аналізу).

Етапами проведення та узагальнення результатів проведення контролю фінансових результатів є:

- складання плану та програми контролю щодо видів діяльності підприємства;
- ознайомлення з об'єктами контролю;
- контроль фінансових результатів на певних об'єктах;
- порівняння, аналіз та оцінка визначених даних;
- виявлення відхилень та з'ясування винних та їх відповідальності;
- формування висновків та пропозицій щодо удосконалення контролю за фінансовими результатами;
- прийняття необхідних управлінських рішень [3].

Отже, ефективне застосування внутрішнього контролю фінансових результатів на підприємствах суттєво підвищить раціональність прийнятих управлінських рішень та сприятиме збільшенню величини фінансових результатів діяльності підприємства, шляхом зростання економічних вигід.

Список використаних джерел:

1. Дерій В. А. Контроль за доходами щодо видів діяльності підприємств: завдання, послідовність, результати / В. А. Дерій // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2015. – Вип. 2. – С. 151-160.
2. Корінько М. Д. Внутрішній контроль господарської діяльності підприємства / М. Д. Корінько. – Фастів: «Поліфаст», 2016. – 440 с.
3. Дубініна М. В. Інституціональний механізм контролю за формуванням результатів діяльності сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / М. В. Дубініна // Управління розвитком. – 2014. – №7 (128). – Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/>.

A. Havrylyuk. Financial results as an object of internal control.

Summary

The paper identifies the need for internal control over financial results, analyzes the system of internal control, outlines the main tasks of financial control at the enterprise.

Key words: *financial result, internal control, current control, preliminary control of the next control.*

*Науковий керівник: Мікуляк К. А., асистент кафедри
фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Горскіна Л.С.

*Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТАДІЯ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Досліджено методику організаційної стадії аудиту власного капіталу. Досліджено планування аудиту власного капіталу та його завдання. Особлива увага присвячена дослідженню об'єктів аудиту власного капіталу та напрямам його проведення.

Ключові слова: *організаційна стадія, власний капітал, аудит власного капіталу.*

Міжнародний стандарт аудиту 300 «Планування» визначає обов'язковість складання спеціального документа, який розкриває зміст запланованих робіт, тобто плану аудиту.

Під час розробки плану аудиту Міжнародний стандарт аудиту 300 обов'язково вимагає закладати в план аудиту процедури, час їх проведення та обсяг, які пов'язані з керуванням та наглядом за роботою працівників аудиторської фірми.

Складений план аудиту підлягає обов'язковому документуванню. Формат та обсяг документування залежать від таких аспектів, як розмір та складність підприємства, що перевіряються, суттєвість, обсяг іншого документування та обставини конкретного завдання з аудиту.

Задokumentований план аудиту є підтвердженням відповідності планування та виконання аудиторських процедур. План аудиту затверджується на початку виконання процедур отримання аудиторських доказів, проте він може переглядатися залежно від зміни обставин, що виникають у процесі аудиту. Тобто, план аудиту не має раз і назавжди сформованого змісту, його зміст знаходиться в процесі постійного розвитку.

План бажано погодити з керівництвом підприємства. Це дасть можливість узгодити аудиторські процедури з діяльністю персоналу підприємства.

Загальний план аудиту розробляється настільки детально, щоб аудитор мав можливість на його базі підготувати програму аудиту.

Програма повинна бути настільки деталізованою, щоб можна було використовувати її як інструкцію для виконавців аудиту, які беруть участь у перевірці. Програма повинна також слугувати засобом контролю за роботою виконавців аудиту.

Стандартні аудиторські програми є власними розробками аудиторської фірми, вони втілюють в собі накопичений професійний досвід виконання різних видів робіт і тому є своєрідним ноу-хау. Коли використовуються стандартні програми або контрольні листи, необхідно їх доробляти відповідно до умов конкретного завдання.

Під час підготовки програми аудиту для виконання робіт по конкретному договору доречно враховувати такі обставини:

- визначені оцінки ризику суттєвих викривлень;
- рівень впевненості, який має бути забезпечений при отриманні аудиторських доказів у процесі виконання процедур по суті;
- заплановані терміни виконання тестів контролю і процедур по суті;
- можливість координації будь-якої позиції в плані перевірки, наприклад, заміна одного працівника на іншого, надання технічної або методичної допомоги;
- кількість асистентів (тобто працівників аудиторської фірми, які мають менший досвід роботи в порівнянні зі старшим персоналом);
- необхідність залучення інших аудиторів або експертів.

Виконання комплексу процедур залежить від вибраного аудиторського підходу.

По-перше, процедури отримання аудиторських доказів можна побудувати стосовно інформації, яка систематизується на рахунках бухгалтерського обліку й потім служить підставою для формування відповідного показника фінансової звітності.

По-друге, процедури отримання аудиторських доказів можна побудувати для перевірки інформації про господарські операції в розрізі господарських циклів, що відбуваються на підприємстві, і пов'язаних з ними рахунків бухгалтерського обліку.

Отже, процес планування, як початковий етап проведення аудиту, включає розробку загального плану з визначенням обсягу, графіків і строків проведення перевірки, а також аудиторської програми, яка конкретизує обсяг, види та послідовність аудиторських процедур, необхідних для формування об'єктивної та обґрунтованої думки про досліджені факти господарського життя, достовірність показників фінансової звітності клієнта.

На підготовчій стадії аудиту необхідно оцінити систему внутрішнього контролю підприємства.

Аудит установчих документів і аудит власного капіталу не можуть досліджуватись окремо один від одного, тому що такий елемент власного капіталу, як статутний капітал, є основою підприємства і зафіксований його установчих документах. В установчих документах містяться дані про інші елементи власного капіталу.

Власник поділяє капітал на основний (довгостроковий) і оборотний (поточний) капітал.

Основний капітал складається з основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових фінансових інвестицій (довгострокових позичок).

Оборотний капітал складається з матеріальних оборотних засобів, коштів у поточних розрахунках, короткострокових фінансових вкладень.

Аудит установчих документів передбачає ретельну перевірку юридичних підстав на право функціонування ПАТ «Поділля» у відповідності з чинним законодавством та підтвердження права власності юридичних і фізичних осіб.

Аудит власного капіталу проводиться з метою підтвердження аудиторським звітом інформації про власний капітал, його структуру та зміни у власному капіталі, що сталися протягом звітного періоду.

Список використаних джерел:

1. Макаренко А.П. Концептуальні підходи щодо організації проведення аудиту власного капіталу/ А. П. Макаренко, Ю. В. Малініна // Вісник ЗДІА.-2014. - С. 24-30.
2. Фабіянська В.Ю. Основні підходи до проведення аудиту власного капіталу підприємства / Фабіянська В.Ю., Петровська О.П. // Проблеми економічного, облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємством: матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. молод. науковців, 14-15 квітня 2016 року. – Вінниця, ВНАУ, 2016. – С. 147-151.

L. Gorskina. Organizational stage of audit of own capital of the enterprise.

Summary

The methodology of the organizational stage of the audit of own capital is investigated. The planning of the audit of own capital and its tasks is investigated. Particular attention is devoted to the research of objects of audit of own capital and directions of its carrying out.

Key words: *organizational stage, equity capital, own capital audit.*

*Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Громова Я.М.

*Магістр 1 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ АУДИТУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ЙОГО АВТОМАТИЗАЦІЇ

З'ясовано, що розвиток аудиту поточних зобов'язань сільськогосподарських підприємств передбачає зміну методики оцінки під час стандартних етапів його проведення.

Ключові слова: *методика аудиту, поточні зобов'язання, автоматизований аудит.*

В умовах адаптації економічного середовища України до європейських і глобалізаційних процесів одним із головних напрямів розвитку бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств є дотримання єдиних принципів і методик аудиту як стимулюючого фактора розвитку бухгалтерського обліку. У зв'язку із цим, виникає необхідність у пошуку дієвого механізму аудиту, в тому числі поточних зобов'язань. Поточні зобов'язання, які є джерелом формування і фінансування активів підприємств, здійснюють суттєвий вплив на фінансову стійкість і платоспроможність економічних суб'єктів.

Тема дослідження знайшла своє відображення у працях таких вчених, як: Дубініної М.В., Івахненкова С.В., Сафарової А.М., Сирцевої С.В., Чебан Ю.Ю. У публікаціях науковців закладене вагоме теоретико-методичне підґрунтя для дослідження проблем автоматизації аудиту на вітчизняних підприємствах, в тому числі сільськогосподарського спрямування. Глобальна масштабність цих проблем дає можливість знаходити попередньо недосліджені аспекти і продовжувати наукові пошуки.

Аудит поточних зобов'язань є комплексною перевіркою дотримання правильності відображення у бухгалтерському обліку методологічних засад формування інформації про поточну заборгованість підприємства перед іншими підприємствами й організаціями, державою і іншими економічними суб'єктами, здійснює оцінку розкриття такої інформації у фінансовій звітності.

Під час збору інформації, її обробки, узагальнення і формування незалежної аудиторської думки важливе значення має оперативність роботи. Вирішити дане питання можливо шляхом удосконалення методики роботи або значної її зміни із застосуванням спеціальних методів і комп'ютерних програм під час проведення аудиту на підприємствах, які застосовують автоматизовані фінансово-облікові системи.

Так, спеціальні програмні засоби комп'ютерного аудиту призначені для проведення аудиту безпосередньо комп'ютерної системи підприємства шляхом

її тестування. Результатом є висновок про ефективну роботу процедур контролю і захист даних у системі. Це дає змогу оцінити ризик неефективності контролю і визначити можливість використання бази даних клієнта під час проведення аудиторської перевірки.

Автоматизований аудит проводиться за стандартними етапами: підготовчий, планування аудиту, отримання аудиторських доказів і формування висновку аудитора. Під час аудиту здійснюється аналіз програмного забезпечення аудиту (оцінка комп'ютерних програм, що їх використовують для перевірки змісту файлів клієнта) і безпосередній контроль за даними (дані, що їх використовують для комп'ютерної обробки з метою перевірки функціонування комп'ютерних програм клієнта). Крім того, використання підприємствами автоматизованих облікових систем викликає необхідність контролю за ефективністю їх функціонування в умовах конкретного підприємства. При цьому необхідно застосовувати новий вид перевірок – контроль безпеки функціонування інформаційної системи.

Для перевірки безпечності інформаційної системи сільськогосподарських підприємств, під час перевірки якого використовують автоматизований аудит, здійснюється безпосередньо оцінка поточного стану комп'ютерної системи на відповідність запропонованим вимогам або певному стандарту. Так, під час здійснення цього виду аудиту у контексті перевірки бухгалтерського обліку поточних зобов'язань переглядають інформаційну систему комплексно, виявляючи у ній певні недоліки, на основі яких формують певні рекомендації для їх усунення.

Аудит безпеки бухгалтерського обліку поточних зобов'язань є процесом збору і аналізу інформації про автоматизацію системи відображення в обліку поточних зобов'язань, необхідної для подальшого проведення якісної або кількісної оцінки рівня захисту від атак зловмисників.

Таким чином, у процесі дослідження з'ясовано, що розвиток аудиту поточних зобов'язань сільськогосподарських підприємств передбачає зміну методики оцінки під час стандартних етапів його проведення. Так, автоматизований аудит є перспективним, оскільки передбачає попередню комплексну перевірку програмного забезпечення, на основі якої здійснює безпосередній контроль за даними виникнення, існування, погашення поточних зобов'язань, що в свою чергу сприяє оперативності перевірки і її суттєвості, точності подачі інформації. При цьому, об'єктом аудиту може виступати як автоматизована система підприємства в цілому, так і її окремі складові, в яких проводиться обробка інформації.

Список використаних джерел:

1. Дубініна М.В. Поточні зобов'язання: порядок визначення та відображення у балансі / М.В. Дубініна, Т.В. Лозинська // Вісник МНУ ім. В.О. Сухомлинського – 2015. – Вип.8. – С. 1131–1134.
2. Івахненко С.В. Комп'ютерний аудит: контрольні методики і технології: монографія. – К.: КНЕУ, 2005. – 286 с.
3. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт / Інститут економічних досліджень та політичних консультацій; статистична інформація. – К. : Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2017. – Веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.ier.com.ua/> – Мова укр., анг.

4. Організація і методика аудиту : курс лекцій / М.В. Дубініна, С.В. Сирцева, Ю.Ю. Чебан. – Миколаїв : МНАУ, 2016. – 135 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/2331>.

5. Сафарова А.М. Методика аудиту поточних зобов'язань / А.М. Сафарова // Економ. часопис СНУ ім. Л. Українки – 2015. – №1. – С. 59–64.

Ya. Gromova. Improving the methods of audit of current liabilities after your automation.

Summary

It was clarified that the development of the audit of current obligations of agricultural enterprises involves changing the methodology of evaluation during the standard stages of its implementation.

Key words: audit methodology, current obligations, automated audit.

*Науковий керівник: Потривасєва Н. В., д-р екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Дрофа І.Л.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

КОШТОРИСНЕ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Досліджено теоретичні аспекти кошторисного фінансування бюджетних установ у системі казначейського обслуговування бюджету за допомогою діалектичного методу, а також методів порівняння, узагальнення, систематизації та синтезу, насамперед виокремимо два підходи до інтерпретації сутності бюджетного фінансування.

Ключові слова: кошторисне фінансування, бюджетні установи, фінансове забезпечення.

Розглядаючи теоретичні аспекти кошторисного фінансування бюджетних установ у системі казначейського обслуговування бюджету за допомогою діалектичного методу, а також методів порівняння, узагальнення, систематизації та синтезу, насамперед виокремимо два підходи до інтерпретації сутності бюджетного фінансування. Широке трактування цього поняття зустрічаємо в Опаріна В. М. та Родіонової В. М., що дає змогу визначити його місце та роль у регулюванні соціально-економічних процесів держави [1]. Бюджетне фінансування у вузькому розумінні розглядається:

- з боку держави як форма бюджетного механізму [3; 4; 5; 6; 7; 8];
- з боку учасників господарських відносин як форма фінансового забезпечення [9; 10; 11].

Спроби синтезу обох підходів до визначення поняття «бюджетне фінансування» спостерігаються у працях Дем'янишина В. та Матросової В. М., які рекомендують враховувати особливості бюджетного фінансування:

- з боку держави - формою бюджетного механізму;
- з боку суб'єктів господарювання - однією з форм фінансового забезпечення;
- його зміст втілюється у безповоротному наданні бюджетних коштів юридичним і фізичним особам;

- надання цих коштів здійснюється на проведення заходів, передбачених бюджетом;
- перелік цих заходів відповідає функціям держави [5].

Перелічені особливості бюджетного фінансування дозволяють розглядати його як об'єктивну економічну категорію та вартісну її інтерпретацію водночас. Таким чином, бюджетне фінансування, на нашу думку, доцільно розуміти як процес виділення через мережу органів Державної казначейської служби України грошових коштів на видатки діяльності бюджетних установ для досягнення суспільно-корисних цілей.

Фінансування бюджетних установ здійснюється лише на підставі затвердженого в установленому бюджетним законодавством порядку кошторису. Кошторис доходів і видатків - це основний документ, відповідно до якого визначається загальний обсяг, цільове надходження, використання коштів бюджетних установ, а також визначаються обсяг та напрямки використання бюджетних коштів для виконання функцій та досягнення суспільно-корисних цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень [3; 4].

Водночас кошторисне фінансування як метод фінансового забезпечення бюджетних установ із дотриманням принципів бюджетного фінансування має як переваги, так і недоліки [7].

Серед переваг кошторисного фінансування бюджетних установ зазначимо забезпечення відповідності доходної та видаткової частини кошторису бюджетних установ, тобто фінансування планових витрат бюджетної установи відбувається в повному обсязі. Окрім того, кошторисне фінансування бюджетних установ передбачає жорсткий та постійний контроль за використанням фінансових ресурсів бюджетних установ. Проте воно не позбавлене недоліків, пов'язаних з відсутністю достатніх стимулів для раціонального і ефективного функціонування та взаємозв'язку між рівнем кошторисного фінансування бюджетної установи та результатами її діяльності. Тобто де-факто здійснюється фінансове забезпечення лише мережі бюджетних установ, а не наданих ними послуг для задоволення суспільних потреб. Окрім того, Бюджетним кодексом України закріплено зв'язок джерел надходження коштів спеціального фонду з напрямками їх використання, тому бюджетна установа не може на власний розсуд розпоряджатися коштами від надання платних (договірних) послуг, тобто регламентовано обмежену фінансову автономію бюджетних установ.

Таким чином, ефективність використання фінансових ресурсів бюджетних установ можлива лише за умови налагодження фінансового механізму системи казначейського обслуговування бюджету. Результати проведеного дослідження свідчать про відображення фінансовим механізмом бюджетних установ залежності організації використання фінансових ресурсів останніх від специфіки кошторисного фінансування, затвердженого порядку та принципів фінансування бюджетних установ, а також обсягів повноважень розпорядників бюджетних коштів.

Оскільки використання фінансових ресурсів бюджетних установ чітко регламентоване бюджетним законодавством на всіх етапах бюджетного процесу, то перспективи подальших досліджень полягають у розробленні обґрунтованих підходів щодо сприяння розширенню фінансової автономії бюджетних установ у майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Опарін, В. М. Фінанси (Загальна теорія) [Текст]: навч. посібник / В. М. Опарін. - 2-ге вид., доп. і перероб. - К. : КНЕУ, 2011. - 240 с.
2. Атамас, П. Й. Облік у бюджетних установах [Текст] : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / П. Й. Атамас - К. : Центр учбової літератури, 2014. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1 / KR050158.html
3. Василик, О. Д. Бюджетна система України [Текст] : підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. - К. : Центр навчальної літератури, 2014. - 544 с.
4. Загородній, А. Г. Фінансовий словник [Текст] / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Т. С. Смовженко. - 2-ге видання, виправлене та доповнене. - Львів: Видавництво «Центр Європи», 2016. - 576 с.
5. Мочерний, С. В. Економічна енциклопедія [Текст]: у трьох томах. Т. 1 / Редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін. - К.: Видавничий центр «Академія», 2015. - 864 с.
6. Мочерний, С. В. Економічний енциклопедичний словник [Текст] : у 2 т. Т 1 / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устенко, С. І. Юрій; за ред. С. В. Мочерного. - Львів: Світ, 2015. - 616 с.
7. Ткачук, Н. М. Фінансування бюджетних установ: теоретична сутність, форми і методи [Текст] / Н. М. Ткачук, В. О. Кравчук// Наука й економіка. - 2015. - № 2 (18). - С. 99-105.

I. Drofa. Fund-financing of budget institutions.

Summary

The theoretical aspects of budget financing of budgetary institutions in the system of treasury service of the budget using the dialectical method, as well as methods of comparison, generalization, systematization and synthesis are investigated, first of all two approaches to interpretation of the essence of budget financing should be singled out.

Key words: budget financing, budgetary institutions, financial support.

Єременко А.В.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ОСВІТИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНИХ БУХГАЛТЕРІВ (IES IFAC): БАЗОВІ АСПЕКТИ

Розкрито передумови розробки Міжнародних стандартів освіти для професійних бухгалтерів, їх сутність і значення. Наведено перелік Міжнародних стандартів освіти та визначено їх мету.

Ключові слова: Міжнародна федерація бухгалтерів, Міжнародні стандарти освіти для професійних бухгалтерів, професійні бухгалтери

Глобалізаційні процеси, що відбуваються у світовій системі, здійснюють істотний вплив на формування різних концепцій, зокрема і на концепцію бухгалтерського обліку.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) і міжнародні стандарти аудиту (МСА) визначають принципи і технологію ведення обліку і мають технічний характер. Але міжнародне співтовариство не обмежується регулюванням тільки технічних аспектів професійної діяльності.

Існують норми професійної етики, які регулюють поведінку фахівців з метою дотримання та належного виконання технічних стандартів, а також забезпечення високої якості професійних послуг в обліковій діяльності в інтересах клієнтів і суспільства в цілому.

З 1 січня 2005 року набрали чинності Міжнародні стандарти освіти для професійних бухгалтерів (МСО), розроблені Міжнародною федерацією бухгалтерів (МФБ) і рекомендовані всім організаціям - членам МФБ.

Комітет з міжнародних стандартів освіти для професійних бухгалтерів (IAESB), який входить в структуру МФБ, розробляє міжнародні стандарти освіти для професійних бухгалтерів (МСО), методичні рекомендації щодо їх використання та вдосконалення і інші документи, що сприяють підвищенню якості бухгалтерської освіти. Робота Комітету зосереджена на двох основних напрямках:

- визначення основних елементів навчання, перевірки професійних знань і акредитації (в тому числі професійних організацій, уповноважених здійснювати підготовку та підвищення кваліфікації професійних бухгалтерів);

- визначення змісту і обсягу курсів підвищення кваліфікації для представників бухгалтерської професії.

Одним з ключових завдань формування і поширення Міжнародних стандартів освіти є сприяння визнанню професійних кваліфікацій бухгалтерів і аудиторів між країнами.

МСО містять критерії, яким повинні відповідати організації-члени МФБ при підготовці та постійному розвитку (підвищенні кваліфікації) професійних бухгалтерів.

Комплекс Міжнародних стандартів освіти включає:

- Концептуальну основу для Міжнародних стандартів освіти для професійних бухгалтерів, яка розкриває місію, стратегії і основні питання роботи Комітету за освітою (IFAC), а також взаємозв'язок між здібностями і компетентністю і наводить Глосарій термінів, які використовуються;

- Вступ у Міжнародні стандарти освіти, що відображає важливість для суспільства якості освіти бухгалтерів (аудиторів) і характеризує сферу застосування зазначених стандартів;

- 7 стандартів для освіти професійних бухгалтерів і 8-ий стандарт, присвячений особливостям підготовки аудиторів і додатковим вимогам, що пред'являються до них. Вимоги і положення IES (МСО) 1-7 також є обов'язковими для аудиторів.

Перелік та основну мету міжнародних освітніх стандартів, які представляють собою комплекс обов'язкових вимог для професійних бухгалтерів, наведено таблиці 1.

Отже, стандарти містять найбільш суттєві елементи освіти для отримання статусу професійного бухгалтера, а також постійні вимоги для підтримки його компетентності. Міжнародні стандарти освіти сьогодні для міжнародної бухгалтерської спільноти є фундаментом професійної освіти і забезпечення

якості бухгалтерського обліку та фінансової (бухгалтерської) звітності, що сприяють розвитку і підвищенню престижу бухгалтерської професії.

Таблиця 1 Міжнародні стандарти освіти професійних бухгалтерів

№ п/п	Назва МСО	Основна мета МСО
1	Початкові вимоги до програми професійного бухгалтерського освіти	забезпечення відповідного рівня освіти на початковому етапі навчання, який дозволить учням досягти успіху в навчанні, успішно скласти кваліфікаційні іспити, отримати практичний досвід
2	Зміст програм освіти професійних бухгалтерів	забезпечити отримання кандидатами в члени організації, яка входить до складу МФБ, достатнього обсягу поглиблених професійних знань з бухгалтерського обліку
3	Професійні навички	забезпечити оволодіння кандидатами в члени організації, яка входить до складу МФБ, відповідним комплексом навичок для роботи в якості професійного бухгалтера.
4	Професійна етика, цінності і професійне ставлення	визначає професійні цінності, етику і відносини, якими повинні оволодіти бухгалтери в процесі навчання для отримання відповідної кваліфікації
5	Вимоги до практичного досвіду	забезпечити отримання кандидатами в члени професійної організації практичного досвіду, який вважається прийнятним на момент присвоєння кваліфікації компетентного професійного бухгалтера.
6	Оцінка професійних здібностей і компетенцій	встановлює вимоги щодо остаточної оцінки професійних здібностей і компетентності кандидата перед визнанням його кваліфікаційного рівня.
7	Продовження професійного розвитку	встановлює вимоги до організацій - членів МФБ.
8	Вимоги до компетентності фахівців з аудиту	забезпечення конкретних здібностей професійного бухгалтера, необхідних для роботи в якості компетентних фахівців з аудиту на певному рівні і їх розвиток.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти освіти професійних бухгалтерів / [Електронний ресурс] – Режим доступу : // <http://www.iaf.kiev.ua/library/379-msfz-osvity.html>.

A. Eremenko. International standards of education for professional accountants (ies ifac): basic aspects. Summary

The prerequisite for the development of International Education Standards for professional accountants, their essence and significance is revealed. The list of International Education Standards is given and their purpose is determined.

Key words: International Federation of Accountants, International Education Standards for professional accountants, Professional Accountants.

*Науковий керівник : **Лугова О.І.**, канд. екон. наук, старший викладач кафедри обліку і оподаткування Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна lugova@mnaui.edu.ua*

КЛАСИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто основні види аудиторських ризиків, їх визначення, класифікація. Показано можливий їх вплив на подальший вибір і застосування окремих аудиторських процедур, кількість аудиторських доказів та методи їх отримання.

Ключові слова: аудиторська діяльність, ризики, аудиторський ризик, аудиторський контроль.

Аудиторський ризик поділяють на три різновиди, які різні науковці трактують як компоненти, складові, елементи, види.

Ризики можна класифікувати за багатьма ознаками. Будемо застосовувати підхід, поданий в Міжнародних стандартах аудиту, згідно з яким аудиторський ризик поділяється на три компоненти:

1. властивий ризик - це ризик викривлення залишку чи обороту рахунку, які (викривлення) можуть бути суттєвими окремо або разом з викривленням залишків чи оборотів інших рахунків у разі відсутності відповідних заходів внутрішнього контролю;

2. ризик контролю - це ризик того, що викривленню залишку чи обороту рахунку, які (викривлення) могли б виникнути і які могли би бути суттєвими окремо або разом із викривленнями залишків чи оборотів інших рахунків, не можна буде своєчасно запобігти (або виявити та виправити) за допомогою систем бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю;

3. ризик невиявлення - це ризик того, що аудиторські процедури по суті не виявлять викривлення залишку чи обороту рахунку, які (викривлення) можуть бути суттєвими окремо або разом з викривленнями залишків чи оборотів інших рахунків.

В Міжнародних стандартах аудиту це питання регламентоване так:

«...аудиторський ризик - це функція ризику суттєвого викривлення фінансових звітів (або просто "ризик суттєвого викривлення») (тобто ризик того, що фінансові звіти суттєво викривлені до аудиторської перевірки) та ризику того, що аудитор не виявить таке викривлення («ризик невиявлення»)). Ризик суттєвого викривлення є сукупністю властивого ризику та ризику контролю, які, як зазначено в стандартах, є ризиками суб'єкта господарювання та існують незалежно від аудиторської перевірки фінансових звітів.

Отже, ризик суттєвого викривлення не залежить від аудитора та якості проведеної ним перевірки, тоді як ризик невиявлення взагалі не залежить від підприємства, звітність якого є об'єктом перевірки, а повністю залежить від аудитора, і, як зазначено в Міжнародних стандартах аудиту, цей ризик є функцією ефективності аудиторських процедур та їх застосування аудитором.

На нашу думку, варто виділити ще такі види ризиків бізнесу аудитора (аудиторської фірми):

1. ризик втрати незалежності - полягає в перебуванні аудитора

(аудиторської фірми) під впливом клієнта, внаслідок чого аудитор не зможе ретельно провести перевірку стану бухгалтерського обліку і висловити об'єктивну думку щодо наявності суттєвих викривлень у звітності клієнта;

2. ризик недобросовісної конкуренції - полягає у використанні іншими особами методів конкурентної боротьби, пов'язаних з порушенням норм і правил ринкової конкуренції, зокрема неправомірного використання найменування й емблеми аудиторської фірми, методики роботи, яка становить комерційну таємницю, умисного поширення неправдивих або неточних відомостей про її діяльність тощо;

3. ризик нестабільності законодавства у сфері аудиторської діяльності - можливість негативного впливу змін у законодавстві на діяльність та розвиток аудиторської фірми;

4. ризик конфліктних відносин з державними органами влади. Користувачами інформації фінансової звітності, а також аудиторських висновків, є і деякі органи державної влади, зокрема: Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг та інші. Деякі з таких органів влади створюють власні реєстри аудиторів (аудиторських фірм), можуть висловлювати зауваження щодо змісту, повноти чи форми аудиторських висновків, що і може бути предметом конфлікту.

З огляду на сказане, можна стверджувати, що ризики аудиторської діяльності мають складну структуру: їх можна поділити на дві групи - професійні ризики, зумовлені виконанням аудитором своїх обов'язків, і ризики бізнесу аудитора, які викликані тим, що аудит є одним з видів підприємництва та йому притаманні підприємницькі ризики.

Наведена класифікація ризиків аудиторської діяльності може бути використана для їх вчасного виявлення, ідентифікації, визначення джерел виникнення і факторів впливу, проведення постійного моніторингу ризикових подій, підвищення ефективності процесу управління ризиками як на рівні аудиторської фірми, так і при проведенні аудиторського контролю та виконанні супутніх аудиту робіт.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг (вид. 2015 року) [Електронний ресурс]. - Режим доступу : // <http://www.apu.com.ua/msa>
2. Загородній А.Г. Управління ризиками аудиторської діяльності / А.Г. Загородній, Л.М. Пилипенко. – Львів: в-во Національний університет «Львівська політехніка», 2008. – 128 с.

O. Zhukova. Classification of risks of audit activity.

Summary

The main types of audit risks, their definition, classification are considered. It is shown their possible influence on the further selection and application of individual audit procedures, the number of audit evidence and methods for obtaining them.

Key words: *auditor activity, risks, audit risk, audit control.*

*Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Кириченко І.О.
Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Косовська Ю.С.
Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

МІЖНАРОДНА ПРОФЕСІЙНА СЕРТИФІКАЦІЯ БУХГАЛТЕРІВ ТА АУДИТОРІВ: КОРОТКИЙ ОГЛЯД

Розкрито значення та актуальність дипломів і сертифікатів міжнародних інститутів та організацій бухгалтерів. Наведено перелік найбільш відомих у світі незалежних сертифікацій професійних організацій бухгалтерів та аудиторів. Обґрунтовано переваги сертифікації.

Ключові слова: міжнародні професійні організації бухгалтерів та аудиторів, сертифікаційні програми, професійна кваліфікація бухгалтера.

За останні роки суттєво збільшився попит на фінансистів, які мають дипломи і сертифікати міжнародних інститутів та організацій, таких як АССА, ІАВ, ІФА, СРА, СІМА, СГА, ІМА, СФА тощо. Таке зростання пов'язане, насамперед, з тим, що компанії переходять на ведення обліку за Міжнародними стандартами фінансової звітності (IFRS), а також гармонізацією національних стандартів бухгалтерського обліку з міжнародними.

Правові принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні визначає Закон «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Ним не передбачено вимоги щодо наявності у бухгалтера відповідного сертифіката(ів) (диплома(ів)). З іншого боку, підвищення бухгалтерами власної професійної кваліфікації та отримання відповідного сертифіката не будуть зайвими. На думку аналітиків, через кілька років відсутність іноземних сертифікатів і дипломів буде серйозно ускладнювати життя здобувачам, які планують отримати престижну і високооплачувану посаду в великих компаніях.

Міжнародні організації, такі як СІМА, АССА, Інститут СФА, Інститут внутрішніх аудиторів, регулярно оновлюють свої навчальні програми, щоб привести їх у відповідність із запитами сучасного бізнесу і включити найбільш актуальну з точки зору компаній-роботодавців тематику.

Такі сертифікати як СІМА, АССА, СФА, СІА - це усталені бренди, які зарекомендували себе по всьому світу і демонструють роботодавцю дійсно високий рівень професіоналізму випускників цих програм. Іспити складають і перевіряють незалежні організації. Саме ці особливості - жорсткі вимоги до рівня підготовки і незалежна оцінка кандидатів - роблять міжнародні професійні кваліфікації цінними і затребуваними роботодавцями в усьому світі.

Випускники програм СІМА, АССА, СФА, СІА стають членами престижних професійних співтовариств, які об'єднують тисячі фахівців з усього світу. Це дає можливість встановити нові ділові контакти. Крім того,

відкривається доступ до спеціалізованих інтернет-ресурсів і з'являється право на участь в заходах, що дозволяють продовжувати професійний розвиток.

В Україні в основному представлені англomовні міжнародні сертифікаційні програми (професійні схеми), такі як ACCA, CIMA, IFA, ІА. Серед російськомовних міжнародних сертифікаційних програм необхідно виділити досить популярну в Україні та країнах СНД програму Євразійської Ради сертифікованих бухгалтерів та аудиторів СІРА й професійну схему Інституту фінансових бухгалтерів (Великобританія) IFA/PFA. Україномовна міжнародна сертифікаційна програма лише одна – це професійна схема Інституту фінансових бухгалтерів IFA/PFA. Практика свідчить, що сертифікація бухгалтерів пов'язана зі зростанням попиту на фахівців із МСФЗ. Отримання сертифіката, диплома підтверджує, що його власник має достатній практичний досвід, професійні знання, навички і вміння для виконання роботи.

Таблиця 1 Міжнародні професійні організації бухгалтерів та аудиторів

Назва професійних організацій бухгалтерів та аудиторів	Абревіатура сертифікації
ACCA (The Association of Chartered Certified Accountants) – Асоціація присяжних сертифікованих бухгалтерів (Великобританія)	ACCA
CGAAC Certified General Accountants Association of Canada) – Асоціація сертифікованих громадських бухгалтерів Канади (Канада)	CGA
CIMA The Chartered Institute of Management Accountants) – Інститут присяжних бухгалтерів в галузі управлінського обліку (Великобританія)	CMA
CIPFA The Chartered Institute of Public Finance and Accountancy) – Привілейований інститут громадських фінансів і бухгалтерської справи (Великобританія)	CPFA
CMAC Certified Management Accountants of Canada) – Сертифікований бухгалтер у галузі управлінського обліку (Канада)	CMA
AICPA (American Institute of Certified Public Accountant) – Сертифікований громадський бухгалтер (США, Австралія)	CPA
ICAEW (Institute of Chartered Accountants in England and Wales) – Інститут присяжних бухгалтерів Англії та Уельсу (Великобританія)	ICAEWCA, ACA
IFA (Institute of Financial Accountants) – Інститут фінансових бухгалтерів (Великобританія)	IFA PFA, PFA
ICAS (The Institute of Chartered Accountants of Scotland) – Інститут присяжних бухгалтерів Шотландії (Великобританія)	ICASCA, CA
АСІА (Association of Certified International Investment Analytic) – Асоціація сертифікованих міжнародних інвестиційних аналітиків (Швейцарія)	СІА
ЕССАА (Eurasian Council of Certified Accountants and Auditors) – Євразійська Рада сертифікованих бухгалтерів та аудиторів (штаб-квартира в Республіці Казахстан)	СІРА
ICFA (The Institute of Chartered Financial Analysts) – Інститут присяжних фінансових аналітиків (США)	CFA
ІА (The Institute of Internal Auditors) – Інститут внутрішніх аудиторів (США)	CIA, CGAP, CFSA, CRMA
ІМА (Institute of Management Accountants) – Інститут присяжних бухгалтерів у галузі управлінського обліку (США)	CMA, CFA

Джерело: сформовано за матеріалам [1]

У таблиці 1 представлено найбільш відомі у світі незалежних сертифікацій професійних організацій бухгалтерів та аудиторів.

Таким чином, професійна сертифікація сьогодні є важливою складовою системи підготовки фахівців у галузі управління фінансами компаній в умовах глобалізації, застосування МСФЗ, аудиту, етики, освіти.

Список використаних джерел:

1. Петрусенко І. МСФЗ-сертифікація [Електронний ресурс] / І. Петрусенко // Вісник МСФЗ – Режим доступу : http://msfz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/fz000644.

I. Kirichenko, Y. Kosovska. International professional certification of accountants and auditors: short review.

Summary

The significance and relevance of diplomas and certificates of international institutes and organizations are revealed. The list of the most well-known in the world of independent certifications of professional organizations of accountants and auditors is given. The advantages of certification are substantiated.

Key words: international professional organizations of accountants and auditors, certification programs, professional qualifications of accountant.

*Науковий керівник : **Лугова О.І.**, канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
lugova@mnaeu.edu.ua*

Коваленко Н.С.

*Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

Визначено, необхідність організації і формування облікової політики з урахуванням її особливостей. Формування облікової політики є процесом, який поєднує організацію бухгалтерського обліку та його методичні засади. Зазначено, що раціональне формування облікової політики дозволить створити ефективну систему бухгалтерського обліку, як елемента управління установою.

Ключові слова: облікова політика, бюджетні установи, звітність, бухгалтерський облік.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», облікова політика - це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [4]. На нашу думку, визначення облікової політики за Законом України не суттєво відрізняється від визначення облікової політики за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку державного сектору (МСБОДС), що свідчить про наближеність національного обліку до міжнародного.

НП(С)БОДС 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок», що вступив в дію 01 січня 2015 року, визначає основні підходи до формування облікової політики бюджетних установ [6]. Згідно із НП(С)БОДС 125 облікова

політика суб'єкта державного сектора визначається розпорядчим актом, у якому мають бути встановлені методи обліку, оцінки, процедури котрі має застосовувати суб'єкт та щодо яких нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку передбачено більше ніж один варіант. Методи оцінки, обліку та процедур, що мають лише один варіант до розпорядчого акта включати недоцільно.

Як відомо, однією з особливостей бухгалтерського обліку бюджетних установ є суворе регулювання низкою нормативно-правових актів, тому можливості для вибору варіантів обмежені. На нашу думку, обмеження посилені у НП(С)БОДС тому, що здебільшого пропонують лише один чітко визначений варіант. Це стосується обмежень у виборі методу амортизації і методів оцінки. Затверджене НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» дозволяє суб'єктам державного сектору нараховувати амортизацію тільки із застосуванням прямолінійного методу [7]. Хоча відомо, що існують галузеві особливості діяльності бюджетних установ.

На наш погляд, методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, вирішують низку проблем, що мають місце під час формування облікової політики установи тому, що чітко визначають елементи, які мають бути визначені в наказі про облікову політику [9]:

- одиниць аналітичного обліку запасів;
- порядок аналітичного обліку запасів, форми первинних документів, що використовуються для оформлення руху запасів, розроблені суб'єктом державного сектору самостійно;
- методи оцінки вибуття запасів;
- періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів;
- порядок обліку та розподілу транспортно-заготівельних витрат, застосування окремого субрахунку або аналітичного рахунка обліку транспортно-заготівельних витрат;
- перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг);
- строки корисного використання груп основних засобів;
- строки корисного використання груп нематеріальних активів.

В процесі формування облікової політики суб'єкти державного сектору повинні самостійно визначити оптимальні для установи варіанти застосування, але у межах вказаних.

Важливим елементом формування облікової політики установи є встановлення періодичності визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів. Згідно з НП(С)БОДС 123 «Запаси» суб'єкт державного сектору може оцінювати вибуття запасів такими способами:

- 1) оцінка за щомісячною середньозваженою собівартістю проводиться щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного місяця і вартості одержаних у звітному місяці запасів на

сумарну кількість запасів на початок звітного місяця і одержаних у звітному місяці запасів;

2) оцінка за періодичною середньозваженою собівартістю запасів проводиться щодо кожної одиниці запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на дату операції на сумарну кількість запасів на дату операції з їх вибуття.

При формуванні облікової політики установи, необхідно врахувати типові строки корисного використання основних засобів і нематеріальних активів суб'єктів державного сектору. Новим є те, що суб'єкт державного сектору має право визначити строки корисного використання об'єкта основних засобів або нематеріальних активів, відмінними від встановлених [9]. В таких випадках у розпорядчому документі про облікову політику необхідно навести відповідне обґрунтування.

На сьогодні головний бухгалтер бюджетної установи має можливість формувати облікову політику установи із врахуванням вимог лише тих НП(С)БОДС, що розпочали діяти з 01 січня 2015 року. Неповне застосування стандартів обмежує нормативно-правову базу для надання пропозицій щодо облікової політики. Таким чином, розробка пропозицій щодо облікової політики бюджетної установи, повинна базуватися на прийнятих НП(С)БОДС і методичних рекомендаціях обліку об'єктів [5].

Таким чином, у наказі про облікову політику мають бути вказані основні елементи обліку, які мають постійний характер і передбачають кілька можливих варіантів застосування.

Висновки з проведеного дослідження. У ході проведеного дослідження було визначено, необхідність організації і формування облікової політики з урахуванням її особливостей. Формування облікової політики є процесом, який поєднує організацію бухгалтерського обліку та його методичні засади. Слід зазначити, що раціональне формування облікової політики дозволить створити ефективну систему бухгалтерського обліку, як елемента управління установою. В подальших дослідженнях можуть бути розкриті проблемні питання формування облікової політики бюджетних установ, після впровадження інших стандартів бухгалтерського обліку державного сектору.

Список використаних джерел:

1. Джог Р.Т. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2004. - 250 с.
2. Свірко С.В. Облікова політика суб'єктів державного сектору: позиції міжнародної теорії та практики / С.В. Свірко // Збірник наукових праць ЛДТУ. - Луцьк, 2009. - Вип. 6 (24). Ч. 1. - С. 65-77.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV.
4. Про затвердження Стратегії модернізації системи бухгалтерського обліку в державному секторі на 2007-2015 роки [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2007 р. № 64 (зі змінами і доповненнями від 09.01.2013 р. №11). - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/34-2007-%D0%BF>
5. МСБОДС 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]: Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. - режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_020
6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок» [Електронний ресурс]: Національне положення від 24.10.2010 р. № 1629. - режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0090-11>

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» [Електронний ресурс]: Національне положення від 12.10.2010 р. № 1202. - режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10>

8. Про затвердження Типового положення про бухгалтерську службу бюджетної установи [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 р. №59: станом на 08.04.2015, №173. - режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/59-2011-%D0%BF>

9. Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 23 січня 2015 року № 11. [Електронний ресурс]: Методичні рекомендації від 23 січня 2015 року № 11. - режим доступу: <http://www.vobu.com.ua/ukr/legislations/view/584>.

N. Kovalenko. Accounting policies in accounting accounts and statements of budget institutions.

Summary

It is determined, the need for organization and formation of accounting policy, taking into account its features. Formation of accounting policies is a process that combines the organization of accounting and its methodological principles. It is noted that rational formation of accounting policy will create an effective system of accounting, as an element of management of the institution.

Key words: accounting policy, budgetary institutions, accounting, accounting.

*Науковий керівник : Ксьонжик І.В., д-р екон. наук,
доцент, професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Ковальчук А.С.

*Магістр I курс спеціальності «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет,*

м. Миколаїв, Україна

kovalchukanutka1221@gmail.com

СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ

Розглянуто сутність категорії «соціальний аудит» і досліджено різні підходи до його визначення. Представлено класифікацію соціального аудиту. Визначено основні характеристики зарубіжної і вітчизняної моделі соціального аудиту.

Ключові слова: соціальний аудит, соціоекономічні відносини, соціальне партнерство, соціальний клімат, соціальні ризики.

Збільшення обсягу і складності кадрової роботи визначило необхідність формування механізму соціального аудиту як своєрідного інструменту управління і елемента технології управління. На початку становлення суть соціального аудиту зводилася до визначення причин проблем, що виникають на підприємстві, і формування конкретних рекомендацій для керівництва.

За сучасних умов, як у західній, так і у вітчизняній практиці використовується безліч підходів і визначень соціального аудиту залежно від його цілей і об'єктів. В. Дерій, С. Саченко, Л. Бабій соціальний аудит підприємства або організації визначають як «... специфічну форму аналізу, ревізії умов соціального середовища організації з метою виявлення чинників соціальних ризиків і розробки пропозицій щодо їх зниження» [1].

Однак якщо виходити з соціоекономічних категорій, то соціальний аудит розглядається як ефективний інструмент регулювання соціоекономічних відносин, що далеко виходять за рамки окремої організації і охоплює різні рівні

соціальної сфери, що має на меті не тільки виявлення соціальних ризиків, а й активний вплив на весь комплекс відтворення і розвитку людських ресурсів.

Сучасні соціоекономічні відносини досить широке поняття: воно включає в себе трудові, ділові відносини, а також відносини між виробниками і споживачами, між господарюючими суб'єктами і органами влади і т.д. Соціальний аудит в кожній з цих сфер соціоекономічних відносин має свої особливості і своє визначення.

За результатами дослідження виділено види соціального аудиту (рис. 1).

Рисунок 1 – Класифікація соціального аудиту

Джерело: побудовано автором з використанням [2]

Зарубіжна модель соціального аудиту характеризується такими рисами: добровільний характер соціального аудиту, тобто ініціатива проведення соціального аудиту виходить від підприємця або керівника організації; результати проведеного обстеження мають конфіденційний характер і не передбачають допуску до них профспілок або інших організацій, що представляють інтереси найманих працівників; соціальний аудит, як правило, використовується на мікроекономічному рівні, тобто в зв'язку з обстеженням соціального клімату окремого господарюючого суб'єкта; використання соціального аудиту в основному в оперативному менеджменті (прагматичний підхід); основними замовниками соціального аудиту є власники і керівники

великих корпорацій, які прагнуть використовувати його переважно для збільшення доданої вартості і мінімізації соціальних ризиків.

Вітчизняний соціальний аудит є важливим інструментом оперативного, тактичного і стратегічного менеджменту. Найчастіше соціальний аудит використовується в оперативному або тактичному менеджменті, тобто до нього вдаються тоді, коли стався гострий соціальний конфлікт і виникає необхідність з'ясувати причини погіршення соціального клімату та намітити шляхи вирішення соціальної напруженості. Для наукових досліджень характерно більш широке розуміння соціального аудиту: він розглядається як інструмент регулювання людських ресурсів і, безумовно, пов'язаний зі стратегічним менеджментом. Стратегічний характер соціального аудиту багато в чому визначається можливістю його використання на більш високих рівнях (регіональному, галузевому тощо), а також щодо більш тривалого періоду формування моральних норм і ділової етики, правил взаємин між бізнесом, владою і суспільством [3].

Важливою особливістю вітчизняної моделі є те, що соціальний аудит розглядається як інструмент системи соціального партнерства. Такий підхід до соціального аудиту значно розширює коло замовників обстеження соціоекономічних відносин.

Таким чином, незважаючи на широку класифікацію соціального аудиту, загальною характерною рисою є те, що його можна вважати ефективним інструментом стратегічного менеджменту та соціального партнерства, що дозволяє здійснювати діалог між зацікавленими сторонами на основі достовірних результатів добровільного, незалежного і об'єктивного аудиторського обстеження, що має на меті досягнення консенсусу в регулюванні соціоекономічних відносин.

Список використаних джерел:

1. Дерій В. Соціальний аудит у контексті посилення вимог до корпоративної соціальної відповідальності / В. Дерій, С. Саченко, Л. Бабій // Бухгалтерський облік і аудит. – 2016. – № 5. – С. 17-26.
2. Кримчак Л. Ю. Соціальний аудит та інспектування : навч. посіб. / Л.Ю. Кримчак. – Дніпропетровськ : ПП Кондрашкіна, 2014. – 128 с.
3. Марушко Н. С. Соціальний аудит як інструмент соціальної безпеки підприємства / Н. С. Марушко, Г. М. Воляник // Науковий вісник ЛДУВС. – 2013. – №1. – С. 257-267.

A. Kovalchuk. Social audit in the system of management.

Summary

The essence of the category "social audit" is considered and various approaches to its definition are investigated. The classification of social audit is presented. The basic characteristics of the foreign and domestic models of social audit are determined.

Key words: social audit, socio-economic relations, social partnership, social climate, social risks.

*Науковий керівник: Костурко А.Г., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
kosturkoa@gmail.com*

Крижановська Н. М.
*Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
knati96@ukr.net*

ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ

Розглянуто проблемні і перспективні питання, пов'язані з податковою культурою, як одним з найважливіших елементів державного податкового менеджменту. Метою роботи є чітке визначення поняття податкової культури, проблем формування податкової культури та напрямків її покращення.

Ключові слова: податки, податкова культура, податкова система.

Оподаткування – це соціальний інститут із багатовіковою історією, розвиток і становлення якого є відображенням як рівня суспільної еволюції, так і системи імперативів взаємодії учасників, що формує специфічну сферу взаємопроникнення і взаємовпливу моралі, втілюючись у відповідній культурі сплати податків та протидії конфліктним ситуаціям.

Проблеми податкової культури знайшли широке відображення в працях таких вчених як: Б. Карпінського [4], Т. Воїнової [2], А. Василенка [1] та інших. Поряд з широким висвітленням даної теми у працях вчених, існують проблеми в чіткому визначенні понять та формулюванні шляхів покращення.

Високий рівень податкової культури сприяє зростанню податкових надходжень, а вони є основною статтею доходу бюджету держави. Недоотримання податків викликає різноманітні негативні соціально-економічні наслідки. Саме тому, покращення податкової культури знаходиться серед важливих проблем, від вирішення якої залежить розвиток економіки всієї країни.

Найкращим методом забезпечення повної та своєчасної сплати податків є підвищення рівня добровільної сплати всіх цих платежів. І тут великого значення набуває податкова система, довіра до неї населення, тому таке поняття як «податкова культура» потребує вивчення, проте не кожен розуміє дане поняття правильно.

Б.А. Карпінський визначає податкову культуру як спосіб поведінки, що передбачає наявність та дотримання стабільного, дієвого податкового законодавства в державі та визначає рівень розвитку суспільства, вираженого в існуючих нормах [4].

Т. Воїнова та О. Павленко податкову культуру розглядають як рівень розвитку суспільства, виражений в існуючих нормах системи оподаткування, глибині податкових знань населення, умовах розвитку підприємництва, а також в усвідомленні необхідності виконання податкових зобов'язань [2].

Якщо науково тлумачити податкову культуру, то вона являє собою спосіб поведінки, що передбачає наявність та дотримання стабільного, дієвого податкового законодавства в державі та визначає рівень розвитку суспільства, вираженого в існуючих нормах.

Податкова грамотність і формування податкової культури - це одні з найважливіших умов для того, щоб податкова система та власне податкове адміністрування ефективно запрацювали. Принцип неминучості та добровільності міцно закріпився у свідомості платників податків розвинених країн. Наприклад, у Голландії добровільність сплати податків сягає 97%. [4].

Можемо виокремити наступні причини низького рівня податкової культури:

1) до переходу до ринкової економіки не потрібно було навіть замислюватися про податки;

2) на сучасному етапі відсутня довіра до влади, розуміння та схвалення політики розподілу податків.

В Україні приділяють увагу розвитку податкової культури. На даний момент проводяться тематичні передачі на телебаченні, почастишали рекламні ролики, прийняли програму формування високої податкової культури зі школи, видано ілюстровану книжку для першокласників «Казка про податки».

Для покращення зв'язків з громадськістю ДФС проводить прес-конференції, відкриває урядові «прямі» лінії, публікує інформаційні повідомлення, інтерв'ю та коментарі, відповідає на запити провідних ЗМІ.

Всі ці заходи сприяють створенню іміджу служби, яка відкрита для платників та готова співпрацювати з ними.

Ми пропонуємо наступні шляхи підвищення податкової культури:

1) системне інформування населення про роботу та діяльність ДФС;

2) робота на випередження – ДФС відповідає на запитання ще до того, як ці запитання сформульовано;

3) стимулювання добровільної сплати податків за допомогою економічних адміністративних, психологічних методів.

Підбиваючи підсумки дослідження можна сказати, що для України дуже важливим на сьогодні є підвищення рівня добровільної сплати податків. Одним з найважливіших кроків для цього є покращення податкової культури. Поступове запровадження зазначених заходів дозволить вирішити вищеперераховані проблеми та значно покращити рівень податкової культури.

Список використаних джерел:

1. Василенко А. В. Формування податкової культури в Україні / А.В. Василенко // Вісник національного банку України. - 2010. - № 1 - с. 17-22.
2. Воїнова Т. Деякі питання формування податкової культури в сучасних умовах // Вісник податкової служби України. – 2000. – №37. – С. 55-59
3. Волощук Р.Є. Система адміністрування податків: сутність та структура / Р.Є. Волощук // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Evu/2011_17_2/Voloschuk.pdf.
4. Карпінський Б. А. Удосконалення взаємин податкової служби з платниками податків / Б. А. Карпінський // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – №2 (68). – С. 128-136.
5. Лекарь С. Податкова культура є ідеологічним фарватером декларування / С. Лекарь // Вісник податкової служби України. - 2010. - №4. - С. 8-10.
6. Семченко О. Формуймо тренд на податкову культуру! / О. Семченко// Вісник податкової служби України. - 2012. - №5.

Kryzhanovskaya N. M. Formation of Tax Culture in Ukraine.

Summary

Problematic and perspective issues related to tax culture as one of the most important elements of state tax management are considered. The purpose of the work is to clearly define the concept of tax culture, problems of formation of tax culture and directions of its improvement.

Key words: taxes, tax culture, tax system.

Науковий керівник: **Лугова О. І.**, канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
olha-luhova@ukr.net

Ліннік А. О.

*Магістр 1 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ГОЛОВНИХ БУХГАЛТЕРІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

Досліджені зміни за контролем діяльності головних бухгалтерів бюджетних установ та організацій. Представлені зміни нормативно-правової бази головних бухгалтерів. Реалізація наведеного кодексу, порядків забезпечить чіткість функціональних обов'язків, підвищення відповідальності а також сприятиме підвищенню професійного рівня головних бухгалтерів бюджетних установ та організацій.

Ключові слова: контроль за діяльністю головних бухгалтерів, раціональна організація бухгалтерського обліку, бюджетна установа.

Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах повинна здійснюватися з моменту їх створення, оскільки вона в подальшому безпосередньо впливає на ефективність бухгалтерського обліку. Раціональна організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах, аналогічно як і в установах приватного сектора економіки, передбачає застосування й дотримання загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку.

Як передбачено ч. 2 ст. 56 Бюджетного кодексу, бюджетні установи ведуть бухгалтерський облік відповідно до НП(С)БОДС та інших нормативно-правових актів щодо ведення бухгалтерського обліку в порядку, установленому Мінфіном.

Для забезпечення відображення в бухгалтерському обліку операцій та узагальнення й накопичення інформації за господарськими операціями застосовується План рахунків.

Від правильного ведення обліку господарських операцій залежить розвиток не лише окремо взятої установи, а й держави.

Забезпечення організації та координації діяльності головних бухгалтерів бюджетних установ та контроль за виконанням ними своїх повноважень здійснюється шляхом оцінки їх діяльності відповідно до Бюджетного кодексу України ст. 112.

Оцінка проводиться один раз на рік до 1 травня. Документом, який регламентує це питання, є Порядок № 15372. Він передбачає проведення:

1. внутрішнього оцінювання діяльності головного бухгалтера. Таке оцінювання проводить безпосередньо головний бухгалтер (п. 7 Порядку № 1537);

2. зовнішнього оцінювання, що здійснюється органом Казначейства, який обслуговує бюджетну установу. Для проведення оцінки у Казначействі створюється Комісія з оцінки виконання головним бухгалтером бюджетної установи своїх повноважень (далі — Комісія) [1, с. 21].

Спочатку проводиться внутрішнє оцінювання, за результатами якого переходять до зовнішнього оцінювання.

Внутрішнє оцінювання проводиться шляхом заповнення головним бухгалтером Анкети. Її форму наведено у додатку до Порядку № 1537.

Поступово ми дійшли до заповнення Анкети. Підкреслимо: рекомендацій у Порядку № 1537 немає. І це зрозуміло, адже головний бухгалтер оцінює себе сам, а результати роботи у кожного свої.

Тож при заповненні необхідно керуватись власною оцінкою своєї роботи протягом року. На запитання, визначені в Анкеті, слід надавати лаконічні відповіді по суті.

В Анкеті має наводитись достовірна інформація, оскільки у разі необхідності Комісія може звернутись до головного бухгалтера щодо надання пояснень, обґрунтувань, розрахунків тощо, які підтверджують інформацію, зазначену ним в Анкеті [3, с. 151].

Внутрішнє оцінювання — це тільки перший етап оцінювання.

Наступним етапом є зовнішнє оцінювання. Воно відбувається без участі головного бухгалтера на засіданні Комісії. Для цього структурні підрозділи органу Казначейства готують інформацію про допущені головним бухгалтером недоліки відповідно до Переліку питань та не пізніше за 1 квітня надають її Комісії.

За результатами оцінки Комісія складає протокол.

Якщо головний бухгалтер отримав незадовільну оцінку, Комісія надає керівнику установи та головному бухгалтеру витяг з протоколу із супровідним листом. У протоколі можуть бути зазначені рекомендації Комісії (абз. 2 п. 14 Порядку № 1537).

Керівник протягом двох місяців з дня отримання витягу з протоколу повідомляє орган Казначейства про вжиті заходи за результатами оцінювання.

Головний бухгалтер може також оскаржити незадовільну оцінку протягом десяти днів з дня отримання ним та керівником установи витягу з протоколу засідання Комісії.

Державна казначейська служба України звертає увагу головних бухгалтерів бюджетних установ на своєчасне заповнення та подання у термін до 1 квітня 2018 року до органів Казначейства за місцем обслуговування Анкети про виконання головним бухгалтером бюджетної установи своїх повноважень, як того вимагає Порядок проведення оцінки виконання головним бухгалтером бюджетної установи своїх повноважень, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 01.12.2011 № 1537. Якщо Анкету не подати взагалі, то Казначейство може поставити незадовільну оцінку, оскільки неподання Анкети можна розцінити як неналежне виконання обов'язків головного бухгалтера. У такому випадку до керівника установи потрапить

витяг з протоколу Комісії, а в ньому може бути поставлене питання про відповідність головного бухгалтера займаній посаді.

Отже, Державна казначейська служба України контролює діяльність головних бухгалтерів бюджетних установ та організацій. Такий контроль забезпечить керівникам підприємства надання достовірної інформації, що є основою оперативного здійснювання необхідних корективів діяльності з метою отримання найбільшого ефекту та раціонального використання бюджетних коштів.

Список використаних джерел:

1. Сушко Н.І., Гізатуліна Л. Реформування системи бухгалтерського обліку в державному секторі // Незалежний аудитор. — 2012. — № 6(липень). — С. 56–57.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс] // Режим доступу до матеріалів: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Свірко С.В., Філер Д.О. Застосування НП(С)БОДС. Практичний посібник. Програма CAPS «Сертифікований бухгалтер бюджетних установ». — К.: ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2012. - 314 с

A. Linnik. Control by the activities of main accountants of budget institutions and organizations.

Summary

Changes in the control of the activity of chief accountants of budgetary institutions and organizations are researched. The changes of the legal base of chief accountants are presented. The implementation of the aforementioned code, the order will ensure clarity of functional responsibilities, increase responsibility and will promote the professional level of chief accountants of budget institutions and organizations.

Key words: *control over the activity of chief accountants, rational organization of accounting, budgetary institution.*

*Науковий керівник: Ксьонжик І. В., д-р екон. наук,
доцент, професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Лужна К.В.

Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,

Плісун К.Д.

Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

luzna11@ukr.net

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПІД ЧАС РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ

Накреслено основні напрями і завдання внутрішнього контролю розрахунків з підзвітними особами.

Ключові слова: *підзвітна особа, контроль, завдання, напрями.*

Можливість застосування санкцій з боку контролюючих органів за порушення прийнятих правил проведення розрахунків готівковими коштами передбачає підвищені вимоги до здійснення розрахунків з підзвітними особами. Зауважимо, що дотримання певних правил здійснення таких розрахунків, що передбачають послідовність і точність заповнення первинних документів,

отримання і видачу готівки підзвітною особою, заповнення облікових реєстрів, контроль за проведенням розрахунків, відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку і в звітності, в податковому обліку тощо дозволяє значно підвищити надійність проведення операцій на цій ділянці обліку й знизити втрати.

Метою здійснення контролю розрахунків з підзвітними особами є забезпечення достовірності, законності та правильності відображення в обліку та звітності виданих грошових коштів під звіт та їх цільового використання.

Завданням контролю розрахунків з підзвітними особами є оцінка рівня законності та доцільності видачі грошових коштів під звіт, на відрядження або господарські потреби; перевірка правильності оформлення первинних документів та відповідності термінів відрядження; перевірка правильності отримання та використання підзвітних сум; перевірка своєчасності повернення невитрачених коштів, а також перевірка правильності відображення інформації у реєстрах бухгалтерського обліку та фінансовій звітності.

Отже, основними напрямками контролю досліджуваних розрахунків є: перевірка наявності та правильності оформлення первинних документів; перевірка арифметичної точності авансових звітів; перевірка дотримання термінів відрядження; перевірка авансових звітів з документами, які відображені в ньому; перевірка відповідності отримання та використання підзвітних сум; перевірка своєчасності повернення невитрачених коштів; перевірка відображення інформації в обліку.

Основні питання, на які звертають увагу під час оформлення і відображення в обліку досліджуваних розрахунків на підприємстві забезпечуючи при цьому певний рівень контролю є: щодо укладення договорів з підзвітними особами про повну матеріальну відповідальність; щодо забезпечення встановленого графіку документообігу розрахунків з підзвітними особами; щодо зазначення і затвердження розміру добових на підприємстві; щодо належного оформлення документів під час видачі коштів на відрядження: наказ про відрядження; посвідчення про відрядження; розрахунок (кошторис витрат); видатковий касовий ордер; авансовий звіт тощо; щодо ведення Журналу реєстрації посвідчень на відрядження; щодо документального оформлення видачі коштів на інші господарські потреби: наказ керівника на здійснення витрат на господарські потреби; видатковий касовий ордер; авансовий звіт тощо; щодо наявності оригіналів всіх підтверджуючих документів до авансового звіту; щодо форми дозволу керівника щодо витрат на господарські потреби; щодо візуальної та арифметичної перевірки авансових звітів; щодо контролю головного бухгалтера і касира розрахунків з підзвітними особами; щодо встановлених і затверджених на підприємстві термінів подання авансових звітів, виданих на відрядження та вирішення господарських завдань: до закінчення 3-го, 5-го, 10-го банківського дня, протягом місяця, більше місяця; щодо шляхів здійснення видачі авансу підзвітній особі: через касу; особисту банківську картку; щодо штрафних санкцій щодо невчасно повернутих підзвітних сум; щодо випадків порушення касової дисципліни в

розрахунках з підзвітними особами; щодо звітування підзвітних осіб за раніше отримані кошти; щодо цільового використання коштів, отриманих у банку на відрядження та господарські потреби та повноти здачі повернутих підзвітних сум у касу, що контролюється головним бухгалтером.

Отже, як правило, контроль досліджуваних розрахунків на аграрних підприємствах має місце під час всього процесу здійснення розрахунків з підзвітними особами: видання наказів, розпоряджень, встановлення мети залучення підзвітної особи, укладення договору про матеріальну відповідальність в необхідних випадках, складання посадових інструкцій, формулювання службових обов'язків працівника, встановлення термінів залучення працівника, розрахунки сум грошових коштів, заповнення посвідчень, реєстрів, журналів, відомостей. Основною метою такого контролю є дотримання відомих правил оформлення документів.

K. Luzhnaya, K. Pliskun. Basic directions of internal control by calculations of awareness persons.

Summary

The main directions of the future control during the settlement with the accountable persons Abstract: The main directions and tasks of internal control of settlements with accountable persons are outlined.

Key words: accountable person, control, tasks, direction.

Науковий керівник: **Чебан Ю.Ю.**, канд. екон. наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна.

Озеранська С.С.

Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
sofioz14022000@gmail.com

ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ЗА ЧАСІВ ЇЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Досліджено сутність трансформації системи бухгалтерського обліку в Україні за часів її незалежності, розглянуто основні етапи реформування бухгалтерського обліку в Україні, а також впровадження МСФЗ

Ключові слова: бухгалтерський облік, фінансова звітність (МСФЗ), трансформація бухгалтерського обліку, П(С)БО, парадигма, баланс.

Після проголошення незалежності України в серпні 1991 р. постало завдання створити власну законодавчу базу, зокрема у сфері бухгалтерського обліку.

З урахуванням необхідності інтеграції України в світову економіку Указом Президента України від 23 травня 1992 року «Про перехід України до загальноприйнятої в міжнародній практиці системи обліку і статистики» було покладено початок реформування в галузі бухгалтерського обліку [1].

Освоєння міжнародних стандартів з обліку, звітності та контролю Україна задекларувала зі становленням своєї державності.

Головною ланкою в інформаційному забезпеченні управління (на рівні держави, галузей, певних ринків та конкретних підприємств) був і буде бухгалтерський облік та бухгалтерська (нині фінансова) звітність.

Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 1998 року № 1786 “Про затвердження Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів” розпочато радикальну реформу по приведенню національної системи бухгалтерського обліку у відповідність з вимогами ринкової економіки і міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ).

Наступним етапом трансформації бухгалтерського обліку в країні стало прийняття Верховною радою України Закону України від 16 липня 1999 року «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та затвердження Міністерством фінансів України на основі МСФЗ національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО). На сьогодні затверджені і діють 28 таких положень, що регламентують ведення обліку [2].

Головним завданням трансформації бухгалтерського обліку, як зазначається в «Програмі реформування бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів фінансової звітності», є приведення національної системи бухгалтерського обліку і звітності у відповідність до реалій ринкової економіки та міжнародних стандартів фінансової звітності [3].

Зміни в політиці, економіці та суспільстві, що призвели до трансформації національної системи бухгалтерського обліку постулюють зміни в системі принципів у напрямі забезпечення повноти їх змісту та встановлення нових. Тому задля встановлення сучасної парадигми організації бухгалтерського обліку необхідним є перегляд її принципів. При цьому слід виходити з того, що стосовно процесу установалення принципів обліку існують труднощі. Це можна пояснити тим, що облік – створення людини, і не існує ніяких «правильних» шляхів його розвитку, оскільки він не є породженням фундаментальних істин [4].

У результаті реформування бухгалтерського обліку в Україні відбулася трансформація його керівної підсистеми на концептуальному, структурному і технологічному рівнях. На концептуальному рівні зміна концепцій капіталу і амортизації дала змогу в повному обсязі запровадити загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку, зокрема обачність, нарахування та відповідність. На структурному рівні було завершено перехід від балансу бруто до балансу нетто та послідовного функціонального підходу до подання витрат у звіті про фінансові результати.

У свою чергу, зміна структури балансу і звіту про фінансові результати зумовила зміну плану рахунків бухгалтерського обліку, побудову якого переорієнтовано зі стадій кругообігу засобів на класифікацію елементів фінансових звітів [5].

Внаслідок цих трансформацій у сучасній вітчизняній системі бухгалтерського обліку поєдналися риси обох західних моделей. У сфері регламентації бухгалтерського обліку в Україні переважає континентальна модель, яка характеризується державним регулюванням обліку, уніфікованими формами звітності та централізованим планом рахунків. З іншого боку, застосовуються інтегрована система рахунків і функціональний підхід (на основі реалізації) до визначення фінансового результату (крім суб'єктів малого підприємства), що притаманно англосаксонській системі.

Отже, впровадження МСФЗ в Україні свідчить про реалізацію англосаксонської концепції фінансової звітності в умовах континентального підходу до регламентації бухгалтерського обліку [6].

Список використаних джерел:

1. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку : монографія / С.Ф. Голов. – К. : МІМ; Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
2. Лінник В., Коцупатрий М. Шляхи вдосконалення обліку на аграрних підприємствах // Проблеми формування ринкової економіки: Зб. наук. праць. Спец. випуск. Проблеми трансформації бухгалтерського обліку, аналізу і аудитів систем міжнародних стандартів. – К.: КНЕУ, 2001. – С. 48
3. Пархоменко В.М. Нормативно правове забезпечення реформування бухгалтерського обліку // Вісник Житомирського інженерно-технологічного інституту – 2001. - №16. – С. 104-107.
4. Семенишена Н. В. Бухгалтерський облік і інституційна економічна теорія до питання міждисциплінарних зв'язків / Н. В. Семенишена // Вісник Львівської комерційної академії. – 2011. - Вип. 3. – С. 323–325.
5. Шматковська Т. Концептуальні засади стратегічного управлінського обліку / Т. Шматковська, О. Мачулка // Науковий вісник [Одеського національного економічного університету]. - 2016. - № 4. - С. 243-254. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nv_2016_4_21
6. Швець, Віктор Григорович. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В.Г. Швець. Київ : Знання, 2004. 447 с.

S. Ozeranska. Transformation of accounting system in ukraine in the time of its independence.

Summary

The essence of the transformation of the accounting system in Ukraine during its independence was investigated, the main stages of accounting reform in Ukraine were considered, as well as the introduction of the IFRS

Key words: *accounting, financial reporting (IFRS), accounting transformation, P (C) BO, paradigm, balance sheet.*

*Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Охота Н. В.

Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

okhotanina@gmail.com

**«РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ»: ПРОБЛЕМИ
ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ І КЛАСИФІКАЦІЇ**

Досліджено бухгалтерський облік, який включає всю технологію інформаційного процесу, що охоплює процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємств, організацій і установ зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень

Ключові слова: рахунки, бухгалтерський облік, господарські операції.

Облік виник та розвивається у зв'язку з потребою суспільства в необхідній і достатній інформації щодо наявності та руху майна з метою контролю та управління господарськими процесами і їх результатами.

Бухгалтерський облік включає всю технологію інформаційного процесу, яка охоплює процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємств, організацій і установ зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень. З огляду на це він перетворився на міжнародну мову бізнесу і став обов'язковою передумовою успішної діяльності всіх господарюючих процесів [1].

Рахунки – це один з елементів методу бухгалтерського обліку, спосіб групування і поточного відображення за певними ознаками наявності та руху засобів підприємництва і їхніх джерел та господарських процесів [2].

У процесі господарської діяльності виникають зміни в складі джерел і засобів. Для того, щоб врахувати усі зміни, використовують систему рахунків бухгалтерського обліку.

Відображення господарських операцій здійснюється на великій кількості рахунків бухгалтерського обліку. Залежно від об'єктів обліку, на них, відображається інформація тільки по однорідних господарських операціях, тому в практичній діяльності необхідно знати зміст, функції та призначення кожного рахунку, а також розуміти, яку інформацію обліковувати. Це сприяє: застосуванню єдиних підходів до відображення господарських операцій у практичній діяльності суб'єктів державного сектора; отриманню необхідних показників для контролю й аналізу; прийняттю правильних управлінських рішень.

Визначенню призначення та змісту бухгалтерських рахунків сприяє їх класифікація у розрізі однорідних груп. З практичного боку вона надає можливість швидко та безпомилково відображати облікові записи (витрачається менше часу на визначення кореспонденції рахунків); застосовувати оптимальну номенклатуру синтетичних рахунків (робочого плану рахунків) для використання його за різноманітних видів діяльності; пізнати всю сукупність господарських явищ та їх зв'язок із системою рахунків [3].

У бухгалтерському обліку необхідно об'єктивно розуміти економічний зміст кожного рахунку та правильно їх застосовувати. З цією метою їх особливості повинні розкриватися в класифікації. Остання полегшує не тільки теоретичне вивчення змісту рахунків, але й використання їх в практичній роботі. Єдина класифікація рахунків: допомагає зрозуміти економічний зміст кожного рахунку; полегшує правильне їх застосування для групування об'єктів у бухгалтерському обліку; правильно застосовувати згідно зі структурою з метою оперативного управління.

«Формування рахунків відповідно до викладених правил визначає класифікацію рахунків. Класифікація рахунків - це науково обґрунтоване

групування рахунків, тобто розподіл рахунків на групи та підгрупи за будь-якими однорідними суттєвими ознаками» [4,10]. Будь-яка класифікація рахунків повинна: з'ясувати зміст, функції та призначення рахунку, його принципову відмінність або спільне з іншими рахунками; вміти використовувати будь-який рахунок у практичній діяльності; застосовувати необхідні орієнтири при побудові Плану рахунків [5].

Актуальними, доречними, справедливими та правильними і на сьогодні є позитивні відповіді на поставлені питання: чи формує бухгалтер рахунки «за своєю примхою» (Л. Пачолі [6]) чи він «лише описує ті господарські явища, з якими постійно й об'єктивно має справу» (Ж. Дюмарше [7, с. 51]).

Суттєвий вклад у розвиток детальної класифікації рахунків бухгалтерського обліку 30-40-х років ХХ ст. вніс Є. Є. Сіверс [7,с.411]. Побудова запропонованої ним класифікації виглядає наступним чином: I. Речові рахунки: 1) основні; 2) перехідні (калькуляційні) - а) заготовок; б) споруд; в) виробництва. II. Особисті рахунки: 1) підприємницького капіталу: а) основні; б) перехідні (результативні); 2) позичкового капіталу - а) рахунки осіб та установ; б) рахунки кредитних запасів. Для свого часу ця класифікація була великим досягненням наукової думки.

У різні історичні періоди свій вклад у цю справу внесли відомі науковці за різноманітними принципами щодо: балансу (О. П. Рудановський), місця балансу (І. Ф Шер), повноти інформації (Ж. Саварі, Дж. Чербоні, В. Ф. Палій), господарюючого (Р. Делапорт), рухливості (Е. Шмаленбах), економічного змісту (М. А. Кіпарісов, М. А. Леонтьєв), умовності оцінок та їх зв'язку з цілями економічного аналізу (Ж. Б. Дюмарше) [8,с.50].

Сьогодні існують різні класифікації рахунків бухгалтерського обліку: одні пропонуються і розглядаються лише окремими авторами, інші - досліджуються і вдосконалюються поколіннями (зокрема, класифікація як філософська категорія уточнюється і змінюється з розвитком знань).

Доцільно можна погодитися з думкою Я. В. Соколова, що основа класифікації рахунків повинна ґрунтуватися на наступному: «всі господарські процеси, активи і капітал повинні відображатися на рахунках; враховуватися особливості функціонування суб'єктів державного сектора; відображатися юридична структура капіталу; передбачатися розміщення облікових об'єктів за матеріальними категоріями, господарськими процесами і ліквідністю активів; пристосовуватися до подальшої деталізації рахунків». Незважаючи на загальні підходи до класифікації рахунків, необхідно враховувати, що її побудова так чи інакше відображає стосунки між людьми або має відношення до людей і одночасно надає можливості до конструювання рахунків. При цьому не слід забувати при побудові будь-якої класифікації рахунків застосовувати правило О. П. Рудановського, і виходити з вимог, пред'явлених до нього І. Ф. Шером. Згідно з поглядами цього видатного швейцарського автора, «класифікація рахунків має бути: 1) всеосяжною, повною, тобто усі «господарські процеси, засоби і джерела повинні відображатися на рахунках; 2) пристосована до особливостей підприємства; 3) правильно і відповідно до законів відображати

юридичну структуру засобів; 4) передбачати деталізацію облікових об'єктів за матеріальними категоріями, господарськими процесами і ліквідністю майна; 5) пристосована до подальшої деталізації рахунків і їх послідовному укрупненню [4,с.130].

Рахунки – це один із елементів методу бухгалтерського обліку, спосіб групування і поточного відображення за певними ознаками наявності та руху засобів підприємства і їхніх джерел та господарських процесів. Усі класифікації рахунків носять умовний характер і зміна точки зору на класифікаційну ознаку, навіть в рамках заданої класифікації, дозволяє відносити практично кожний рахунок до різних класифікаційних груп. Тому не випадково, що проблема класифікації була і залишається однією з найбільш дискусійних методологічних проблем сучасної науки.

Список використаних джерел:

1. Загородній А. Г. Бухгалтерський облік: Основи теорії та практики [Текст]: підручник / А. Г. Загородній, Г. О. Партин, Л. М. Пилипенко. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2009. – 422 с
2. Бухгалтерський облік та оподаткування [Текст] : Навч. посібник / За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. – Львів: Бухгалтерський центр —Ажур!, 2009. – 1112 с.
3. Бухгалтерський облік для економістів і правознавців [Текст] : Навч. посіб. / За заг. ред. Ю. А. Кузьмінського. – К. : КНЕУ 2007. – 648 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник для студентів вузів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит. / Вид. 2-е, доп. і перероб. - Житомир. ЖІТІ, 2000. – 640с.
5. Теория бухгалтерского учета: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. Н.П. Любушина. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 312 с.
6. Л. Пачоли. Трактат о счетах и записях. М.: Финансы и статистика, 1994.
7. Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку: в двох частинах. Ч.1: 2-е вид.; доп. і перероб. – Житомир: ПП «РУТА», 2001. – 512 с.; Ч.2: 2-е вид.; доп. і перероб. – Житомир: ПП «РУТА», 2001. – 512 с.
8. Алборов Р.А. Основы бухгалтерского учета. – М.: «Дело и Сервис», 2002, - 203с.

N. Hunting. Accounts accounting: problems of definition of concept and classification.

Summary

Investigated accounting, which includes the entire technology information process, covering the process of detection, measurement, registration, accumulation, synthesis, storage and transmission of information on the activities of enterprises, organizations and institutions for external and internal users for decision-making

Key words: accounts, accounting, business operations.

*Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Пендлишак І.О.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
irina.pendlishak@gmail.com*

**ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ ПОДВІЙНОГО ЗАПИСУ В СИСТЕМІ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ**

Дослідили сутність економічного аспекту подвійного запису в системі бухгалтерського обліку, розкрили значення бухгалтерських проводок, бухгалтерських відомостей.

Ключові слова: бухгалтерський облік, подвійний запис, бухгалтерські проводки, рахунки, господарські операції.

Бутинець зазначив: «Для кожного етапу розвитку суспільства характерна своя система обліку і, в міру ускладнення функціонування суспільства, ускладнюється облік»

Бухгалтерський облік є основним джерелом облікової інформації, і тому глобалізація та інтеграція сучасного суспільства, які сприяли формуванню принципово нових вимог до інформатизації як суспільства в цілому, так і системи управління суб'єктів суспільних відносин зокрема обумовили необхідність його вдосконалення. [1]

Система рахунків простої бухгалтерії, які умовно фіксували зміну і рух засобів, дозволило встановити систематичне спостереження за такими величинами, як капітал і прибуток. Рахунки надали бухгалтерам можливість перейти від простого грошового обліку до обліку всіх об'єктів і операцій у грошовому вираженні.

Історія подвійної бухгалтерії – це історія її прояву в мінливому господарському середовищі. Ставши невід'ємною частиною бухгалтерського обліку, вона перетворила його на струнку систему, яка полегшує контроль як за збереженням цінностей, так і за здійсненням процесів управління. [2]

Економічна сутність господарської операції полягає в тому, що вона викликає подвійні та рівновеликі зміни засобів та джерел їх формування. Двоїстий характер господарської операції зумовлює необхідність відображення її на рахунках методом подвійного запису.

Сутність його полягає в тому, що кожна господарська операція в одній і тій самій сумі записується в дебеті одного рахунка та в кредиті іншого. В результаті такі записи дають змогу забезпечити дотримання важливої особливості балансу — рівності активу і пасиву. [3]

Економічне значення подвійного запису полягає в тому, що він допомагає забезпечити контроль за збереженням майна господарства. Кожна господарська операція за допомогою подвійного запису відображається в дебеті одного та кредиті іншого рахунка. В результаті сума дебетових оборотів дорівнює сумі кредитових. В забезпеченні такої рівності і полягає контрольне значення подвійного запису. Відсутність такої рівності свідчить про наявність помилок в облікових записах. У теорії та практиці бухгалтерського обліку зв'язок між рахунками, що впливає з подвійного запису, прийнято називати кореспонденцією рахунків, а рахунки — кореспондуючими. [4]

Залежно від кількості кореспондуючих рахунків розрізняють прості і складні бухгалтерські проводки. Простою називають таку бухгалтерську проводку, за якої один рахунок дебетується, а другий кредитується на одну й ту саму суму, тобто коли кореспондують між собою тільки два рахунки. Складною називають таку бухгалтерську проводку, за якої один рахунок дебетується, а кілька кредитується на загальну суму, або навпаки - один кредитується, а кілька дебетується на загальну суму. Кожну складну бухгалтерську проводку можна розкласти на декілька простих. Проте застосування у практиці обліку

складних проводок дозволяє зменшити кількість записів та зробити їх більш наочними.

Для забезпечення єдиних підходів до відображення операцій розробляються інструкції і типові кореспонденції рахунків, які наводяться в спеціальних довідниках та в коментарях до плану рахунків. [5]

Крім подвійного запису, в бухгалтерському обліку використовується і хронологічний запис. В результаті контроль правильності облікових записів за певний обліковий період здійснюється двома способами. [6]

По суті, весь світ, хоча й з різним акцентом, заговорив на єдиній мові дебету і кредиту. Це було поширення подвійної бухгалтерії вшир, але розповсюдження її углиб було складнішим. Тобто подвійний запис – це тільки етап на шляху розвитку облікової ідеї. Розглядаючи пройдений нею за п'ять століть шлях, слід відзначити, що подвійний запис в кожній завойованій нею країні, в кожній галузі господарства і в кожному підприємстві асимілювався, пристосовуючись до місцевих умов. І хоча існує єдина парадигма подвійної бухгалтерії, немає однакової подвійної бухгалтерії. Кожний народ в кожній країні, запозичуючи італійський винахід, вносив щось своє, перебудовував і удосконалював, пристосовував до розуміння і традицій свого суспільства, свого менталітету. Таким чином, бухгалтерський облік визначається середовищем, в якому він функціонує. [7]

Список використаних джерел:

1. Копилов В. Концептуальні засади методичного забезпечення бухгалтерського обліку суб'єктів господарської діяльності в Україні / В. Копилов, Л. Ловінська // Економіка України. – 2004. – № 7. – С. 4–9.
2. Теоретичні основи бухгалтерського обліку: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.
3. Г.В. Мисака В.М. Шарманська - Бухгалтерський облік. Навчальний посібник для студентів вищих закладів
4. Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Т 32 Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 384 с.
5. Г.В. Мисака В.М. Шарманська - Бухгалтерський облік. Навчальний посібник для студентів вищих закладів
6. Ждан В.І., Хаустова Є.Б., Колос І.В., Бондаренко О.С. Т 32 Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 384 с.
7. Теоретичні основи бухгалтерського обліку: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 336 с.

I. Pendlishak. Economic aspect of subsequent record in accounting accounting system.

Summary

Investigated the essence of the economic aspect of double entry in the accounting system, revealed the importance of accounting postings, accounting information.

Key words: *accounting, double entry, accounting entries, accounts, business operations.*

*Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Совщак С.С.
*Магістр 2 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
svetlanasovshchak@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ БЕНЧМАРКІНГУ, ЯК МЕТОДУ КОНТРОЛІНГУ

Висвітлено сутність бенчмаркінгу та особливості його застосування; розглянуто досвід застосування данного методу; визначено переваги та недоліки бенчмаркінгу.

Ключові слова: бенчмаркінг, управління, контролінг, бізнес-процес, конкурентоспроможність

Одним із сучасних інструментів управління бізнесом на підприємстві є бенчмаркінг, тобто управлінська технологія дослідження і впровадження інноваційного досвіду з метою підвищення ефективності діяльності та досягнення певної мети.

Теоретичним і практичним аспектам використання бенчмаркінгу присвячені дослідження таких науковців Герасимчук Л. М. [1], Паньковська Л. С. [1], Дубодєлова А. В. [2], Шандрівська О. Є. [3] та інші.

Особливо актуальним сьогодні стало використання системи бенчмаркінгу в управлінні підприємством. Так, за даними консалтингової компанії Bain & Co, за останні три роки бенчмаркінг входить до трійки найбільш поширених методів управління бізнесом у великих міжнародних корпораціях [12].

Бенчмаркінг походить від англ. «benchmark», що означає «початок відліку», «контрольна точка». Вперше був розроблений у 1972 р. для оцінки ефективності бізнесу Інститутом стратегічного планування в Кембріджі.

У системі менеджменту підприємства бенчмаркінг – це стратегічна орієнтація на кращі досягнення через порівняння результатів діяльності і методів роботи.

В даний час бенчмаркінг вважається найефективнішим напрямом консалтингу. Це альтернативний метод стратегічного планування, в якому завдання визначаються не від досягнутого, а на основі аналізу показників конкурентів [2].

Для вибору варіанта застосування бенчмаркінгу в системі менеджменту підприємства важливе значення має класифікація його видів, виявлення особливостей, обґрунтування сфер доцільного використання та розроблення методології здійснення.

Серед основних видів бенчмаркінгу можна виділити:

1. Внутрішній бенчмаркінг, що являє собою бенчмаркінг процесу, здійснюваний усередині підприємства і полягає у зіставленні характеристик підприємницьких одиниць.

2. Конкурентний бенчмаркінг припускає дослідження специфічних продуктів, можливостей процесу або адміністративних методів підприємства-конкурентів.

3. Функціональний бенчмаркінг – порівняння визначеної функції двох чи більше організацій у тому ж секторі.

4. Бенчмаркінг процесу, спрямований на зміну визначених показників і функціональності для їхнього зіставлення з підприємствами, характеристика яких адекватною в аналогічних процесах.

5. Загальний бенчмаркінг – бенчмаркінг процесу, що порівнює визначену функцію двох або більше організацій незалежно від підприємницької діяльності.

6. Глобальний бенчмаркінг – розширення стратегічного бенчмаркінгу [1].

Бенчмаркінг спрямований на вивчення, запозичення і впровадження у власну діяльність підприємства кращих технологій, виробничих процесів і методів організації виробництва і збуту продукції.

Перевагами даного методу, на нашу думку, є правильне використання дій конкурентів або фірм, що мають великий досвід у певній сфері, собі на благо. Недоліком – складний пошук інформації, оскільки не всі підприємства надають інформацію про свою діяльність.

Сучасна концепція бенчмаркінгу активно використовується в японських, американських і західноєвропейських корпораціях. Позитивний досвід застосування бенчмаркінгу наявний у ПрАТ «Оболонь», ПАТ «Фармак», компанії «Сандора» та ін. В Україні з'являються фірми, що використовують бенчмаркінг, але даний метод поки що не набув такого розвитку, як в зарубіжних країнах [3].

Отже, бенчмаркінг – це дуже поширений метод для маркетингових досліджень конкурентного середовища, особливо коли необхідно з'ясувати, чому певний конкурент розвивається на ринку більш високими темпами, ніж компанія, що проводить дослідження. Результати методу є ефективними в області підвищення задоволеності, лояльності клієнтів, а також продуктивності персоналу.

Список використаних джерел:

1. Герасимчук Л. М. Бенчмаркінг на підприємстві в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Л. М. Герасимчук, Л. С. Паньковська // ХНУ. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/445/1/3_3_1.pdf.
2. Дубодєлова А. В. Особливості та технологія внутрішнього бенчмаркінгу на підприємстві [Електронний ресурс] / А. В. Дубодєлова, О. В. Юринець // Національний університет «Львівська політехніка». – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/mmi2013_2_64_73.pdf.
3. Шандрівська О. Є. Особливості застосування бенчмаркінгу в Україні [Електронний ресурс] / О. Є. Шандрівська, А. О. Мартинюк // Національний університет "Львівська політехніка". – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/16227/1/74_Shandrivska_140_141_Modern_Problems.pdf.

S. Sovshchak. Benchmarking features, as the method of controlling.

Summary

The essence of benchmarking and features of its application are highlighted; the experience of applying this method is considered; the advantages and disadvantages of benchmarking are determined.

Key words: benchmarking, management, controlling, business process, competitiveness

*Науковий керівник: Боднар О.А., асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
bodnarolena1606@gmail.com*

Сергієнко Т.Ю.
*Магістр 2 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
timetanusergienko@gmail.com*

ПРОЦЕС ПРОВЕДЕННЯ САНАЦІЙНОГО АУДИТУ В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Досліджено основні показники санаційного аудиту на підприємстві, переваги та недоліки санаційного аудиту, поняття кризового стану, досліджено особливості подолання кризової ситуації шляхом проведення санаційного аудиту.

***Ключові слова:** криза, санація підприємства, аудит, санаційний аудит.*

На сьогодні велика частка вітчизняних підприємств зазнала значного впливу фінансової кризи минулих років та досі перебуває у важкому фінансовому становищі, що є на межі з банкрутством та ліквідацією. Застосування системи антикризового управління підприємством, та проведення санаційного аудиту є запорукою виходу вітчизняних підприємств з фінансової кризи та уникнення їх банкрутства або ліквідації.

Метою є визначення значення санаційного аудиту та напрямки його впровадження в системі антикризового управління підприємством.

Сутність санаційного аудиту, фінансової санації, антикризового управління, особливості їх організації та проведення на підприємствах вивчалися як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями:

Г. М.
Азаренковою, І. О. Бланком, А. В. Бодюком, Т. В. Буловичем, І. О.
Гадзевичем, М. К. Колісником, Л. П. Кулаковською, Л. Г. Ліпичем та ін.

Антикризове управління – це процес управління фінансово-економічними ризиками та фінансовою санацією підприємства з метою профілактики і нейтралізації фінансової кризи та забезпечення безперервної діяльності підприємства на основі використання системи специфічних методів та прийомів управління фінансами [1].

Реалізація заходів антикризового управління на підприємстві передбачає періодичне дослідження фінансового стану підприємства, завчасне виявлення ознак розвитку кризи на підприємстві, вивчення основних чинників, що зумовили розвиток кризи, оцінка масштабів кризового стану підприємства, виявлення та використання внутрішніх та зовнішніх механізмів фінансової стабілізації підприємства та інше. Саме тому важливою та невід’ємною складовою якісної системи антикризового управління підприємством у провідних країнах світу є санаційний аудит.

В Україні ключовою передумовою розвитку санаційного аудиту стало прийняття Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» [1] та Закону України «Про аудиторську діяльність» [2]. Саме з часу прийняття цих законів питання санаційного аудиту починає набувати більшої актуальності та значущості.

На практиці існує безліч визначень санаційному аудиту. Проте, на нашу думку, під визначенням «санаційний аудит» необхідно розглядати комплекс заходів, які передбачають проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємства-боржника, що знаходяться у фінансовій кризі, з метою його оздоровлення, задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів, реструктуризації підприємства, боргів і капіталу та (або) зміну організаційно-правової та виробничої структури підприємства-боржника, запобігання банкрутству та його ліквідації згідно [1, 2].

Перевагою санаційного аудиту серед інших методів виведення підприємства із кризового стану є те, що він проводиться спеціалістом який враховує ідентифікацію даних, робить експертизу, розробляє загальні висновки та надає рекомендації щодо покращення стану підприємства. Недоліком є те, що підприємець повинен буде сплатити кошти за послуги аудитора [3].

На етапі аудиту причин фінансової кризи визначаються її вид та фаза, виявляються фактори, які вплинули на кінцеві показники діяльності підприємства, сильні та слабкі місця в його діяльності. Завершальною стадією санаційного аудиту є складання акту. У ньому відображається реальне фінансове становище підприємства, загальна оцінка його санаційної спроможності та формулюються пропозиції щодо доцільності ліквідації чи санації підприємства [4].

Санаційний аудит при антикризовому управлінні на підприємствах має дуже важливе значення, оскільки створює необхідні передумови для зменшення кризового стану підприємства. Остаточним етапом проведення дослідження є розробка моделі системи антикризового управління підприємством, у якій ключове місце буде належати санаційному аудиту. Для зменшення негативних наслідків кризи доцільно застосовувати санаційний аудит, як важливу складову управління підприємством.

Список використаних джерел:

1. Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12>
2. Закон України «Про аудиторську діяльність»/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>
- Бланк, И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия [Текст] / И. А. Бланк. – [2-е изд.]. – К. : Эльга, 2009. – 645 с
3. Коваленко, О. В. Методи антикризового управління підприємством / О. В. Коваленко, С. В. Галь // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2014. – № 8 – С. 107-114.
4. Санаційний аудит [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studall.org/all-32345.html>.

T. Sergienko. Sanitation auditing process in the system of anti-crisis management by enterprise.

Summary

The main indicators of sanitation audit at the enterprise, advantages and disadvantages of sanitation audit, anti-crisis situation of the enterprise were investigated, and ways of overcoming the crisis situation were investigated through the conduct of the sanitation audit.

Key words: crisis, sanation of the enterprise, audit, sanation audit.

*Науковий керівник: Боднар О.А., асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
bodnarolena1606@gmail.com*

Чорнорот Н.С.
*Магістр I курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ТА ПРОЦЕДУРИ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ПЕРЕВІРОК

Проаналізовано особливості методики та процедур документальних перевірок в Україні та запропоновано шляхи вдосконалення.

Ключові слова: діяльність підприємства, документальна перевірка, контроль, методичні прийоми.

Методи контролювання є невід'ємним елементом системи контролювання діяльності підприємства. Науковці та практики виділяють чимало методів, як типових так і специфічних. Вибір методу залежить від цілей контролю, суб'єктів-контролерів і, що найважливіше, об'єкту системи контролювання діяльності підприємства. Крім того, метод контролювання повинен відповідати особливостям сфери діяльності підприємства. Адже, усі методи не можуть бути однаково ефективними в усіх сферах діяльності підприємства.

Більшість прийомів та процедур проведення контролю пов'язані з аналізом документів, тобто з документальними методичними прийомами.

До документальних методів контролю належать інформаційне моделювання, дослідження документів, камеральні перевірки, нормативно-правове регулювання.

Дослідження документів — прийоми документального контролю достовірності, доцільності, ефективності господарських операцій, відповідності їх законодавчим та нормативно-правовим актам, що регулюють процес розширеного суспільного виробництва.

Камеральні перевірки — прийом документального контролю проектно-кошторисної документації з капітальних вкладень, а також документів на виконання будівельно-монтажних робіт, які подають установі банку, що здійснює контроль за фінансуванням капітальних вкладень із державного бюджету.

Нормативно-правове регулювання — система прийомів, що використовуються у аудиті для виявлення порушень нормативних і правових актів у процесі господарських і фінансових операцій.

Для підвищення ефективності проведення контролю, його оперативності та результативності пропонується більш щільно розглянути наявні документальні методи перевірки, розширивши та більш деталізуючи їх. Так, метод дослідження документів можливо розглядати більш детально, тобто як формальну перевірку документів, арифметичну перевірку, взаємний контроль документів, зустрічну та хронологічну перевірку. Усі ці методи мають свої переваги і недоліки у застосуванні залежно від обставин, у яких їх застосовано, предмета контролю, умов його проведення та від наявних документів.

Формальна перевірка документів є різновидом перевірки окремого документа, під час якої визначається повнота і правильність заповнення реквізитів, які характеризують кількісну та якісну сторони господарської операції. Крім того, перевіряється наявність незастережних виправлень, коректувань та дописувань тексту, достовірність підписів відповідних посадових та матеріально-відповідальних осіб. До перевірки окремого документа також належить і арифметична перевірка даних документів. Під час неї установлюється правильність підсумкових показників як по горизонталі, так і по вертикалі. Перевага такої перевірки у тому, що вона дає можливість виявити зловживання, приховані неправильними арифметичними діями. Отже, застосування методу дослідження окремого документа дає можливість перевіряючому виявити підроблені документи, які є ознакою таких злочинів, як розкрадання майна підприємства і службова підробка.

До методів дослідження кількох документів належать зустрічна перевірка документів і метод взаємного контролю. Метод взаємного контролю полягає в зіставленні облікових даних, що містяться у різних взаємопов'язаних документах, в яких прямо або опосередковано відображається господарська операція. Використовуючи цей метод на практиці, необхідно мати на увазі, що він допомагає не тільки виявити ознаки порушень і зловживань, а й підтвердити чи спростувати ознаку порушень. Більш того, за його допомогою можна встановити коло осіб, що брали участь у зловживаннях чи причетні до цього, або, навпаки, спростувати версію про співучасть у противоправних діях окремих працівників.

Метод зустрічної перевірки полягає у зіставленні різних примірників документа з метою встановлення їх тотожності. Ефективність застосування цього методу обмежена ситуаціями, коли всі примірники документа є в наявності на підприємстві, але у змісті даних цих примірників встановлені певні протиріччя або коли на одному підприємстві чи організації примірники документа збережені, а в іншому, пов'язаному з ним підприємстві, відсутні з яких-небудь причин. Отже, зустрічна перевірка може бути використана лише при визначенні достовірності тих господарських операцій, які оформлені документами, що складаються в кількох примірниках.

Хронологічна перевірка полягає у перевірці документів у такому порядку, в якому їх було згруповано при бухгалтерській обробці і зброшуровано у папки за звітними періодами.

З огляду на специфіку застосування окремих документальних методів контролю, важливо враховувати їх особливості безпосередньо при виборі та застосуванні тих чи інших методичних прийомів. Адже ті методи, які використовуються під час проведення однієї перевірки можуть бути зовсім неприйнятні для іншої.

Таким чином, ефективність проведення контролю залежить не тільки від досвіду та компетентності перевіряючого, а й від методів перевірки, які він застосовував. Документальні методи перевірки відіграють важливу роль на етапі підготовки, проведення та узагальнення результатів перевірки. Саме тому,

чим більш обґрунтована та різноманітна існуюча методологія державного контролю, тим більша ефективність самої перевірки, і, як наслідок, більш достовірний результат контролю.

Тож доцільним є застосування перевіряючим у ході проведення контролю широкого кола документальних методів перевірки, а саме: камеральної перевірки, нормативно-правового регулювання, формальної перевірки, зустрічної перевірки, хронологічної перевірки тощо. Варто зазначити, що застосування документальних методів повинно відбуватись як окремо, так і у комплексі, що дасть змогу більш ґрунтовно та повно сформулювати акт про результати перевірки.

Список використаних джерел:

1. Рева Д.М. Метод податкового контролю як спосіб контрольного впливу / Д.М. Рева. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2014/01/Reva.pdf>.
2. Найденко О.Є. Податковий контроль: навч. посіб. / О.Є. Найденко. – Х.: ХНЕУ, 2012. – С. 37.

N. Chornorot. Methodical approaches and procedures for documentary review.

Summary

The peculiarities of the methodology and procedures of documentary checks in Ukraine are analyzed and ways of improvement are offered.

Key words: *enterprise activity, documentary check, control, methodical methods.*

*Науковий керівник: Дубініна М.В., д-р екон. наук,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

СЕКЦІЯ 5

«ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Багатий О.В.

*Магістр 1 кур спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»*

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Корнілов А.В.

Магістр 2 кур спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОВИХ НОРМ НА ВНУТРІШНЬОДЕРЖАВНЕ БАНКІВСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Досліджено і визначено форми імплементації міжнародних стандартів у вітчизняне банківське законодавство. Розглянуто основні вимоги щодо отримання ліцензій для започаткування діяльності кредитних установ. Зазначено основні види банківської діяльності, які підлягають взаємному визнанню держав-членів Європейського союзу.

Ключові слова: банківські установи, банківська діяльність, банківська система, законодавство, міжнародні стандарти.

З кожним днем, через узгодження змісту норм національного та відповідних положень міжнародного права, відбувається поступове посилення впливу норм міжнародного права на внутрішньодержавне. Вище зазначене узгодження, досягається за рахунок прийняття окремих національних норм, які не суперечать принципам міжнародного законодавства. Ще одним із напрямів досягнення узгодження є включення міжнародно-правових норм до національного законодавства,. Вище зазначені процеси називають імплементацією міжнародно-правових норм. Сьогодні дане питання є актуальним для вітчизняного банківського законодавства.

Імплементація міжнародних стандартів у вітчизняне банківське законодавство досліджувалася у працях багатьох науковців. Вагомий внесок у дослідження зазначеної теми зробили: К. Боярчук, О. Скакун, А. Гавердовський, В. Суворова, О. Шпакович, М. Куц та інші. Проте, постійне реформування банківської системи України, призводить до посилення ролі імплементації, що зумовлює потребу в подальших дослідженнях, як з теоретичної так і з практичної точок зору.

Під час дослідження, нами було встановлено, що в деяких випадках держава, видавши необхідні для імплементації норми національного права, не лише не виконує свої зобов'язання згідно міжнародних договорів, а й порушує норми свого національного права, прийняті для імплементації такого договору. Тому, на нашу думку, імплементація полягає не лише у правотворчій діяльності держави-учасника того чи іншого міжнародного договору, пов'язаного з відтворенням норм міжнародного права внутрішнім законодавством, а й

передбачає проведення широкого комплексу заходів організаційного характеру, направлених на безпосередню реалізацію міжнародно-правових норм [7, с.58].

Варто відмітити, що імплементація міжнародних стандартів у вітчизняне банківське законодавство здійснюється у двох основних формах (рис. 2).

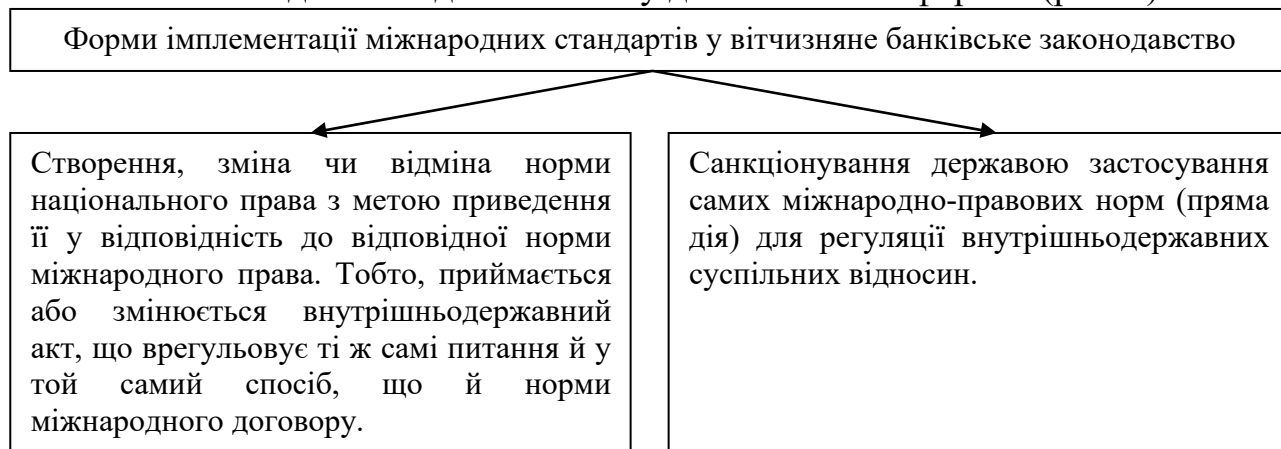

Рисунок 2 – Форми імплементації міжнародних стандартів у вітчизняне банківське законодавство

Джерело: побудовано автором на основі матеріалів [8, с. 201-211]

Згідно рис. 2, можемо зазначити, що в Україні, за загальним правилом, не допускається пряма дія загальновизнаних норм та принципів міжнародного права без проходження процедури санкціонування з боку держави. Тобто визнання міжнародним співтовариством загальнообов'язковості та “еталонності” будь-якого принципу або стандарту в галузі банківського законодавства ще не є достатнім для визнання його пріоритетності в Україні. Для цієї мети, згідно ст. 9 Конституції України від 30.09.2016 р. №254к/96-ВР, необхідне його схвалення уповноваженим органом державної влади [9].

Варто відмітити, що в процесі євроінтеграції виникла необхідність в імплементації норм європейського законодавства до українського з метою підвищення ефективності функціонування та розвитку вітчизняних банків. Таким чином, для поглиблення дослідження, нами було проаналізовано основні нормативно-правові акти, норми яких регулюють банківське законодавство в Європейському Союзі (далі – ЄС).

Отже, провівши дослідження, можемо зробити висновок, що імплементація є процесом впровадження норм міжнародного права у національну правову систему. Вона здійснюється шляхом відтворення норм внутрішнім законодавством, за допомогою проведення органами державної влади широкого комплексу заходів організаційного характеру, направлених на безпосередню реалізацію міжнародно-правових норм. Міжнародно-правові стандарти банківської діяльності закріплюють зобов'язання держав забезпечити визначений мінімальний рівень регулювання та нагляду за діяльністю банків шляхом імплементації відповідних вимог у національне законодавство. Предметом вище зазначених стандартів є регулювання широкого кола питань, що включає встановлення вимог до ефективного регулювання та нагляду за діяльністю банків та банківських груп, порядку ліцензування юридичних осіб,

які мають намір здійснювати банківську діяльність, порядку погодження набуття або збільшення істотної участі в банках, вимог до капіталу, ліквідності, управління ризиками банків, особливостей надання окремих банківських послуг, тощо.

Список використаних джерел

1. Міністерство фінансів України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://minfin.com.ua/ua/>.
2. Боярчук К. О. Поняття та основні способи імплементації норм міжнародного права / К. О. Боярчук // Віче. – 2015. – №19. – С. 78-82.
3. Скакун О. Практика Конституційного суду України як засіб імплементації європейських стандартів прав і свобод людини в Україні / О. Скакун // Вісник Конституційного Суду України. – 2010. – № 5. – С. 61-88.
4. Гавердовський А. С. Імплементація норм міжнародного права : підруч. / А. С. Гавердовський. – К. : Лібра, 2000. – 135 с.
5. Суворова В. Я. Забезпечення реалізації договірних норм міжнародного права / В. Я. Суворова // Сучасна держава та право. – 2010. – № 9. – С. 116-120.
6. Шпакович О. Особливості способів імплементації міжнародно-правових норм / О. Шпакович // Віче. – 2010. – № 17. – С. 23-25.
7. Куц М. О. Особливості тлумачення терміна “імплементація” / М. О. Куц // Часопис Київського університету права. – 2010. – №2. – С. 133-138.
8. Музики-Стефанчук О. А. Теорія та практика адаптації законодавства України про банківську діяльність до законодавства Європейського Союзу : підруч. / О. А. Музики-Стефанчук. – К. : Самміт-Книга, 2016. – 263 с.
9. Конституція України [Електронний ресурс] : Закон України від 30.09.2016 р. №254к/96-ВР. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
10. Про започаткування та здійснення діяльності кредитних установ [Електронний ресурс] : Директива Європейського Парламенту та Ради 2006/48/ЄС від 16.09.2009 р. № 994-862. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.
11. Понеділко О. В. Імплементація європейського банківського законодавства в Україні / О. В. Понеділко // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – №5. – С.55-60.

O. Bogatyi. Implementation of international standards in domestic banking legislation.

Summary

The article analyzes the approaches of scientists to defining the definition of "implementation". The dynamics of changes in the number of banking institutions in Ukraine during 2009-2018 is researched. The forms of implementation of international standards in the domestic banking legislation are determined. The rules of the European Parliament and Council Directive on the Establishment and Execution of Credit Institutions Activities dated September 16, 2009 No. 994-862 are analyzed. The main requirements for obtaining licenses for launching the activity of credit institutions are considered. The main types of banking activity, which are subject to mutual recognition of the member states of the European Union, are indicated. SWOT analysis of the banking system of Ukraine was conducted.

Key words: *implementation, banking institutions, banking, banking system, legislation, international standards.*

*Науковий керівник: Боднар О.А., асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
bodnarolena1606@gmail.com*

Батринча С.Г.

*Магістр 2 курс факультет менеджменту
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

ПЕРСПЕКТИВИ КРЕДИТУВАННЯ АГРОТОВАРНИХ ВИРОБНИКІВ

Досліджено, що у сучасних ринкових умовах сільське господарство, подолавши стагнаційні процеси, потребує розробки ефективних механізмів підтримки сільськогосподарських виробників. Розглянуто види кредитів у рамках банківських програм.

Ключові слова: банківські програми, агротоварні виробники, кредитування.

У сучасних ринкових умовах сільське господарство, подолавши стагнаційні процеси, потребує розробки ефективних механізмів підтримки сільськогосподарських виробників, що особливо актуально в умовах загострення питань продовольчої безпеки країни.

За роки реформування вкладення в розвиток сільського господарства скоротилися в 25 разів, питома вага сільського господарства в інвестиціях в основний капітал знизилась більш ніж в 5 разів [1].

В сучасних умовах аграрного ринку фінансування може здійснюватися за рахунок наступних джерел:

- власних фінансових ресурсів і внутрішньогосподарських резервів інвестора (прибутку, амортизаційних відрахувань, грошових накопичень юридичних осіб, коштів, що виплачуються органами страхування у вигляді відшкодування втрат від аварій, стихійних лих, коштів, одержуваних від продажу акцій, пайових та інших внесків членів трудових колективів, громадян, юридичних осіб);

- залучених фінансових коштів інвестора (кредити, позики, лізинг);

- фінансових коштів, централізованих об'єднаннями підприємств у встановленому порядку;

- коштів державного бюджету;

- коштів зарубіжних інвесторів [3].

У світлі реалізації пріоритетного національного проекту «Державна підтримка сільського господарства: урядові програми 2018» слід звернути увагу на діяльність банків. Наприклад, діяльність Ощадбанку з 2017 р. спрямована на вирішення головного завдання - здійснення кредитно-фінансової підтримки агропромислового комплексу, задоволення потреб сільськогосподарських товаровиробників і селян в банківських продуктах і послугах. Ця банківська установа успішно справляється з покладеною на неї місією. Поряд з ростом головних показників - кредитного портфеля, залучених ресурсів, власного капіталу та прибутку, Банк приділяв особливу увагу забезпеченню високого ступеня фінансової стійкості для захисту інтересів клієнтів та інвесторів. Багато що робиться і для розширення кореспондентських і партнерських відносин з вітчизняними та іноземними фінансовими інститутами, підтримки позитивного іміджу як всередині країни, так і за кордоном.

Сезонність виробництва зумовлює в одні періоди випереджаюче зростання виробничих витрат порівняно з надходженням коштів і спричиняє додаткову потребу в коштах понад ті, що є в розпорядженні підприємства – основна причинна залучення кредитів. В інші періоди витрати виробництва зменшуються або зовсім припиняються, збільшується вихід готової продукції та надходження грошової виручки, частина якої виявляється тимчасово вільною.

У сфері сільського господарства кредити беруть по наступним причинам: сезонний розрив між вкладенням і надходженням коштів, безперервність

процесів відтворення, значна потреба в обігових засобах перетворюють кредит в основне джерело поповнення фінансових ресурсів [1]

В рамках банківських програм існують такі види кредитів:

–кредитування для поповнення обігових коштів — на придбання добрив, худоби, ремонт техніки;

–кредитування під інвестиційні проекти — для будівництва основних засобів, елеваторів, складів та обладнання, приміщень за призначенням;

–кредити на купівлю сільськогосподарської техніки.

Процентні ставки банку залежать від виду кредитного продукту, строку кредитування, валюти, в якій надається кредит, порядку сплати відсотків, а також від фінансового стану самого позичальника.

Середньозважені процентні ставки за кредитами у 2017 році для підприємств АПК в гривні коливались в межах 14-21%, в валюті — 6-10%. За даними НБУ за грудень 2017 року середня ставка за кредитом для учасників ринку АПК становила 18,4% [2]. Середнє суміжне значення по галузях економіки — 14,2% [2]. Також банки пропонують індивідуальні програми, при яких прораховуються пропозиції під окремого клієнта.

Існують також партнерські програми з сільгоспвиробниками, які надають банки України. Переважно це програми для купівлі добрив, техніки. Серед банків, які надають кредити: ПриватБанк, Ощадбанк, Укргазбанк, Райффайзен Банк Аваль, КредіАгріколь Банк, ОТП Банк.

Умови для надання кредиту: законна реєстрація позичальника, як суб'єкта господарювання; дохідна господарська діяльність; відсутність негативної кредитної історії.

Таблиця 1 Стан кредитування АПК у 2015-2017 рр.

	2015р.	2016р.	2017р.
Всього кредитів для аграріїв	48,9 млрд грн	53,8 млрд грн	60,5 млрд грн
у т.ч.	8	10-15	16-20
в національній валюті, %			
в іноземній валюті, %	2	2-5	3-4,1
Короткострокові, %	5,3	27,4	38,9
Довгострокові, %	0,54	2,5	9,3

Джерело: згруповано автором на основі [2]

Таким чином, кредитування в даний час є ключовим фактором зростання аграрного сектора не тільки регіону, але і країни в цілому. Особливо в умовах спостерігається збільшення попиту на продовольчу продукцію на світових ринках, а також за рахунок зростання економік країн, що розвиваються.

Список використаних джерел:

1. Корольов К. Ю. Кредитна політика банку як фактор розвитку несільськогосподарського бізнесу на селі / К. Ю. Корольов, Р. Р. Юняєва // Багатофункціональність сільського господарства і сталий розвиток сільських територій. - К. : КНАУ Ніко-нова; «Енциклопедія сіл». – 2017. – С. 157-163.

2. Виробництво сільськогосподарської продукції в Україні у 2017 році. – 2017. Стат. бюл./ Державна служба статистики України; за ред. О. М. Прокопенко. – К. : Держстат України, 2018. – С.44.

3. Баришніков Н. Г. Аналітика державної підтримки досягнення фінансової стійкості сільського господарства регіону / Н. Г. Баришніков, Д. Ю. Самигін // Аудит і Фінансовий аналіз. - 2018. - № 4. - С. 294-302.

4. Петриков А. В. Малий бізнес вимагає великої підтримки / А. В. Петриков // Економіка сільського господарства. - 2018. - № 7. - С. 17.

S. Batrinch. Prospects for the lending of agricultural producers.

Summary

It is researched that in modern market conditions agriculture, having overcome stagnation processes, needs to develop effective mechanisms of support of agricultural producers. The types of loans within the framework of banking programs are considered.

Key words: bank programs, agricultural producers, lending.

*Науковий керівник: Бурковська А. В., канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Гринчук Ю.В.

*Магістр 1 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ТАСКОМБАНК»

Розглянуто питання функціонування ринку фінансових послуг та кредитної діяльності комерційних банків. Досліджено відносини між приватними особами і комерційними банками повинні базуватися згідно принципів захисту прав споживачів кредитних послуг та кредиторів.

Ключові слова: банківське кредитування, кредитна діяльність, комерційні банки.

Одним із факторів, що гальмує розвиток кредитної політики комерційних банків України є нестабільне фінансово-економічне становище країни. Для забезпечення стабільного та повноцінного розвитку надання кредитних послуг потрібно відновити функціонування національної банківської системи в цілому, стабілізувати національну валюту, повернути довіру населення до діяльності банківського сектору.

Дослідженням і розробкою питань функціонування ринку фінансових послуг та кредитної діяльності комерційних банків займалися такі економісти та науковці з України як Є. М. Жук, Г. Марковіц, Р. Мертен, Ф. Мишкін, М. І. Карлін, В. Андрущенко, але це питання ще й досі залишається не до кінця вивченим, що й спонукало нас до розгляду цієї теми.

Останнім часом на ринку банківських послуг спостерігається скорочення надання банківських кредитів фізичним особам. Це відбувається за рахунок того, що збільшуються ризики неповернення коштів банку, так як більшість кредитів не потребують ліквідної застави та поручителів. Реальні доходи населення зменшуються, що призводить до зниження їх платоспроможності як потенційних позичальників. Збільшення рівня інфляції та нестабільність гривні змушують людей відмовлятися від позик банку. Проте акціонерним

товариством «ТАСКОМБАНК» розроблено ряд кредитних програм для приватних клієнтів (таблиця 1).

Таблиця 1 Кредитні програми для фізичних осіб

Назва кредитної програми	Умови надання кредиту
«Кредит готівкою»	надання кредиту готівкою, сумою від 50 до 300 тис. гривень, на будь які потреби, терміном до 4 років, без поручителів та застави, можливість дострокового повернення коштів без додаткових комісій;
«Кредит на авто»	надається на придбання нових авто усіх марок, мінімальний перший внесок від 15 до 50 %, термін кредиту від 1 до 7 років, ставка по кредиту залежить від терміну та першого внеску, найвигіднішим варіантом є взяття кредиту на 1 рік з першим внеском 50% під відсоткову ставку 14,75%, також надається на придбання б/у авто .
«Кредит на купівлю нерухомості»	надається на суму від 25 тис. грн до 2 млн. грн, терміном кредитування до 10 років, при мінімальній відсотковій ставці 24 % річних, графік погашення може бути стандартний/ ануїтет, перевагою є те, що фіксована відсоткова ставка на весь період кредитування, відсутні щомісячні комісії, заставою буде виступати нерухомість, що купується, початковий внесок складає 37,5 % від вартості майна;
«Нерухомість в лізинг»	можливість придбання нерухомості в лізинг з подальшим його викупом через рік після укладання угоди, максимальним строком договору є 120 місяців за відсотковою ставкою 24,0 %, графік сплати лізингових платежів може бути стандартним або ануїтетним, мінімальний перший внесок складає 30% від вартості нерухомості, що береться в лізинг;
«Овердрафт для власників зарплатних карток»	надає можливість отримувати кошти при відсутності власних коштів на рахунку, а також у клієнтів є можливість отримувати кошти до дати отримання заробітної плати, надається в сумі від 500 до 15000 грн, ліміт овердрафту до 12 місяців, при відсотковій ставці 36%;
«Кредит під депозит»	сума кредиту залежить від суми та валюти депозиту, строк депозиту складає 32 дні, типом кредиту може бути кредитна лінія, відсоткова ставка складає «ставка депозиту + 2 % »,заставою виступають майнові права на депозит;
«Рефінансування»	надає можливість зниження витрат на обслуговування в іншому банку, є можливість подовження дії кредитного договору, дає можливість збільшити суму кредиту, дає можливість користування кредитними коштами необмежену кількість разів без додаткових відвідувань банку.
«Кредит під заставу нерухомості»	кредит надається в сумі від 25 тис. грн до 2 млн. грн, але не більше 50 % від суми нерухомості, що лежить під заставою, термін кредитування може бути до 10 років під річну відсоткову ставку 24% .

Джерело: побудовано автором

Для зручності та економії часу приватним клієнтам акціонерного товариства «ТАСКОМБАНК» надана можливість погашення кредиту не тільки в касах і терміналах відділень банку, а й через інтернет-банкінг ТАС 24,

контакт- центр АТ «ТАСКОМБАНК», відділення Укрпошти, інших банках, переказ з карти на карту через Р2Р- сервіси.

Також АТ «ТАСКОМБАНК» пропонує своїм постійним клієнтам преміальні карткові продукти «Кредитна карта VIP», «Овердрафт GOLD» з кредитним лімітом до 2 млн. грн.

Отже, відносини між приватними особами і комерційними банками повинні базуватися згідно принципів захисту прав споживачів кредитних послуг та кредиторів. Акціонерне товариство «ТАСКОМБАНК» намагається налагодити довіру населення до банківської діяльності, через встановлення якомога зручних та вигідних умов кредитування. Банк проводить заходи спрямовані на підвищення фінансової грамотності населення, оптимізує механізм залучення депозитних коштів для розміщення їх в подальшому в кредити. Таким чином, потрібно вдосконалення системи оцінки платоспроможності позичальників.

Список використаних джерел:

1. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.bank.gov.ua>.
2. Кредитні продукти [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.tascombank.com.ua>.
3. Способи погашення кредиту в АТ «ТАСКОМБАНК» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.tascombank.com.ua>.

Y. Grinchuk. Current state of banking loans of physical staff of the taskombank, joint stock company.

Summary

The questions of functioning of the market of financial services and credit activity of commercial banks are considered. The investigated relationship between private individuals and commercial banks should be based on the principles of protecting the rights of consumers of credit services and creditors.

Key words: bank lending, credit activity, commercial banks.

*Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Іванов А.О.

*Магістр 2 кур спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
ivanovivanov132465@gmail.com*

ДІЯЛЬНІСТЬ ЛОМБАРДІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Досліджено основні показники ломбардних установ в Україні, розглянуто основні переваги і недоліки ломбардної діяльності, визначено напрями покращення їх функціонування.

Ключові слова: ломбард; кредитна система; ринок ломбардних послуг; ломбардна послуга.

Трансформація економічної системи будь-якої країни передбачає розбудову кредитної системи. На стан кредитної системи безпосередньо впливають два основні фактори: власне суспільно-економічний устрій країни та рівень її економічного розвитку. Нині кредитна система України представлена переважно банківською системою, а інша ж структурна складова - небанківські фінансово-кредитні установи - почала активно розвиватися не так давно.

Питанням розвитку ломбардів як суб'єктів ринку фінансових послуг в Україні присвячено наукові праці Ю.С. Авдєєвої, Є.С. Осадчий, Н.М. Внукової, О.І. Гонти, С.М. Ксьондз та ін.

Ломбард - фінансова установа, виключним видом діяльності якої є надання на власний ризик фінансових кредитів фізичним особам за рахунок власних або залучених коштів, під заставу майна на визначений строк і під процент та надання супутніх послуг ломбарду [1].

Діяльність ломбардів регулює Положення «Про порядок надання фінансових послуг ломбардами»[1]. Це Положення визначає перелік видів діяльності ломбарду, вимоги до ломбарду для надання фінансових послуг, вимоги до облікової системи ломбарду.

Станом на 30.06.2018р. до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 390 ломбарди, що на 52 установи (або на 11,8%) менше ніж на відповідну дату попереднього року (станом на 30.06.2017 - 442 ломбарди)[2].

Таблиця 1 Показники діяльності ломбардів в Україні, II кв.2016 – II кв.2018рр.

Показники	2016	2017	2018	Темпи приросту			
				30.06.2017/ 30.06.2016		30.06.2018/ 30.06.2017	
				Абсолют.	%	Абсолют. ют.	%
Сума наданих фінансових кредитів під заставу (млн. грн.)	7842,1	8382,3	8224,1	540,2	6,9	-158,2	-1,9
Кількість наданих фінансових кредитів під заставу, тис. шт.	5790,0	6043,2	6006,5	253,2	4,4	-36,7	-0,6
Сума погашених фінансових кредитів (млн. грн.), у тому числі:	7563,0	8242,5	7973,7	679,5	9,0	-268,8	-3,3
погашено за рахунок майна, наданого в заставу	747,5	1001,3	34,6	253,8	34,0	-166,7	-16,6
Кількість договорів, погашених за рахунок майна, наданого в заставу, (тис. шт.)	550,2	679,5	594,8	129,3	23,5	-84,7	-12,5

Джерело: сформовано за даними [2]

Дані таблиці свідчать про зменшення загальних обсягів кредитування на ринку ломбардних послуг за I півріччя 2018 року порівняно з минулим роком.

Сума наданих фінансових кредитів під заставу та сума погашених фінансових кредитів, зменшились на 1,9% та 3,3% відповідно. Разом з тим кількість наданих фінансових кредитів під заставу зменшилась на 0,6%, в той час як показник кількості договорів, погашених за рахунок майна, наданого в заставу зменшився на 12,5%.

Середньозважена річна процентна ставка за фінансовими кредитами ломбардів за I півріччя 2018 року становить 179,7 % (I півріччя 2017 року – 187,3 %).

Ломбарди в своїй діяльності мають як переваги так і недоліки. До ломбардного кредитування віднесемо:

1. отримати гроші можна швидко і без додаткових документів;
2. кредитна історія не впливає на рішення про кредитування ломбардом;
3. після закінчення терміну договору можна його продовжити;
4. погашення кредиту здійснюється в кінці терміну або частинами протягом строку використання [3].

Незважаючи на позитивні темпи розвитку в діяльності ломбардів ми визначили ряд проблем, які необхідно розв'язати для подальшого зміцнення їх позиції на ринку фінансових послуг, а саме:

1. формування державної політики у сфері врегулювання роботи ломбардів;
2. створення системи захисту клієнтів та їх довіри до ломбардів;
3. врахування досвіду зарубіжних країн задля розв'язання складних економічних, фінансових, організаційних задач, що стоять перед ломбардними установами.

Список використаних джерел:

1. Про порядок надання фінансових послуг ломбардами: положення: [затв. Держфінпослуг від 26.04.2005 № 3981; станом на 18.01.2013], [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE10845.html.
2. Річні звіти на основі Державного реєстру фінансових установ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.nfp.gov.ua/files/DepFinMon/zvitni_dani/FK_1%20кв_2018.pdf.
3. Осадчий Є. С. особливості діяльності ломбардів в Україні / Є. С. Осадчий // Ринок цінних паперів України. - 2016 - № 5.

A. Ivanov. The activities of pawnshops as subjects of the financial services market.

Summary

The main indicators of pawnshop institutions in Ukraine are investigated, the main advantages and disadvantages of pawnshop activity are considered, the directions of improvement of their functioning are defined.

Key words: Lombard; credit system; the market for collateral services; the Lombard service.

*Науковий керівник: Боднар О.А., асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
bodnarolena1606@gmail.com*

Камашев А. В.
*Магістр 1 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ

Досліджено роль держави у створенні інноваційних продуктів та теоретично обґрунтовано необхідність підтримки з боку держави банківським установам.

Ключові слова: інновації, банківська система, банківські установи, державна підтримка.

З кожним днем банківські установи все частіше намагаються вдосконалювати та пропонувати оновлені або взагалі нові банківські продукти своїм клієнтам. Це призводить до покращення їх іміджу та показників прибутковості. Саме тому дослідження проблеми, яка пов'язана з інноваційною діяльністю банківських установ набирає з кожним днем все більшої актуальності.

Питання впровадження інновацій, є дуже важливим для економіки різних держав. Оскільки будь-яка успішна банківська установа формується і розвивається на основі науково-технічного прогресу, фінансування, інвестування та інновацій [1].

Варто відмітити, що питання розвитку інновацій в банківській системі було предметом дослідження багатьох науковців, як вітчизняних так і зарубіжних. Серед них: Н. Матвійчук, Н. Бурлачук, Ж. Гарбар, І. Балабанов, О. Лаврушин, Б. Санто та інші. Проте, досліджувана тема не втрачає своєї актуальності та потребує подальших досліджень, як з теоретичної так і з практичної точок зору.

Таблиця 1 Підходи науковців до визначення категорії «банківська інновація» в сучасній економічній літературі

Автор	Визначення
І. Балабанов	Банківська інновація – це реалізований у формі нового банківського продукту чи операції кінцевий продукт інноваційної діяльності [2, С. 206]
О. Лаврушин	Банківська інновація – це синтетичне поняття про діяльність банку в сфері інноваційних технологій, направлене на отримання додаткових доходів в процесі створення сприятливих умов формування і розміщення ресурсного потенціалу за допомогою нововведень, які сприяють клієнтам в отриманні прибутку [3, С. 468]
Б. Санто	Банківська інновація є суспільним, технічним, економічним процесом, через який практичне використання ідей та винаходів веде до створення кращих за своїми якостями виробів, технологій та, у випадку, якщо інновація орієнтується на економічну вигоду, на прибуток, її поява на ринку може принести додану вартість [4, С. 18].

Джерело: систематизовано автором

На сьогоднішній день, існує значна кількість підходів щодо визначення категорії «банківська інновація». Всі вони різняться за суттю та змістом. Деякі з них, нами було систематизовано у табл. 1.

Для подальшого дослідження, вважаємо за доцільне навести етапи створення та реалізації банківської інновації (рис. 1).

Рисунок 1 – Процес створення та реалізації банківської інновації

Джерело: використано ідею [5, С.29]

Роль держави у створенні інноваційних продуктів з кожним роком зростає. Банківські установи потребують постійної підтримки з боку держави. Таким чином, ми вважаємо, що необхідно розробити стратегію розвитку банківської системи на перспективу як складового елементу розвитку фінансового ринку загалом. В якій обов'язково зазначити основні інноваційні напрямки розвитку ринку банківських послуг і методи їх підтримки. На нашу думку, розробка і впровадження вище зазначеної стратегічної програми надасть можливість розвинути в Україні конкурентоспроможний ринок банківських послуг, тощо.

Список використаної літератури:

1. Андрощук І. В. Фінансові інновації: суть та проблеми їх поширення / І. В. Андрощук, О. М. Кравчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2016. – №11. – С. 95-98.
2. Балабанов І. Т. Банки та банківська справа : підруч. / І. Т. Балабанов. – К. : Лібра. – 2013. – 256 с.
3. Лаврушин О. І. Банківський менеджмент : підруч. / О. І. Лаврушин. – М. : КноРус. – 2009. – 560 с.
4. Санто Б. Інновація як засіб економічного розвитку : підруч. / Б. Санто. – М. : Прогрес. – 2013. – 296 с.
5. Матвійчук Н. М. Розвиток інновацій в сучасній банківській сфері України / Н. М. Матвійчук, Н. Ю. Бурлачук, Ж. В. Гарбар // Молодий вчений. – 2015. – № 5(20). – С. 28-30.

A. Kamashev. Development of innovations in the banking system.

Summary

The role of the state in creation of innovative products and theoretically grounded the necessity of state support by the banking institutions is explored.

Key words: innovations, banking system, banking institutions, state support.

*Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Мельник Ю.В.

*Магістр 2 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
julia0571@ukr.net*

РОЛЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Дослідженню особливості діяльності страхових компаній на фінансовому ринку України. Наведено кількість діючих страхових компаній. Проаналізовано, ряд невирішених проблем, що має страховий ринок України.

Ключові слова: фінансовий ринок, страхування, страхові компанії, фінансові ресурси, економіка.

Останні тенденції показують стрімке зростання розміру фінансового ринку, що спонукає страхові компанії перерозподіляти фінансові ресурси і збільшувати свою частку в загальному обсязі фінансових ресурсів. Страхові компанії, як учасники фінансового ринку, здійснюють страховий захист інших суб'єктів господарювання. Їх діяльність на сьогоднішній день набуває більшого значення через кризові явища в економіці України. Нажаль, поява кризових ситуацій збільшує ризик не отримання прибутку страховиками.

Дослідженням питань особливостей діяльності страхових компаній на фінансовому ринку займалися такі вчені, як: В.Д. Базилевич, В.М. Іванов, В.М. Опарін, О.Д. Василик, Ж.В. Гарбар, Т. А. Говорушко, О.С. Журавка, Н.О. Шишпанова [3] та ін.

Страхування можна розглядати як вид діяльності фінансових посередників, що діють на фінансовому ринку.

Існуючий в Україні страховий сектор ще не спроможний у повній мірі виконувати свої функції на макроекономічному рівні: забезпечити безперервність суспільного відтворення, звільнити державу від додаткових витрат, стимулювати науково-технічний прогрес, інвестувати економіку. За обсягами наданих послуг страховий ринок значно перевищує інші сектори ринків небанківських фінансових послуг. Але при цьому ринок страхування все ще поступається банківському сектору [1].

В сучасних економічних умовах страхування – це та галузь економіки України, яка протягом останніх років має стабільний значний щорічний приріст обсягів наданих послуг. Водночас, незважаючи на номінальне зростання обсягів страхового ринку, ця галузь забезпечує сьогодні перерозподіл незначної частини внутрішнього валового продукту. Для більш детального аналізу страхового ринку необхідно визначити динаміку кількості страхових компаній в Україні (табл. 1).

Кількість страхових компаній (СК) станом на 31.12.2017 р. становила 294, з яких 33 СК зі страхування життя (СК "Life") та 261 СК, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК "non-Life"). За 2017 рік кількість страхових компаній зменшилась на 16. В I кварталі 2018 року спостерігається зменшення страхових компаній на 2 СК.

Таблиця 1 Кількість страхових компаній в Україні, 2015- I кв 2018 рр.

Кількість страхових компаній	2015 р.	2016 р.	2017 р.	I кв. 2018 р.
Загальна кількість, од.	361	310	294	292
в т.ч. СК non-lif	312	271	261	260
в т.ч. СК life	49	39	33	32

Джерело: складено і розраховано за даними [2].

Сьогодні страхові компанії є важливим елементом фінансового ринку, оскільки входять до провідних інституційних посередників. Діяльність страхових компаній призводить до консолідації заощаджень індивідуальних інвесторів, вони забезпечують баланс на ринку капіталів через погодження пропозиції й попиту на фінансові ресурси.

Страховий ринок України, як частина фінансового ринку, має ряд невирішених проблем, до яких можна віднести:

- низьку зацікавленість у страхуванні внаслідок низької платоспроможності населення, існування певної недовіри до страхування та низький рівень його страхової культури;
- недосконале законодавство щодо обов'язкових видів страхування, які потребують виваженого політичного та економічного підходу з урахуванням як зарубіжного досвіду, так і економічної доцільності здійснення в Україні;
- недостатній розвиток довгострокового страхування життя, пенсійних ануїтетів та інших видів нагромаджувального страхування;
- велика кількість страхових компаній практично ще не працює за світовими та європейськими стандартами, а вітчизняне страхове законодавство не відповідає вимогам міжнародного, у тому числі Європейського Союзу; недостатній рівень кадрового та наукового забезпечення [2].

Вирішення перелічених проблем призведе до посилення надійності, фінансової стійкості та ефективності функціонування страхової галузі та дасть змогу українським страховим компаніям повністю виконувати притаманні їм функції фінансового посередництва на фінансовому ринку України, сприяти ефективному переливу капіталу між регіонами, секторами, галузями.

Список використаних джерел:

1. Журавка О.С. Фінансова безпека сучасного страхового ринку України / О.С. Журавка, Т.О. Бочкарева // Економіка. Фінанси. Право. – 2015. – № 6/1. – С. 57–65.
2. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfr.gov.ua>.
3. Шишпанова Н.О. Страхові компанії у розбудові фінансового ринку України // Шишпанова Н.О., Скарлет Т.В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua>

J . Melnyk. The role of insurance companies in development of the financial market of Ukraine.

Summary

The peculiarities of the activity of insurance companies in the financial market of Ukraine are researched. The number of active insurance companies is given. It is analyzed, a number of unsolved problems, which has an insurance market in Ukraine.

Key words: *financial market, insurance, insurance companies, financial resources, economy*

*Науковий керівник: Боднар О.А., асистент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
bodnarolena1606@gmail.com*

Подопрігора І.Г.

*Магістр спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна,
irina.podoprygora@gmail.com*

ІПОТЕЧНЕ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Наведено передумови розвитку іпотечного кредитування в Україні. Визначено основні проблеми та напрями розвитку іпотечного кредитування в сучасних економічних умовах.

Ключові слова: *іпотека, іпотечне кредитування, джерела фінансування іпотеки, іпотечний ринок.*

Незважаючи на те, що відносини іпотеки в Україні виникли ще у XVII столітті, а система іпотечного кредитування започаткувала своє функціонування з початком створення відповідної законодавчої бази (зокрема, прийняттям Закону України «Про іпотеку», «Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати», «Про заставу»), проте й досі спостерігається стриманий розвиток ринку іпотечного кредитування в Україні.

Законом України «Про іпотеку» визначено, що: «іпотека – це вид забезпечення виконання зобов'язання нерухомим майном, що залишається у володінні іпотекодавця, згідно з яким іпотекодержатель має право в разі невиконання боржником забезпеченого іпотекою зобов'язання одержати задоволення своїх вимог за рахунок предмета іпотеки переважно перед іншими кредиторами цього боржника у порядку, встановленому Законом» [1]. При цьому іпотечне кредитування – це правовідносини, що виникають з приводу набуття права вимоги іпотечного боргу за правочинами та іншими документами [2].

Визначаючи правові передумови запровадження іпотечного кредитування, слід виокремити такі:

- правові гарантії приватної власності на нерухоме майно. При цьому кредитор буде мати юридичні гарантії щодо однозначного встановлення права власності позичальника та наявних зобов'язань на нерухоме майно, яке було запропоноване для передачі в іпотеку;

- правова єдність земельної ділянки та розміщених на ній будівель, споруд і багаторічних насаджень. Це є необхідним з метою уникнення проблем при передачі майна у заставу;

- правове регулювання організації та діяльності іпотечних банків [3].

Основними проблемами іпотечного кредитування в Україні є:

- 1) відсутність гарантійних фондів іпотечного страхування;
- 2) нерозвиненість інфраструктури ринку житла і житлового будівництва;
- 3) недовіра населення до українських банків та побоювання щодо втрати свого житла у разі банкрутства банку-кредитора;
- 4) низька ефективність ринку житлового будівництва;
- 5) неспроможність банківської системи працювати за міжнародними схемами реінвестування;
- 6) відсутність розуміння населенням процесів іпотечного фінансування.

Для розвитку іпотечного кредитування необхідним є впровадження таких заходів: забезпечити однакові механізми оподаткування коштів, що їх вкладають у цінні папери й на банківські депозити; максимально спростити процедури видачі кредитів; врегулювати процедури кредитування в іноземній валюті; забезпечити формування банками підвищених резервів; здійснити заходи, які б відновили довіру населення до ринку житла та сформували попит у цій сфері; знизити відсоткові ставки за кредитами; створити систему мобілізації вільних фінансових ресурсів та пошуку інвесторів [3].

Іпотечне кредитування може стати одним із найголовніших факторів покращення якості життя населення та дозволить вирішити цілий ряд соціально-економічних проблем, зокрема реалізувати можливість вирішувати житлову проблему, в тому числі через реалізацію державної програми «Доступне житло». А це сприятиме покращенню житлових умов населення і зменшить напруженість у суспільстві, а також підвищить інвестиційну привабливість України.

Таким чином, іпотечне кредитування є надійним способом залучення приватних вітчизняних та іноземних інвесторів за допомогою таких гарантій як застава нерухомості та емісія на її основі іпотечних цінних паперів, що дозволяє мобілізувати в значних масштабах заощадження населення і спрямовувати їх на інвестування перспективних секторів економіки України. З метою вдосконалення та подальшого розвитку системи іпотечного кредитування насамперед необхідним є забезпечення нормативно-правових умов для розвитку іпотечного кредитування, а також створення уніфікованої системи рефінансування іпотечних кредитів.

Список використаних джерел:

1. Про іпотеку: закон України від 05.06.2003 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=898-15>.
2. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати: закон України від 16.06.2003 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/979-15>.
3. Андрушків Т. Криза іпотечного кредитування в Україні та шляхи її подолання [Електронний ресурс] / Т. Андрушків // Українська наука: минуле сучасне, майбутнє. – 2011. – Вип. 16. – С. 3-9.

I. Podoprigora. Mortgage lending in ukraine: problems and prospects for development.

Summary

The preconditions of the development of mortgage lending in Ukraine are presented. The main problems and directions of development of mortgage lending in the modern economic conditions are determined.

Key words: *mortgage, mortgage lending, sources of mortgage financing, mortgage market.*

*Науковий керівник: Мельник О. І., канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Пермякова В.В.

*Магістр 2 курс факультет менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Досліджено напрями удосконалення системи фінансового регулювання економічного розвитку. Досліджено і обгрунтовано необхідність в удосконаленні теоретичних засад функціонування фінансової системи, поглибленні її економічної сутності, посиленні взаємозв'язку фінансового регулювання із суспільним розвитком.

Ключові слова: *економічний розвиток, фінансове регулювання, формування бюджету.*

В умовах трансформаційних перетворень, уповільнення темпів економічного зростання, посилення впливу чинників зовнішнього середовища на соціально-економічний розвиток країни важливим є підвищення дієвості фінансово-економічної політики. Одним з найважливіших інститутів сучасного розвитку є фінансова система, яка повинна адаптуватися до загальних макроекономічних коливань, залишаючись водночас інструментом регулювання економіки. Удосконалення теоретичних засад функціонування фінансової системи, поглиблення її економічної сутності, посилення взаємозв'язку фінансового регулювання із суспільним розвитком є необхідними сьогодні.

Нестабільний розвиток світової економіки посилює роль системи державного фінансового регулювання у забезпеченні макроекономічної стабілізації та створення відповідних умов для зростання економіки. Використовуючи інструменти фінансової політики, можна забезпечити згладжування циклічних коливань економіки. Це сприяє пристосуванню економіки до змін зовнішнього економічного середовища. Щодо надмірного

регуляторного впливу держави, слід зазначити, що він знижує темпи росту реального валового внутрішнього продукту в період розвитку.

За ринкових умов господарювання, власники несуть відповідальність за фінансові результати діяльності своїх підприємств і організацій. Але якщо держава зацікавлена в ефективній роботі суб'єктів, то при необхідності вона може надавати їм фінансову допомогу. Держава може впливати на розвиток економіки шляхом бюджетного фінансування загальнодержавних програм і через кредитування за рахунок коштів бюджету. Таким чином вона стимулює певні види діяльності відповідно до конкретної мети економічної політики та здійснює міжгалузевий перерозподіл фінансових ресурсів[1].

В умовах сьогодення модель економічного зростання країни повинна поєднувати інноваційні та соціальні фінансово-бюджетні складові, що забезпечить якісне функціонування системи державних фінансів. Необхідним є використання інструментів та важелів фінансової політики не тільки для досягнення короткострокової макроекономічної стабілізації, але й для створення сприятливих умов для забезпечення економічного розвитку на довгостроковій основі.

Для економічної структури держави особливе значення має банківська система. Через банківську систему країни можна здійснити монетарну політику уряду, здійснювати депозитні та кредитні засоби платежу, тимчасово вільних фінансових ресурсів можуть бути накопичені їхні трансферти до позики, рахунки та виплати підприємств та люди можуть бути реалізовані[5].

При формуванні бюджету за програмно-цільовим методом використовується програмна класифікація видатків. Вона передбачає розподіл бюджетних призначень головним розпорядникам бюджетних коштів за бюджетними програмами.

Планування видатків із застосуванням програмно-цільового методу передбачає розробку, аналіз і вибір програм на стадії стратегічного планування. У період формування бюджетного запиту і підготовки пропозицій до проекту бюджету, головний розпорядник коштів обґрунтовує включення відповідної програми на наступний бюджетний рік[3].

Бюджетна програма – це сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій [2].

Щоб розподілити податки за рівнями бюджетної системи, важливо запровадити середньострокове бюджетне планування на місцевому рівні, удосконалення системи результативних бюджетних показників відповідно до програмно-цільового методу формування видатків бюджету. При цьому головним є забезпечення подальшої децентралізації бюджетних повноважень, перш за все усфері надання бюджетних послуг, забезпечивши їх необхідним обсягом фінансових ресурсів.

Удосконалення потребує механізм формування державних цільових програм. Він сприяє підвищенню результативності програмно-цільового методу планування бюджету.

Запропонуємо деякі системні заходи з боку держави відносно упровадження державних цільових програм:

- досягнення стабільного економіко-політичного стану держави;
- захист національного товаровиробника, введення пільг відносно оподаткування підприємств, що здійснюють інвестиційну діяльність за певними видами діяльності та за фактом придбання сучасного науково місткого обладнання й технологій виробництва;
- сприяння просуванню унікальної вітчизняної інноваційної продукції за кордон на урядовому рівні та ін.[4].

Ефективність державних програм соціально-економічного розвитку залежить від динаміки фінансування відповідних програм, точності та дієвості методології середньострокового макроекономічного прогнозування та бюджетного планування. Щоб уникнути недовиконання запланованих показників фінансування програми, необхідно здійснювати оцінку її реалізації з урахуванням динаміки та ступеню досягнутих результатів.

Поєднуючи механізми державного регулювання та саморегулювання, необхідно включати наявність адекватної інституційної системи та відповідних інститутів. Пріоритетним є збільшення часових періодів фінансово-бюджетного прогнозування, яке використовується в сучасній політиці державного управління. Формування системи стратегічного фінансово-бюджетного прогнозування і планування сприяє визначенню довгострокових кількісно вимірюваних цілей, що дають характеристику очікуваному рівню розвитку економіки країни та передбачає аналіз можливих альтернативних сценаріїв розвитку.

Найголовнішими напрямками удосконалення фінансового регулювання є спрощення механізмів адміністрування податків та розширення співробітництва у сфері протидії податковим правопорушенням, посилення дії механізмів захисту прав власності та зниження частки державних видатків у ВВП, відновлення довіри дорепутації банків, підвищення корпоративної культури учасників фінансового ринку.

Список використаних джерел:

1. Зеленський А.В. Фінансове регулювання аграрного сектору економіки України: дис. к.е.н. – К., 2016. – 31 с.
2. Бюджетний кодекс України (від 8 липня 2010 р. № 2456-VI) (із змінами і доповненнями) // Голос України. – 2010. – № 143. – 4 серпня. / Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/page>.
3. Шевчук І. Л. Бюджетна система/ Шевчук І. Л., Черепанова В.О., Ставерська Т.О. – Харків: ФОП Іванченко І. С., 2015. – 110 с.
4. Державне регулювання процесів економічного і соціального розвитку 1(52)/2016: зб. наук. праць. – Харків : Навч. кн., 2016. – 115 с.
5. Банківська система України: особливості діяльності сьогодення / А. В. Бурковська, Т. І. Лункіна // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2015. – № 3. – С. 3 – 9.

***V. Permyakova. Directions for improvement of the financial system regulation of economic development.
Summary***

Directions of perfection of the system of financial regulation of economic development are investigated. The necessity to improve the theoretical principles of the functioning of the financial system, deepening its economic essence, and strengthening the relationship of financial regulation with social development are explored and substantiated.

Key words: economic development, financial regulation, budget formation.

*Науковий керівник: Бурковська А.В., канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Трум О. Ю.

*Здобувач вищої освіти напряму підготовки «Облік і аудит»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
elenatrum741@ukr.net*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Досліджено особливості розвитку банківської системи України на сучасному етапі. Визначено роль і місце банківської системи в становленні економіки країни та перспективи її розвитку.

Ключові слова: банківська система України, банк, економіка країни.

На сьогодні існує об'єктивна необхідність дослідження стану банківської системи України в розрізі її якісних показників та прогнозування стану економіки. Реформи, котрі відбулися в нашій країні та економіко-політичні труднощі призвели до скорочення кількості банківських установ та до значних змін у банківській системі. Дослідження перспектив розвитку банківського сектору є надзвичайно актуальним, адже стабільність та конкурентоспроможність банківської системи є важливим чинником успішного розвитку країни.

Дослідженням питання розвитку та сучасного стану банківської системи займалися такі вчені як Д. Дженлі [1], Ж.М. Довгань [2], В.І. Міщенко [3], Є.С. Осадчий [4], І.Б. Філонова [5] та інші. Аналіз діяльності банківської системи ґрунтується на дослідженні як кількісних, так і якісних показників, таких як активи, зобов'язання, рентабельність банків та рентабельність капіталу.

Звернемо увагу, що станом на 01.08.2018р. кількість діючих банків становила 82 установи, що на 94 установи менше, ніж в 2013 році. З цих 94 установ, котрі були закриті, лише 13 банків мали в статутному капіталі частку іноземного капіталу, решта – вітчизняні банківські установи [6].

Варто відмітити, що пріоритетними для дослідження сучасного стану банківської системи є якісні показники, котрі свідчать про спроможність банківської системи втамувати позикові потреби суспільства (табл.1). Як бачимо, станом на 01 серпня 2018 року, в порівнянні з базисним 2014 роком, значення всіх якісних показників збільшилось. Цікавим є те, що у 2017 році в порівнянні з 2014 роком, спостерігалось скорочення кількості активів на 21,8

млрд грн, зменшення рентабельності банків на 12,72%, зростання кількості зобов'язань на 47 млрд грн.

Таблиця 1 **Основні якісні показники діяльності банківської системи України**

Показник	Станом на:						Загальне відхилення +/-
	1 січня 2014 р.	1 січня 2015 р.	1 січня 2016 р.	1 січня 2017 р.	1 січня 2018 р.	1 січня 2018 р.	
Активи банків, млрд грн	1278.10	1316.90	1 254,4	1256.30	1333.80	1314.60	36.50
Зобов'язання банків, млрд грн	1085.5	1 168,7	1 150,7	1132.5	1172.7	1169.5	84.00
Рентабельність банків, %	0.12	-4,07	-5,46	-12.6	-1.93	1.28	1.16
Рентабельність капіталу, %	0.81	-30,46	-51,91	-116.74	-15.84	10.79	9.98

Джерело: побудовано автором за даними [6]

Від так, ситуація, яка склалася на сьогодні, має позитивну динаміку. Ми вважаємо, що досліджені якісні показники функціонування банківської системи свідчать про перспективу виходу України з фінансової кризи в майбутньому.

Тож зростання кількості активів банку, рентабельності банку та рентабельності капіталу свідчать про перспективне майбутнє банківської системи України та економіки в цілому.

Список використаних джерел:

1. Ganley J. Surplus Liquidity: Implications for Central Banks : Lecture Series no. 3 / J. Ganley // Centre for Central Banking Studies Bank of England [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bankofengland.co.uk/education/Pages/ccbs/lslshb03.aspx>
2. Довгань Ж.М. Фінансова стійкість банківської системи України: проблеми оцінки та забезпечення : [монографія] / Ж.М. Довгань. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – 448 с.
3. Міщенко М.І. Удосконалення управління проблемними активами банків / М.І. Міщенко, А.І. Граділь // Фінанси України. – 2009. – № 10(167). – С. 43–54.
4. Осадчий Є.С. Банки з іноземним капіталом на ринку України: проблеми та перспективи розвитку / Є.С. Осадчий // Стратегія економічного розвитку України. – 2013. – № 33. – С. 94–102.
5. Філонова І.Б. Функціонування іноземного капіталу у банківській системі України в умовах фінансової нестабільності / І.Б. Філонова // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 6(120). – С. 220–225.
6. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

O. Trum. Current state and features of development of banking system of ukraine.

Summary

The features of development of the banking system of Ukraine at the present stage are explored. The role and place of the banking system in the development of the country's economy and prospects for its development are determined.

Key words: *the banking system of Ukraine, the bank, the economy of the country.*

Науковий керівник: Боднар О.А., асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна bodnarolena1606@gmail.com

СЕКЦІЯ 6
**«ЕТНОСОЦІОЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ
В ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ»**

Бавикіна К. Є.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

**БІЙ ПІД КРУТАМИ: ТРАГЕДІЯ ЧИ ПЕРЕМОГА УКРАЇНСЬКОЇ
ДЕРЖАВНОСТІ**

Розглянуто питання формування засад української державницької ідеології в період визвольних змагань українського народу.

***Ключові слова:** трагедія, перемога, українська державність, Українська Центральна Рада.*

Бій під Крутами – одна з тих сторінок історії, що привертають увагу суспільства, та в яких завжди переплітається правда із вимислом, міфами та спробами політичних спекуляцій.

Кінець 1917 року. Молода Українська Народна Республіка не так давно проголосила свою автономію у складі Росії і взяла курс на будівництво демократичної держави. Триває Перша світова війна. На фоні розвалу економіки та більшовицького перевороту, держава відчайдушно потребує підтримки союзників та сильного лідера, який зможе сформувати армію, спинити економічну кризу та повести за собою народ. 17 грудня 1917 року Українська Центральна Рада отримує ультиматум за підписом Леніна та Троцького. Більшовики вимагають негайно припинити роззброєння червоних військових загонів і легалізувати їх, що рівноцінно проголошенню війни.

Керівництво УНР відхилило маніфест та почало спроби вирішення конфлікту за допомогою дипломатії. Враховуючи майже повну відсутність боєздатної армії та справжній вакуум, який виник навколо Центральної Ради з боку суспільства, молода Республіка була приречена. «Червоні» почали свій наступ з двох напрямків. 20-тисячний загін під керівництвом Антонова-Овсєнка вирушив з боку Ростова на Східну Україну. На північному сході розгортався 6-тисячний «Східний фронт» Михайла Муравйова. До кінця грудня 1917 року більшовики встановили владу на більшій частині Сходу України та почали наступ на Київ [1, с.35].

Захищати столицю було нікому. 15-тисячна армія, яку на той момент мала УНР, була деморалізована довгою війною, розчарована у політиці Центральної Ради та, врешті-решт, порушила наказ. Значну роль в цьому зіграла також більшовицька пропаганда. В цих умовах стати на захист Києва були здатні, мабуть, лише гімназисти та студенти. 5 січня 1918 року було створено студентський курінь Січових стрільців. Він нараховував дві сотні добровольців, в основному студентів київських університетів. Керівництво загonom взяв на себе старшина Андрій Омельченко.

Добровольці почали тренування, які продовжувались не більше тижня, до 26 січня. Звісно, про жодну адекватну військову підготовку не могло йти і мови. У той же день загін під порядковується Аверкію Гончаренко, переправляється під Бахмач, де разом з чотирма сотнями курсантів 1-ї Київської юнкерської школи імені Богдана Хмельницького має стати на захист Києва. Вранці 28 січня сотні студентського куреня прибули на станцію Крути та почали рити окопи, займаючи позиції. Озброєння катастрофічно бракувало – загін мав лише 16 кулеметів, невеликий бронепоезд та обмаль патронів [2,с.68].

Бій під Крутами розпочався 29 січня о дев'ятій ранку з бойового зіткнення захисників з передовим загonom матросів, які намагалися взяти станцію одним ударом. Більшовики мали значну чисельну перевагу, їхній трьохтисячний загін намагався взяти захисників в кільце. З тилу крутян підтримував бронепоезд з гарматою, який обстрілював нападників. У запеклому п'ятигодинному бою захисники понесли значні втрати, але змогли відбити перші атаки ворога. Аж ось почали закінчуватись патрони, замовкла і гармата, відстрілявши весь боєзапас. Омельченко запросив підтримки, але штаб не відповів. Як з'ясувалося потім, штабісти кинули бійців на призволяще, втікаючи на потязі назад до Києва. Так поспішали, що навіть забули відчепити вагони з боєкомплектom...

В цій ситуації юнкери та студенти почали відступати. У бійців Омельченка позаду була відкрита місцевість, тож старшина прийняв рішення багнетною атакою деморалізувати ворога, щоб мати змогу відступити з меншими втратами. Зіткнувшись в рукопашному бою з професійними військовими, крутяни понесли великі втрати, загинув і старшина Омельченко. Тільки резерв, який вчасно прийшов на допомогу, зашкодив більшовикам взяти бійців у полон.

Приблизно о 17 годині розрізнені частини захисників зібралися разом. З'ясувалося, що немає однієї роти. Розвідувальний загін, приблизно 30 бійців, загубив орієнтир та потрапив у полон. За розповідями очевидців, «червоні» жорстоко знущалися над полоненими, потім всіх розстріляли. Ідучи на страту, Григорій Піпський, учень сьомого класу, почав співати «Ще не вмерла Україна», решта його підтримали.

Так закінчилася битва під Крутами. За різними джерелами, українська сторона втратила вбитими від 300 до 400 чоловік, але змогла затримати більшовицьку армію, вигравши для УНР трохи часу. Ця затримка дала змогу Центральній Раді заключити Берестейський мир 9 лютого 1918 року та зберегти молоду Українську Державу.

Подвиг студентів-крутян став символом мужності та беззастережної любові до власної Батьківщини. За часів радянської влади, про бій під Крутами забули на довгих 70 років, до отримання Україною незалежності. Тільки в останні роки історики почали активно вивчати наявні матеріали. І хоча зараз виникає більше питань, ніж відповідей, незмінним залишається один факт: битва під Крутами – одна з визначних сторінок історії України,

яку ми маємо пам'ятати. Безумовно – це була поразка, бо багато дітей загинули, але для нації та України це велика Перемога.

Список використаних джерел:

1. Нагаєвський І. Історія української держави двадцятого століття / І.Нагаєвський . -К.:Либідь, 1993.-340с.
2. Українська державність ХХстоліття.-К.: Основа, 2016.-267с.

K. Bavikina. Fight under the kruty: tragedy or victory of ukrainian statehood.

Summary

The question of formation of the principles of the Ukrainian state ideologies during the period of the liberation struggles of the Ukrainian people is considered.

Key words : fight, the kruty, tragedy, victory.

*Науковий керівник: **Березовська Т.В.**, канд.екон.наук,
доцент кафедри українознавства,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Іванов А.О.

*Магістр 2 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
ivanovivanov132465@gmail.com*

ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСОБИСТОСТІ ЯК ФАКТОР ЇЇ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

Розглянуто теоретичні аспекти проблеми формування творчого потенціалу особистості. Розкрито основні підходи до формування творчого потенціалу особистості у вітчизняних та зарубіжних дослідженнях.

Ключові слова: творчий потенціал особистості, творча особистість, творчі здібності.

У сучасному суспільстві питання щодо формування творчого потенціалу особистості є досить вагомим фактором для розвитку будь-якої людини та її характеристик, які беззаперечно стимулюють до вироблення творчого підходу до життя.

Зокрема, спостереження за формуванням перших проявів творчого потенціалу особистості присвячено праці: О. Матюшкін, О. Попеля, В. Моляка, Д. Богоявленська, В. Іноземцева. При цьому дане питання є досить проблематичним та недостатньо вивченим, оскільки поняття «творчий потенціал» не має єдиного визначення.

Відсутність загальноприйнятого термінологічного апарата творчого потенціалу обумовлює доцільність розгляду різних точок зору до трактування даного поняття (табл. 1).

Творчий потенціал спонукає особистість до саморозвитку, створення нового не тільки в суспільстві, а й у самому собі, що визначаються рядом зовнішніх і внутрішніх чинників при оптимальному їх поєднанні в життєдіяльності особистості.

Таблиця 1 Трактування поняття творчий потенціал

Автор дослідження	Зміст поняття
В. Іноземцева [2]	Творчий потенціал - це «невичерпний природний ресурс» що останнім часом все частіше застосовується у багатьох сферах діяльності
О. Матюшкін [3]	«Творчий потенціал» як інтеграційну особистісну властивість, що виражається у ставленні (позиції, установці, спрямованості) людини до творчості
О. Попель [2]	Творчий потенціал - це системна характеристика особистості, завдяки якій вона може творити, приймати рішення, знаходити щось нове, нестандартно мислити й діяти
Д. Богоявленська [1]	«Потенціал» - дефініція творчої особистості, що має розвинені творчі здібності, застосовує оригінальні способи діяльності, результатом яких є нові матеріальні або духовні цінності

Джерело: складено автором на основі [1, 2, 3,]

На формування та реалізацію творчого потенціалу особистості впливає певний ряд природно-особистісних підструктур (рис 1.):

Рисунок 1 - Особливості формування природно-особистісних підструктур творчого потенціалу особистості

Джерело: складено автором на основі [7]

Професійний потенціал – це «відповідність орієнтації, схильностей, професійних уподобань обраній професії, наявність відповідного типу особистості, рівень професійної мотивації», який визначається рівнем морально-психологічного потенціалу, розвиток якого є каталізатором ефективного виконання професійних функцій працівниками [4].

Професійний потенціал особистості може бути представлений формулою:

$$\text{ППО} = \text{Пнеп} + \text{СЗ} + \text{Пспп} + \text{Ппнд},$$

де, ППО – професійний потенціал особистості;

Пнеп – незмінна частина, вроджені здібності;

СЗ – спеціальні здібності;

Пспп – потенціал набутий у процесі спеціалізованої підготовки;

Ппнд – потенціал набутий і процесі професійної діяльності [5].

До особистісних якостей, що визначають ефективність формування творчих професійних здібностей, належать:

1. Внутрішня єдність, цілісність особистості, яка сприяє побудові чіткої ієрархії мотивів, що визначають її спрямованість.

2. Пізнавальні потреби й інтелектуальна активність, які характеризуються емоційним сприйняттям явищ і процесів педагогічної дійсності, любов'ю до дітей і прагненням їх зрозуміти, спілкуватися з ними, захопленістю справою й докладанням максимуму зусиль для виконання дорученої справи на високому рівні, постійними роздумами над можливістю самовдосконалення, активністю в організації студентського життя тощо.

3. Здатність до професійної рефлексії, яка охоплює процеси самопізнання й самоаналізу, можливості подивитися на свої дії «чужими очима» [5].

Отже, професійний потенціал являє собою багатограну характеристику особистості, щр поєднують об'єктивні та суб'єктивні чинники, теоретичні знання, емпіричні вміння, практичний досвід, психофізіологічні якості, професійну компетентність.

Професійна компетентність здобувається під час навчання, а професійний потенціал розкривається під час праці за робочим місцем. Чим вищий рівень професійної компетентності особистості, тим вищим є рівень її професійного потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Богоявленська Д. Б. Інтелектуальна активність як проблема творчості / Д. Б. Богоявленська. – М., 2015 - 173 с.
2. Попіль О. Л., Іноземцева В.А. Психологія розвитку творчого потенціалу особистості в умовах професійної діяльності / О. Л. Попель, В. А. Іноземцева. - М., 1997 - 224 с. Матюшкін А. М. Концепція творчої обдарованості / А. М. Матюшкін // Зап. психол. - 2014 - № 6 - С. 29-33.
4. Міляєва В. Р. Теоретичний аналіз поняття потенціалу особистості / В. Р. Міляєва, Н.К. Лебідь, Ю. В. Бреус // Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України / За ред. С.Д. Максименка, Л.А. Онуфрієвої. - Вип. 15. - Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2013. - С. 405 - 415.
5. Психологія і педагогіка життєтворчості: Навч.-метод посібник // Ред. рада: В.М.Даній (голова), Г.М.Несен, Л.В.Сохань, І.Г.Єрмаков та ін. - К., 1996 - 92 с.
6. Решетніков П.Є. Нетрадиційна технологічна система підготовки вчителів. - М.: Владос, 2000 - 304 с.
7. Сіренко, Н. М. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс]: курс лекцій / Н. М. Сіренко. - Електрон. текст. дані. - Миколаїв: МНАУ, 2014. - 81 с.

A. Ivanov. Creative potential of personality as a factor of its professional self-realization.

Summary

The theoretical aspects of the problem of forming creative potential of the personality are considered. The basic approaches to formation of creative potential of the personality in domestic and foreign researches are revealed.

Key words: *creative potential of the personality, creative personality, creative abilities.*

Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Курбыко Д.В.

Студентка 2 курс спеціальності
«Економіка и управление на предприятии»,
УО «Белорусский торгово-экономический правовой а
потребительской кооперации»,
г.Гомель, Республика Беларусь
daria.kurbyko@mail.ru

ОЦЕНКА СОСТОЯНИЯ ПРОМЫШЛЕННОСТИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ И ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ЕЕ РАЗВИТИЯ ДО 2030 ГОДА

Исследование проводилось по вопросу действующих программ Беларуси, которые определяют равов- и долгосрочные перспективы экономического и инновационного развития ее промышленного комплекса.

Ключевые слова: государственные программы, ведомственные программы, экономическое развитие, инновационное развитие.

Сегодня в Беларуси действует ряд государственных и ведомственных программ, определяющих равов- и долгосрочные перспективы экономического и инновационного развития ее промышленного комплекса. Основные их равових ориентированы на определение стратегических целей и задач, сроков, параметров и направлений их выполнения; призваны превратить отечественную промышленность в конкурентоспособный инновационный сектор экономики. Результаты исследований выполнения равових а х в них задач в истекшем периоде с 2007 до 2016 гг. Показали, что промышленностью Беларуси проведена определенная работа:

- сделана равови формирования ключевых элементов национальной инновационной системы промышленности и ее институтов;
- формировались благоприятные равових условия для инновационной деятельности производств, их инновационного климата и инфраструктуры;
- разработаны меры по стимулированию инноваций в производстве;
- производителями равових а принимались меры по выпуску равно видов продукции с использованием современных технологий её производства;
- создавались рав производственные структуры и модернизировались действующие.

Однако, несмотря на государственную равових и вложенные инвестиции, отдельные субъекты промышленности и целые равови снизили свои равових а позиции, отмечается существенное их отставание в технологическом и инновационном развитии.

До 2013 г. включительно промышленный сектор Республики Беларусь традиционно выступал в качестве равов экономического развития, обеспечивая порядка одной трети валового внутреннего продукта страны.

Начиная с 2014 г. снижение индексов промышленного производства, как в целом по республике, так и по областям, приобрело системный негативный характер.

Наиболее весомое его снижение за анализируемый период отмечается по Витебской и Гомельской областям. На фоне общего замедления экономического роста за 2016 г. промышленность обеспечила только 24,9% вклада в валовой внутренний продукт Республики Беларусь, хотя в 2011 г. он составлял 29,6%.

Таблица 1 Индексы промышленного производства Республики Беларусь по областям и г. Минску за 2011-2016 гг., в % к предыдущему году

Показатель	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Республика Беларусь, в том числе, по областям:	109,1	105,9	95,1	101,9	93,4	99,6
Брестская	105,8	103,1	102,8	99,4	95,4	104,0
Витебская	110,2	111,7	100,1	105,0	94,5	92,0
Гомельская	109,5	102,8	97,1	106,7	94,1	94,6
Гродненская	106,4	104,7	104,4	100,1	93,8	100,3
г. Минск	111,6	106,0	84,4	89,8	86,8	102,0
Минская	110,9	102,6	105,3	113,3	100,5	101,6
Могилевская	104,6	103,5	98,1	95,4	93,4	101,3

Как свидетельствуют данные государственной статистики, по результатам равових а исследований, предприятиями промышленного комплекса равових а определены равови факторы, препятствующие росту их экономической и инновационной деятельности:

- равових а собственного капитала и государственной равових;
- высокая стоимость нововведений и экономический риск отсутствия их окупаемости либо слишком длительные сроки;
- равових а квалифицированного персонала на предприятиях;
- низкий платежеспособный спрос населения на инновационную равових и ра.

Сегодня белорусский промышленный комплекс функционирует как конгломерат, но не как интегрированная система специализированных предприятий. Большинство равови предприятий не имеет равов отечественных конкурентов, что говорит о нереализованных ими возможностях использования монопольного равових , в том числе, и для лоббирования собственных интересов.

Недостаток собственных финансовых средств вызван, безусловно, снижением экономической активности белорусских промышленных предприятий, потерей их равових а х равови на внутреннем и внешнем рынках, недостаточно активной сбытовой коммерческой деятельностью, низкой технической оснащенностью производств и ра. Причинами.

Начиная с 2013 г. отмечается затоваренность складов готовой продукции промышленных предприятий, продолжается равових роста уровня

равових а запасов. Следствием неэффективной производственной и сбытовой коммерческой деятельности стало резкое увеличение доли убыточных предприятий промышленности в Республике Беларусь в равов их количестве.

В 2016 г. доля убыточных производств, в целом по республике и по каждой области, равових а практически в 2-2,5 раза по отношению к 2011 г.

Таблица 2 Удельный вес убыточных предприятий в равов числе предприятий промышленности Республики Беларусь по областям и г. Минску за 2011-2016 гг., в % к равови количеству

Показатель	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Республика Беларусь, в том числе, по областям:	14,5	16,3	21,1	25,6	29,0	24,8
Брестская	14,9	15,3	20,1	25,3	28,8	23,4
Витебская	13,1	14,3	18,5	25,9	29,0	22,3
Гомельская	13,0	14,3	18,6	24,2	27,6	21,2
Гродненская	10,7	13,3	17,2	21,6	28,1	20,9
г. Минск	17,6	18,8	24,2	29,3	31,8	28,6
Минская	14,8	17,5	22,4	26,4	30,2	27,2
Могилевская	11,0	13,9	19,5	21,3	23,1	20,0

Укрепление промышленной базы равових а предусматривается на основе интеграции информационных технологий нового поколения, совместного освоения их со странами – стратегическими партнерами.

Основным сдерживающим фактором реализации равових а х государственными программами задач в данном направлении является устаревшее оборудование и равових производства продукции.

Таблица 3 Коэффициенты эффективности использования равових средств предприятиями промышленности Республики Беларусь за 2012-2016 гг.

Показатель	2012	2013	2014	2015	2016
Коэффициент обновления равових средств	11,3	11,4	7,7	9,8	8,2
Коэффициент ввода равно равових средств	9,7	10,1	6,2	8,7	6,7
Коэффициент выбытия (ликвидации) равових средств	1,1	0,6	0,6	0,5	0,4

Средний рав равових средств отдельных отраслевых промышленных производств равових а составляет 70%, а физическое и моральное устаревание технологического оборудования – до 80%. Кроме того, из-за не востребованности отечественной продукции производственные мощности отдельных предприятий используются равових а х , так как, равових недогруженными.

Предприятия не имеют финансовых ресурсов, особенно равових, для обновления оборудования, а иностранные инвестиции привлекаются

недостаточно активно, если вкладываются, то, в основном, в машиностроение, как наиболее перспективную отрасль белорусской промышленности.

Сложившаяся структура белорусской промышленности требует равовых количества равовых а сырья и материалов, равовых а х , что в совокупности с недостаточной эффективностью не позволяет обеспечивать величину экспорта, перекрывающую импортные потоки.

Также, как одна из равов проблем, отмечается неумение специалистов равови конкурировать на «зрелых» рынках, которые, наряду с постоянным повышением качества продукции, равових особого внимания и вложения средств в продвижение продукции белорусской промышленности.

Даже при достаточно высоком уровне отечественного научно-технического потенциала, самостоятельно осуществить быстрый технологический равно предприятия промышленности не предоставляется возможным. Радикальная технологическая модернизация белорусской промышленности сможет реализоваться при активном использовании механизмов международного трансфера технологий, что в прогнозном периоде останется весьма актуальной для Белорусских производителей.

Определяющим равов стратегического инновационного развития является нынешний рав – 2016-2020 годы, который предполагает увеличение общей конкурентоспособности промышленного комплекса на основе развития наиболее эффективных производств с одновременным осуществлением их технологического равов, постепенное приближение показателей их деятельности к среднему равно стран СНГ и Евросоюза.

Таблица 4 Международные сравнения индексов промышленного производства и конкурентоспособности промышленности отдельных государств на 1.01.2017 г.

Показатель	Индексы промышленного производства в % к предыдущему году		Мировой рейтинг стран по конкурентоспособности промышленности (СІР*), равови в рейтинге	
	2015	2016	2015	2016
<i>Страны СНГ**</i>				
Азербайджан	102,4	99,6	100	100
Армения	105	106,7	101	101
Беларусь	93,4	99,6	42	41
Казахстан	98,4	98,9	63	62
Российская Федерация	96,6	101,1	33	31
Украина	87	102,4	56	57
<i>Страны вне СНГ***</i>				
Австрия	102,3	102,2	13	13
Бельгия	100,2	104,8	7	7
Германия	101,5	101,1	1	1

Таким образом, учитывая многообразие факторов влияния и проблем, препятствующих инновационному развитию отечественных предприятий промышленности, основной государственной задачей Республики Беларусь

является формирование эффективной национальной инновационной системы, обеспечивающей тесную интеграцию научной и производственной деятельности; активную роль в виде создания благоприятных экономических, социальных и правовых условий и необходимого финансирования; стимулирования нововведений на всех уровнях процесса производства конкурентоспособной продукции.

Следовательно, ключевые аспекты развития промышленного производства продукции Республики Беларусь, определенные государственными и ведомственными программами:

- повышение конкурентоспособности традиционного сектора промышленности на основе модернизации и наращивание его потенциала;
- интеграция в промышленный комплекс информационных технологий нового поколения и сети Интернет;
- использование экологически безопасных, современных инновационных и энергоэффективных технологий производства продукции, энергосберегающего оборудования, приборов и материалов;
- создание равно и узкоспециализированных производств по выпуску продукции с высокой добавленной стоимостью;
- стимулирование развития производств на отечественной сырьевой базе с увеличением глубины переработки ресурсов и минимизацией техногенного воздействия на окружающую среду;
- обеспечение стабильности промышленной политики, направленность на снижение затрат, повышение эффективности использования энергии и ресурсов и сокращение отходов и ра.

Реализация равовых а х задач и приоритетов позволит сформировать инновационный конкурентоспособный на мировом рынке промышленный комплекс Беларуси.

Список использованной литературы:

1. Об утверждении программы развития промышленного комплекса Республики Беларусь на период до 2020 года: постановление Совета Министров Респ. Беларусь от 5 июля 2012 года № 622 (в рав. Постановлений Совмина от 30.06.2014 г., № 630) // Нац. равов равових актов Респ. Беларусь. – 2012 г., № 5/35993.
2. Национальная стратегия устойчивого социально-экономического развития Республики Беларусь на период до 2030 года: протокол заседания Президиума Совета Министров Республики Беларусь от 2 мая 2017 г. №10. – 2017.

D. Kurbyko. Assessment of the status of the industry of the republic of belarus and the legal aspects of its development before 2030.

Summary

The research was conducted on the agenda of Belarusian programs, which determine the prospects of long-term economic and innovative development of its industrial complex.

Key words: state programs, departmental programs, economic development, innovative development.

Науковий керівник: **Трусевич І.В.** канд. екон. наук, доцент,
декан ФПКіП, керівник Центра бізнес-освіти,
г.Гомель, Республіка Беларусь
trusevich@mail.ru

Лівандовська О.А.
*Здобувач вищої освіти факультет менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
Livandovskaolena1997@gmail.com*

ЕКОНОМІКА ВРАЖЕНЬ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Розкрито сутність поняття «економіка вражень». Обґрунтовано, що основу економіки вражень становлять почуття та переживання людини, які в подальшому стають центральними в економічній діяльності підприємства.

Ключові слова: економіка, економіка вражень, підприємство.

В сучасному світі формуються тенденції підвищення інвестиційної привабливості національної економіки, толерантності суспільства та акцентується увага на розвитку соціальної сфери. Основним трендом економічного розвитку є перехід до нового мислення та сприйняття сучасного етапу суспільних відносин, в якому пріоритети для споживачів полягають не стільки у товарах та послугах, скільки у враженнях, які вони від цього отримують. Перехід до нової економіки, коли споживач хоче та може купити не сировину, товари, послуги, бо в принципі вони рівнозначні, а враження, тобто час, проведений в певній сфері матеріального або нематеріального виробництва може бути визначено як пріоритетний напрям стратегії соціально – економічного розвитку секторів національної економіки.

Поняття «економіка вражень» було запропоновано у книзі Б. Джозефа Пайна та Джеймса Гілмора «Економіка вражень. Робота – це театр, а кожний бізнес – сцена» [1]. Спочатку здавалося, що це всього лише підхід у маркетингу (щоб продати товар або послугу, потрібно створити про неї сприятливе враження), однак з'ясувалося, що всі набагато цікавіше та складніше. Так, наприкінці ХХ століття в побут увійшло поняття «економіка вражень». Концепція, яка полягає в ньому, висуває на перший план не сам продукт або послугу й не підприємство, а враження, які одержуватиме споживач від використання цього продукту або послуги. Відтепер вирішальний фактор у стратегії просування – це емоційна складова. Відповідно, чим більш унікальний продукт, тим більше коштовним буде досвід від його придбання та тим вище – ступінь емоційної насолоди. Економіка вражень – це підхід до виробництва та просування товару або послуги, заснований не на задоволенні конкретної потреби, а на створення позитивного враження як від виробництва та просування, так і від одержання товару або послуги, а також від наступних за цим відчуттів, одержуваних споживачем товару або послуги [2].

Слід зазначити, що основна відмінність економіки вражень від інших типів економіки – почуття та переживання людини стають центральними в економічній діяльності підприємства. Так, поява потреби у враженнях цілком відповідає теорії ієрархії потреб, відомої за назвою «піраміда Маслоу». У міру задоволення базових фізіологічних потреб і потреб у безпеці та комфорті, приналежності до спільноти, індивідуальній повазі (перші 4 рівні піраміди Маслоу), ростуть потреби, описувані верхніми поверхами піраміди: пізнання,

естетика, самореалізація. Зазначимо, що економіка вражень розглядається у двох основних аспектах. По-перше, це вдосконалення маркетингових стратегій за рахунок розширення спектра вражень, які одержує споживач від потрібного йому товару або послуги. Другий аспект, який розглядається в контексті аналізу економіки вражень, пов'язаний з тією обставиною, що споживач в умовах задоволення первинних потреб (відповідно до класифікації Маслоу), все частіше шукає нових вражень, а не реалізації потреб за рахунок придбання товарів і одержання послуг. Враження стає в певному змісті «споживчою метою» [3]. Грамотно створене враження будується на особистому емоційному контакті з кожним клієнтом. Саме завдяки такому враженню споживач відчуває свою втягненість у життя бренду та одержує нові позитивні емоції, формуючи лояльність до підприємства. Отримані враження індивідуальні. Кожний споживач залежно від індивідуальних соціальних і психологічних особливостей особистості й різних зовнішніх факторів одержує власне неповторне враження. Тому при створенні враження важливо дуже детально продумати план.

На сьогодні, можна зробити висновок, що ринкові тенденції економіки товарів і послуг відійшла на другий план. На зміну їй прийшла економіка вражень, при якій здійснюється не просто продаж товарів і послуг з метою задовольнити потреби клієнта, а просування товарів або послуг на ринку за допомогою емоцій, які виникають у зв'язку із взаємодією із цим товаром або послугою.

Таким чином, аналіз наукової літератури дав змогу визначити, що економіка вражень використовує психологічні прийоми, завдяки яким споживач випробовує враження й при покупці, і при використанні певного товару або послуги. Люди не можуть жити без емоцій і готові платити за свої враження. Завдяки даній людській особливості, економіка враження користується популярністю та повинна використовуватися керівниками підприємств для підвищення конкурентоспроможності. Тому, підприємства повинні використовувати прийоми та методи економіки враження для збільшення своїх продажів, формування позитивного іміджу підприємства та лояльності споживачів.

Список використаних джерел:

1. Джозеф Пайн II Б., Джеймс Х. Гилмор Економіка вражень. Робота – це театр, а кожний бізнес – сцена / Б. Джозеф Пайн II, Джеймс Х. Гилмор. – М.: ІД «Вільямс», 2005. – 304 с.
2. Келлер К. Л. Стратегический бренд-менеджмент создание, оценка и управление марочным капиталом / Келлер К. Л. – 2-е изд., пер. с англ. – М.: ІД «Вільямс», 2005. – 436 с.
3. Шеремета П. М. Тотальний маркетинг в економіці вражень [Електронний ресурс] / П. М. Шеремета. – Режим доступу: <http://innovations.com.ua/uk/articles/4/18/744>.

O.Livandovska. Economics of impacts: theoretical aspect.

Summary

The article describes the essence of the concept of "economy of impressions". It is substantiated that the basis of the economy of impressions is the feelings and experiences of a person who in the future become central to the economic activity of the enterprise.

Key words: *economy, economy of impressions, enterprise.*

Науковий керівник: **Ключник А.В.**, д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Охотська В. С.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
leraochotska@gmail.com*

З'ЇЗД ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОНАРХІВ У ЛУЦЬКУ 1429 РОКУ: ПЕРЕМОГА ЧИ ПОРАЗКА ДИПЛОМАТІЇ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО

Розглянуто передумови створення в Центральній Європі потужної держави Річ Посполита. Досліджено, що велике князівство Литовське отримало дипломатичну поразку, а в країні вже склалися історичні передумови остаточного злиття з Польщею в єдину державу Річ Посполита.

***Ключові слова:** Центральна Європа, Річ Посполита, потужна держава.*

Дипломатична зустріч, яка відбулася у січні 1429 року в місті Луцьку, була скликана з відома та згоди короля угорського, німецького та чеського — імператора Священної Римської імперії Сигізмунда за ініціативою Великого князя литовського Вітовта з метою вирішення низки політичних та економічних питань Центрально-Східної Європи. Обговорювані учасниками питання торкалися політичного, економічного, військового та релігійного аспектів життя Європи.

Волоське питання. Угорці, турки та поляки претендували на землі Молдавії. У боротьбі з турками Молдавія за угодою 1412 року мала виступати на боці Сигізмунда. Але вона не виконувала зобов'язання. Сигізмунд за це пропонував поділити цей край між Польщею та Угорщиною.

Коронування Вітовта. Аби відвернути амбіції Вітовта на Чеське королівство, і щоб ослабити Польщу, Сигізмунд здавна підбурював Вітовта на Литовське королівство. Вітовт також цього хотів, але активними противниками литовсько-руського королівства були поляки, які керувалися тим, що литовці не мають права нехтувати унійними зобов'язаннями. Питання коронації відклали на наступний з'їзд у Вільно.

Створення антитурецької коаліції. Монархи, які мали свої інтереси на Балканах, або поблизу Дунаю, були занепокоєні турецькою загрозою. Хоча відносини Порту і Візантії вряди-годи складалися мирно, османсько-венеціанська війна 1423—1430 років на користь турків та турецька облога Царгорода 1422 року не давали приводу на сподівання мирного майбутнього. Угорський та німецький король виступив з пропозицією до Литви та Польщі увійти до антитурецької коаліції, на що поляки відповіли своїм небажанням наражатися на велику небезпеку доти, доки коаліції не сформує велика кількість європейських держав.

Ганзійське питання. Данський король Ерік був особливо зацікавленим у тому, щоби врегулювати відносини з містами Німецької Ганзи. Давні сутички між ними та Данією виснажували королівство. Обговорювалися питання про врегулювання відносин з містами Ганзи.

Релігійні питання. На з'їзді виносилося питання про унію католицької та православної церков. Вітовт прагнув мати в князівстві самостійну церковну організацію, крім того, унію підтримував римський король та папські послы. Проте духовенство відмовилося навіть вступати в дискусію, отже справа закінчилася нічим. Обговорювалися натомість питання розколу католицької церкви і діяльність гуситів у Чехії.

Крім того, обговорювалася низка питань про вироблення правил торгівлі, про податки, про судноплавство на Балтиці.

Але сновним питанням було коронація Вітовта ,на успішне вирішення якого сподівалися Сигізмунд та Вітовт, було зірване поляками. Висловивши свій протест, польська делегація покинула Луцьк. Все ж коронування Вітовта запланували на серпень наступного року. Через протидію поляків, подію перенесли на вересень 1430 року. Коронаційні акти були підготовлені у канцелярії Сигізмунда. Литва проголошувалася королівством на вічні часи. Проте через перешкоду поляків, які перекрили шлях і не пустили корону до Литви, урочиста коронація Вітовта так і не відбулася.

Для тогочасного Луцька як одного з головних міст Великого князівства Литовського, Руського, Жемайтійського з'їзд монархів був важливою дипломатичною та історичною подією, котра підкреслила вагомість міста у розвитку князівства та Королівства Польського. Але зважаючи на велику кількість розбіжностей та суперечок між учасниками з'їзду, великого політичного значення для Європи він не мав.

Таким чином, Велике князівство Литовське отримало дипломатичну поразку. В країні вже склалися історичні передумови остаточного злиття з Польщею в єдину державу Річ Посполита .

Список використаних джерел:

1. Електронний ресурс : Режим доступу. - <http://bo0k.net/index.php?bid=19528&chapter=1&p=achapter>
2. Електронний ресурс : Режим доступу. - https://uk.wikipedia.org/wiki/3%27їзд_європейських_монархів_у_Луцьку

V. Ohotska. The congress of n monarchs in lutsk in 1429: victory or defeat of the diplomacy of the grand duchy of lithuania.

Summary

Considered the preconditions for the creation of a powerful state of the Commonwealth in Central Europe. It was investigated that the great principality of Lithuania received diplomatic defeat, and the historical preconditions of the final merger with Poland into a single state of the Commonwealth have already been established in the country.

Key words: Central Europe, Rzeczpospolita, a powerful state.

Науковий керівник: **Березовська Т.В.**, канд.екон.наук,
доцент кафедри українознавства,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Поліщук А. І.
*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
alinapolischuk2001@gmail.com*

ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СКІФІВ

У статті йдеться про господарську діяльність скіфів, зокрема про скотарство, землеробство та домашнє виробництво.

Ключові слова: господарська діяльність, скіфи, виробництво.

Головним заняттям скіфського населення Степової Скіфії довгий час було кочове скотарство. Воно ґрунтувалося на розведенні і цілорічному утриманні під відкритим небом стадних копитних варин (коней, овець, великої рогатої худоби). Протягом досить довгого часу цей вид господарства був панівним на всьому Північному Причорномор'ї. Найбільш сприятливі природні умови для ведення чисто кочового скотарства існували в самій південній та середній природних підзонах степу (території нинішньої Одеської, Миколаївської, Херсонської та Донецької областей).

На межі V-VI ст. до н.е. в економіці Степової Скіфії відбуваються значні зміни. Колись родючі пасовища Північного Причорномор'я під впливом непомірного випасу тварин і ряду інших негативних впливів людської діяльності погіршуються. Так виникає напівкочове скотарство, що припускає зимове утримання худоби в загонах з підгодівлею його твердими кормами. Кормову базу напівкочово господарства становили заплавні пасовища, використання яких не вимагало тривалих кочувань. На лівому березі Дніпра виділяються три масиви плавневих пасовищ-Великий Лук, Мала і Велика Плавні, на правому березі – Базавлуцькі плавні.

Тривалий час - аж до загибелі Великої Скіфії - ці два види скотарства співіснували, складаючи економічну основу політичного об'єднання іменованого Велика Скіфія.

Що стосується землеробства, то розкопки поселень Подніпров'я свідчать про те, що ця галузь сформувалась на рубежі V- IV ст. до н.е. Воно не було пов'язано зі способами обробки землі, що застосовувалися в Подніпров'ї в період пізньої бронзи. Землеробство скіфів виникло з потреб скіфсько кочового господарства і було орієнтоване на виробництво твердих кормів, необхідних для підгодівлі худоби в зимовий час. IV ст. до н.е. пасовища дніпровської заплави перестали забезпечувати кормами худобу в зимовий час і з'явилася необхідність в запасах пленчатого ячменю і проса. Також серед рослин переважали посухостійкі: просо звичайне, ячмінь туманний, меншою мірою - полба. В обробці землі використовувався переліг. На невеликій ділянці целени палили травостій, потім за допомогою ручного дерев'яного знаряддя її обробляли і засівали. Через рік-два ділянку запускали в переліг, який

використовувався як пасовище. Приблизно через десять років ділянка знову оброблялася[1,с36].

Всі види домашнього виробництва степових скіфів були повністю забезпечені власною сировиною (деревообробка, обробка каменю, виготовлення посуду, обробка скотарської сировини, прядіння і ткацтво). Залежність від природних ресурсів обумовила концентрацію основних видів домашнього виробництва степових скіфів у Подніпров'ї. Саме в заплаві Дніпра була зосереджена сировина для деревообробки. Використовувалася деревина дуба, ясеня, бука, граба, клена, берези, тополі, вільхи, липи, верби. Способи самої обробки були досить складні - рубка, розкол стовбура дерева за допомогою клинів, лицювання поверхні долотом, теслом, гнуття, та довбання. Тобто деревообробка у степових скіфів досягала значного рівня розвитку та перебувала на стадії перетворення на ремесло. У степових скіфів ремесла як такого не було.

Список використаних джерел:

1. Іллінська В.А.. Скіфія VII-IV ст. до н.е. / В.А.Іллінська, А.І.Тероножкін.-К.:Норма, 2017.-16.

A. Polishchuk. Economic activities of the scythians.

Summary

The article deals with the economic activities of the Scythians, in particular about cattle breeding, agriculture and domestic production.

Key words: *economic, Scythians, production, particular.*

*Науковий керівник: Березовська Т.В., канд.екон.наук,
доцент кафедри українознавства,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Пурдик В. А.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
purdikvalentin@gmail.com*

РОЛЬ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

У роботі розглянуто сутність категорії «волонтерська діяльність». Визначено основні тенденції волонтерської діяльності з огляду на сучасні потреби суспільства, включаючи соціальні та економічні аспекти. Акцентовано на соціальній значимості волонтерської діяльності у реалізації волонтером індивідуальних якостей.

Ключові слова: *волонтерство, волонтерська діяльність, соціально-економічний розвиток, цінності, благодійність.*

Волонтерська діяльність у всьому світі відіграє важливу роль, з огляду на

те, що вона виконує соціально-значимі задачі, які охоплюють різноманітні сфери суспільного життя. Географія волонтерства виходить далеко за межі найбільш розвинених країн світу. Сучасне суспільство незалежно від рівня його розвитку потребує доброчинності, турботи, розуміння, толерантності, благодійності та багатьох інших аспектів, які притаманні волонтерській діяльності.

Волонтерську діяльність, як категорію, досліджують як зарубіжні, так і вітчизняні вчені. Також вона знаходить свою регламентацію у нормативно-правових актах. Еволюція цього поняття, відображає трансформацію самого суспільства і його потреб. Розкриває найбільш проблемні аспекти, що потребують значної уваги.

Закон України «Про волонтерську діяльність» визначає волонтерську діяльність як добровільну, соціально спрямовану, неприбуткову діяльність, що здійснюється волонтерами шляхом надання волонтерської допомоги [1].

Волонтерством, відповідно до Закону «Про суспільно-корисну діяльність та волонтерство» Республіки Польща є здійснювані фізичною особою, добровільні, безкорисні послуги, на основі принципів викладених у Законі [2].

Правила і положення Офіційного журналу Федерального управління США (§ 641.140) визначають, що волонтерство – це діяльність або робота, яку виконують для громадського, державного, місцевого самоврядування чи міжурядового агентства, або для благодійної чи некомерційної організації, включаючи релігійні або громадські організації, з цивільних, благодійних або гуманітарних питань, без зобов'язань, очікувань або отримання компенсації [3].

У кембриджському словнику волонтерська діяльність – це практика робити добрі справи, безкорисно [4].

Слово «волонтер» походить від французького *volontaire* – доброволець, яке в свою чергу запозичено з латинського *voluntarius* (*voluntas* – вільне волевиявлення, *volō* – бажання, намір). Тобто волонтерство – добровільна безкорисна суспільно важлива діяльність [5].

З огляду на розглянуті нами підходи до категорії «волонтерська діяльність» можна зробити висновок, що теоретичні аспекти та нормативно-правова база України, як і інших держав здебільшого розглядає волонтерську діяльність як добровільну, безкорисну, неприбуткову, соціальну діяльність волонтерів та волонтерських організацій. Проте слід наголосити на тому, що законодавство України розглядає волонтерську діяльність через призму військового конфлікту.

Волонтерська хвиля, що піднялась 2014 р. допомогла державі локалізувати окремі складні питання, завдяки адресній допомозі Збройним Силам України та іншим військовим формуванням, які відповідають за національну безпеку і оборону країни.

Волонтерська діяльність в Україні поступово стає дієвим механізмом самоорганізації громадян. Специфіка становлення волонтерського руху полягає в тому, що до 2013 р. процес його інституціоналізації детермінувався впливом екзогенних чинників: абсолютно усі нормативно-правові акти, що регулювали діяльність волонтерів та їхніх організацій, було прийнято під час відповідних

акцій в світі та Європі – Міжнародний день волонтера, Європейський рік волонтерства, Чемпіон Європи з футболу тощо. Також розвиток волонтерських організацій часто фінансувався та стимулювався за рахунок міжнародних фондів, Фонду Сороса та його організацій зокрема. Ендогенне усвідомлення потенціалу волонтерського руху відбулося під час Євромайдану, Революції Гідності, а ескалація розвитку – у процесі проведення антитерористичної операції на території Луганської та Донецької областей [6].

Законодавством як України так і інших держав передбачено, що волонтерська діяльність має широкий спектр застосування. Незважаючи на гармонізацію нормативно-правових актів вітчизняного законодавства, в Україні волонтерська діяльність знаходиться на етапі становлення і потребує значної уваги, з огляду на сучасні запити суспільства, розширення сфери застосування волонтерської діяльності за напрямками, серед яких: надання допомоги незахищеним верствам населення; збереження традицій, формування національної свідомості; охорона та зміцнення здоров'я; наука, освіта та виховання; туризм та дозвілля; спорт; культура та мистецтво; збереження навколишнього природного середовища, рекреація та багато інших аспектів.

Окремі сфери знаходять своє відображення у діяльності різних волонтерів, неприбуткових громадських організацій, благодійних фондів що втілюють у життя різноманітні концепції у галузі освіти, науки, мистецтва. Благодійність та меценатство є дуже важливим рушієм суспільно-економічного розвитку у позитивному напрямку.

Державна політика України повинна більше спрямовувати увагу на підтримку молодіжного руху, надавати підтримку різноманітним молодіжним ініціативам. Від цього буде залежати спрямованість молодіжного руху, розширення і виникнення нових молодіжних радикальних рухів, утворення субкультур, привносити в традиційну культуру як нові віяння, так і нові, можливо, навіть негативні форми боротьби за своє місце в суспільному просторі держави. Для успішної діяльності лідеру потрібно володіти високою потребою в досягненнях. і цю потребу можна і потрібно реалізувати як на рівні сім'ї, так і на рівні школи, держави загалом. Лідерство, яке виникає в середині волонтерського руху має можливості стати вагомою підтримкою держави у розбудові інститутів громадянського суспільства. Системний розвиток та підтримка волонтерства як суспільної цінності і, одночасно, унікальної системи знань та технологій у сфері розвитку людських ресурсів є одним з дієвих інструментів вирішення завдань щодо створення умов для активної відповідальної участі молоді у вирішенні соціальних проблем суспільства, формування інституту активного громадянства [7].

Волонтерство в усьому світі виступає своєрідним інструментом соціалізації, що дає можливість волонтерам розширити власні комунікативні зв'язки, отримати досвід, збагатити свій внутрішній світ, відчувати причетність, переосмислити цінності. Отже, можна зробити висновок, що волонтерська діяльність наряду із наведеним поняттям, характеризується як прояв соціальної активності відтворюваної у різноманітних сферах життєдіяльності, у тому числі з метою самореалізації, самовдосконалення, самоосвіти, формування ціннісних

орієнтацій волонтера тощо.

Список використаних джерел:

1. Про волонтерську діяльність / Закон України від 19.04.2011, № 3236-VI // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>.
2. USTAWA z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20030960873>.
3. Federal Register / Vol. 77, No. 20 / Tuesday, January 31, 2012 / Rules and Regulations. – P. 4656.
4. Volunteerism : Cambridge Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/volunteerism>
5. Українське волонтерство явище унікальне. Йому завдячуємо суверенітетом. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2324579-ukrainske-volonterstvo-avise-unikalne-jomu-zavdacuemo-suverenitetom.html>.
6. Матійчик А. В. Волонтерська діяльність як детермінанта розвитку громадянського суспільства / А. В. Матійчик // ГРАНІ: Політологія № 8 (136) серпень, 2016. – С.100-107.
7. Грищенко Н. І. Волонтерський рух в сучасній Україні як стратегія розвитку молодіжного лідерства / Н. І. Грищенко // Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 2 (38) 2018. – С. 73-78.

V. Purdyk *The role of volunteering in the social-economic development of Ukraine*

Summary

The paper considers the essence of the category "volunteer activities". The basic tendencies of volunteering activity are defined, taking into account modern requirements of a society, including social and economic aspects. The attention is focused on the social significance of volunteer activity in the implementation of individual qualities by the volunteer.

Keywords: volunteering, volunteering, social and economic development, values, charity

*Науковий керівник: Лесік І.М., канд. екон. наук,
доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Сизоненко Ю. С.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
super-suzonenko@ukr.net*

ІДЕЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Розглянуто проблему формування державницьких засад українського народу. Акцентовано увагу на історичних передумовах створення держави України.

Ключові слова: історична, проблема, країна, українська.

Мене завжди цікавило питання, чому Україну вважають країною, що підпадає під вплив Росії (східна частина) або Західної Європи (Галичина). Я вирішив для себе, що необхідно дослідити цю проблему і відповісти на питання, в чому ж полягає сила єдності України, її соборності.

Ознайомившись з дослідженнями таких істориків, як О. О. Бойко, В.М. Литвина, В.П. Шевчука та інших, я дізнався, що ідея української соборності, в якій втілюється віковичне прагнення нашого народу до єдності, сягає у глибину

віків. «Збирання» південноруських земель, які стали першоосновою великої держави Київська Русь та історичним центром формування української етнічної спільноти, було пріоритетом внутрішньої політики вже київських князів: Олега і Ігоря, Святослава і Володимира Великого, Ярослава Мудрого і Володимира Мономаха [1,2,5].

Подальший розвиток ідеї соборності тісно пов'язаний з утвердженням української протонаціональної спільноти та боротьбою за відродження власної державності у південноруських землях. Джерела свідчать, що вже в ході Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст. формується новий рівень української національної свідомості, коли у світосприйнятті гетьмана Б.Хмельницького та козацької старшини утверджується поняття «Україна», що набуває загальнонаціонального значення, охоплює територію всіх етнічних українських земель.

Водночас Б.Хмельницький сформував національну державну ідею, що передбачала створення суверенної і цілісної держави в етнічних межах України. Отже, вже в середині XVII ст. нова українська елітарна верства починає переходити від рівня етнічно-культурного ототожнення до національно-політичного самовизначення, одним із наріжних принципів якого став принцип української соборності.

Історична доба громадянської війни та Руїни, автономної гетьманської України надала чимало прикладів боротьби за українську соборність, без якої не мислилася й власна державність. Прагнення домогтися реалізації ідеї соборності України у вигляді «Великого князівства Руського» було притаманне гетьману І.Виговському. За те, щоб стати гетьманом «обох сторін Дніпра», в різний час вели драматичну боротьбу П.Дорошенко, І.Самойлович, І.Мазепа та ін.

Крах самодержавства внаслідок Лютневої демократичної революції в Росії, початок української національно-демократичної революції, створення і розгортання діяльності Української Центральної Ради, яка очолила справу відродження національної державності, спричинили перехід до практичного втілення віковичних соборних прагнень українців. Історичною віхою на шляху соборності українських земель у той період став, зокрема, Третій Універсал Центральної Ради від 20/7/ листопада 1917 р., яким проголошувалось створення Української Народної Республіки і визначалось основне ядро її території це були: Київщина, Волинь, Поділля, Херсонщина, Катеринославщина, Таврія (без Криму), Полтавщина, Харківщина, Чернігівщина [3, с.57].

Наступним кроком на шляху до української соборності став Берестейський мирний договір, підписаний УНР з державами Четверного союзу 9 лютого 1918 р., за яким Центральна Рада добилася справедливих північно-західних кордонів і створила передумови для визволення від більшовиків захопленої ними на той час території України. Важливе національно-об'єднуюче значення мала також Українська Держава гетьмана П. Скоропадського, під керівництвом якого територіальні межі країни були дещо розширені.

Прихід наприкінці 1918 р. до влади Директорії і відновлення УНР розпочав новий етап боротьби за досягнення соборності українських земель. Це обумовлювалося і крахом Австро-Угорської імперії та появою на політичній карті ще однієї суверенної української держави – Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР). Важливе значення для практичного втілення в життя ідеї української соборності мало те, що нова держава – ЗУНР створювалася саме за принципом соборності, прагнучи об'єднати українські землі колишньої Австро-Угорської імперії.

Отже, об'єднання ЗУНР і УНР мало об'єктивні підстави, спиралося на віковічні прагнення широких мас і було оформлено відповідними найвищими державними актами. Проте під тиском Росії і Польщі обидві українські держави втратили території, внаслідок чого ширився хаос громадянської війни, наростали внутрішні незгоди, що призвело до цілковитого розриву. Внаслідок цих обставин проголошена Злука виявилася незавершеною.

В ході драматичних національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. спроба створити соборну й суверенну України зазнала невдачі. Наддніпрянські українські землі опинилися у складі СРСР, де була започаткована на формально суверенна Радянська Україна, а західноукраїнський регіон був розподілений між Польщею, Чехо-Словаччиною і Румунією. Таке становище тривало до 1939-1940 рр., коли секретний протокол до радянсько-німецького договору від 23 серпня 1939 р., фактично санкціонував ІУ поділ Польської держави і захоплення частини західноукраїнських земель радянськими військами. Внаслідок цього у листопаді 1939 р. відбулося законодавче, правове оформлення процесу входження Західної України до складу УРСР і СРСР [4, с.234].

Суперечливе ставлення сталінського тоталітарного режиму до української соборності виявилось і після завершення Другої світової війни 1939-1945 рр. Це особливо яскраво виявилось у радянсько-польському договорі від 16 серпня 1945 р., за яким юридично закріпилось входження до УРСР західних областей, хоча деякі споконвічні українські землі, зокрема Лемківщина, Холмщина і Підляшшя, опинилися у складі Польщі. Водночас радянсько-чехословацький договір від 20 червня 1945 р. передавав Закарпатську Україну до складу УРСР, а радянсько-румунський договір від 10 лютого 1947 р. закріплював кордони України в межах радянсько-румунської угоди від 28 червня 1940 р. Вказані міжнародні угоди вперше за багато століть заклали міцне правове підґрунтя української соборності, що стало важливою передумовою сучасної незалежності України.

І ось нарешті в 1991р. утворення незалежної Української держави знаменувало початок якісно нового етапу в утвердженні суверенітету і соборності українських земель. Винятково важливим політико-правовим чинником на цьому шляху нашого народу стали результати загальноукраїнського референдуму 1 грудня 1991 р., в ході якого за підтвердження Акта проголошення незалежності України висловилося 90,92 %

виборців. Прикметне, що це волевиявлення мало незначні розбіжності на сході і заході України (відповідно понад 80 % і понад 95 % голосів виборців).

Неабияку роль у розбудові соборної і суверенної сучасної Української держави відіграв процес державотворення, який розгорнувся впродовж 1990-х рр. і супроводжувався запровадженням атрибутів державності, насамперед фіксацією кордонів, визначенням громадянства, державної символіки, власної грошової одиниці, створенням незалежних збройних сил, становленням владних структур, формуванням законодавчої бази держави, прийняттям. Основного Закону – Конституції України. Цей процес продовжується і сьогодні, коли революція гідності довела, що український народ прагне жити у вільній європейській державі. Проте революція як брудну піну підняла сепаратистський рух, що розриває нашу країну.

Разом з тим сила української єдності неодноразово виявляла себе в самих екстремальних ситуаціях, що виникали внаслідок впливу чорнобильської катастрофи, погіршення екологічного середовища в гірничобудівних регіонах Донбасу, Кривбасу, Львівсько-Волинського басейну, в районах Закарпаття, які постраждали від повені і т.ін. Чому ж сьогодні східні області України не бажають бути єдиним організмом з Україною? Що сталося з людьми, які зраджують свою Батьківщину, проливають кров, порушуючи всі Християнські принципи? Мабуть справа у втручанні в нашу політику сил іншої сусідньої держави. Тому головною умовою єдності сьогодні є протистояння зазіханням інших народів-загарбників. Ще однією необхідною умовою подальшого зміцнення суверенності й соборності України є утвердження сучасної української нації. Ця спільнота має характеризуватися високим рівнем українського патріотизму, в основу якого слід покласти, насамперед, політичний і територіально-громадянський принципи. Розвитку етнонаціонального самоусвідомлення сприятимуть такі чинники, як відродження історичної пам'яті нації, гармонійний поступ української національної освіти, науки та культури. За цих умов українські громадяни будуть жити “чуттям єдиної родини”, а соборна і суверенна Україна утвердиться як сильна, розвинута, процвітаюча держава.

Список використаних джерел:

1. Бойко О. Д. Історія України. – К.: Вид. центр “Академія”, 1999.
2. Литвин В.М. Україна на межі тисячоліть (1991 – 2000 рр.) – К.: Альтернативи, 2000.
3. Політична історія України: Посібник / За ред. В. І. Танцюри. – К.: Видавн. центр “Академія”, 2001.
4. Смолій В. А., Степанков В. С. Українська державна ідея XVII – XVIII століть: проблеми формування, еволюції, реалізації. – К.: Альтернативи, 1997.
5. Шевчук В. П., Тараненко М. Г. Історія української державності: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1999.

J. Sizonenko. The idea of Ukrainian stateshood.

Summary

The problem of formation of state fundamentals of the Ukrainian people is considered. The focus is on the historical preconditions for the creation of Ukraine.

Key words: *historical, problem, country, Ukrainian.*

*Науковий керівник: Березовська Т.В., канд.екон.наук,
доцент кафедри українознавства,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

СЕКЦІЯ 7
**«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНУ
СИСТЕМУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»**

Ендрес В.С.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
vitaly.andres@gmail.com*

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ В
АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

Розглянуто особливості використання мобільного програмного забезпечення на підприємствах аграрної сфери.

Ключевые слова: *мобільний додаток, m-Agri, аграрне підприємство, програмне забезпечення.*

В сучасних умовах об'єктивною необхідністю подальшого стабільного соціально-економічного та екологічного розвитку аграрного сектору є активне використання інноваційно-інформаційних технологій. Стимулювання їх впровадження визначено пріоритетним принципом Стратегії розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 року [1].

Одним з найбільш перспективних та активно розвиваючих на сьогодні доцільно вважати сферу мобільних додатків. Вони відкривають нові канали зв'язку і можливості для введення бізнесу, потенційно пропонуючи більш широкий доступ до інформаційних баз даних і основних послуг, удосконалюють інформаційні потоки підприємства.

В загальному розумінні поняття «мобільний додаток» – автономне програмне забезпечення, призначене для роботи на смартфонах, планшетах та інших мобільних пристроях з метою оптимізації і вирішення завдань користувача [2]. Основною його властивістю є ступінь опрацьованості функціоналу, який робить кінцевий мобільний продукт унікальним і привабливим.

Аграрний бізнес містить високі ризики оскільки більшість робіт сезонні, тому швидке реагування і прийняття ефективних управлінських рішень – запорука стабільного фінансово-економічного стану. Аналіз даних опитування проведеного в США свідчить, що приблизно кожен четвертий фермер користується однією або декількома мобільними додатками. Згідно опитування проведеного в 2018 році, 63% фермерів Франції вважають за необхідне мати швидкісний Інтернет на полі або в робочих приміщеннях і сільськогосподарській техніці [3].

З року в рік все більшої популярності набуває завантаження визначених мобільних програм українськими агровиробниками.

Позитивним прикладом є впровадження Міністерством аграрної політики спільно з компанією «Київстар» в 2018 році мобільного додатку для малих

фермерів – m-Agri. Він забезпечує аграріїв легким доступом до передових практик, баз знань, галузевих цінових пропозицій, новин, ресурсів професійної підготовки та он-лайн консультацій. Додаток також виводить фермерів на нові ринки для продажу своєї продукції та надає їм можливості для зростання власного бізнесу.

На сьогодні m-Agri налічує 7 основних розділів: погода (інформація про погоду сьогодні, погодинно, щодня); новини за розділами (загальні, тваринництво, рослинництво, технології, уряд); ціни (оптові та роздрібні ціни на ринку за продуктами, за регіонами); база знань (інформація про хвороби тварин та рослин, пестициди, шкідників, насіння та рослини); консультації (кваліфіковані експерти відповідають на запитання щодо аграрної галузі); курси валют та зручний конвертер; торговий майданчик (торгівля в режимі он-лайн, загальна сума, закупівлі B2B, доступність елеватора, оцінки трейдера, партнери з доставки); фінанси (безготівкові розрахунки, банківські послуги, страхові послуги, факторинг, підрахунок). Проте функціонал платформи розвивається і в подальшому планують доповненими затребуваними фінансовими сервісами, майданчиком для торгівлі тощо.

Отже, мобільні додатки дозволяють ефективно інтегрувати інформацію з соціальними мережами, сайтом компанії, мультимедійним контентом і засобами комунікації. Будь-яка необхідна інформація може бути представлена в одному додатку і актуалізована для конкретної людини, місця і часу.

Список использованной литературы:

1. Стратегія розвитку аграрного сектора економіки України на період до 2020 року № 806-2013р. від 17.10.2013 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/806-2013-%D1%80>
2. Клічук О. Роль сучасних інформаційних технологій у пошуку оптимальних рішень в економіці / О. Клічук // Нова педагогічна думка. – 2015. – № 1. – С. 163-165.
3. Садова І. Смартфон Вам у поле. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroportal.ua/ua/publishing/analitika/smartfon-vam-v-pole/>

V. Endres. Features of use of mobile applications in agrarian enterprises

Summary

The peculiarities of the use of mobile software on the enterprises of the agrarian sphere are considered.

Keywords: *mobile application, m-Agri, agrarian enterprise, software.*

*Науковий керівник: Мороз Т.О., канд.екон.наук,
доцент кафедри інформаційних систем і технологій,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

«ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНУ СИСТЕМУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Козлова М. О.

*Студентка 2 курс спеціальності «Бухгалтерський учет, анализ и аудит»,
УО «Белорусский торгово-экономический
университет потребительской кооперации,
г.Гомель, Республика Беларусь
mariya_kozlova_2015@bk.ru*

SAP ДЛЯ ТРАСФОРМАЦИИ БИЗНЕСА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

*Исследования проводились по вопросу особенностей корпоративной информационной системы.
Исследовались ее функциональные блоки.*

Ключевые слова: корпоративная информационная система, программное обеспечение, автоматизация.

Система SAP — это корпоративная информационная система, при помощи которой можно автоматизировать профессиональную деятельность представителей разных специализаций. Такие приложения адаптируются под конкретную отрасль и существенно упрощают работу в ней и связь со всеми структурными единицами. SAP состоит из нескольких функциональных блоков. Включает управление, интеграцию и решение всех задач для: бухгалтерии и отдела финансов; торговли, отношений с клиентурой (системы CRM); бюджетирования, казначейства; персонала, административной деятельности; производства, снабжения, складов, логистики (SCM, EWM); рисков и стратегического планирования (GRC); системного администрирования, контроля данных и web-сервисов и так далее.

Его базовый, наиболее известный и популярный набор модулей - ERP, который компания-изготовитель первоначально назвала R/3, предназначен для масштабного бизнеса и крупных промышленных комплексов. Основное назначение системы — обеспечивать непрерывную, комплексную, взаимосвязанную автоматизацию всех блоков, функциональных областей и подразделений компании. SAP ERP модули контролируют, улучшают и упрощают работу на всех участках бизнеса: от ввода сведений с первичных торгово-учетных регистров до поддержки руководства в принятии стратегически важных решений.

SAP-системы — это полезный нужный инструментарий, который существенно облегчает взаимодействие между управляемыми и управляющими структурами в любом бизнесе, особенно крупном и сложно организованном. С их помощью можно обмениваться сведениями с партнерами, интегрировать новые условия и решения с уже существующими. Среди других достоинств системы нужно назвать: сокращение затрат — складских, трудовых (учет/контроль персонала), на капиталообразование и прочих; ускорение циклов закупки и оборачиваемости по задолженностям; упрощение работы

бухгалтерии, прочих отделов; полноценная локализация; возможность объединять с решениями сторонних разработчиков; наличие решений для мобильного бизнеса.

Компания SAP основана в 1972 году и в настоящий момент является мировым лидером по производству программного обеспечения и предоставлению связанных с ним сервисов для предприятий. Компания базируется в г. Вальтере (Германия) и имеет представительства в более чем в 130 странах мира. В состав корпорации SAP SE входят следующие компании: Concur, Technologies, Hybrids, Arriba, Sybase IBA. В столице Беларуси ежегодно проходит SAP Форум Минск, одно из крупнейших событий ИТ-индустрии в стране. На мероприятии представляются инновационные решения SAP и решения для различных отраслей экономики, а клиенты и партнеры компании делятся своим опытом применения информационных технологий для трансформации бизнеса. Решения по обработке больших данных SAP уже работают в финансах, логистике и энергетике Беларуси, на выставке были продемонстрированы примеры реализации блокчейна в автостраховании и документообороте, прогнозная аналитика в управлении качеством и многие другие. Своим опытом цифровой трансформации на основе решений SAP делятся крупнейшие клиенты компании в стране - «Газпром транс газ Беларусь», «Газпром нефть», «Атлант М», «Мазырский НПЗ», «Гомельэнерго», «Белоруснефть» и другие ведущие компании Беларуси и СНГ. На форуме SAP Forum Минск телеком-оператор Velcom и компания SAP CIS, которая зарекомендовала себя одним из лидеров на рынке корпоративных приложений, подписали Меморандум о сотрудничестве по развитию рынка облачных сервисов для бизнеса.

Такие облачные сервисы уже довольно популярны в мировой практике, но для Беларуси — это первый подобный проект.

Развитие облачных сервисов позволит клиентам быстро и легко получить доступ к современным и эффективным решениям для управления бизнесом.

Располагая широкими партнерскими полномочиями и многолетним опытом работы в различных проектах на платформе SAP, специалисты белорусских центров разработок IBA Group предлагают своим клиентам весь комплекс услуг по внедрению решений SAP для малых, средних и крупных предприятий — от продвижения, предварительного обследования, формализации бизнес-процессов с адаптацией к требованиям законодательства РБ до проектирования и инсталляции решения, обучения пользователей, сопровождения и последующей технической и консультационной поддержки.

Список использованной литературы:

1. Электронный ресурс. – Режим допуска : <http://asapcg.com/press-center/articles/chto-takoe-sap-sistemy/>.
2. Электронный ресурс. – Режим допуска : <http://iba.by/partners/sap/>.
3. Электронный ресурс. – Режим допуска : <https://infobank.by/infolineview/velcom-stal-pervym-partnerom-sap-v-belarusi-po-razvitiyu-oblachnykh-servisov/>.
4. Электронный ресурс. – Режим допуска : <http://news.21.by/hi-tech/2018/06/18/1524972.html>

M. Kozlova. SAP for the transformation of business in the Republic of Belarus.

Summary

Studies were conducted on the issue of corporate information system features. Its functional blocks were investigated.

Key words: corporate information system, software, automation.

*Науковий керівник: Трусевич И.В. канд. экон. наук, доцент,
декан ФПКиП, руководитель Центра бизнес-образования,
г.Гомель, Республика Беларусь
trusevich@mail.ru*

Камыш В.А.

*Студентка 2 курс специальности «Бухгалтерский учет, анализ и аудит»
УО «Белорусский торгово-экономический университет
потребительской кооперации»,
г.Гомель, Республика Беларусь
veronika.kamysh@mail.ru*

АВТОМАТИЗАЦИЯ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ КОМПАНИЙ

Исследована тема автоматизации бизнес-процессов. Обоснована теория в необходимости автоматизации бизнес-процессов, обеспечивающий гибкость бизнеса при максимальном использовании уже задействованных ресурсов и минимизации стоимости затрат.

Ключевые слова: автоматизация, бизнес-процессы, эффективность.

Нужна ли компании автоматизация бизнес-процессов? Автоматизация бизнес-процессов актуальна как для повышения эффективности бизнеса в коммерческих структурах, так и в государственных учреждениях и является серьезным шагом к формализации деятельности. Автоматизация бизнес-процессов позволяет решить целый ряд задач, обеспечивающий гибкость бизнеса при максимальном использовании уже задействованных ресурсов и минимизации стоимости затрат.

Автоматизация бизнес процессов приносит следующие преимущества:

- сокращение сроков исполнения задач;
- уменьшение трудозатрат;
- минимизация неточности информации, обрабатываемой в компании;
- усовершенствование производственного процесса;
- рост эффективности взаимодействия с клиентами;
- оперативность финансовой отчетности и аналитики;
- повышение уровня командной работы.

Как результат – автоматизация бизнес процессов приводит к повышению эффективности работы предприятия в целом.

Стандартные системы автоматизации бизнес-процессов в глобальном понимании можно разделить на два больших пласта: первый из них – это дорогие системы для крупных компаний, например, SAP, PeopleSoft, Oracle, Siebel или некоторые продукты Microsoft. Эти системы очень функциональны, есть возможность их гибкой настройки и адаптации практически под любую отрасль бизнеса. Автоматизировать можно солидное количество бизнес-процессов компании: маркетинг, продажи, производство и многие другие.

Следует отметить, что стоимость и сроки внедрения, а также цена владения не под силу среднему и мелкому бизнесу.

Второй – это системы, которые по карману среднему и мелкому бизнесу. В качестве примера можно привести 1С и отраслевые системы. Здесь рынок более динамичный, стоимость одного внедрения значительно ниже цен в первой группе. Компании, обращающиеся за разработкой или внедрением системы, четко понимают задачи и добиваются максимальной отдачи. Следовательно, происходящие в них бизнес-процессы могут быть подвержены реинжинирингу без лишнего сопротивления.

Например, в компании «А» в отделе продаж работает 5 сотрудников и каждый из них ведет клиентскую базу в Excel. При поступлении звонка от Клиента каждый специалист отдела продаж фиксировал у себя в т.н. «клиентской базе», при этом один и тот же Клиент мог попасть в «клиентские базы» нескольких сотрудников. В компании не было разработано четкого алгоритма работы с Клиентом: вопросов при первом обращении, последующих действий. При возникновении «острых моментов» с Клиентом чаще всего не могли найти ответственного за то или иное действие. Все это приводило к нарастанию недовольства Клиентов.

Вся работа по оптимизации бизнес-процесса в данной компании была разбита на несколько этапов:

- описание бизнес-процесса «Продажа» «как есть»;
- анализ каждого «шага» бизнес-процесса и выявление недостатков;
- оптимизация бизнес-процесса «Продажа»;
- автоматизация процесса с использованием 1С: CRM.

В результате описания, анализа и оптимизации было получено следующее. Посредством системы 1С: CRM все разрозненные клиентские базы были сведены в единую клиентскую базу, что позволило каждому из специалистов видеть историю общения с Клиентом. В результате разделения процесса продажи на этапы, стандартизации каждого шага и каждого действия сотрудников стал возможен контроль хода выполнения. Назначение ответственного за обработку интересов и потребностей. Анализ потенциала, перспективности клиента, рисков возможной сделки. Анализ периода обработки новых обращений в разрезе сотрудников. Анализ подготовленных, отправленных предложений в разрезе сотрудников. Оперативная работа с информацией об оплате, отгрузке, по просрочке оплаты и отгрузки. Анализ состояния процесса продажи с помощью «Воронки продаж». Сравнение текущих показателей этапов продажи со статистикой и принятыми в компании стандартами. Оптимизация и автоматизация бизнес-процесса позволила компании сократить временные и финансовые расходы.

Из всего вышесказанного можно сделать следующие выводы. Сегодня в нашей стране тема автоматизации бизнес-процессов становится одной из самых актуальных и обсуждаемых. Автоматизация бизнес-процессов позволяет решить целый ряд задач, обеспечивающий гибкость бизнеса при максимальном

использовании уже задействованных ресурсов и минимизации стоимости затрат.

Список использованной литературы:

1. Мысли глобально – действуй конкретно: основные принципы технологичной оптимизации [Электронный ресурс] / Консалтинг и тренинги Санкт-Петербурга. Санкт-Петербург, 2011. Режим доступа: <http://www.treko.ru>. Дата доступа: 30.03.2011.

V. Kamysh. Automation of business processes of companies.

Summary

The topic of business process automation is investigated. The theory of the need to automate business processes is justified, ensuring business flexibility while maximizing the use of resources already used and minimizing the cost of expenses.

Key words: automation, business processes, efficiency.

*Науковий керівник: Трусевич І.В. канд. екон. наук, доцент,
декан ФПКіП, керівник Центра бізнес-освіти,
г.Гомель, Республіка Білорусь
trusevich@mail.ru*

Камыш В.А.

*Студентка 2 курс специальности «Бухгалтерский учет, анализ и аудит»
УО «Белорусский торгово-экономический университет
потребительской кооперации»,
г.Гомель, Республика Беларусь
veronika.kamysh@mail.ru*

ТРЕНДЫ АВТОМАТИЗАЦИИ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ ДЛЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ БИЗНЕСА

Исследованы тренды автоматизации бизнес-процессов для эффективности бизнеса.

Ключевые слова: бизнес, бизнес-процессы, авторатизация, эффективность бизнеса.

Автоматизация бизнеса обычно ведется в двух направлениях:

- Автоматизация основных бизнес-процессов: например, управление продажами или работой с клиентами. В этом случае она проводится для непосредственного увеличения объема продаж, количества выпускаемой продукции и повышения доходности всего бизнеса в целом.
- Автоматизация поддерживающих процессов, таких как бухгалтерский учет, отчетность, делопроизводство. Напрямую на увеличение доходов такая автоматизация не влияет, но помогает сократить время и издержки на ведение рутинной работы.

Основными задачами автоматизации бизнеса являются следующие:

- эффективная поддержка оперативной деятельности предприятия, организация учета и контроля;
- подготовка любых документов для партнеров, включая накладные, счет-фактуры, акты сверки и деловые предложения;
- быстрое получение отчетов о состоянии дел в компании за любой период времени;

- оптимизация затрат на персонал, увеличение эффективности использования рабочего времени путем освобождения сотрудников от рутинной работы;
- сведение к минимуму негативного влияния «человеческого фактора» на важнейшие бизнес-процессы;
- безопасное хранение информации; повышение качества обслуживания клиентов.

В результате автоматизации управления бизнес-процессами руководитель предприятия получает больше информации для анализа бизнес-процессов в виде подробных аналитических отчетов и имеет возможность качественно управлять компанией с учетом внешних и внутренних показателей. Например, при использовании ПО «Первая Форма» за первые полгода работы важнейшие показатели деятельности компании увеличиваются:

- точность планирования — на 40%;
- общая эффективность — на 50%;
- экономия времени руководителя — на 80%.

В условиях экономического кризиса приоритеты в сфере автоматизации бизнес-процессов несколько изменяются. К числу основных трендов текущего сезона относятся следующие:

1. Использование облачных технологий. Основное отличие этого метода автоматизации — отсутствие в компании собственного сервера. Такие системы пользуются большой популярностью у представителей малого бизнеса, поскольку стоят значительно меньше, чем традиционный вариант.

2. Активная автоматизация инструментов маркетинга: внедрение CRM-систем, систем автоматизации контекстной рекламы и BI-систем.

3. Развитие технологий межмашинного взаимодействия. Зарождающийся тренд M2M — Machine to Machine — предполагает минимальное участие человека в тех процессах, где это возможно, поскольку усложнение бизнес-процессов и оборудования не всегда позволяет человеку адекватно оценивать и реагировать на изменение ситуации.

4. Применение инструментов big data. Еще один тренд развития автоматизации бизнес-процессов — внимание к большим данным и связанной с ними бизнес-аналитике. Востребованы крупными компаниями, поскольку для обработки больших данных требуется специализированное дорогостоящее оборудование.

5. Анализ данных в режиме реального времени. Системы автоматизации бизнеса будут эволюционировать в сторону обработки транзакций real-time, что приведет к полностью синхронизированным операциям.

ERP: новая ступень эволюции систем автоматизации

В Беларуси ERP-системы появились только в конце прошлого века и первоначально использовались исключительно крупными компаниями, но на сегодняшний день их внедрение производится на предприятиях любого масштаба. После внедрения ERP-системы компания может отказаться от

использования многочисленных разрозненных программ для работы с финансами, складом, офисом, логистикой. Это, в свою очередь, позволит

бизнесу существенно сократить затраты на IT-поддержку.

В 2016 году по рейтингу консалтинговой компании Panorama Consulting Solutions в тройку лидеров мирового рынка ERP-систем вошли SAP с долей 20%; Oracle — 13,9% и Microsoft — 9,4%.

Далее в порядке убывания расположились следующие компании: Infor, Epicor, Sage, NetSuite, IFS,

IQMS, Syspro.

Лидером по скорости внедрения стала компания Oracle, а по срокам окупаемости инвестиций — SAP. В Беларуси, по данным аналитического центра TAdviser, самой популярной ERP-системой в 2016 году стала «1С: Предприятие» (см. рис.). Среди наиболее востребованного ПО можно отметить также такие продукты, как «Галактика ERP», SAP ERP, Microsoft Dynamics AX, Microsoft Dynamics NAV.

В заключение хочется отметить: для того, чтобы вывести компанию на принципиально новый уровень эффективности, необходимо получить достоверное представление о том, что в ней происходит. Если собственными силами это сделать не удастся, имеет смысл обратиться к бизнес-аналитикам. Ведь стоимость их услуг окажется в итоге гораздо ниже, чем убытки от неудачной автоматизации.

Список использованной литературы:

1. Электронный ресурс. – Режим допуска : <https://www.kp.ru/guide/avtomatizatsija-biznesa.html>.
2. Электронный ресурс. – Режим допуска : <http://hr-portal.ru/article/dlya-chego-avtomatizirovat-biznes-process>.

V. Kamysh. Business process automation trends for business efficiency.

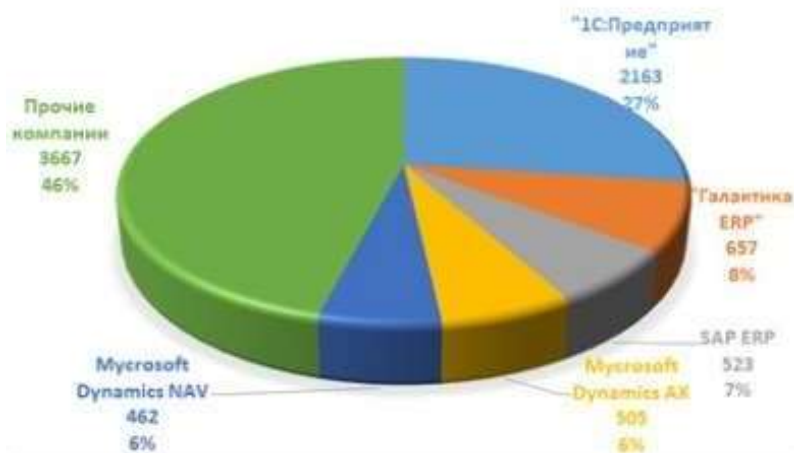
Summary

Investigated trends in the automation of business processes for business performance.

Key words: business, business processes, autorization, business efficiency.

Науковий керівник: **Трусевич І.В.** канд. екон. наук, доцент,
декан ФПКіП, керівник Центра бизнес-образования,
г.Гомель, Республика Беларусь
trusevich@mail.ru

ДОЛЯ САМЫХ ПОПУЛЯРНЫХ ERP-СИСТЕМ,
КОЛИЧЕСТВО ПРОЕКТОВ, %

Лашкевич В.А.

*Студентка 2 курс специальности «Бухгалтерский учет, анализ и аудит»,
УО «Белорусский торгово-экономический университет
потребительской кооперации»,
г.Гомель, Республика Беларусь
lerra_lera@mail.ru*

РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ЖИЗНИ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЩЕСТВА

Исследованы вопросы актуальности и значимости информационно-коммуникационных технологий в жизни информационного общества.

Ключевые слова: технологии, информационное общество, компьютерные технологии.

В настоящее время современный человек не может представить свою жизнь без телевизора, радио, сотового телефона, а главное без компьютера. В современном мире персональный компьютер играет главную роль во всех сферах деятельности, во всех странах мира. Конечно, можно отметить, что еще несколько десятилетий назад, никто не пользовался ПК и при этом не имели никаких удобств, но мир не стоит на месте и необходимо идти «в ногу со временем». Для большинства людей ПК это виртуальная жизнь. Ведь с помощью компьютера мы можем играть в игры, смотреть фильмы, сериалы, ток – шоу, слушать музыку, узнавать полезную информацию, новости, знакомиться, общаться с людьми, которые находятся в другой части земли и многое другое. И все это можно сделать, используя компьютер. В последнее время под компьютерными технологиями понимают информационные технологии, а именно использование компьютеров и программного обеспечения для хранения, обработки, защиты передачи и получения информации.

Информационные технологии (ИТ, от англ. information technology, IT) — широкий класс дисциплин и областей деятельности, относящихся к технологиям управления и обработки данных, в том числе, с применением вычислительной техники. Информационная технология - совокупность методов, производственных и программно-технологических средств, объединенных в технологическую цепочку, обеспечивающую сбор, хранение, обработку, вывод и распространение информации. Информационные технологии предназначены для снижения трудоемкости процессов использования информационных ресурсов. Анализируя общее понимание информационных технологий, то можно выделить, что ИТ охватывает все области передачи, хранения, восприятия информации. Но в большем случае ИТ ассоциируются с компьютерными технологиями, так как возникновения компьютеров вывело информационные технологии на новый уровень развития. Компьютерные технологии или Информационные технологии (ИТ) — это обобщённое название технологий, отвечающих за хранение, передачу, обработку, защиту и воспроизведение информации с использованием компьютеров.

В настоящее время практически все организациям необходимо информационное обслуживание, переработка большого количества информации. Одним из главных техническим средством по передаче, восприятие, обработки информации является компьютер. Роль компьютера усиление интеллектуальных возможностей человека и общества в целом, служит для связи и передачи информации.

В понятие новой информационной технологии включены также коммуникационные технологии, которые обеспечивают передачу информации разными средствами, а именно — телефон, телеграф, телекоммуникации, факс и др. Принципиально новые средства обработки информации Целостные технологические системы Целенаправленные создание, передача, хранение и отображение информации.

Информационное общество — теоретическая концепция постиндустриального общества; историческая фаза возможного развития цивилизации, в которой главными продуктами производства становятся информация и знания. Отличительные черты: увеличение роли информации, знаний и информационных технологий в жизни общества; возрастание числа людей, занятых информационными технологиями, коммуникациями и производством информационных продуктов и услуг в валовом внутреннем продукте; нарастающая информатизация общества с использованием телефонии, радио, телевидения, сети Интернет, а также традиционных и электронных СМИ; создание глобального информационного пространства, обеспечивающего:

- 1 - эффективное информационное взаимодействие людей;
- 2 - их доступ к мировым информационным ресурсам;
- 3 - удовлетворение их потребностей в информационных продуктах и услугах.

Информационному обществу компьютерные и телекоммуникационные технологии являются потребность в существенном увеличении производительного труда в информационном секторе общественного производства. Благодаря широкому распространению компьютеров и созданию Интернета люди могут общаться между собой чрез ПК.

Для большинства Интернет это распространенная и привычная глобальная сеть, которая уже используется как обыденные способ в получение, передачи информации. С помощью Интернета, компьютер становится настоящим средством связи. Каждый, кто имеет доступ к WWW, может получить всю необходимую ему информацию, а также передать ее по всему миру. World Wide Web (WWW) на Интернете – это самый демократичный носитель информации: с его помощью любой может сказать и услышать сказанное без промежуточной интерпретации, искажения и цензуры, руководствуясь определенными рамками приличия. Интернет обеспечивает уникальную свободу самовыражения личности и информации. Сейчас именно Интернет делает работу, бизнес более эффективным, чем раньше, так как люди имеют широкий доступ к получению любой информации, о чем раньше нельзя

было сказать. Нельзя не отметить тот факт, что информационные технологии имеют такую особенность устаревать и заменяться новыми: большой ЭВМ в вычислительном центре заменился на персональный компьютер на рабочем месте пользователя, телеграф на телефон, телекс на факс и электронную почту.

Конечно, за всем «не угонишься», но для организаций необходимо не отставать от своих конкурентов, поэтому со временем совершенствовать информационные продукты. Если в процессе внедрения новой информационной технологии этому фактору не уделять должного внимания, возможно, что к моменту завершения перевода фирмы на новую информационную технологию она уже устареет и придется принимать меры к ее модернизации.

Список использованной литературы:

1. Электронный ресурс. – Режим допуска : Wikipedia [электронный ресурс].
2. Электронный ресурс. – Режим допуска : Glossary [электронный ресурс]
3. Электронный ресурс. – Режим допуска : <http://intec.3dn.ru/>
4. Электронный ресурс. – Режим допуска : http://ru.wikipedia.org/wiki/Портал:Компьютерные_технологии
5. Электронный ресурс. – Режим допуска : http://revolution.allbest.ru/programming/00004698_0.html

V. Lashkevich. The role of information and communication technologies in the life of the information society.

Summary

Issues of relevance and importance of information and communication technologies in the life of the information society are investigated.

Key words: technology, information society, computer technology.

*Науковий керівник: Трусевич І.В. канд. екон. наук, доцент,
декан ФПКіП, керівник Центра бізнес-освіти,
г.Гомель, Республіка Беларусь
trusevich@mail.ru*

Чернова О.В.

*Студентка 2 курс спеціальності «Економіка і управління на підприємстві»,
УО «Белорусский торгово-економічний університет
потребительской кооперации»,
г.Гомель, Республіка Беларусь*

АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ

Исследованы основные аспекты развития цифровой экономики в Республике Беларусь. Изучены направления на достижение одного из приоритетов социально-экономического развития Республики Беларусь – эффективные инвестиции и ускоренное развитие инновационных секторов экономики.

Ключевые слова: экономика, социально-экономическое развитие, инновации.

Государственная программа развития цифровой экономики и информационного общества на 2016 – 2020 годы (далее – Государственная программа) разработана в соответствии со Стратегией развития информатизации в Республике Беларусь на 2016 – 2022 годы, одобренной Президиумом Совета Министров Республики Беларусь. Ответственным

заказчиком Государственной программы является Министерство связи и информатизации.

Реализация Государственной программы направлена на достижение одного из приоритетов социально-экономического развития Республики Беларусь – эффективные инвестиции и ускоренное развитие инновационных секторов экономики (“Инвестиции”).

Программа включает следующие подпрограммы, содержащие системообразующие мероприятия национального масштаба в сфере ИКТ:

1. «Информационно-коммуникационная инфраструктура»;
2. «Инфраструктура информатизации»;
3. «Цифровая трансформация».

Целью Государственной программы является совершенствование условий, содействующих трансформации сфер человеческой деятельности под воздействием ИКТ, включая формирование цифровой экономики, развитие информационного общества и совершенствование электронного правительства.

Для достижения поставленной цели предусматривается решение следующих задач:

1. Дальнейшее развитие национальной ИКИ, а также услуг, предоставляемых на ее основе. Учитывая цели развития ИКТ, определенных на будущий период Международным союзом электросвязи (далее – МСЭ) в Концепции «Соединим к 2020 году», которая освещает роль ИКТ как одной из движущих сил социального, экономического и экологически устойчивого роста и развития (Резолюция 200, Пусан, 2014). Эту задачу предусматривается решить путем реализации подпрограммы 1 «Информационно-коммуникационная инфраструктура»;

2. Внедрение технологий электронного правительства и развитие инфраструктуры информатизации (будет осуществлено путем выполнения подпрограммы 2 «Инфраструктура информатизации»);

3. Трансформация бизнес-процессов посредством ИКТ во всех сферах жизнедеятельности современного общества (планируется выполнить посредством реализации подпрограммы 3 «Цифровая трансформация»).

Финансовое обеспечение Государственной программы будет осуществляться в пределах средств, выделяемых из республиканского бюджета на ее реализацию, а также за счет средств государственного внебюджетного фонда универсального обслуживания Министерства связи и информатизации и иных средств. Общая сумма требуемого бюджетного финансирования составляет 448,6 млрд. рублей.

В ежегодном отчете МСЭ «Измерение информационного общества» по итогам 2014 года по индексу развития ИКТ Республика Беларусь заняла итоговое 36-е место из 167. Беларусь отмечается международными 9 экспертами как одна из десяти экономик мира с наибольшими изменениями по показателям доступа ИКТ, отражающим технический уровень развития современной инфраструктуры в стране. По оценкам Комиссии МСЭ по развитию широкополосного доступа, на начало 2015 года Республика Беларусь

занимает 25-ю позицию по количеству абонентов стационарного широкополосного доступа (28,8 на 100 жителей) и 23-ю позицию по количеству домохозяйств, имеющих доступ в сеть Интернет (57,1 на 100 домохозяйств) среди 195 стран, принявших участие в исследовании. Развитие национальной ИКИ в 2016 – 2020 годы будет происходить в условиях дальнейшего стремительного роста информационных потребностей общества и экономики, интеграции в международное информационное пространство, дальнейшей конвергенции сетей с постепенным замещением традиционных услуг электросвязи услугами на базе IP-протокола, предоставляемых поверх традиционных сетей электросвязи (OTT-сервисы), с постепенным переходом на предоставление таких услуг на базе облачных платформ и технологий.

O. Chernova. Aspects of development of the digital economy in the republic of Belarus.

Summary

The main aspects of the development of the digital economy in the Republic of Belarus are investigated. The directions for achieving one of the priorities of the socio-economic development of the Republic of Belarus — effective investments and accelerated development of innovative sectors of the economy — have been studied.

Key words: *economy, socio-economic development, innovation.*

*Науковий керівник: Трусевич І.В. канд. екон. наук, доцент,
декан ФПКіП, керівник Центра бізнес-освіти,
г.Гомель, Республіка Беларусь
trusevich@mail.ru*

СЕКЦІЯ 8
**«СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА,
РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ
НА ЗАСАДАХ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ»**

Бичков В.А.

*Магістр 2 курс факультет менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
Ursaslavunya007@gmail.com*

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ

Розглянуто екологічну безпеку як важливу складову національної безпеки. Визначено основні завдання та мета стратегічного управління екологічної безпеки держави. Встановлено, що в основу стратегічного управління екологічної безпеки держави покладено ряд принципів дотримання яких є дуже важливим.

Ключові слова: стратегічне управління, екологічна безпека, держава, принципи.

Різноманіття екологічних проблем, значні масштаби їх прояву, складність вирішення цих проблем, обумовлена природною своєрідністю регіонів і корінними соціально-економічними перетвореннями, що відбуваються в останні роки, вимагають скоординованих дій, спрямованих на стабілізацію і поліпшення екологічної обстановки.

Стратегічне управління саме по своїй суті є механізмом. На практиці організаційно-економічний механізм стратегічного управління перебуває в стадії формування. Сталий розвиток передбачає узгодження між економічним та соціальним розвитком суспільства і збереження довкілля [12]. Мета стратегічного управління екологічною безпекою передбачає узгодження економічних і екологічних інтересів суспільного виробництва як вертикальних - державних, регіональних, місцевих, так і горизонтальних - територіальних, відомчих, на рівні зв'язків між підприємствами тощо, а також встановлення певного порядку дій для підготовки ефективного гарантування безпеки.

Завданням стратегічного управління є зміцнення і посилення екологічної безпеки країни. Механізм стратегічного управління повинен відповідати наступним вимогам:

- функціонувати в межах існуючого нормативно-правового поля;
- забезпечувати надійний захист національних і регіональних інтересів у сфері гарантування екологічної безпеки;
- надавати можливість до прогнозування та своєчасного запобігання загрозам і несприятливим процесам дотримання безпеки;
- ефективно функціонувати як у звичайних, так і в надзвичайних ситуаціях;
- визначатися чіткою структурою і функціональним розмежуванням органів влади [2].

В основу стратегічного управління політики екологічної безпеки держави необхідно покласти ряд принципів, а саме:

- принцип політичних пріоритетів екологічної діяльності за аналогією із загальним принципом стратегічного планування. Тобто саме з політичних міркувань держава може дійсно розпочати активну природоохоронну діяльність або імітувати її;

- принцип стратегічного планування політики екологічної безпеки – принцип збалансування та взаємного доповнення національних та регіональних пріоритетів у розробці та впровадженні екологічної політики через можливості залучити фінансування природоохоронних проєктів та місцевому рівні. Прикладом може слугувати система державних субсидій і трансфертів, що спрямовуються на заходи з екологічної безпеки чи надання податкових або не фінансових пільг при залученні місцевих ресурсів на реалізацію проєктів з підвищення екологічної безпеки;

- принцип науково-технічного обслуговування стратегічного планування політики екологічної безпеки, який реалізується з підвищенням рівня науково-технічних та дослідно-конструкторських робіт екологічного спрямування. Обов'язковим має бути постійний науково-технічний супровід проєктів з екологічної безпеки;

- принцип стратегічного планування політики екологічної безпеки громадськістю – принцип громадського контролю. Він реалізується у залученні громадських активістів та системи громадського почину до процесу планування, прийняття рішень та дій у сфері екологічної безпеки.

Однією з важливих особливостей екологічної безпеки є її суперпріоритетність. Одним із елементів структури екологічної безпеки України та її регіонів є державна екологічна політика. Основним стратегічним документом щодо державної екологічної політики в Україні є затверджені законом України Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2020 року. Однак, згідно проведеного аналізу щодо виконання Плану дій, у більшій своїй частині заплановані заходи залишилися невиконаними. Ще одним стратегічним документом країни є Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», яка визначає Дорожню карту та першочергові пріоритети реалізації Стратегії зазначено лише реалізацію однієї Програми збереження навколишнього природного середовища, яку, судячи з назви, не можна вважати інструментом для забезпечення екологічної безпеки [3].

Отже, діяльність щодо забезпечення екологічної безпеки як складової державної політики та об'єкта стратегічного управління є вагомим важелем сприяння демократизації суспільства та інтеграції держави до європейських структур.

Список використаних джерел:

1. Барбашова Н. В. Екологічна безпека промислово розвиненого регіону: правовий аспект / Донецька держ. академія управління. / Н. В. Барбашова — Донецьк : ДонДАУ, 2002. — 227с.
2. Хлобистов Є.В. Екологічна безпека трансформаційної економіки / НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України / [відп. ред. С.І. Дорогунцов]. — К.: Агентство "Чорнобиль інтер інформ", 2004. — 334 с.
3. Козаченко Т. П. Загрози екологічної безпеки в системі національної безпеки України / [електронний ресурс]. – Режим доступу : <file:///C:/Users/ARM304/Downloads/107754-228454-1-SM.pdf>.

V. Strategic management for ensuring environmental safety in the state.

Summary

In this paper, environmental safety is considered as an important component of national security. The main tasks and objectives of the strategic management of the state ecological safety are determined. It is established that the basis of the strategic management of environmental safety of the state is a set of principles of observance which is very important.

Key words: strategic management, ecological safety, state, principles.

Науковий керівник: Галунець Н.І., асистент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Вишневська А.С.

Магістр I курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування», Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ЕКОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА У ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Досліджено, що зростаюче навантаження економік світу на екосистеми вимагає запровадження й реалізації комплексного підходу у нівелюванні екологічних ризиків й забезпечення національної (економічної) безпеки держави з огляду на збереження навколишнього природного середовища.

Ключові слова: суспільство, довкілля, глобалізаційне середовище, екологічні засади.

У період глобалізаційних змін усі суб'єкти макросередовища запроваджують заходи з метою мінімізації ризиків, які утворюють різні типи загроз. Виявлення, попередження та ліквідація таких загроз є важливим завданням системи економічної безпеки держави. Рівень економічної безпеки держави залежить від рівня функціонування й розвитку економічної системи, у тому числі усіх її компонентів у взаємозв'язку і взаємозалежності. Нехтування економічною безпекою може призвести до негативних соціально-економічних наслідків, депресивного стану галузей економіки, зростання рівня імпортої залежності, банкрутства суб'єктів ринку тощо [1].

Саме тому актуальним на часі є гарантування передумов до забезпечення економічної безпеки держави і нівелювання загроз. Врахування аспектів глобалізаційних вимірів у формуванні економічної безпеки держави дає змогу визначити ключові фактори розвитку національної економіки. Економічна безпека та глобалізація економіки перебувають у стійкій взаємодії, тому її загальнонаціональний рівень визначається ступенем розвитку світогосподарських систем, а процес гарантування економічної безпеки держави повинен реалізовуватися на основі врахування і дотримання міжнародної системи безпеки економіки.

Головне завдання полягає у реалізації державної політики з метою усунення зовнішніх та внутрішніх загроз економічній безпеці держави [2]. У світі існують різні системи та моделі гарантування безпеки: американська – орієнтована на поєднання зовнішньої та внутрішньої безпеки, яку

використовують за взірця більшість держав; японська – з акцентом на внутрішню соціальну безпеку; китайська, яка є найконцентрованішим виразом систем безпеки держав, що здійснюють будівництво соціалістичного суспільства; системи, властиві державам, які нещодавно здобули незалежність, а також здійснюють глибинну переорієнтацію свого розвитку.

Аналіз підходів до економічної безпеки держави в країнах Європейського Союзу свідчить про системність підходів до управління, зорієнтованих на «внутрішній комфорт» і адаптованість до зовнішніх змін. Адаптація досвіду інших країн до умов України являє собою не копіювання всієї системи регулювання, а лише поетапне впровадження окремих елементів, інструментів, методів, програм. Досвід зарубіжних країн слід запозичувати, ґрунтуючись на схожості задач, цілей, пріоритетів національних стратегій. Необхідно враховувати рівень економічного розвитку, розвитку інститутів управління, забезпечення та контролю над безпекою, використовуючи системний підхід та порівняльний аналіз.

Ґрунтуючись на досвіді європейських країн, у тому числі і держав – нових членів Європейського союзу, в Україні повинна формуватися нова ідеологія безпеки, основою якої є досягнення стійкого розвитку економіки шляхом виконання певних завдань і отримання конкретних результатів на основі ефективного використання ресурсів та дотримання вимог законодавства. Успішне забезпечення країнами Європейського Союзу національної економічної безпеки залежить від стійкості і сили їх національних економік. Тільки сильна економіка дозволяє успішно захищати національні інтереси в умовах посиленої глобальної конкуренції та транзитивності у світовій економіці. Держава має не тільки розробляти національну концепцію безпеки, спираючись на світовий досвід, але, перш за все, проводити реформування економічної внутрішньої та зовнішньої політики з метою захисту усіх суб'єктів макросередовища та нейтралізації конфліктів інтересів між ними.

Обумовлено, що неможливо уникнути впливу глобалізаційних процесів і явищ, до них треба адаптуватися з метою отримання національних інтересів та забезпечення соціально-економічного розвитку у довгостроковій перспективі [3]. Дієвість напрямів розвитку може бути доведена лише шляхом залучення інноваційних рішень та максимальною нейтралізацією негативних тенденцій у політичному, економічному, соціальному та екологічному спрямуванні. Гарантування економічної безпеки держави і формування ефективних механізмів управління нею є одним із пріоритетних завдань в умовах всеохоплюючого впливу глобалізації на національну економіку.

Гарантування економічної безпеки держави пов'язане із реалізацією комплексу заходів на міждержавному і державному рівнях щодо забезпечення відповідного рівня соціальної, політичної і оборонної безпеки, охорони та цілісності території, забезпечення розвитку галузей економіки на інноваційних засадах, невразливості і незалежності національних інтересів відповідно до виникнення зовнішніх і внутрішніх загроз, в першу чергу глобалізаційних, унеможливлення військових конфліктів. Подібний підхід дозволить

мінімізувати загрози та забезпечити відповідну адаптацію до глобалізаційних змін та тенденцій.

У глобалізаційному середовищі неможливо уникнути виникаючих екологічних загроз, які, у деяких регіонах світу мають катастрофічний характер. Зростаюче навантаження економік світу на екосистеми вимагає запровадження й реалізації комплексного підходу у нівелюванні екологічних ризиків й забезпечення національної (економічної) безпеки держави з огляду на збереження навколишнього природного середовища.

Одним із напрямів гарантування безпекового середовища є вирішення питання щодо дієвого управління відходами, поширення сфери використання альтернативних джерел енергії, розбудова екомережі, використання заходів з екологізації виробництва.

Все це потребує вдосконалення екологічного законодавства й посилення рівня відповідальності за використання природних ресурсів, збереження їх якісних компонентів.

Позитивним є досвід країн Європейського Союзу, які запроваджують низку заходів з метою збереження сфери існування людства, можливості гарантування безпеки суспільства. Прикладом раціонального підходу до збору та утилізації побутових відходів є країни ЄС. У Польщі реалізація заходів з утилізації відходів розпочинається з їх сортування. У більшості країн ЄС відходи сортуються і населенням і підприємствами, що регламентовано відповідним законодавством. У Швеції переробляється майже 99% усіх відходів, вторинна сировина використовується у енергетиці та будівництві. Швеція має настільки дієву систему сортування, збору та переробки, що імпортує сміття з інших країн. Переробка сміття активно застосовується в Німеччині, Швейцарії, Австрії, Бельгії та інших країнах, що підтверджує доцільність даного методу у практичному запровадженні на державному рівні. Актуальність світових екологічних проблем вимагає від світової спільноти активних та результативних дій з метою нівелювання негативних факторів у впливі на довкілля.

Список використаних джерел:

1. Вишнеvsька О.М. Глобалізаційний вплив у формуванні критеріїв оцінки середовища держави / О.М. Вишнеvsька, Т.П. Лісковецька // Вісник аграрної науки Причорномор'я, Випуск 3 (86).— Миколаїв, 2015. — С. 22-32.
2. Вишнеvsька О.М. Складові і чинники впливу на формування економічної безпеки держави у глобалізаційному середовищі / О.М. Вишнеvsька, Я.О. Машевська, В.О. Клименко // Глобальні та національні проблеми економіки [Електронне видання]. — Випуск 10, Миколаїв, 2016. — С. 924-927 (**Index Copernicus**: ICV 2015: 36.92).
3. Вишнеvsька О.М. Індикатори формування економічної безпеки держави / О.М. Вишнеvsька, О.О. Христенко // Вісник аграрної науки Причорномор'я, 2017. — Випуск 4 (92). — С. 12—22.

A. Vishnevskaya. Ecological tests for suspension development in globalization serious.

Summary

It is researched that the growing burden of the economies of the world on ecosystems requires the introduction and implementation of an integrated approach in leveling environmental risks and ensuring the national (economic) security of the state in view of preservation of the natural environment.

Key words: society, environment, globalization is not environment, ecological principles.

Науковий керівник : **Бобровська Н.В.**, канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Войцеховська О.В.

Магістр факультет менеджменту,

Товсточуб Ю.В.

Магістр факультет менеджменту,

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

АНТИКРИЗОВА ПРОГРАМА - ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ

Розглянуто сутність антикризової програми, її зміст та складові. Встановлено, Антикризове управління подолання екологічних криз має три основні складові – передбачення кризи, пом'якшення її наслідків і ліквідація причин кризи для зняття бар'єрів подальшого покращення екологічного стану.

Ключові слова: криза, екологічна безпека, регіон, антикризова програма.

Україна опинилася на межі безпрецедентної соціально-економічної кризи, і подальше ігнорування цього факту неминуче призведе до критичного зниження рівня економічної активності, обсягу ВВП країни та екологічної безпеки країни. Накопичення екологічних проблем внаслідок непослідовних рішень, прийнятих на основі неглибоких прогнозів, різноспрямованих дій гілок влади у впровадженні змін, передусім в екологічній сфері, на жаль продовжується. Для подолання труднощів кожний регіон повинен ідентифікувати типи кризових явищ, які розрізняються за: механізмом формування та прояву, глибиною та масштабом впливу, можливістю та часом подолання, наслідками тощо, а також планувати і втілювати відповідні антикризові заходи.

Науково доведена та практично підтверджена наявність послідовності дій для подолання кризи, тому можна зробити висновок про необхідність розробки загальних підходів до обґрунтування формування антикризової програми. Причому антикризова програма має право на існування не тільки в умовах, коли криза вже почалася, а й у період нормального розвитку регіону. Зміст антикризової програми — це комплекс послідовно здійснюваних заходів попередження, профілактики, подолання кризи, зниження рівня її негативних наслідків. Розробка її передбачає як велику дослідницько-аналітичну та планову роботу, так і організаційно – економічне, соціальне забезпечення [1].

Антикризове управління подолання екологічних криз має три основні складові – передбачення кризи, пом'якшення її наслідків і ліквідація причин кризи для зняття бар'єрів подальшого покращення екологічного стану. Водночас, державна антикризова програма за своїм змістом являє сукупність процесів управління (планування, організація, реалізація, контроль, аналіз, коригування), які дають можливість державним і місцевим органам влади

встановлювати цілі, механізми, завдання та шляхи їх досягнення. При цьому, в зв'язку з постійною циклічністю процесу, утворюється петля прямого і зворотного зв'язку. З огляду на галузеву специфіку, пов'язану із структурою економічного потенціалу кожного регіону (області), а також іншими факторами кризового стану, неможливо виробити універсальну методику розробки державної антикризової програми, що включає конкретні заходи. Це обумовлено унікальністю кожної кризової ситуації і широким розмаїттям інструментів, що застосовуються в процесі антикризового управління. Однак, фази розробки державної антикризової програми, щодо визначення, як з точки зору методів їх реалізації, так із точки зору їх логічної послідовності, мають спільні риси [2].

Передбачення екологічних кризових явищ на регіональному рівні практично не провадиться. Наприклад, на території України зберігається високий ризик екологічних надзвичайних ситуацій. У нашій державі функціонують 23767 потенційно небезпечних підприємств та інших об'єктів, аварії на кожному з яких можуть спричинити виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру державного, регіонального, місцевого і об'єктового рівнів. Щороку в Україні реєструється до 300 надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру. Внаслідок яких гинуть люди та завдаються великі економічні збитки [3].

Для того, щоб розробити механізми реалізації антикризової програми, важливо провести ретельну інформаційно-аналітичну роботу зі складання соціально-економічних паспортів потенціалу кожного міста, району, області та регіону в цілому, потрібна інвентаризація ресурсів всієї держави, що дасть можливість мати повну картину її соціально-економічних можливостей. Особлива роль в управлінських процесах антикризового спрямування належить наявності та підготовці спеціалістів. Підготовка відповідних фахівців у цій галузі здійснюється Національною академією державного управління при Президентові України та її регіональними інститутами.

В рамках реалізації антикризової програми з екологічного оздоровлення країни необхідно: створити єдину автоматизовану інформаційну систему моніторингу навколишнього середовища та природних ресурсів; здійснити екологічне районування території України. Визначити екологічно допустимі межі видобутку природних ресурсів та обмеження забруднення навколишнього середовища. Розробити критерії оцінки та порівняння різних територій; створити єдиний реєстр геологічної та геофізичної інформації та єдиний державний кадастр природних ресурсів.

Отже, запровадження антикризової програми буде спрямоване передусім на стабілізацію, а в подальшому на зменшення масштабів забруднення довкілля, на припинення процесів, що ведуть до деградації ландшафтів та екосистем, на відновлення порушених природних комплексів, на раціональне використання й охорону природних ресурсів регіонів країни.

Список використаних джерел:

1. Курінна О. В. Напрями реалізації антикризової політики держави в процесі подолання фінансової кризи [Електронний ресурс] / О. В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка. - 2011. - Вип. 9. - С. 164-171.

2. Сушко М.Ю. Напрями, форми та інструменти забезпечення антикризової державної політики у промисловості [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://journals.urau.ua/index.php/2225-6407/article/view/104459>.

3. Черета І. С.. Екологічна криза в Україні та шляхи її подолання [Електронний ресурс] Режим доступу : file:///C:/Users/ARM304/Downloads/Nchnpu_018_2015_27_22.pdf.

O. Voicehovskaya, Yu. Tovstochub. Anticrisis program as an instrument for environmental safety of the region.

Summary

The essence of the anti-crisis program, its contents and components are considered. Established, the Anti-crisis management of overcoming of ecological crises has three main components: anticipation of crisis, mitigation of its consequences and elimination of the causes of the crisis to remove barriers for further improvement of the ecological state.

Key words: crisis, ecological safety, region, anti-crisis program.

Науковий керівник: Галунець Н.І., асистент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Волошина В.В.

*Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет
м.Миколаїв, Україна*

МІЖНАРОДНІ ЕКОЛОГІЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ — ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОВКІЛЛЯ

Досліджено діяльність міжнародних екологічних організацій, які полягають не лише у реалізації заходів екологічного спрямування, а і поширенні знань у сфері екологічної грамотності, розуміння сутності процесів й гостроти проблем.

Ключові слова: міжнародні екологічні організації, довкілля, збереження, глобальне потепління.

Міжнародні екологічні організації відіграють й будуть відігравати вагомий роль у розвитку глобального середовища. Так, міжнародна асоціація Global Nest бере активну участь в усіх наукових і технологічних аспектах збереження навколишнього середовища, а також у застосуванні методів, спрямованих на сталий розвиток. Головною метою організації є підтримка та сприяння поширенню інформації про методи покращення якості життя на основі розробки і застосування відповідних технологій інноваційного спрямування. Окремо слід виділити міжнародні організації, які опікуються тваринним світом, а саме: Всесвітнє товариство захисту тварин WSPA, Всесвітній фонд дикої природи WWF. А також Міжнародну природоохоронну організацію Greenpeace, основні завдання якої полягають у сприянні екологічному відродженню, привертанні увагу до збереження природи, розумінні екологічних проблем людства [1].

Основні напрями діяльності організації полягають у боротьбі із глобальним потеплінням на планеті, збереженні океанів, лісів та джунглів, запровадженні екологічного землеробства, обмеженні виробництва і поширення токсичних речовин, забезпеченні атомного роззброєння. Глобальний екологічний фонд GEF, який є незалежним міжнародним

фінансовим суб'єктом, діяльність якого реалізується через Програму розвитку ООН, Програму охорони навколишнього середовища ООН, і Світовий банк, надає фінансування додаткових витрат з метою зростання рівня екологічної привабливості інвестиційних проектів. З огляду на існуючу потребу збереження довкілля Глобальна мережа екологічного маркування GEN, як асоціація незалежних організацій, впроваджує систему екологічного маркування відповідно до добровільного міжнародного стандарту ISO 14024 [1].

Діяльність міжнародних екологічних організацій полягає не лише у реалізації заходів екологічного спрямування, а і поширенні знань у сфері екологічної грамотності, розуміння сутності процесів й гостроти проблем.

Актуальність питання у світовому просторі зростає через вплив зростаючого потенціалу промислових виробництв, збільшення кількості населення планети, перенаселення територій, безвідповідальне використання природних копалин, що у сукупності призвело до загострення екологічних проблем майже в усіх регіонах світу. Основні екологічні проблеми пов'язують зі зміною складу атмосфери через зростання викидів; посиленням парникового ефекту, що призведе до зміни клімату, зростання рівня світового океану; скороченням території лісів; посиленням екологічних катастроф природного характеру, а також зростаючим рівнем техногенної небезпеки. Следствием цих небезпечних для людства процесів є опустелювання, різке скорочення доступу до води, якості води, підтоплення, зсуви ґрунту, посилення вітрової ерозії, зниження якості продуктивних сільськогосподарських земель, зростання рівня засміченості, у тому числі побутовими відходами. Більшість небезпек мають глобальний характер і потребують відповідного вирішення на рівні світової спільноти [2].

Глобальні екологічні проблеми людства мають зростаючу потребу у вирішенні. Зміна клімату планети, зростання кількості природних лих, підтоплення територій, опустелювання територій, засмічення світового океану - підтверджують складність і масштаби існуючих екологічних проблем майже в усіх регіонах світу. За досвідом країн ЄС підтверджується можливість залучення фінансування у вирішення екологічних проблем, у тому числі таких, як утилізація відходів. Відсутність фінансування ускладнює процес запровадження проектів, які направлені на збереження довкілля. Функціональні можливості співпраці із Міжнародними організаціями і фондами дозволяє у рамках партнерства залучати кошти до реалізації проектів зі збереження навколишнього середовища. Вхідною умовою партнерства повинні виступати: апроксимація (наближення) екологічного законодавства до європейських та міжнародних норм, екологічна свідомість та соціальна відповідальність усіх суб'єктів макросередовища, дотримання встановлених норм, моніторинг й оцінка результатів запровадження заходів у рамках проектів. Кожна країна з огляду на існуючі екологічні проблеми може використати фінансовий механізм реалізації міжнародних конвенцій щодо біорізноманіття, зміни клімату, забруднювачів через Глобальний екологічний фонд у рамках партнерства й реалізації грантових проектів, у тому числі через місцеві громади.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні екологічні організації [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
2. Вишневська О. М. Апроксимація міжнародного законодавства у збереженні і відновленні навколишнього середовища / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — Випуск 4 (87).— Миколаїв, 2015. — С. 20-29.
3. Природно-ресурсна основа розвитку аграрного сектора: теоретичні і практичні аспекти : [монографія] / О.М. Вишневська, Н.В. Бобровська. — Миколаїв: ФОП Швець В.Д., 2015. — 180 с.
4. Вишневська О.М. Розвиток економіки галузі на біоекономічних засадах: теоретичні і практичні аспекти [монографія] / О.М. Вишневська, О.А. Літвак, С.М. Літвак. Миколаїв: ФОН Швець В.Д., 2016. — 242 с.
5. Вишневська О.М. Пріоритети раціонального природокристування регіонів країни / О.М. Вишневська, Волошина В.В., Гаріна Ю.В., Вишневська А.С. // Modern Economics, № 4 (2017). [Електронне наукове видання з економічних наук].— С. 14—22.

V. Voloshina. International environmental organizations - holding environment.

Summary

The work of international ecological organizations, which consists not only in the implementation of environmental measures, but also in the dissemination of knowledge in the field of environmental literacy, understanding of the essence of processes and the severity of problems, is explored.

Key words: international ecological organizations, environment, preservation, global warming.

*Науковий керівник: Вишневська О.М., доктор економічних наук,
професор, декан обліково-фінансового факультету
Миколаївського національного аграрного університету,
м. Миколаїв, Україна*

Волошиновська А.В.

Магістр I курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Кізіма Б.В.

Здобувач вищої освіти напряму підготовки «Облік і аудит»,

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

avoloshunovska@gmail.com

КОНЦЕНТРАЦІЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНІВ

Проаналізовано забезпечення регіонів водними ресурсами. Визначено, що територіальний розподіл води в Україні йде в розріз із розміщенням наявного економічного потенціалу. Встановлено, що головною тенденцією водокористування за останній період стало скорочення його фактичних обсягів. Визначено, що суттєвим джерелом економії води на виробництві стало використання оборотних вод.

Ключові слова: водні ресурси, екосистема, безпека водокористування, водозабезпеченість.

Серед ключових чинників, які стримують сталий розвиток, є рівень забезпеченості природними ресурсами. На поточний момент складається ситуація, коли, у контексті розвитку фінансів та економіки, відбувається залучення природно-ресурсного потенціалу до цих процесів. У структурі природних ресурсів досить важливе значення мають водні ресурси держави. Вони поступово включаються до діяльності окремих фінансових секторів та визначаються значним потенціалом розвитку бізнес-процесів. Територіальний розподіл водних ресурсів є нерівномірним і не відповідає розміщенню водомістких господарських комплексів. Питання забезпеченості ускладнюється тим, що ці ресурси в зростаючих масштабах піддаються забрудненню. В

результаті такого забруднення водних джерел знижується безпека водокористування і наноситься серйозна шкода використанню води в питних цілях і річковим екосистемам.

Водний актив України становить 73,1 км³/рік і складається із внутрішніх поновлювальних вод у обсязі 53,1 км³/рік та підземних вод у обсязі 20 км³/рік. Ресурсами для внутрішніх поверхневих вод є басейни семи головних річок нашої країни та прибережні води. Підземні води добуваються з глибини 100-600 метрів в залежності від регіону та є більш обмеженим ресурсом.

Більше третини загального об'єму водних ресурсів, а точніше 19,24 км³/рік, використовується для забезпечення промислових, сільськогосподарських та комунальних потреб країни. За останні два десятиліття структура споживання води значно змістилась у бік промисловості, яка використовує 70% загального обсягу видобутої води, в той час як частка сільського господарства знизилась із 30% у 80-х роках минулого століття до 6% на сьогодні, в основному за рахунок зменшення площ зрошувальних земель [1].

Встановлено, що водні ресурси розподілені нерівномірно. Так, найбільш забезпечена водними ресурсами територія Карпат, де на 1 км² території припадає 547,9 тис. м³ стоку водних ресурсів. Середній рівень водозабезпечення характеризує територію Полісся і Лісостепу, де на 1 км² території припадає 93,6 м³ і 92,7 м³ відповідно. Найгіршою є ситуація у зоні Степу – 23,0 м³ стоку водних ресурсів на 1 км² [2].

Якщо взяти для порівняння питоме водозабезпечення місцевим стоком найкраще та найгірше забезпечених регіонів, то на кожного жителя Закарпаття припадає води у 56 разів більше, ніж мешканця Херсонської області. Одещина забезпечена, порівняно із Закарпаттям, гірше у 44 рази, Донецщина у 31, Кіровоградщина у 28, Дніпропетровщина у 27, Запорізька у 20, Луганська та Харківська в 11 разів. Такий територіальний розподіл води в Україні йде в розріз із розміщенням наявного економічного потенціалу. Якщо широко доступні водні ресурси формуються переважно в західних та північних частинах країни, які й характерні найвищою водозабезпеченістю, то головні водокористувачі розташовані на південному сході та півдні [3].

Таблиця 1 Забір води з природних водних об'єктів у 2017 році

Регіони	Забір прісної води на одну особу		Забір води на 1 км ²	
	м ³	місце у рейтингу	тис. м ³	місце у рейтингу
Миколаївська область	206,9	7	10,0	7
Херсонська область	1634,1	1	60,7	1
Луганська область	36,2	24	3,0	24

Джерело: побудовано за даними [4]

Враховуючи той факт, що водні ресурси мають значний вплив на бізнес-процеси, важливим є визначення рівня їх використання і відновлення. Головною тенденцією водокористування у країні за останній період стало

скорочення його фактичних обсягів. Так, у 2017 році було забрано 9224 млн м³ води з природних водних об'єктів, що порівняно з 2010 роком менше на 37,9%. Суттєвим джерелом економії води на виробництві стало використання оборотних вод.

Дані табл. 1 свідчать, що у розрізі регіонів найбільший забір води у 2017 році у розрахунку на 1 особу і на 1 км² було здійснено у Херсонській області, а найменший – у Луганській. За даними показниками Миколаївська область займає досить високу позицію у рейтингу (7 місце). При цьому, за даними Державної служби статистики України [4], Миколаївська область займає 6 місце у рейтингу за обсягом скидання недостатньо очищених забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти у цьому ж році (22 млн м³). Одним із чинників такої негативної ситуації є низький рівень екологічної свідомості. Підтвердженням цього є незначні потужності очисних споруд (53 млн м³), що визначило 22 місце Миколаївської області у рейтингу за даним показником. Для порівняння, у Херсонській і Волинській областях у 2017 році було відмічено відсутність скидання недостатньо очищених забруднених зворотних вод у поверхневі водні об'єкти.

Важливою і невід'ємною складовою сталого розвитку є концентрація природно-ресурсного потенціалу і його спроможність до самовідновлення. Особливої актуальності набувають не лише кількісні, а й якісні характеристики забезпеченості розвитку національної економіки водними ресурсами. Надмірне забруднення природних поверхневих і підземних вод, деградація водних екосистем призвело до погіршення умов господарювання і життєдіяльності населення України. У зв'язку із цим гостро постає питання щодо розробки і реалізації дієвих заходів на державному і регіональному рівнях щодо збереження і відновлення водних ресурсів.

Список використаних джерел:

1. Baker Tilly [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.bakertilly.ua/news/id1068>.
2. Вишневська О.М. Природно-ресурсна основа розвитку аграрного сектору: теоретичні і практичні аспекти : монографія / О.М. Вишневська, Н.В. Бобровська. – Миколаїв : ФОП Швець В.Д., 2015. – 180 с.
3. Файфура В. Еколого-економічний аналіз використання і відтворення водних ресурсів України [Електронний ресурс] / В. Файфура. – Режим доступу : [http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/24665/1/Файфура В.pdf](http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/24665/1/Файфура%20В.pdf).
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

A. Voloshynovska, B. Kizima. Concentration of water resources: the modern state of province of regions *Summary*

The analysis of the provision of regions with water resources has been analyzed. It is determined that the territorial distribution of water in Ukraine goes against the allocation of available economic potential. It was established that the main tendency of water use in the last period was the reduction of its actual volumes. It was determined that the use of recyclable waters became a significant source of water saving in production.

Key words: *water resources, ecosystem, water use safety, water supply.*

*Науковий керівник: Костирко А.Г., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
kosturkoa@gmail.com*

Гаріна Ю.В.
*Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет
м.Миколаїв, Україна*

ЕКОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ У РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Досліджено екологічні пріоритети у розвитку суспільства. Обґрунтовано, що основні пріоритети у збереженні якості довкілля й раціонального природокористування повинні ґрунтуватися на глобальній стратегічній меті, збереження національного багатства країни для майбутніх поколінь.

Ключові слова: охорона довкілля, екологічні пріоритети, екологічне законодавство, природокористування.

Глобалізаційні зміни спонукали до посилення негативних тенденцій в усіх екосистемах світу. Природно-ресурсний потенціал територій світу змінюється у напрямку зниження якісних його критеріїв [1].

Існуючі екологічні проблеми мають вплив регіональних особливостей територій, що пов'язано із природно-кліматичними особливостями й природно-ресурсним забезпеченням територій, як з кількісної, так і з якісної точок зору. Екологічна ситуація окремої території залежить від концентрації виробництв, у тому числі небезпечних, технологічного оснащення й дотримання норм у використанні природних ресурсів, у тому числі природних копалин. Зростаюче навантаження на довкілля засвідчує існуючі порушення норм екологічного законодавства й потребує вирішення питання через запровадження відповідних заходів з раціонального природокористування. Основні пріоритети у збереженні якості довкілля й раціонального природокористування повинні ґрунтуватися на глобальній стратегічній меті — зберегти національне багатство країни для майбутніх поколінь. Загострення екологічних проблем у регіонах країни спонукає до активізації заходів з раціонального природокористування, у тому числі у контексті наближення (апроксимації) законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля [2].

З метою врегулювання правових засад збереження довкілля відбувається процес адаптації законодавства до норм європейського й міжнародного права.

Так, національна стратегія наближення (апроксимації) законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля ґрунтується на положеннях статті 363 Глави 6 "Навколишнє середовище" і додатку до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і державами-членами Угоди, і має на меті забезпечити ефективне виконання Україною зазначених вимог Угоди. Стратегія охоплює увесь спектр органів, підприємства, установ та організацій, які залучені до процесу виконання зобов'язань на загальнодержавному, регіональному, місцевому рівнях [3].

Стратегію розроблено за методом ієрархічного планування, що складається з трьох рівнів: найвищий рівень — загальний напрям "Навколишнє середовище"; сектори — управління довкіллям та інтеграція екологічної

політики у інші галузеві політики; якість атмосферного повітря; управління відходами та ресурсами; якість води та управління водними ресурсами, включаючи морське середовище; охорона природи; промислове забруднення та техногенні загрози; зміна клімату та захист озонового шару; генетично-модифіковані організми; окремі джерела права ЄС, наведені у додатку до Угоди про асоціацію. Питання, які порушено у Стратегії, мають наскрізний характер та є спільними для усіх елементів другого і третього рівнів. Застосовано комбінований підхід ієрархічного планування, який передбачає передачу планових орієнтирів у урахуванням закріплених стратегічних завдань на плановий період (згори—вниз), на основі яких у зворотному порядку розроблено плани апроксимації до окремих джерел права ЄС і стратегії апроксимації за секторами, що на завершальному етапі сформовано у загальну Стратегію за напрямом. Визначено зобов'язання за кожним окремим джерелом права ЄС, встановлюються перспективні контрольні терміни імплементації [3].

Метою наближення (апроксимації) законодавства є приведення його у повну відповідність до вимог права ЄС. Цей процес є постійним й відбувається як в асоційованих державах, так і державах, які є кандидатами на вступ до ЄС, державах — членах ЄС. Відповідно до загальноєвропейських підходів процес наближення (апроксимації) організовано у три стадії: транспозиція, імплементація, забезпечення дотримання (повне впровадження або технічна імплементація).

Процес наближення (апроксимації) потребує залучення фінансових, людських й просторових ресурсів (часу), особливо на процес практичного запровадження обумовлених зобов'язань. Враховуючи стрімке погіршення екологічної ситуації у більшості регіонів держави вагомість практичного запровадження умов Угоди й реалізації Стратегії є не лише вимогою загальноєвропейського підходу, а й вимушеною необхідністю, що підтверджують проведені дослідження основних показників раціонального природокористування та якості довкілля регіонів держави [2].

Основні пріоритети у збереженні якості довкілля й раціонального природокористування повинні ґрунтуватися на глобальній стратегічній меті — зберегти національне багатство країни для майбутніх поколінь. Загострення екологічних проблем у регіонах країни спонукає до активізації заходів з раціонального природокористування, у тому числі у контексті наближення (апроксимації) законодавства України до права ЄС у сфері охорони довкілля.

Список використаних джерел:

1. Природно-ресурсна основа розвитку аграрного сектора: теоретичні і практичні аспекти : [монографія] / О.М. Вишневська, Н.В. Бобровська. — Миколаїв: ФОП Швець В.Д., 2015. — 180 с.
2. Вишневська О.М. Апроксимація міжнародного законодавства у збереженні і відновленні навколишнього середовища / О.М. Вишневська, Н.В. Бобровська // Вісник аграрної науки Причорномор'я. — 2015. — Вип. 4. — С. 20-29.
3. Національна Стратегія наближення (апроксимації) законодавства України до права ЄС у сфері охорони здоров'я. — Київ — 2015. — 112 с.
4. Вишневська О.М. Розвиток економіки галузі на біоекономічних засадах: теоретичні і практичні аспекти [монографія] / О.М. Вишневська, О.А. Літвак, С.М. Літвак. Миколаїв: ФОН Швець В.Д., 2016. — 242 с.
5. Вишневська О.М. Пріоритети раціонального природокористування регіонів країни / О.М. Вишневська, Волошина В.В., Гаріна Ю.В., Вишневська А.С. // Modern Economics, № 4 (2017). [Електронне наукове видання з економічних наук].— С. 14—22

Yu. Garin. Environmental priorities in the development of society.

Summary

Environmental priorities in the development of society are investigated. It is substantiated that the main priorities in preserving the environmental quality and rational nature use should be based on the global strategic goal, preservation of the national wealth of the country for future generations.

Key words: environmental protection, ecological priorities, ecological legislation, nature use.

*Науковий керівник: Вишнеvsька О.М., доктор економічних наук,
професор, декан обліково-фінансового факультету
Миколаївського національного аграрного університету,
м. Миколаїв, Україна*

Забегловська О.В.

*Магістр факультет менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
Zab_96@gmail.com*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

У даній роботі розглянуто систему органів управління екологією України та визначено основні напрямки забезпечення екологізації розвитку її регіональних систем. Обґрунтовано, що актуальними залишаються питання теорії і практики формування еколого-орієнтованої системи господарювання на рівні конкретного регіону, забезпечення екологічно стійкого розвитку регіонів економіки України.

Ключові слова: екологізація, регіон, економічна система, державне управління.

Соціально-економічний розвиток регіонів України неможливо здійснити без впровадження заходів, зорієнтованих на застосування стратегії сталого розвитку, підвищення екологічної свідомості у державі і суспільстві, екологізацію політичної сфери та галузей економіки тощо. Загальновідомим є факт, що будь-який розвиток має на меті створення системи, яка була б оптимальною для сучасних умов, відповідала б потребам сьогодення. Вагомим протиріччям на шляху реалізації принципів екологізації регіонального розвитку є неузгодження напрямів секторальної моделі «зеленої» економіки з існуючими пріоритетами регіональної політики.

Врахування майбутнього впливу на довкілля на етапі планування політик, планів і програм розвитку регіонів не є законодавчо обов'язковим в Україні на відміну від законодавства ЄС. Природоохоронні аспекти не набули широкого відображення в галузевих економічних політиках. Запровадження новітніх екологічно чистих технологій та поширення найкращого досвіду є дуже повільними. Лише протягом останніх трьох років в умовах підвищення ціни на газ вживаються заходи, спрямовані на розвиток джерел відновлюваної та альтернативної енергетики [1].

Варто відмітити, що екологічна система регіону є базовою для забезпечення сталого розвитку інших систем – економічної та соціальної [2, с. 86-88]. Незважаючи на органічну єдність регіональних економічної та

екологічної систем, на практиці до цього часу дається взнаки ізоляція у вирішенні регіональних екологічних проблем. Тому саме регіональний рівень потребує створення принципово нової природоохоронної системи територіального управління й відповідного мотиваційного механізму в її функціонуванні.

В Україні існує система органів управління екологією – це юридично самостійні державні, самоврядні й громадські інституції, уповноважені здійснювати організаційно – розпорядчі, координаційні, консультативні, організаційно – експертні, контрольні та інші функції у сфері забезпечення екологічної безпеки, ефективного використання природних ресурсів і охорони навколишнього природного середовища [3]. Органи державної влади займаються формальним закріпленням норм та правил, та забезпечують їх реалізацію. Варто зазначити, що в Україні практично не здійснюється єдина послідовна державна політика щодо екологізації економіки, що передбачає запровадження та реалізацію принципів раціонального природокористування та мінімізацію негативного впливу на екологічні об'єкти при здійсненні антропогенної діяльності. Залишається відкритим питання структурних реформ в національній економіці та розширення повноважень регіонів, що обумовлено складною внутрішньою ситуацією та викликами, породженими глобальними геополітичними та геоекономічними трансформаціями.

Для забезпечення екологізації розвитку регіональних економічних систем необхідно: більш ефективно використовувати економічні інструменти поліпшення стану та охорони довкілля на всіх ієрархічних рівнях; реформувати інституціональну базу охорони навколишнього середовища й управління природними ресурсами; постійно впроваджувати політику запобігання забрудненню та оздоровлення довкілля у масштабі як держави, так і окремих регіонів; розробляти і реалізовувати відповідні національні, регіональні, місцеві та секторальні плани [3, с. 204].

В зв'язку з цим виникає необхідність в інституційній розбудові і посиленні ефективності державного управління щодо забезпечення екологізації розвитку регіональних економічних систем. Процес інституціональних перетворень має включати такі етапи: оцінку природно-ресурсного потенціалу регіону та екологічної інфраструктури регіону як головного критерію «зеленого» зростання; вивчення чинників та процесів, що впливають на подальшу екологізацію регіону; розроблення прогнозу економічних і соціальних наслідків «зеленого» зростання як системи критеріїв розвитку регіону; розроблення конкретних пропозицій щодо удосконалення системи екологічного управління як механізму підвищення ефективності регіональної екополітики.

Таким чином, для забезпечення екологізації регіональних економічних систем важливо визначити основні пріоритети регіонального розвитку, враховуючи, курс на повноцінну та ощадливу реалізацію ресурсного потенціалу регіонів, підвищення їх міжнародної конкурентоспроможності та стимулювання інноваційного розвитку регіонів на засадах «зеленої» економіки.

Список використаних джерел:

1. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2020 року / <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.
2. Павлов В. І. Політика регіонального розвитку в умовах ринкової трансформації (теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації): [монографія] / В. І. Павлов. – Луцьк: Настир'я, 2000. – 580 с.
3. Химинець В. В. Регіональна еколого-економічна політика як інституційна передумова забезпечення сталого розвитку / Химинець В. В. // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»: зб. наук. пр. / Ред. кол.: Черничко Т. В. (гол. ред.) та ін. – Мукачево: Вид-во «Карпатська вежа», 2015. – Випуск 2(4). Частина 1. – С.204-208.

K. Grushenko. Providing economic development of regional economic systems.

Summary

In this paper the current state is considered and the main directions of ecologization of the development of regional systems are determined. It is substantiated that issues of the theory and practice of forming an ecologically-oriented system of management at the level of a specific region, providing ecologically sustainable development of regions of the Ukrainian economy remain relevant.

Key words: ecologization, region, economic system, public administration.

Науковий керівник: Галунець Н.І., асистент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Іваськевич М.В.

Магістр I курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Зайченко А.О.

Магістр I курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Досліджено питання щодо раціонального використання відходів виробничої діяльності у якості вторинних ресурсів. Обґрунтовано необхідність впровадження технологічного оновлення на підприємствах.

Ключові слова: раціональне використання, технологічне оновлення, відходи виробничої діяльності, еколого-орієнтований підхід.

У сучасних умовах розвитку аграрного сектора економіки екологічну ситуацію в країні можна охарактеризувати як кризову. Нехтування бізнес-середовища екологічними нормами у нераціональному використанні природно-ресурсного потенціалу призвело до зростання рівня негативного впливу на довкілля та можливості самовідновлення природних ресурсів за видами, а також забруднення екосистем.

Таким чином раціональне використання ресурсів бізнес-середовища аграрного сектора повинно орієнтуватися на екологічні пріоритети. Однією з перешкод збалансованому розвитку світової економіки є накопичення значних обсягів відходів, які є джерелами забруднення навколишнього природного середовища.

Однією з життєво необхідних сфер народногосподарського комплексу в країні є сільське господарство. Ефективність функціонування аграрного сектора визначає стан всієї економіки країни, так як він є ресурсною основою інших

галузей народного господарства. Результативність функціонування аграрного сектора виступає одним з основних факторів, що впливає на рівень соціально-економічного розвитку. Одночасно з цим даний вид діяльності супроводжується накопиченням великого обсягу відходів, що характеризуються різним ступенем еко-небезпеки.

Отже, однією з змін, що відбулися у світовому ресурсозабезпеченні є широкомасштабне використання вторинної сировини, яка у світовій економіці стає «новою сировинною базою». Але деякі вчені вбачають серйозну проблему у тому, що може настати ера оборотного використання ресурсів, коли в економіці відходи можуть стати головним сировинним матеріалом, а природні запаси відіграватимуть роль як резервне джерело постачання. Оборотне використання сприяє трансформації невідновних ресурсів у відновлювані, але при цьому вторинні ресурси «відтворюються» у розширеному вигляді. У індустріально розвинених країнах темпи зростання обсягів відходів майже вдвічі перевищують динаміку природного приросту населення та матеріального виробництва. Якщо використовувати глибоку утилізацію вторинних ресурсів ми зможемо сприяти створенню маловідходної і безвідходної технології, тому що безвідходна технологія є ідеальною моделлю, на яку орієнтовуються більшість сільськогосподарських підприємств. Та попри все, досягти 100% безвідходності майже нереально. Адже створення безвідходних виробництв – це процес досить тривалий, який вимагає вирішення ряду таких завдань як технологічних, організаційних, економічних, тощо.

Раціональне споживання сільськогосподарськими підприємствами матеріальних ресурсів повинно базуватися на принципах, які відображають особливості ринкової економіки:

- 1) встановлення оптимального співвідношення між необхідним обсягом матеріальних ресурсів і виробничою потребою;
- 2) раціональне і економне споживання товарно-матеріальних цінностей;
- 3) зведення до мінімуму витрат на формування виробничих запасів;
- 4) забезпечення мінімально необхідного часу перебування обсягу матеріальних ресурсів у вигляді виробничих запасів за умови відсутності дискретності технологічного процесу;
- 5) організація максимально можливого фінансування відтворення матеріальних ресурсів, за допомогою власних коштів [1].

Потрібно відзначити, що при сучасному рівні цін на мастильні матеріали та вартості регенерації, утилізації стягуються платежі за забруднення довкілля та розміщення відходів. У даний час використання регенованих мастильних матеріалів доцільніше як з економічної, так і з екологічної точки зору. Використання еколого-орієнтованої технології надасть можливість мінімізувати зайві витрати і забезпечити скорочення негативного впливу природно-кліматичного фактору на рівень виходу продукції з одиниці площі сільськогосподарських культур [2].

У умовах гострої нерівномірності вартості матеріальних ресурсів і сільськогосподарської продукції, а також слабкою матеріально-технічною

базою більшість сільськогосподарських підприємств, особливого значення набуває питання щодо раціонального використання відходів виробничої діяльності у якості вторинних ресурсів і тому, з метою еколого-орієнтованого розвитку аграрного сектора важливе місце посідає розвиток технологічного потенціалу з урахуванням впливу екологічного чинника на різні його складові, що дозволить отримати позитивні соціо-еколого-економічні ефекти, збільшити інвестиційну привабливість галузі і темпи технологічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Борисова В. А. Відтворення природного ресурсного потенціалу АПК: економічні аспекти / В. А. Борисова. - Суми, 2003. - 372 с.
2. Вишневська О. М. Природно-ресурсна основа розвитку аграрного сектора: теоретичні і практичні аспекти: [монографія] / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська. - Миколаїв, 2015. - 180 с.

М. Ivashkevich, A. Zaichenko. Economic-oriented approach to development of agricultural sector of economy.

Summary

The issue of rational use of industrial waste as secondary resources has been investigated. The necessity of introduction of technological updating at the enterprises is substantiated.

Key words: rational use, technological updating, industrial production waste, ecologically-oriented approach.

*Науковий керівник : Бобровська Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Малихіна В. О.

Магістр I курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Абизова Ю. О.

Магістр I курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

Досліджено питання щодо раціонального використання земельно-ресурсного потенціалу сільських територій з метою поліпшення їх біологічної властивості.

Ключові слова: раціональне використання, земельно-ресурсний потенціал, екологічні ризики.

Питання раціонального використання земельно-ресурсного потенціалу сільських територій завжди були і є актуальними, особливо щодо ефективного використання земельних ресурсів бізнес-середовищем. Враховуючи, що земля є базисом і основою сільського господарства у взаємозв'язку з економічними процесами виробництва і відновленням природних властивостей, особливої уваги необхідно приділити раціональному використанню земельних ресурсів з метою поліпшення їх біологічної властивості.

У країні набуває значного поширення концентрація використання земельних ресурсів сільських територій через оренду, але створені надвеликі фірми на орендованій землі, що диверсифікують свій капітал лише з

розрахунку на прибутки, ведуть виснажливе монокультурне землеробство, не дбають про відновлення родючості ґрунтів. З метою забезпечення раціонального використання земельно-ресурсного потенціалу сільських територій, запобігання поширенню монополії важливими є пропозиції провідних науковців і практиків встановити обмеження максимальних площ оренди в одному підприємстві, і основним напрямом розвитку використання земельних ресурсів має стати кооперація на засадах вдалого поєднання цінностей демократії та індивідуального економічного інтересу [3, с. 116].

Зазначимо, що у аграрному секторі земельні ресурси – це головний засіб виробництва, найважливіша складова частина ресурсної бази землеробства. Основна частина цих земель зайнята сільськогосподарськими угіддями: ріллею, сіножатями, пасовищами, садами тощо. Саме їх використовують як основний засіб виробництва у сільському господарстві. А характер і якість земель, родючість сільськогосподарських угідь визначають ефективність аграрного виробництва і можливість розв'язання продовольчої проблеми країни [4, с. 86].

Отже, нераціональне використання земельно-ресурсного потенціалу сільських територій є наслідком екстенсивного характеру розвитку економіки, невідповідності між розміщенням природно-ресурсного та соціально-економічного потенціалу. Тому, особливо актуальною є необхідність оптимізації земельно-ресурсного потенціалу, оздоровлення його стану, обґрунтування основних напрямів, виявлення резервів й стратегічних напрямів підвищення щодо ефективності їх використання [2].

Аграрне виробництво є самим ризикованим видом підприємницької діяльності, що визначає ряд факторів, а саме: сезонність виробництва; залежність від природно-кліматичних умов; тривалість періоду обороту капіталу; недостатнього рівня технологічної готовності, особливо у залученні інноваційних технологій виробництва, направлених на екологізацію. Дане ствердження справедливе для аграрного сектора всіх країн, але особливо великим ризикам підлягає аграрне виробництво країн, економіка яких розвивається, збільшують ступінь невизначеності соціально-економічних процесів у сільському господарстві і, відповідно, підсилюють вплив ризиків, у тому числі екологічних [1; 5].

Таким чином оптимізація раціонального використання земельно-ресурсного потенціалу сільських територій та природоохоронної діяльності повинна сприяти максимальному збереженню природних властивостей земельних ресурсів сільськогосподарського призначення, а також їх соціально-економічній ефективності з урахуванням мінімізації екологічних ризиків.

За результатами дослідження зроблено висновок, що перехід на екологічні пріоритети у розвитку є актуальним завданням, за умов комплексної реалізації якого можна забезпечити раціональне використання земельно-ресурсного потенціалу сільських територій з мінімізацією екологічних ризиків.

Список використаних джерел:

1. Вишнеvsька О. М. Природно-ресурсна основа розвитку аграрного сектора: теоретичні і практичні аспекти: [монографія] / О. М. Вишнеvsька, Н. В. Бобровська. - Миколаїв, 2015. - 180 с.

2. Бобровська Н.В. Теоретичні особливості відновлення ресурсного потенціалу аграрного сектора / Н.В. Бобровська, К.С. Чистякова, Д.В. Матковський // Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2017/302-290-20.pdf>.

3. Горбонос Ф. В. Економіка підприємств: підруч. за ред. / Ф.В. Горбонос, Г. В. Черевко, Н. Ф. Павленчик, А. О. Павленчик. – К.: Знання, 2010. – 463 с.

4. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: навч. посіб. 2-е вид., доп. і перероб. / В. Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2002. – 624 с.

5. Саблук П.Т. Розвиток сільських територій в контексті забезпечення економічної стабільності держави / П.Т. Саблук // Доп. на сьомих річних зборах Всеукр. Конгресу вчених економістів-аграрників 9 – 10 листоп. 2005 року. – К. : УААН, ННЦ «ІАЕ», 2005. – 89 с.

V. Malikhina, Yu. Abizov. Rational use of land-resource potential of the region: theoretical basis.

Summary

The issue of rational use of land-resource potential of rural territories with the aim of improving their biological properties is researched.

Key words: rational use, land-resource potential, ecological risks.

*Науковий керівник : Бобровська Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Пальчик Ю.О.

*Магістр I курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

УТИЛІЗАЦІЯ ВІДХОДІВ ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Для України проблема поводження з відходами набуває особливо актуального значення, адже серед країн Європи ми є лідером за кількістю сміття на душу населення. Зростання кількості промислових та побутових відходів, у тому числі хімічно небезпечних, веде до погіршення екологічної ситуації та забруднення атмосфери. Всі ці чинники спонукають до пошуку шляхів зменшення їх шкідливого впливу на природне середовище та здоров'я населення.

Ключові слова: утилізація відходів, забруднення атмосфери, екологічна ситуація.

Основним нормативним документом, що регулює загальні аспекти поводження з відходами є Закон України «Про відходи», який, на жаль, не виконує в значній мірі свої основні положення.

Цей Закон регулює відносини, пов'язані з утворенням, збиранням і заготівлею, сортуванням, перевезенням, зберіганням, обробленням (переробленням), утилізацією, видаленням, знешкодженням та захороненням відходів, що утворюються в Україні, перевозяться через її територію, вивозяться з неї, а також з перевезенням, обробленням та утилізацією відходів, що ввозяться в Україну як вторинна сировина [1].

На території України звалища та полігони займають значне місце, а також їх площа зростає з року в рік, адже відсутній процес ефективної переробки. Згідно статистичним даним їм належить 5-7 % загальної площі. Відповідно до статистичних даних у 2017 році було утворено 605,3 тис тон відходів, з них утилізовано лише 305,5 тис тон, а загальний обсяг накопичених протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах (місцях видалення

відходів) становить 12197,6 тис тон [2].

Відходи класифікуються за певними ознаками відповідно до класифікаційного угруповання державного класифікатора відходів, де вони поділяються на 4 класи небезпеки, а тому збереження хімічних, специфічних та інших особливо небезпечних відходів незмінно веде до погіршення стану навколишнього середовища. Відходи поділяються на окремі види, такі як: побутові, промислові, сільськогосподарські, будівельні, споживчі, радіоактивні. Серед побутових найбільша частка припадає на папір та картон, а також харчові відходи їх частка становить від 20-40 %.

Ми маємо велику кількість проблем зі сміттям, починаючи з відсутності місць для його зберігання, його постійне горіння, забруднення стічних вод та ґрунту, веде до катастрофічних наслідків.

Провідними країнами серед переробників відходів є Швейцарія, Швеція, Німеччина, Австрія. Переробляючи вторинну сировину виготовляють органічне паливо (з деревини), забезпечують теплом будинки, постачаючи електроенергію, виготовляють будівельні матеріали (з пластику). На території цих країн діє система сортування сміття, де за невиконання визначено штраф. На сьогоднішній день ці країни повністю переробляють своє сміття.

В Україні існує чотири сміттєспалювальних заводи у Києві, Харкові, Дніпрі та окупованому Севастополі та один сміттєпереробний завод у Рівному. Проте, з них функціонує лише один у Києві завод «Енергія», який знаходиться у процесі модернізації для збільшення його змоги переробляти більшу кількість твердих побутових відходів (до 20%), а також доведення технологічного процесу до європейських норм [11]. Даний завод виробляє альтернативну енергію для деяких житлових масивів. На жаль, це є недостатнім.

В європейських країнах існує практика штрафів та заохочень для населення, щодо сортування сміття. Наприклад у Німеччині, якщо людина сортує сміття належним чином, йому зменшується квартплата.

Беручи до уваги досвід Франції, в Україні можна впровадити два баки для сміття. Перший для вторинної сировини, що може перероблятися, а другий для непереробної.

1 липня 2017 року набрав чинності держстандарт «Контейнери для побутових відходів» (вступає в силу євростандарт сортування сміття). Згідно з ним громадяни зобов'язані самостійно сортувати своє побутове сміття по контейнерах – окремо папір, окремо скло, окремо пластикові пляшки. Проте, існує проблема нестачі цих контейнерів, що майже унеможлиблює дотримання держстандарту.

В Україні є велика кількість сміття, а також проблема дефіциту належної уваги до цієї проблеми. Основними напрямками вирішення, на наш погляд, можуть бути: сортуванні та переробці відходів; впровадження налагодженої системи штрафів за несортоване сміття; оновлення, а також впровадження нових сміттєпереробних та сміттєспалювальних заводів; удосконалення та перегляд чинних нормативно-правових актів; зменшення в обігу пластикових та

зростання екологічних товарів тощо.

Отже, екологічна безпека є основою економічного та соціального зростання держави. В Україні проблема утилізації відходів є неконтрольованою, адже існує безліч незаконних сміттєзвалищ, що погіршують природне середовище. Існуючі сміттєпереробні заводи не виконують належним чином свої функції, адже з них функціонує лише один, який не може вирішити цю проблему. Для того щоб переробляти відходи необхідне спеціальне обладнання, яке в змозі виробити вітчизняні підприємства. Правильно утилізоване сміття є початком шляху економічного розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Закон України Про відходи від 05.03.1998 р. №187/98-ВР (Редакція станом на 09.05.2016) [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80>
2. Утворення та утилізація відходів за категоріями матеріалів /Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Yu. Palchik. Waste disposal priority directions for solving the problem.

Summary

For Ukraine, the issue of waste management is of particular importance, because among the countries of Europe we are the leader in the amount of garbage per capita. The growth of the amount of industrial and domestic waste, including chemically hazardous, leads to deterioration of the environmental situation and pollution of the atmosphere. All these factors encourage the search for ways to reduce their harmful effects on the natural environment and health of the population.

Key words: waste utilization, atmospheric pollution, ecological situation.

*Науковий керівник : Лагодієнко Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Підгаєцька Ю.А.

*Магістр факультет менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
msjul@bk.ru*

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ НА ЗАСАДАХ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ

Визначено сутність і проаналізовано поняття «екологізація публічного управління». Розглянуто механізми реалізації державного управління та значення державної екологічної політики. Обґрунтовано основні засоби екологізації державного управління за допомогою керівних впливів, що забезпечують її реалізацію.

Ключові слова: екологізація, екологізація публічного управління, державна екологічна політика.

Україна, як і увесь світ, зіткнулася з проблемами критичного забруднення навколишнього середовища, яке часом призводить до катастрофічних наслідків. Причиною цього є пріоритетність політики економічного зростання, що зорієнтоване на кількісні показники та не враховує екологічного фактору. За рівнем загроз екологічне становище у нашій країні загалом, а також у переважній більшості її регіонів не поступається проблемам у сфері політичної стабільності. Тому, сучасні науковці, фахівці, політики, громадськість все

більшого значення надають проблемам екологізації економіки. На особливу увагу заслуговує поняття «екологізація публічного управління». Під поняттям екологізації мається на увазі прийняття рішень та запровадження заходів, спрямованих на досягнення кращих результатів у будь-якій сфері чи галузі суспільства із одночасним прагненням до збереження якості навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки.

На нашу думку, поняття «екологізація публічного управління» включає у себе здійснення органами державної влади, органами місцевого самоврядування та органами громадського управління керівних впливів на відповідні сфери та відносини суспільства з метою покращення їх функціонування та досягнення запланованих показників розвитку на засадах збереження якості навколишнього середовища та забезпечення екологічної безпеки. Основними інструментами такого управління виступають публічні екологічні стратегії та політика, нормативно-правове регулювання на рівні органів державної влади, а також бюджети різних рівнів (державний та місцевий).

У реалізації екологічних стратегій важливу роль має відігравати саме, публічна екологічна політика як визначення органами державної влади, органами місцевого самоврядування за участі громадськості, узгоджених напрямків дії щодо захисту, збереження та забезпечення безпеки навколишнього середовища, як правило у середньостроковій перспективі. Найбільш відомим різновидом такої політики є державна екологічна політика. Метою якої є реалізація законодавства, контроль за дотримання вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних і комплексних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості дій державних та громадських органів у галузі охорони навколишнього середовища [2].

Виходячи з сутності екологізації публічного управління як здійснення органами державної влади та органами місцевого самоврядування керівних впливів відповідно до визначених напрямів екологізації на сфери та відносини суспільства, можна зробити висновок, що основними засобами екологізації державного управління є відповідні керівні впливи, що забезпечують її реалізацію. Керівні впливи у даному разі є засобами практичної реалізації відповідних екологічно спрямованих управлінських рішень органів виконавчої влади державного, регіонального та/або місцевого рівня. Якщо системно розглядати державне управління, то можна виділити типові управлінські рішення і відповідні керівні впливи, які утворюють певну ієрархічну систему рівнів програмування, проектування та планування, зокрема:

- стратегічний (довгостроковий) рівень, який відповідає стратегічному управлінню, основними засобами якого є «стратегічне планування» та «державні цільові програми, що приймається у вигляді Закону України», які спрямовані на розроблення та реалізацію довгострокової стратегії розвитку певної сфери, галузі, території;

- тактичний рівень відповідає тактичному рівню управління, основними засобами якого є «державна політика», «національний проект» та

«державні цільові програми, що приймається постановами уряду», спрямовані, здебільшого, на розроблення та реалізацію середньострокового;

- оперативний рівень відповідає оперативному рівню управління, основними засобами якого є «щорічна програма економічного та соціального розвитку України», «щорічна програма економічного та соціального розвитку певного регіону», «державний бюджет», «місцевий бюджет», «щорічні заходи реалізації державних цільових програм», «щорічні заходи реалізації національних проєктів» [1, с. 83-85].

Отже, для досягнення максимального ефекту публічного управління екологізація повинна здійснюватись через систему організаційних заходів та інноваційних процесів, реструктуризацію сфери виробництва та споживчого попиту, технологічну конверсію, раціоналізацію природокористування, трансформацію природоохоронної діяльності тощо. Є беззаперечним й той факт, що успішна реалізація національної екологічної політики в Україні залежить, насамперед, від її здійснення на регіональному рівні.

Список використаних джерел:

1. Жихарева А.Б. Умови та тенденції екологізації державного управління: [електронний ресурс] / А.Б.Жихарева // Державне управління удосконалення та розвиток. – 2014. - № 8. – Режим доступу : www.dy.nayka.com.ua/.
2. Олефіренко О. В. Регіональна екологічна політика і проблеми національного розвитку [Електронний ресурс] / О. В. Олефіренко // Теорія та практика державного управління. — Х. : ХарПІДУ НАДУ, 2001. — Вип. 2 (33). — Режим доступу : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-2/index.html>.
3. Проніна О. В. Державна політика охорони навколишнього середовища в Україні : автореф. дис. ...канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / О. В. Проніна — М : ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. — 20 с.
4. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020р. : Закон України від 21.12.2010р. № 2818-17 [електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.

Y. Pidgaetska. Public governance on the basis of ecology.

Summary

The essence is defined and the concept «ecologization of public management» is analyzed. The mechanisms of implementation of public administration and the importance of the state ecological policy are considered. The basic means of ecologization of public administration with the help of guiding influences, which ensure its realization, are substantiated.

Key words: ecologization, ecologization of public administration, state ecological policy.

Науковий керівник: Галунець Н.І., асистент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Досліджено теоретичні особливості використання природно-ресурсного потенціалу аграрного сектора економіки. Обґрунтовано, що збереження природно-ресурсного потенціалу територій повинно ґрунтуватися на комплексі взаємоузгоджених підходів, направлених на збереження і підвищення його якісних компонентів.

***Ключові слова:** природно-ресурсний потенціал, аграрний сектор, раціональне використання, розвиток економіки.*

Природно-ресурсний потенціал є одним з визначальних чинників розвитку економіки і соціальної сфери країни, актуалізує процес його економічного аналізу, з огляду на їх якість і кількість. Такий аналіз є основою побудови механізму ефективного природокористування, націленого на вдосконалення методів стимулювання ресурсозбереження, використання системи платежів за забруднення навколишнього середовища та інші інструменти, що сприяють зрівноваженому розвитку. Раціональне використання природно-ресурсного потенціалу в свою чергу може стати рушійною силою досягнення більш високих стратегічних цілей і появи нових технологій, пов'язаних з ефективним використанням природних ресурсів [1].

Природно-ресурсний потенціал слід розглядати насамперед з позицій можливості досягнення максимальної ефективності суспільного виробництва шляхом оптимізації технологічного, організаційно-економічного та екологічного впливу на природні ресурси в процесі виробництва. Вибір найбільш ефективного поєднання виробництва з природними ресурсами та умовами їх використання безпосередньо здійснює вплив на рентабельність діяльності сільськогосподарських підприємств [2].

Аналіз природно-ресурсного потенціалу ґрунтується на поєднанні еколого-економічних інтересів суспільства і техніко-економічних можливостей сільськогосподарських підприємств певного регіону. Тому економічний аналіз природно-ресурсного представляє собою визначення вартості природних ресурсів при заданих режимах природокористування та обмеженнях (технологічних, економічних, соціальних, екологічних, стратегічних) господарської діяльності. При побудові методологічного підходу до економічного аналізу природно-ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств слід враховувати, що він характеризується складною структурою: компонентної, функціональної, територіальної та організаційної. Однією з головних особливостей природно-ресурсного потенціалу як системи є те, що він представляє собою природний комплекс, якому притаманні тісні взаємозв'язки та ієрархічна підпорядкованість усіх його складових [1].

Виявлено, що за умови підвищення впливу глобалізаційних процесів на природно-ресурсну основу територій, виникає потреба у виявленні не тільки економічних, а і екологічних пріоритетів у розвитку. Формування зрівноваженого розвитку залежить від екологічних процесів, які пов'язані із діяльністю, яка направлена на відновлення природних ресурсів за видами. Складові і особливості природно-ресурсної основи окремих регіонів країни слід розглядати у взаємозв'язку усіх його компонентів і дієвості природоохоронних дій. Тільки за таких умов можна забезпечити збереження навколишнього середовища, забезпечити продовольчу безпеку країни і окремих її регіонів, активізувати розвиток біоенергетики і забезпечити зрівноважений розвиток галузей національної економіки. Необхідність розробки пріоритетних напрямів з раціонального природокористування, обґрунтування системного підходу до соціально-економічного розвитку регіонів країни, вдосконалення процесу регулювання на усіх рівнях управління, формування передумов до збереження природно-ресурсної основи, запровадження інноваційних технологій з метою екологізації виробництва, підтверджуються загостренням екологічної ситуації на більшості територій країни [3].

Саме тому процес залучення природних ресурсів у господарський (виробничий) процес опосередковується цілим комплексом заходів і формуванням відповідної техніко-технологічної бази й інфраструктури природного користування, що призвело до формування важливої складової економіки країни, якою є природно-ресурсна основа. Складність її функціонування, а тим більше трансформації, пов'язана з поєднанням виробничо-технічних, природних і соціально-економічних факторів, взаємодія яких не завжди супроводжується системною впорядкованістю і функціональною взаємопов'язаністю. Особливою рисою природно-ресурсної основи є те, що вона пов'язує як природні продуктивні сили, так і суспільні продуктивні сили, тобто як базисні, так і надбудовчі складові соціально-економічного розвитку [2].

Складові формування природно-ресурсного забезпечення включають усі групи факторів впливу від історичних до фінансових, що відображає їхній взаємозв'язок і взаємозалежність у просторі та часі. Саме тому при проведенні аналітичної оцінки і виявленні потенційних можливостей еколого-орієнтованого розвитку галузі необхідно враховувати усі особливості регіональних екосистем. Формування умов щодо розвитку регіону залежить від природно-кліматичних умов окремих територій, географічного положення, природно-кліматичних факторів, галузевих і структурних особливостей, інтенсивності використання ресурсів за видами. Особливості формування і використання природно-ресурсного потенціалу є системним зв'язком виробничих процесів, а саме поєднання матеріальних, природних (біологічних) елементів, які формують відповідні результати діяльності і екологічні переваги. Саме складові потенціалу у їх взаємозв'язку дозволяють виявити напрями розвитку на еколого-орієнтованій основі [1].

Виявлено, що формування природно-ресурсного потенціалу залежить від сукупності природних (біологічних) умов створених природою на окремій території історично та включає вплив асиміляційного потенціалу, тобто здатність природних ресурсів до самовідновлення, у тому числі у довгостроковій перспективі, з мінімізацією екологічних ризиків і збереженням навколишнього середовища. Природно-ресурсне забезпечення розвитку регіону ґрунтується на кількісному і якісному рівні природно-ресурсного потенціалу і повинно бути спрямоване на раціональне використання природних ресурсів за видами і мінімізацію екологічних ризиків [2].

Особливості природно-ресурсного потенціалу регіону, як основи нарощування виробничих потужностей підприємств ґрунтуються на біологічних особливостях природних ресурсів за видами. А природно-ресурсна основа є територіальним базисом природних ресурсів у їх взаємозв'язку і взаємозалежності.

Отже, збереження природно-ресурсного потенціалу територій повинно ґрунтуватися на комплексі взаємоузгоджених підходів, направлених на збереження і підвищення його якісних компонентів. Саме таких підхід дозволить забезпечити збереження сфери існування людства.

Список використаних джерел:

1. Природно-ресурсна основа розвитку аграрного сектора: теоретичні і практичні аспекти : [монографія] / О.М. Вишневська, Н.В. Бобровська. — Миколаїв: ФОП Швець В.Д., 2015. — 180 с.
2. Вишневська О.М. Природно-ресурсне забезпечення розвитку аграрного сектора / О.М. Вишневська, С.В. Волошиновський, С.В. Човага // Глобальні та національні проблеми економіки. [Електронне видання]. — Випуск 20, Миколаїв, 2017. — С. 723-726 (Index Copernicus: ICV 2015: 36.92).
3. Вишневська О.М. Пріоритети раціонального природокристування регіонів країни / О.М. Вишневська, Волошина В.В., Гаріна Ю.В., Вишневська А.С. // Modern Economics, № 4 (2017). [Електронне наукове видання з економічних наук]. — С. 14—22
4. Вишневська О.М. Розвиток економіки галузі на біоекономічних засадах: теоретичні і практичні аспекти [монографія] / О.М. Вишневська, О.А. Літвак, С.М. Літвак. Миколаїв: ФОН Швець В.Д., 2016. — 242 с.

A.-M. Tarabrina. Natural resource potential of the agricultural sector of the economy.

Summary

The theoretical peculiarities of the use of natural resources potential of the agrarian sector of the economy are investigated. It is substantiated that preservation of the natural resource potential of territories should be based on a set of mutually agreed approaches aimed at preserving and improving its qualitative components.

Key words: natural resource potential, agrarian sector, rational use, economic development.

*Науковий керівник: Вишневська О.М., доктор економічних наук,
професор, декан обліково-фінансового факультету
Миколаївського національного аграрного університету,
м. Миколаїв, Україна*

Федорчук Н. С.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
natashafedorchuk@gmail.com*

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РОСЛИННИЦТВА

Досліджено основні напрямки інноваційного розвитку та висвітлено фактори впливу на впровадження технологій в рослинництво. Розкрито питання інноваційного розвитку, інновацій, агроінновацій. Основні напрямки інноваційного розвитку галузі рослинництва.

Ключові слова: інноваційний розвиток, рослинництво, галузь, інновації, агроінновація.

Існують ризики розробки й освоєння галузевих інновацій, необхідність залучення додаткових інвестицій та вибору найбільш ефективного виробництва продукції рослинництва вимагають постійних наукових обґрунтувань інноваційних пріоритетів та оцінки економічної ефективності їх реалізації.

Питання інноваційного розвитку та розвитку інноваційної діяльності на сільськогосподарських підприємствах досліджували: М. Зубець [1], В. Россоха [3], П. Саблук [4] та ін. Проте питання забезпечення інноваційного розвитку галузі рослинництва є актуальними та потребують постійного дослідження.

Інноваційний розвиток – це шлях, який базується на поглибленні поєднання цілей підприємства, його підсистем, цілей кожної особистості, яка працює в колективі, вдосконаленні її діяльності, вдосконаленні бізнес-процесів для досягнення загальних стратегічних цілей [4].

Під інноваційним процесом у рослинництві розуміють систему заходів щодо проведення комплексу наукових досліджень та розробок, створення інновацій, їх освоєння з метою максимізації доходів і підвищення конкурентоспроможності продукції рослинництва на основі зниження витрат й підвищення її якості, що забезпечує прискорене економічне зростання та розширене відтворення галузі [1].

В галузі рослинництва можна виділити такі основні групи факторів інноваційного розвитку:

1) Технологічні фактори – використовують удосконалення технологій вирощування сільськогосподарських культур, що в подальшому призведе до зменшенню їх собівартості й підвищення конкурентоспроможності вітчизняного рослинництва.

2) Технічні фактори – охоплюють удосконалення існуючих та застосування нових типів машин, механізацію й автоматизацію галузі рослинництва. Впровадження сучасної техніки, освоєння нових джерел енергії нерозривно пов'язані із технологічними, визначають якість виробничого процесу та його результативність [2].

3) Біологічні фактори – полягають у процесі росту та розвитку рослинництва.

Істотне покращення справ у рослинництві можливе лише за високого рівня державної підтримки галузі рослинництва, вдосконалення організаційно-економічних механізмів, які стимулюють інноваційну діяльність на підприємствах [4].

Інновація – процес реалізації нової ідеї в будь-якій сфері життєдіяльності людини, сприяючий задоволенню існуючої потреби на ринку і приносить економічний ефект [3].

Агроінновація – це нововведення, що реалізується в аграрній сфері [3].

Інновації в рослинництві – кінцевий результат впровадження нової або вдосконаленої продукції, техніки, технології, сорту, організації виробництва, системи його управління з метою одержання різних видів ефекту та забезпечення процесу розширеного відтворення.

Інновації, які використовуються в галузі рослинництва, дозволяють класифікувати основні напрями його інноваційного розвитку (табл. 1).

Специфіка видів інновацій в аграрному секторі зумовлена його особливостями. По-перше, це залучення до виробничого процесу природних ресурсів, що зорієнтовує інновації на забезпечення збереження екологічної безпеки, раціонального використання природного потенціалу. По-друге, інноваційний процес в аграрному секторі диференціюється на економічний, організаційний, технологічний, технічний тощо, які об'єднуються єдиним елементом – створенням нових біологічних видів. По-третє, виходячи з того, що сільськогосподарська продукція як елемент забезпечення життєдіяльності людини спричиняє істотний вплив на здоров'я та рівень життєстійкості останньої, інновації в аграрній сфері повинні забезпечувати пріоритетність підвищення якості сільськогосподарської продукції, її безпеки і збереження природних властивостей [5].

Таблиця 1 Основні напрями інноваційного розвитку рослинництва на сільськогосподарських підприємствах

Технологічні	Освоєння новітніх ресурсозберігальних технологій
Технічні	Удосконалення системи технічного забезпечення на підприємстві
Біологічні	Підвищення потенціалу рослин
Організаційно-економічні та соціальні	1. Удосконалення галузевого менеджменту 2. Удосконалення соціальної інфраструктури 3. Удосконалення умов праці працівників на підприємстві

Джерело: побудовано за даними [6]

Прикладом технологічних факторів можна привести – мінімальний обробіток ґрунту, зменшення використання добрив. Технічних факторів – застосування багато оперативних устаткувань, автоматизація управління технічними системами. Біологічні фактори – виведення стійких сортів рослин до кліматичних змін. Організаційно-економічні та соціальні – державне регулювання, поліпшення безпеки і умов праці працівників, впровадження форм виробничої та збутової кооперації.

Отже, інновація щодо аграрного сектору виробництва розуміється результат інноваційної діяльності у вигляді поліпшеного продукту оригінального технологічного процесу. Представлення на ринку для освоєння сільськогосподарськими товаровиробниками з метою одержання економічного, соціального, екологічного або інших видів ефекту, підвищення продуктивності праці, підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки.

Серед визначених технічних, технологічних, біологічних, організаційно-економічних факторів і напрямів розвитку рослинництва як пріоритетні пропонуємо розглядати освоєння ресурсозберігаючих технологій виробництва рослинницької продукції на основі техніко-технологічної модернізації виробництва, а також механізмів державної підтримки та стимулювання інноваційної діяльності у галузі.

Список використаних джерел:

1. Зубець М. Розвиток інноваційних процесів в агропромисловому виробництві: [монографія] / М. Зубець. – К.: Аграрна наука, 2009. – 192 с.
2. Пріоритети інноваційного розвитку АПК України [Текст] : наукова доповідь / А. Е. Юзефович, Д. Ф. Крисанов; ред. В. М. Трегубчук. – К.: Об'єднаний інститут економіки НАН України, 2005. – 56 с.
3. Россоха В.В. Теоретико-методичні засади формування, розвитку та оцінювання виробничого потенціалу сільськогосподарського підприємства / В.В. Россоха. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 94 с.
4. Саблук П. Т. Інноваційна діяльність в аграрній сфері та інституціональний аспект: монографія / [П. Т. Саблук, О. Г. Шпикуляк, Л. І. Курило та ін.]. – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 706 с.
5. Стратегічне управління розвитком аграрних підприємств регіону : монографія / [Н. М. Сіренко, І. В. Баришевська]. – Миколаїв : МНАУ, 2015. – 213 - 214 с.
6. Данкевич С.М. Інноваційна складова діяльності інтегрованих структур в галузі рослинництва/ С.М. Данкевич [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.znau.edu.ua/visnik/2012_1_2/276.pdf.

N. Fedorchuk. Perspective directions of innovative development of planning.

Summary

The main directions of innovation development are investigated and the factors of influence on introduction of technologies in plant growing are highlighted. Issues of innovation development, innovations, agronomy innovations are revealed. The main directions of innovative development of the field of plant growing.

Key words: innovation development, plant growing, branch, innovations, agronomy.

Науковий керівник: **Баришевська І. В.** канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
inessa.83@ukr.net

Чабаненко О.О.

Магістр I курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Абизов О.О.

Магістр I курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ У ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Досліджено екологічні питання, які набувають глобального характеру і мають тенденцію до загострення, що потребує системного підходу у вирішенні цього питання з урахуванням інтеграції й глобалізації цих процесів.

Ключові слова: екологічна безпека, екологічна загроза, глобалізаційне середовище, джерело забруднення.

Високий рівень екологічного навантаження на природне навколишнє середовище є актуальним у більшості держав світу. Україна серед європейських країн має найвищий інтегральний показник антропогенного навантаження на довкілля. Значним джерелом забруднення є водні, і земні ресурси, повітряний басейн, а також деградація ґрунтів і водойм. Майже все населення країни вживає не якісну питну воду, продукти харчування і має проблему з забрудненням атмосферного повітря [1].

Людство усвідомлює можливі загрози, що виникають у результаті високого рівня концентрації небезпечних виробництв і впливає на екологічну складову національної безпеки країни. Отже, екологічні питання набувають глобального характеру і мають тенденцію до загострення, що потребує системного підходу у вирішенні цього питання з урахуванням інтеграції й глобалізаційних процесів. Вирішенню глобальних екологічних питань присвячено низку праць провідних вчених-економістів з-поміж яких: В. Геєць, В. Степанов, Є. Хлобистов, О. Теліженко, В. Борисова, Н. Бобровська, О. Вишневська, С. Рогач, В. Савчук та інших.

Забруднення атмосфери і зростання викидів у світовий океан спричиняють посилення руйнівних процесів екосистеми і вимагає змін глобальної економічної політики. Таким чином стратегічні напрями в умовах глобалізації повинні ґрунтуватися на міждисциплінарному аналізі, що враховує усі аспекти глобалізаційних процесів, включаючи торговельні, фінансові, технологічні, військові, політичні, економічні, соціальні, культурні, релігійні, психологічні, історичні.

Для України ключовими проблемами глобалізаційних процесів, що становлять загрозу національній безпеці і потребують негайного вирішення є: зміна клімату, різке потепління, переробка відходів, забруднення водних ресурсів, атмосфери, вирубка лісів, зниження родючості; нестача питної води та інші.

Екологічна безпека держави спрямована на забезпечення економічної рівноваги, гарантування захисту довкілля, природних ресурсів за видами, збереження навколишнього середовища з метою життєдіяльності людей, у тому числі майбутніх поколінь [2]. Глобалізація представляє процес, що втілює у собі трансформацію просторової організації світу та його регіонів, соціальних відносин та взаємодій що вимірюється, з використанням показників тривалості, інтенсивності, швидкості і їх вплив, що породжує міжконтинентальні або міжрегіональні потоки та структури активності, взаємодій та прояви на соціально-економічній й екологічній рівнях. Глобалізація є об'єктивним історичним процесом інтеграції людства, який зорієнтований на отримання прибутків, максимальних прибутків і мультиприбутків. Подібна пріоритетність глобалізації світу призвела до екологічної кризи, яка наближається до екологічної катастрофи, що засвідчують зростаючі природні катаклізми в усіх регіонах світу. Існуючі негативні тенденції потребують запровадження заходів

на рівні кожної держави і регіону з метою нівелювання екологічних загроз і збереження довкілля, гарантування національної безпеки.

На державному рівні питанню національної екологічної безпеки приділяється достатня увага, на основі чинного законодавства, а саме прийняття Конституції України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Згідно Закону України «Про основи національної безпеки» визначено перелік загроз в екологічній сфері, до яких належить: погіршення стану водних ресурсів та зниження якості води, виснаження ґрунтів і сировинних ресурсів, як відновлюваних так і невідновлюваних, невідконтрольне ввезення на територію країни небезпечних технологій та речовин, нераціональне використання генетичних ресурсів. Найбільш дієвим та ефективним важелем у системі екобезпеки, виступає економічний механізм природокористування, що за сприянням держави повинно покращувати екологічну [1, 3].

Отже, в Україні розроблено відповідну законодавчу і нормативно-правову базу екологічної безпеки з урахуванням глобалізаційних викликів. Але на практиці, в умовах соціально-економічної кризи та глобалізаційних змін і тенденцій реалізація по збереженню довкілля призупиняється, що ставить під загрозу стан екологічної безпеки і національної безпеки країни. Вважаємо, що з метою покращення екологічної ситуації в країні екологічна політика повинна передбачити запровадження та реалізацію принципів раціонального природокористування. А запровадження заходів щодо розвитку галузей економіки необхідно зорієнтувати на активізацію екологічних пріоритетів, враховуючи пріоритети глобальної екологічної політики.

Список використаних джерел:

1. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України № 2818- VI від 21.12.2010 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 26 (30.06.2011). – Ст. 218
2. Бобровська Н.В. Пріоритети глобальної екологічної політики/Н.В. Бобровська //International Scientific Conference Innovative Economy: Processes, Strategies, Technologies: Conference Proceedings, Part II , January 27, 2017. Kielce Poland: Baltija Publishing. P.61-63
3. Вишневська О. М. Апроксимація міжнародного законодавства у збереженні і відновленні навколишнього середовища / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – Випуск 4 (87).— Миколаїв, 2015. — С. 20-29.

O. Chbananko, O. Abizov. Environmental safety of the country in the globalization environment.

Summary

The environmental issues that are becoming global and tend to be exacerbated, which require a systematic approach in addressing this issue in the light of integration and globalization processes, are investigated.

Key words: ecological safety, ecological threat, globalization is not an environment, a source of pollution.

Науковий керівник : **Бобровська Н.В.**, канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Частоколяний Б.О.
Здобувач вищої освіти напряму підготовки «Облік і аудит»,
Борщевська О.В.
Магістр I курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ МІНІМІЗАЦІЇ ЗАГРОЗ

Досліджено, що глобалізаційні питання набувають глобального характеру і мають тенденцію до загострення, що вимагають запровадження системного підходу у збереженні довкілля в усіх регіонах світу і вдосконалення екологічної національної політики.

Ключові слова: глобальні, екологічні проблеми, збереження довкілля.

Порушення екологічної рівноваги у використанні природно-ресурсної основи, зростаючі тенденції рівня концентрації небезпечних виробництв, навантаження на екосистеми і порушення їх стабільності, забруднення атмосфери і нарощування викидів у світовий океан набувають глобального характеру і вимагають нових підходів до змін глобальної екологічної політики у різних країнах світу.

Глобальне забруднення навколишнього середовища залежить від загального викиду відповідних шкідливих речовин, що, в свою чергу, складається із суми викидів шкідливих речовин окремих країн. Глобальна якість навколишнього середовища створюється спільно всіма країнами, і ніяка країна не може цього уникнути. Окремий забруднювач, здійснюючи викиди деякої глобальної забруднюючої речовини, з одного боку, робить внутрішній ефект, що веде до погіршення якості свого власного природного середовища і повинний у силу цього сам зазнавати вплив цього збитку. З іншого боку, він створює зовнішній ефект, що погіршує якість природного середовища сусідніх країн. Оскільки створювана спільно якість природного середовища споживається всіма країнами, її потрібно розглядати як суспільне благо. Проблема навколишнього середовища продовжує залишатися проблемою глобального масштабу і потребує уваги світової спільноти [1].

Наукові публікації щодо складності поєднання економічних і екологічних пріоритетів розвитку держав світу, враховуючи зростання економічних ризиків та умови адаптації до глобалізаційних змін досліджувалися іноземними і вітчизняними вченими, з-поміж яких: С. Брю, Г. Дейлі, А. Крюгер, Б. Коммонерон, К. Макконнелл, О. Балацький, В. Борисова, Н. Бобровська, В. Вишневська, В. Горлачук, Л. Мельник, Я. Орленко, С. Рогач, П. Саблук, В. Савчук, Є. Хлобистов та інші.

До міжнародних екологічних проблем належать процеси трансграничного забруднення навколишнього природного середовища внаслідок випадання кислотних дощів, використання міжнародних водойм, зокрема рік, басейни яких охоплюють території декількох держав, і, нарешті, такі глобальні екологічні проблеми, як захист озонового шару Землі або глобальне потепління

клімату. Перелічені глобальні екологічні проблеми привертають велику увагу у науці, політиці й суспільстві [1], що зумовлює необхідність формування передумов у гарантуванні екологічної безпеки держав світу, враховуючі пріоритетність глобальної екологічної політики.

Глобалізація є об'єктивним історичним процесом інтеграції людства, який зорієнтований на отримання прибутків, максимальних прибутків і мультиприбутків. Подібна пріоритетність глобалізації світу призвела до екологічної кризи, яка наближається до екологічної катастрофи, що засвідчують природні катаклізми в усіх регіонах світу. Існуючі негативні тенденції перебувають запровадження заходів на рівні кожної держави і регіону з метою нівелювання екологічних загроз і збереження довкілля, гарантування національної безпеки [2].

Отже, глобалізаційні питання набувають глобального характеру і мають тенденцію до загострення, що вимагає запровадження системного підходу у збереженні довкілля в усіх регіонах світу і вдосконалення екологічної національної політики. Поєднання екологічних і економічних інтересів у розвитку галузей економіки має пріоритетний характер з огляду на забезпечення умов до подальшого розвитку [3].

Список використаної літератури:

1. Орленко Я.Ю. Глобальні екологічні проблеми у контексті міжнародних договорів із захисту навколишнього середовища / Я.Ю. Орленко // Електронний ресурс : Режим доступу. — <http://global-national.in.ua/archive/6-2015/122.pdf>.
2. Вишневська О.М. Адаптаційний підхід у гарантуванні екологічної безпеки держави / О.М. Вишневська, Н.В. Бобровська // Вісник аграрної науки Причорномор'я, 2017. — Випуск 3 (91). — С. 3 – 12.
3. Бобровська Н.В. Пріоритети глобальної екологічної політики / Н.В. Бобровська // International Scientific Conference Innovative Economy : Processes, Strategies, Technologies : Conference Proceedings, Part II, January 27, 2017. Kielce, Poland: Baltija Publishing. P 61 – 64.

B. Chastokolyanuy. Global environmental problems: current status and priority threats of minimization.

Summary

It was investigated that globalization issues are global and tend to be exacerbated, requiring a systematic approach to environmental protection in all regions of the world and the improvement of environmental national policies.

Key words: *global, ecological problems, environmental protection.*

*Науковий керівник : Бобровська Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

СЕКЦІЯ 9

«ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»

Галенда О.В.

Магістр 1 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Акімова О. О.

Магістр 1 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

РИНКОВІ МОЖЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ: НАПРЯМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Досліджено питання щодо аналітичної оцінки ринкового середовища підприємств, враховуючи глобалізаційні зміни й тенденції, нестабільне економічне становище країни, вплив зовнішньоекономічного середовища і збільшення конкурентних переваг аграрних підприємств.

Ключові слова: *ринкові можливості, аграрний сектор економіки, функціонування ринку.*

Підприємства аграрної сфери забезпечують населення продуктами харчування, а промисловість – сировиною, що представляє основою продовольчої безпеки. Таким чином, формування працюючого і ефективного механізму функціонування ринку сільськогосподарської продукції сприятиме забезпеченню економічної незалежності держави.

Враховуючи глобалізаційні тенденції, нестабільне економічне становище країни, вплив зовнішньоекономічного середовища і збільшення конкурентних переваг аграрних підприємств сприяє загостренню питання щодо аналітичної оцінки ринкового середовища підприємств.

Ринок є місцем функціонування економічних суб'єктів, а у вітчизняній практиці, він характеризується свободою підприємництва, характером відносин між суб'єктами, формуванням відповідного світогляду учасників господарської діяльності. Ринок оцінюється як механізм, який дозволяє визначити співвідношення попиту і пропозиції на різні види товарів і послуг [1]. Сучасна зарубіжна практика визнає ринок як будь-яку взаємодію, у яку вступають люди для торгівлі один з одним, як механізм, що об'єднає пропозицію і попит на певний товар і як місце зустрічі пропозиції і попиту [2].

Структурування сільськогосподарської продукції ґрунтується на концептуальних засадах функціонування ринкового середовища і специфіці продукту. Відповідно до цього виділяють два основні компоненти ринку: ринок споживача, де формуються запити на продукцію, і ринок продавця, діяльність суб'єктів якого спрямована на задоволення цих запитів. Видова структура ринку обумовлена характером запиту і особливостями його задоволення з урахуванням специфіки виробництва і організації продажу у сучасних умовах мінливості кон'юнктури товарного ринку і конкуренції [3].

Враховуючи маркетинговий підхід, при здійсненні аналітичної оцінки конкурентоспроможності підприємств аграрного сектора, враховують не лише вимоги споживача щодо якості продукції, але й оцінюють сукупність чинників,

що визначають ефективність маркетингової діяльності підприємства у цілому. До таких факторів належать: оперативність системи постачання, організація сервісу та гарантійного обслуговування, репутація підприємства тощо [4].

З метою аналітичної оцінки конкурентних переваг на рівні підприємства використовується метод SWOT- аналізу. При цьому методі об'єкт економічного управління розглядають з чотирьох принципових позицій: сильних та слабких сторін його діяльності, можливостей та загроз майбутнього розвитку. Такий структурний аналіз дозволяє своєчасно виявляти резерви, визначати потенційні загрози, розраховувати оптимальну траєкторію на перспективу і в кінцевому результаті суттєво підвищувати конкурентоспроможність та ефективність підприємства [5].

Таким чином досліджено, що ринок сільськогосподарської продукції є окремою категорією економіки, що забезпечує дієвий механізм продовольчої безпеки країни. Рівень доходу (виручки) від реалізації продукції аграрними підприємствами є основним джерелом відшкодування коштів на виробництво і продаж, забезпечуючи формування фінансових ресурсів сучасних підприємств. Забезпечення раціонального управління доходами через удосконалення ринкового механізму сприяє розвитку аграрного сектора економіки.

На сучасному етапі розвитку є відсутнім єдина загальноприйнята методика аналітичної оцінки конкурентоспроможності підприємств аграрної сфери, що є можливістю різносторонньо охарактеризувати діяльність підприємства. Вважаємо, що з метою аналітичної оцінки ринкового середовища для аграрних підприємств доцільно використовувати наступні методи, що об'єднують у собі можливість отримати чисельно визначені показники на основі використання конкретної достовірної інформації і здійснити експертні оцінки, які б враховували специфіку сільськогосподарського виробництва і рівень якості продукції. У сучасних умовах господарювання при посиленні конкурентної боротьби та за умови дії несприятливих чинників зовнішнього середовища набуває актуальності питання розробки й реалізації нових стратегічних напрямів діяльності. Підприємства аграрної сфери за таких умов повинні скористатися стратегіями, що нададуть можливості вивести їх на новий рівень господарювання і досягти ефективного функціонування у ринковому середовищі.

Список використаних джерел:

1. Клімова І. О. Ринок сільськогосподарської продукції: особливості розвитку та проблемні питання формування інфраструктури [Електронний ресурс] / І. О. Клімова // Міжнародна інтернет-конференція «Актуальні проблеми вітчизняного ринку». – Режим доступу : http://eprints.zu.edu.ua/11658/1/Stattya_9.pdf.
2. Степанов А. Характеристика миссии фирмы // Режим доступу : <http://quality.eup.ru/DOCUM/harmiss.htm>.
3. Бобровська Н.В. Аналітична оцінка ринкового середовища аграрного сектора економіки / Н.В. Бобровська, М.В. Тополенко, І.Ю. Шпиченко // Електронний ресурс. - Режим доступу : <file:///C:/Users/%D0%94%D0%95%D0%9A%D0%90%D0%9D%D0%90%D0%A2-%D0%9E%D0%A4%D0%A4/Downloads/107999-228935-1-SM.pdf>.
4. Ковтун О.І. Стратегія підприємства: підручник / О.І. Ковтун. — Львів: Видво «Новий Світ — 2000», 2009. — 680 с.
5. Еферин В.П. Оценка конкурентоспособности при маркетинговых исследованиях / В.П. Еферин, В.В. Мотин. — М.: Домодедово, 1993. — 23 с.

O. Galenda, O. Akimova. Market opportunities of enterprises of the agricultural sector of economy: directions of functioning.

Summary

The issue of analytical assessment of the market environment of enterprises, taking into account globalization changes and trends, unstable economic situation of the country, influence of the foreign economic environment and increase of competitive advantages of agrarian enterprises is investigated.

Key words: market opportunities, agrarian sector of economy, functioning of the market.

*Науковий керівник : Бобровська Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Гончаренко В. В.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Пигичка І. І.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

Досліджено стратегічні напрями стимулювання розвитку підприємств аграрного спрямування у системі національної економіки.

Ключові слова: соціально-економічний розвиток, аграрний сектор економіки, національна економіка.

Тенденції розвитку економіки будь-якої країни перебувають під безпосереднім впливом існуючої демографічної ситуації, яка погіршується через швидкі темпи зростання рівня смертності у поєднанні з високим рівнем хронічних захворювань. Як наслідок, ринок праці не поповнюється достатньою кількістю працівників, з урахуванням галузевих особливостей національної економіки, а саме робітничими професіями. Особливо гостро постає питання на сільських територіях, де у результаті реформування аграрних підприємств було вивільнено майже третину робітників працездатного віку. При цьому вплив негативних демографічних змін призвів до значного скорочення населення сільських територій, а також погіршилися кваліфікаційні характеристики трудового потенціалу сільських територій, що вплинуло на ефективність діяльності товаровиробників [1].

Отже, особливої актуальності набувають стратегічні напрями стимулювання розвитку підприємств аграрного спрямування у системі національної економіки, що посилюється за умови економічної нестабільності країни і потребує необхідності нівелювання впливу фінансової кризи через збереження існуючих темпів зростання і недопущенні зниження життєвого рівня населення.

У країні серед соціально-економічних проблем сільських територій, формування й раціонального використання трудового потенціалу сільської місцевості, питання у відновленні його природної основи через чисельність

сільського населення, є першочерговим. Враховуючи тенденцію до скорочення чисельності трудових ресурсів сільської місцевості за останні роки, чисельність зайнятого сільського населення з кожним роком також зменшується.

Якуба К. І. вважає, що серед напрямів поліпшення трудового і життєвого потенціалів сільського населення основним має бути подолання соціального дисбалансу між містом і селом, що вимагає комплексного, системного підходу до розв'язання конкретних проблем поліпшення умов життєдіяльності селян і поетапності їх реалізації [3].

Це не означає, що розв'язання окремих проблем потрібно здійснювати у певній послідовності. Навпаки, необхідно йти по шляху комплексності, консолідуючи усі елементи поліпшення сільського соціуму селян, а саме: трудових відносин і соціальнопобутових умов життя. Первинного і вторинного тут бути не може, оскільки ці елементи взаємопов'язані й взаємозалежні – працею селян створюються умови з метою життєдіяльності, які, у свою чергу, зумовлюють ефективність праці. Адже у часовому вимірі праця й життєдіяльність людини – це нероздільні процеси, що відбуваються одночасно. Опрацювання і реалізація механізму вдосконалення трудових відносин у сфері праці мають спрямовуватися на підвищення продуктивної зайнятості селян, ефективності праці й на цій основі збільшення обсягів виробництва й здешевлення сільськогосподарської продукції [3].

Комплексне розв'язання проблем соціально-економічного розвитку сільських територій має відбуватися на основі оптимізації їх соціальної і виробничої інфраструктур, підвищення зайнятості сільського населення, нарощування обсягів сільськогосподарського виробництва із забезпеченням конкурентоспроможності виробленої продукції, охорони довкілля та відтворення і збереження природних ресурсів за видами. Окрім того, головна концепція стратегії розвитку сільської території має базуватися на посиленні ролі місцевого самоврядування. Коли в селі, на місцевості, буде активізований людський потенціал, зорієнтований на організацію ініціатив задля розвитку економіки, аграрного виробництва, розширення виробничих видів діяльності, тоді процес розвитку сільської місцевості матиме перспективи. Також слід зазначити, що великою мірою на забезпеченість сталого соціально-економічного розвитку сільських територій впливає інвестиційна привабливість території, реалізація інвестиційного забезпечення [4].

Вважаємо, що ефективна реалізація стратегічних напрямів щодо відновлення трудового потенціалу сільських територій можлива за умов підвищення технічної оснащеності сільськогосподарського виробництва, створення сприятливих умов праці й підвищення рівня її охорони, а також, враховуючи специфіку виробництва підприємств, у сільському господарстві можливе зниження впливу сезонності на рівномірність використання трудових ресурсів. Питання щодо відновлення трудового потенціалу сільської місцевості і його ефективного використання необхідно вирішувати, враховуючи регіональні особливості сільських територій. Удосконалення регіональної структури сільськогосподарського виробництва і зростання заробітної плати

сприятиме стабілізації чисельності працівників аграрної сфери, їх оптимізації, заохочення.

Список використаних джерел:

1. Бобровська Н.В. Соціально-економічні аспекти розвитку сільських територій: теоретичні підходи / Н.В. Бобровська // Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2017/302-290-19.pdf>.
2. Белевят О. А. Теоретичні основи соціально-економічного розвитку сільських територій / О. А. Белевят, Н. В. Бобровська // Науково-виробничий журнал Бізнес-Навігатор. – Херсон, 2011 – № 22. – С.20–24.
3. Якуба К. І. Життєвий і трудовий потенціал сільського населення України: теорія, методологія, практика / К. І. Якуба. – К. : ННЦ ІАЕ, 2007. – 362 с.
4. Мовчанюк А.В. Особливості соціально-економічного розвитку сільських територій Черкаської області / А.В. Мовчанюк // Електронний ресурс. – Режим доступу : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/8_ukr/76.pdf.

V. Goncharenko, I. Pigichka. Directions of socio-economic development of agricultural sector of economy.

Summary

The strategic directions of stimulation of the development of agrarian enterprises in the system of the national economy are explored.

Key words: *socio-economic development, agrarian sector of economy, national economy.*

*Науковий керівник : Бобровська Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Граур С.І.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Савченко А. В.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕЛЕМЕНТІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ ЛАНЦЮГІВ

Вивчено питання щодо характеристики елементів агропродовольчих ланцюгів. Досліджено конкурентоспроможність агропродовольчого сектору у всьому світі залежить від зв'язків у ланцюгу створення доданої вартості.

Ключові слова: *агропродовольчі ланцюги, аграрний сектор, конкурентоспроможність.*

Конкурентоспроможність агропродовольчого сектору у всьому світі залежить від зв'язків у ланцюгу створення доданої вартості. А саме, якісний ґрунт і сприятливий клімат є запорукою сільськогосподарської конкурентоспроможності держави, але самі по собі вони нічого не варті без ефективної інфраструктури і маркетингових систем [3].

Підвищення ефективності інфраструктури вимагає інвестицій, які в свою чергу потребують розвинутих сільськогосподарських фінансових ринків, сприятливого ділового середовища і державної політики. Детально розглянемо елементи агропродовольчих ланцюгів, що впливають на конкурентоспроможність аграрного сектору:

1. Доступ до фінансів;

2. Розвиток виробничої, складської, переробної, транспортної інфраструктури та логістики агропродовольчих ринків;

3. Сприяння розвитку різноманітних форм організацій і представництв виробників;

4. Нова політика підтримки сільського господарства та розвитку;

5. Підтримка малих сільськогосподарських виробників.

Доступ до фінансів визначає розширення нових і поліпшення існуючих можливостей для вітчизняного агробізнесу, покращення доступу до фінансування та умов фінансування для всіх зацікавлених сторін з використанням кращих європейських та міжнародних практик.

Другим елементом агропродовольчого ланцюку є розвиток виробничої, складської, переробної, транспортної інфраструктури та логістики агропродовольчих ринків. Основною метою якого є заохочення і підвищення ефективності використання наявної інфраструктури зберігання і транспортування агропродовольчої продукції, створення стабільного клімату для інвестицій в інфраструктуру та логістику, включно з реформуванням залізниці, річкових і морських портів, дорожньої інфраструктури і спеціалізованого автотранспорту, ринкової інфраструктури з метою зниження логістичних витрат.

Такий елемент як сприяння розвитку різноманітних форм організацій і представництв виробників, який полягає у спільній реалізації товарів на ринку або спільному використанні обладнання чи послуг задля покращення ринкових можливостей та позицій в якості групи порівняно із індивідуальними виробниками, які формують значну частину аграрного виробництва в Україні. Незважаючи на те, що в Україні на разі функціонує певна кількість кооперативів, а також діють деякі програми допомоги кооперативам, частка кооперативів у загальному обсязі реалізації сільськогосподарської продукції лишається незначною та має бути збільшена.

До елементу «Нова політика підтримки сільського господарства та розвитку» при впровадженні якого пряма підтримка сільського господарства з Державного бюджету України майже відсутня.

Елемент «Підтримка малих сільськогосподарських виробників» має на меті розробку системи правових, економічних та організаційних заходів щодо підтримки малих сільськогосподарських виробників для сприяння підвищенню їх продуктивності та доходності, модернізації, диверсифікації сільськогосподарської діяльності, нарощенню доданої вартості, використанню інноваційних каналів просування продукції, доступу до фінансів тощо з особливим наголосом на реалізації можливостей молоді та жінок у веденні господарств сімейного типу. Даний елемент містить ряд заходів, результатів впровадження та ризики, які впливають на підтримку малих сільськогосподарських виробників [2].

Державна підтримка є фактором, що може стимулювати розвиток агропродовольчих ланцюгів, особливо, якщо говорити про малих сільськогосподарських виробників. Сприяння різноманітним формам організацій і представництв виробників підвищить їхні переговорні можливості

і відповідно допоможе запровадити господарську практику, адаптовану до глобальних проблем.

Вирішення проблеми обмеженого доступу до фінансових ресурсів має величезне значення для учасників агропродовольчих ланцюгів. Які впливають на виробництво, переробку, зберігання, торгівлю, організаційні і правові аспекти ведення бізнесу і забезпечення належної якості агропродовольчої продукції.

Список використаних джерел:

1. Ладуніка І. С. Дослідження факторів впливу на конкурентоспроможність вітчизняних підприємств / І. С. Ладуніка, М. І. Братанов // Економіка та управління підприємствами. Мукачевський державний університет. – Вип. 5. – 2016. – Ст. 189-194.
2. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/16025>.

S. Graur, A. Savchenko. Characteristics of the aggreganic chain elements.

Summary

The question of the characteristics of elements of agro-food chains is studied. The competitiveness of the agro-food sector worldwide is dependent on links in the value-added chain.

Key words: agro-food chains, agrarian sector, competitiveness.

*Науковий керівник: Пісоченко Т. С., канд. екон. наук,
асистент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
pisochenko@mnaeu.edu.ua*

Карпов В.А.

*Магістр факультет менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
Karpov_V@gmail.com*

ІНСТРУМЕНТИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У даній роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти формування та реалізації державної політики регіонального розвитку в Україні. Визначено класифікацію регіонів, інструменти та методи ведення державної регіональної політики.

Ключові слова: «регіон», «регіональна політика», «регіональний розвиток», «державна регіональна політика».

Розвиток України, зорієнтований на європейську інтеграцію, ставить перед нашою державою ряд актуальних завдань. Найважливіше значення серед них мають: реформування владних відносин та основних сфер економіки, визначення стратегії реалізації принципів сталого розвитку на національному, регіональному та місцевих рівнях; дотримання збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів і підвищення їх конкурентоспроможності. Практичне втілення цих завдань потребує удосконалення національної системи регіонального управління, здійснення реформ у головних сферах економіки, розвитку місцевого самоврядування.

Дослідивши наукові праці з регіонального розвитку, слід відзначити, що:

- протягом багатьох років ніхто серйозно не оцінював зростання диспропорцій між регіонами, як загрозу безпеці держави. Вважалося, що головне – аби загальна тенденція макроекономічних показників була позитивна. Навіть після запровадження поняття депресивності регіону, не запропоновано адекватних інструментів, які б дали змогу поступово це подолати. Нарощування дотування таких регіонів породило нову проблему – небажання працювати над їхнім економічним розвитком;

- брак інституційної пам'яті в центральних органах виконавчої влади та в облдержадміністраціях, зміна урядів і голів ОДА майже щороку не дає нікому з них змоги реалізовувати стратегічні програми та проекти. Адже в цій ситуації кожен прагне продемонструвати свою управлінську здатність на короткій дистанції, а це передусім популістські заходи, які дають видимий позитивний ефект лише в короткостроковій перспективі [1].

Таким чином, головною проблемою державної регіональної політики України стала зростаюча диференціація регіонів за рівнем розвитку. В цьому контексті особливе місце займає проблема формування державних інструментів економічного розвитку регіонів. Умовою успішного вирішення проблем регіонального розвитку є наявність ефективних інструментів регіонального розвитку.

Варто відмітити, що державна регіональна політика – складова політики держави, спрямована на організацію її території в економічному, соціальному, екологічному, політичному аспектах відповідно до державної стратегії розвитку.

Хвесик М.А. та Горбач Л.М. [2] запропонували наступні інструменти регіональної політики стимулювання розвитку проблемних регіонів:

- фінансування еміграції населення;
- розміщення державних підприємств (програми розвитку регіонів);
- надання допомоги окремим підприємствам (пільги, субсидії, створення вільних економічних зон);
- «оздоровлення» території (стимулювання прикордонного співробітництва).

Крім зазначеної класифікації, відповідно до суб'єкта управління, розрізняють регіональну політику на рівні держави та власне на рівні регіону.

Головний інструмент реалізації державної політики регіонального розвитку України — Державна стратегія регіонального розвитку, що являє собою модель досягнення загальнонаціональних цілей: обґрунтування мети; визначення наявних тенденцій і закономірностей розвитку; формування пріоритетних напрямків структурної, інвестиційної, інноваційної, соціальної політики, формування сценарію перспективного соціального та економічного розвитку регіонів, визначення етапів і термінів його реалізації [3].

Існують такі інструменти ведення державної регіональної політики [4]: інвестиції у людський розвиток; державні цільові програми; державний фонд регіонального розвитку; угоди щодо регіонального розвитку; проекти регіонального та місцевого розвитку; формування регіональних інноваційних

систем; розвиток місцевого самоврядування та стимулювання самоорганізації у розв'язанні питань місцевого значення; програми подолання депресивних територій; міжрегіональне співробітництво; підготовка управлінських кадрів та ін. Через інструменти та механізми державної регіональної політики забезпечується державне регулювання розвитку регіонів.

Отже, політика регіонального розвитку повинна враховувати типологію регіонів і передбачати надання підтримки й допомоги в ефективному поєднанні підходів до регіонального розвитку, пов'язаних із заохоченням розвитку села, зокрема забезпечення доступності державних послуг. Це має бути однією з чітко поставлених цілей регіональної політики та метою національної стратегії регіонального розвитку, яка передбачатиме спеціальні пом'якшувальні механізми й заходи, стосовно розбудови здібностей для ефективного використання ресурсів.

Список використаної літератури:

1. Збірник «Нова державна регіональна політика в Україні». — К.: Крамар, 2009. — 232 с.
2. Хвесик М. А. Стратегія соціально-економічного розвитку регіону (на прикладі Волинської області) : монографія / [М. А. Хвесик, Л. М. Горбач, Н. В. Вишнеська, Ю. М. Хвесик]. — К. : Кондор, 2004. — 376 с.]
3. Формування політики регіонального розвитку: досвід країн Центральної та Східної Європи в контексті вступу до ЄС. — К.: К.І.С., 2007. — 166 с.
4. Вакуленко В. М., Гринчук Н. М., Державна регіональна політика: Навч. посіб. — К.: НАДУ, 2007. — 112 с.

V. Karpov. Tools and technologies of regional development.

Summary

In this paper the theoretical and practical aspects of the formation and implementation of the state policy of regional development in Ukraine are researched. The classification of regions, instruments and methods of conducting state regional policy is defined.

Key words: "region", "regional policy", "regional development", "state regional policy".

Науковий керівник: Галунець Н.І., асистент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Коробко Ю. В.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Кіфа В. В.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА ТЕРИТОРІЙ КРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Досліджено теоретичні аспекти збереження національного багатства територій країни, враховуючи регіональні особливості.

Ключові слова: національне багатство, збереження, раціональне використання, збалансований розвиток.

Важливою і невід'ємною складовою розвитку економіки є забезпечення раціонального використання національного багатства, враховуючи регіональні

особливості. Використання категорії національне багатство з метою вирішення важливих питань сучасної концепції відновлення та економічного росту, з метою вивчення джерел сучасної світової соціально-економічної кризи та можливостей її подолання на шляху логічного завершення ринкових перетворень при використанні соціально-орієнтованого вектору, можливо лише при умові поглибленого розуміння самої природи багатства, реальних структурних змін, що відбуваються у середині [1].

В умовах посилення глобалізаційних процесів змінюється роль такого макроекономічного агрегату як національне багатство, яке має постійно відтворюватись і примножуватись з метою задоволення потреб суспільства і розвитку національної економіки. Значимість національного багатства полягає у тому, що воно є передумовою наступних циклів розширеного відтворення національної економіки.

Зазначимо, що до складу національного багатства відносять і природні ресурси країни, що залучені до господарського обороту (земля, надра, вода, ліси, атмосфера, клімат). Таким чином масштаби, структура та якісний рівень національного багатства регіону аграрного сектора не залишаються незмінними. У процесі відновлення вони не тільки постійно змінюються і безперервно оновлюються. Тому з метою нарощування національного багатства великого значення набуває раціональне використання виробничого потенціалу підприємств, від яких залежать темпи зростання валового внутрішнього продукту і відповідно добробуту нації, фізичний і духовний стан людини.

Отже, важливу роль у зростанні національного багатства регіону відіграють природні ресурси за видами, що використовуються підприємствами аграрної сфери. А винищення природних багатств країни, як відомо, призводить до втрати їх значної частини, якою вже ніколи не скористаються майбутні покоління.

Природа створює натуральну основу існування суспільства, проте основним фактором існування людини виступає господарська діяльність, стимулом якої є суспільні потреби. Отже, у більшості випадків природно-ресурсний потенціал розглядається як сукупність природних ресурсів, які можуть використовуватися через господарську діяльність і мають динамічний характер зі зміною величини у процесі господарської діяльності на різних рівнях: глобальному, регіональному і локальному. Але більшої уваги потребує дослідження природно-ресурсного потенціалу саме на регіональному рівні, що дозволяє виявити потенційні можливості щодо забезпечення умов розвитку, екологізації виробництв, раціонального використання природних ресурсів за видами, як пріоритет у збереженні національного багатства регіону [2].

Таким чином, з метою забезпечення збалансованого розвитку, пріоритетними напрямками повинно бути раціональне використання природних ресурсів аграрного сектора, зокрема, природно-ресурсного потенціалу сільських територій, через відновлення його якісних складових. Науково-методичні засади здійснення програми природоохоронної діяльності держави полягають у адаптованому підході до формування мети природоохоронної

діяльності й системних засобів її досягнення. Основною метою природоохоронної діяльності повинна бути система, яка здатна адаптуватися від функцій реагування на події, що відбулися, до здійснення ефективного й дієвого контролю, запровадження відповідних запобіжних дій [2; 3].

Список використаних джерел:

1. Краєвський В.М. Облік аграрного потенціалу національного багатства: Моногр. / В.М. Краєвський – К: вид-во «Вік принт», 2015. – 440 с.
2. Вишневська О. М. Природно-ресурсна основа розвитку аграрного сектора: теоретичні і практичні аспекти: [монографія] / О. М. Вишневська, Н. В. Бобровська. – Миколаїв, 2015. - 180 с.
3. Борисова В. А. Відновлення природно ресурсного потенціалу АПК : економічні аспекти / В. А. Борисова. – Суми : Довкілля, 2003. – 372 с.

Yu. Korobko, V. Kifa. Maintenance of the national country of territories of the country: theoretical and practical aspects.

Summary

The theoretical aspects of preserving the national wealth of the country's territories, taking into account regional peculiarities, are researched.

Key words: national wealth, conservation, rational use, balanced development.

*Науковий керівник : Бобровська Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

Костирко П.Д.

*Магістр 1 курс факультет менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
pavelkostyrko@gmail.com*

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНА У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Визначено проблемні аспекти аграрних підприємств, пов'язані зі зберіганням власної продукції. Розглянуто альтернативи зберігання зерна у сільськогосподарських підприємствах. Обґрунтовано можливість використання полімерних рукавів для зберігання зерна з метою підвищення прибутковості сільськогосподарських підприємств.

Ключові слова: зерновиробництво, зерносховище, елеватори, полімерні рукава, прибутковість.

За сучасних умов господарювання забезпечення прибутковості сільськогосподарських підприємств можливе за умови не лише виробництва продукції, а і вигідної її реалізації. Так як найвищий рівень цін реалізації продукції спостерігається у певні періоди, то необхідною умовою є забезпечення її зберігання.

Практика показує, що основним виробничим напрямом вітчизняних сільгоспвиробників є виробництво зерна. Проблеми розвитку зернового господарства розглядаються у працях В. І. Бойка, О.Ю. Єрмакова, Л.О. Мармуль, П.Т. Саблука, В.П. Ситника, Л. М. Худолій, І.І.Червена та інших. Проте й досі залишається недостатньо висвітленими питання пошуку

можливостей підвищення ефективності зерновиробництва за рахунок оптимізації його зберігання.

Через слабку матеріально-технічну базу та недостатній обсяг фінансових ресурсів для будівництва сучасних зерносховищ, вони користуються послугами елеваторів. Якщо в аграрно розвинутих країнах Європи, у США і Канаді до 80 % урожаю зберігається виробниками в їх власних силосних зерносховищах з активною вентиляцією, то в Україні лише 1 % господарств мають такі технологічні можливості. Тому більшість сільськогосподарських товаровиробників реалізують свою продукцію відразу після збирання або користуються послугами елеваторів. Проте через високу плату за доробку і зберігання, можливу відсутність потужностей в необхідний час та додаткові витрати на транспортування через віддаленість, господарствам дані послуги не завжди є вигідними. У зв'язку з цим необхідним є пошук альтернативних способів зберігання. На сьогодні використовуються такі: зберігання на елеваторах; напільний склад; металеві силоси (банки); конструкції швидкого монтування; полімерні рукава.

Реалізація виробничого потенціалу зернової галузі України (на рівні 100–120 млн т за рік) гальмується недостатніми параметрами зернозберігаючих потужностей. У 2014 році в Україні налічувалося 760 сертифікованих елеваторних підприємств, загальна місткість яких складає 31,5 млн т зернових. У цих підприємствах на сучасні силосні потужності зі зберігання зерна припадало 54,2%, на примітивну підлогову технологію його зберігання – 44,2%, а решта 1,6% – на ще більш застарілу технологію зберігання в мішках [1].

Вибір способу зберігання зерна ґрунтується не лише на економічних показниках. Достатньо важливими є якісні характеристики зерна після тривалого зберігання, які впливають на технологічні властивості та ціну реалізації. З цією метою необхідно враховувати переваги та недоліки умов зберігання за різних способів.

Основними чинниками впливу на якість зерна під час зберігання є: вологість (за сухого (не більш як 14%) зерна інтенсивність дихання його низька, а тому мікроорганізми перебувають у пригніченому стані); температура (зниження температури супроводжується пригніченням розвитку мікрофлори, холододим заціпенінням та загибеллю комах); доступ повітря до зернової маси (зберігання зерна у безкисневому середовищі забезпечує збереження всіх технологічних і фуражних якостей зерна).

Серед існуючих способів зберігання зерна менш витратним є застосування аргентинської технології (SILO BAG) із використанням полімерних рукавів, застосування якої регламентується Інструкція щодо технології зберігання зерна у зерносховищах із застосуванням полімерних зернових рукавів [2]. Перевагами даної технології є невисокий рівень витрат на зберігання, невеликий термін окупності, відносна доступність для сільгоспвиробників. Проте вона також не позбавлена недоліків, серед яких: необхідність спецтехніки для завантажування і розвантажування зерна, а, відповідно, і додаткові капіталовкладення;

необхідність в систематичному моніторингу якості та забезпечення охорони; рукава одноразові.

У підсумок зазначимо, що вибір способу зберігання зерна залежить від обсягів його виробництва, а також фінансових можливостей сільськогосподарських підприємств.

Список використаних джерел:

1. Колодійчук В.А. Ефективність логістичних систем у зернопродуктовому підкомплексі АПК: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук : спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / В.А. Колодійчук. – Львів, 2015. – 40 с.
2. Інструкція щодо технології зберігання зерна у зернохосовищах із застосуванням полімерних зернових рукавів. [Електронний ресурс] Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 04.02.2011р. № 10. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE18914.html.

P. Kostyrko. Organization of efficient storage of grains in agricultural enterprises.

Summary

The problematic aspects of agrarian enterprises related to the storage of their own products are determined. The alternatives of storage of grain in agricultural enterprises are considered. The possibility of using polymeric sleeves for storage of grain is grounded in order to increase the profitability of agricultural enterprises.

Key words: grain production, grain storage, elevators, polymer sleeves, profitability.

*Науковий керівник: Олійник Т.Г., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
oliinyktg@mnaeu.edu.ua*

Луценко М.

*Магістр 2 курс факультет менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Розглянуто поняття підприємництва, охарактеризовано основні його ознаки. Визначено роль підприємництва в ринковій економіці, яка полягає у забезпеченні розвитку та постійному оновленні економічної системи, створенні інноваційного середовища.

Ключові слова: підприємництво, підприємницька діяльність, ризик, прибуток, діяльність.

На сьогоднішній день підприємництво являє собою стратегічний фактор та внутрішнє джерело нестійкого економічного розвитку й матеріального забезпечення добробуту населення країни.

Вперше в науковий обіг поняття «підприємництво» ввів англійський економіст Річард Кантільйон. Він розумів підприємництво як економічну функцію особливого роду та підкреслював завжди присутній у ньому елемент ризику [2].

Слід підкреслити, що підприємництво – це не будь-яка господарська діяльність, а особливий вид діяльності, і ця особливість характеризується певними ознаками:

- це самостійна діяльність, діяльність «за свій рахунок». Основою підприємницької діяльності є власність підприємця.

- це ініціативна, творча діяльність. В основі здійснення підприємницької діяльності лежать власна ініціатива, творчопошуковий, інноваційний підхід.

- це систематична діяльність. Підприємницька діяльність має бути постійно пов'язана з відтворювальним процесом і обов'язково офіційно зареєстрована.

- ця діяльність, яку здійснюють на власний ризик. Підприємницьку діяльність здійснюють під власну економічну (майнову) відповідальність в умовах високого рівня невизначеності. Її характерною ознакою є неминучість ризику та загрози втрат.

- метою здійснення є одержання прибутку або власного доходу [1].

Роль підприємництва в ринковій економіці полягає у забезпеченні розвитку та постійному оновленні економічної системи, створенні інноваційного середовища, яке відкриває шлях до радикальних перетворень у технічному базисі та свідомості людей. Підприємницька діяльність забезпечує своєчасне задоволення потреб суспільства при ефективному використанні ресурсів унаслідок дії механізму конкуренції та особистій зацікавленості кожного підприємця у своїй справі. Підприємницька діяльність сприяє прогресивним структурним змінам в економіці завдяки раціональному перерозподілові ресурсів на виробництво високоефективної продукції, виконанню тих видів робіт та наданню тих послуг, потреби в яких задовольняються не повністю, створюючи при цьому нові робочі місця та формуючи відповідну виробничу і соціальну інфраструктуру.

Отже, підприємництво є органічним структурним елементом ринкової економіки, її провідним фактором, одним з найважливіших діючих факторів економічного розвитку суспільства, що спирається на ринкові моделі господарювання. Світовий досвід і практика господарювання показують, дуже важливим є оптимальне співвідношення між великим, середнім і малим підприємництвом. Ми повинні використовувати зарубіжний досвід функціонування підприємництва, створити дієву нормативно-правову базу для його процвітання і процвітання країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Ануфрієва О. Л., Пальчевська Т. Г., Лагоцька Г. М. Підприємницька діяльність. Навчальний посібник. / За науковою ред. О. Л. Ануфрієвої/ – Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», – 2014. – 304 с.
2. Бобров В. Я. Основи ринкової економіки і підприємництва: Підручник. – К.: Вища шк., 2013. стр. 360-393.
3. Вдовиченко І. Проблеми розвитку підприємництва в Україні // Формування ринкових відносин в Україні. 2004. № 7. с. 20-22.
4. Виноградська А. М. Основи підприємництва: Навчальний посібник. Друге видання, перероб. і допов. – К.: Кондор, 2010. стр. 1-544.

O. Lutsenko. The role and importance of entrepreneurship in the economy of Ukraine.

Summary

Examines the concept of entrepreneurship is characterized by its main features. The role of entrepreneurship in a market economy, which is to ensure the development and constant update of the economic system, creation of the innovative environment.

Key words: entrepreneurship, entrepreneurial activity, risk, profit, activities.

Науковий керівник: **Олійник Т.Г.**, канд. екон. наук,
старший викладач кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
oliinyktg@mnaeu.edu.ua

Маєвський О. В.
Магістр 2 курс факультет менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто трудові ресурси як складову частину капіталу підприємства. Для характеристики руху робочої сили проаналізовано основні коефіцієнти: обороту по прийому, обороту з вибуття, загального обороту, сталості кадрів, плинності. Визначено, що від раціонального використання трудових ресурсів на підприємстві залежать результативність процесу виробництва й якість виробленої продукції.

Ключові слова: трудові ресурси, професія, спеціальність, кваліфікація, плинність, робоча сила.

Трудова діяльність людини стала об'єктом систематичних досліджень з другої половини XIX століття. Ціллю цих досліджень був пошук методів раціонального використання виробничих операцій і персонал підприємства при цьому розглядався не тільки як «робоча сила», а вже як трудовий ресурс. Термін «трудова ресурси» отримав розповсюдження на початку 20-х років XX століття, його вперше застосовував академік С. Г. Струмилін для характеристики головного багатства країни.

Згідно з чинним законодавством підприємства самі визначають загальну чисельність працівників, їх професійний і кваліфікаційний склад, затверджують штати [1].

Працівники підприємства розподіляються за професіями, спеціальностями та кваліфікацією. Професія характеризується комплексом теоретичних знань і практичних навичок, необхідних для виконання певної роботи в одній із галузей виробництва. Вона визначається характером створюваного продукту праці і специфічними умовами виробництва в даній галузі. Спеціальність - це подальший поділ праці в межах професії. Кваліфікація характеризує ступінь підготовленості працівника, його здатність до виконання роботи певної складності з даної спеціальності [2].

Розрізняють списковий, середньосписковий і явочний склад працівників підприємства. В обліковий склад включаються всі працівники, прийняті на постійну, сезонну і тимчасову роботу на строк один день і більше, з дня зарахування їх на роботу. В ньому кожний календарний день враховуються як фактично працюючі, так і відсутні на роботі з будь-яких причин [3].

Найбільш відповідальний етап в аналізі забезпеченості підприємства робочою силою - вивчення її руху. Для характеристики руху робочої сили

розраховують і аналізують динаміку таких коефіцієнтів [3]: обороту по прийому, обороту з вибуття, загального обороту, сталості кадрів, плинності.

Коефіцієнти руху кадрів не плануються, тому їх аналіз здійснюється порівнянням показників звітного року з показниками попереднього року. Плинність робочих грає велику роль в діяльності підприємства. Постійні кадри, тривалий час працюють на підприємстві, удосконалюють свою кваліфікацію, освоюють суміжні професії, створюють певну ділову атмосферу у колективі, активно впливаючи на продуктивність праці. Коефіцієнти сталості і стабільності кадрів відображають рівень оплати праці та задоволеність працівників умовами праці, трудовими і соціальними пільгами.

Отже, від раціонального використання трудових ресурсів на підприємстві у цілому залежать результативність процесу виробництва й якості виробленої продукції, тому аналіз стану та ефективності використання трудових ресурсів повинен займати одне з основних місць у системі загального аналізу господарської діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Струмилин С.Г. Проблемы экономики труда / С.Г. Струмилин. – М. : Наука, 1982. – 472 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uchebnik.online/ekonomika-truda-knigi/nashi-trudovyye-resursyi-27826.html>.
2. Олійник Є.О. Критерії оцінки трудових ресурсів аграрного підприємства / Є.О. Олійник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.bumib.edu.ua/sites/default/files/visnyk/12-3-15-2011.pdf> - С. 71-74.
3. Давидюк Т.В. Трудові ресурси, трудовий потенціал, робоча сила, людський капітал: взаємозв'язок категорій / Т.В. Давидюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2013. – № 1(47). – С. 30–35.

O. Majewski. Heoretical aspects of the analysis of labor resources of the enterprise.

Summary

Labor resources are considered as an integral part of the company's capital. To characterize the movement of labour analyzed the main factors: turnover, turnover of disposal, the total turnover, constant personnel turnover. Determined that from the rational use of labor resources at the enterprise depend on the performance of the production process and the quality of the products.

Key words: labor resources, profession, specialty, qualification, turnover, labor.

*Науковий керівник: Олійник Т.Г., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
oliinyktg@mnau.edu.ua*

Несмеянова Г. М.

*Магістр 2 курс спеціальності 071«Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

РЕНТНІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Дослідження сутності та види диференціальної вартості. Проаналізовано поняття рента, об'єктивну основу ренти та виникнення рентних відносин.

Ключові слова: рента, рентні відносини, диференціальна вартість.

Необхідність дослідження проблеми рентних відносин обумовлена сучасною ситуацією на ринку. У ринкових економічних умовах ці відносини модифікуються, набувають нового змісту і нових форм прояву. Це означає радикальні зміни в масштабах і механізмі їх дії, які в основному визначають умови існування, розрив у рівні бідності або багатства різних соціальних прошарків суспільства. Без детального дослідження вироблення ефективного механізму регулювання рентних відносин в національному та світовому масштабах практично неможливо, а сме вирішити корінні проблеми економіки, побудувати на справедливих і ефективних засадах систему економічних і соціальних відносин ХХІ століття, забезпечити модернізацію країни. Названі проблеми відносяться до всіх галузей народного господарства, отже осмислення економічної сутності рентних відносин: закономірностей виникнення, обігу ренти, принципів її вилучення, розподілу, використання є досить актуальним для вітчизняної економічної системи.

Рента є формою вираження надприбутку (додаткового продукту), отриманої в результаті експлуатації обмежених різноякісних ресурсів [0]. Її об'єктивною основою служить диференціальна вартість – різниця між суспільною вартістю (ринковою ціною) і індивідуальною вартістю (витрати плюс прибуток, достатній для відтворення) продуктів або послуг, які виступають на ринку в товарній формі. Саме такі надприбутки цікавлять підприємців при організації виробництва. Антиподом позитивної диференціальної вартості виступає негативна диференціальна вартість, що виникає у підприємців, які експлуатують гірші ресурси, випускають застарілу продукцію або невміло, неефективно господарюють. Ці обставини змушують підприємців спрямовуватися до кращих ресурсів та інновацій. В такому розумінні рента (позитивна диференціальна вартість) властива товарному господарству будь-якого типу, хоча і модифікується від епохи до епохи разом з умовами функціонування і механізмом товарного господарства [0].

Поняття ренти в момент свого зародження в XVIII-XIX ст. введено як земельна рента. «Рента, – писав Д. Рікардо, – це та частка продукту землі, яка сплачується землевласникові за користування первісних і не зруйнованих сил ґрунту» [0]. В подальшому економісти вже говорилося про те, що процеси організації, розподілу, привласнення ренти, яка утворюється у таких рентних областях як, наприклад, у добувній промисловості, будівництві, її впливу на економічні та суспільні відносини принципово не відрізняються від сутнісних властивостей земельної ренти, хоча безумовно, є істотні особливості в окремих проявах ренти в цих галузях на відміну від аграрного сектора економіки.

Рента виникає у всіх сферах, де в наявності обмежені різноякісні ресурси і можливості їх присвоєння. Йдеться, перш за все, про сільське господарство і видобувних галузях, де реалізується природна рента – земельна, гірська, лісова, водна (прісноводна), транспортна, будівельна, рекреаційна (туристська) і т.д. [0].

Рентні ринкові відносини взаємопов'язані і взаємозумовлені, але їх не можна ототожнювати. Наприклад, у будівництві ринкові відносини виникають

між державою і підприємствами, між самими підприємствами, а також всередині їх. Рентні ж відносини між окремими підприємствами і всередині їх не виникають. Ринкові відносини виникають у всіх галузях матеріального виробництва, а рентні відносини – тільки в тих, в яких процес виробництва здійснюється в різних природно-географічних умовах.

Серед економістів склалася думка, що рентні відносини виникають лише там, де є кращі і середні природно-географічні умови, а там, де їх немає, вони не виникають. Рентні відносини виникають у всіх галузях народного господарства, як виробничої, так невикористовуваних сферах. Там де вони пов'язані з більш інтенсивною експлуатацією відтворюваних виробничих факторів, вони виступають у вигляді надприбутку.

Загальною економічною основою цієї категорії є товарне виробництво, обмін товарами і послугами, що дозволяє зіставляти якість і витрати продуктів різних підприємств, країн, цивілізацій [0].

Таким чином, на розвиток рентних відносин в ринковій економіці істотно впливають природні та неприродні фактори утворення надприбутку у вигляді ренти різних форм. Суттєвою особливістю є те, що рента в економіці ринкового типу створюється не тільки під впливом природних умов, а й неприродних – таких як більш ефективне використання продуктів людського розуму, інтелектуального потенціалу, втіленого в системах машин, ефективних технологіях, нових матеріалах і джерелах енергії.

Список використаних джерел:

1. Економічна теорія: Політекономія : підручник / за ред. В. Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 9-те вид., доповн. – К. : Знання, 2014. – 710 с.
2. Економічний словник : [Електронний ресурс] / А.Н. Сухарев. – Режим доступу: <http://epi.cc.ua/nalog-27529.html>.
3. Макконнелл К. Р. Экономика: принципы, проблемы и политика: в 2 т. / К. Р. Макконнелл, С.Л. Брю; пер. с англ. - М.: Республика, 1992., Т.2.
4. Рикардо Д. Начало политической экономики и налогового обложения// Д. Рикардо Соч. М.: Политиздат, 1955, Т.1.

G. Nesmeyanova. Rent relations in the conditions of market economy.

Summary

The kindness and types of differential value are investigated. The concept of rent, the objective basis of rent and the origin of rent relations are analyzed.

Key words: rent, rent relations, differential value.

*Науковий керівник: **Барішевська І.В.**, канд., екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м.Миколаїв, Україна*

Роман Т. М.
*Магістр2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

АНТИКРИЗОВА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ

Досліджено сутність та пріоритетні напрями антикризової державної політики. Виявлено, що виконання антикризової державної політики, що дозволить суб'єктам господарювання позитивно відповідати на прояви зовнішніх та внутрішніх криз.

Ключові слова: економіка, антикризова діяльність, державна політика.

Сучасні перетворення, що відбувається у економіці України та інших країн світу, мають роль циклічності розвитку соціально-економічної системи. Криза є невідривним елементом ліній розвитку національної економіки та її окремих підсистем. За таких умов дуже важливим є виконання антикризової державної політики, що дозволить суб'єктам господарювання позитивно відповідати на прояви зовнішніх та внутрішніх криз.

Показники розгортання кризових явищ в економіці та дії антикризової політики розглядаються у роботах таких зарубіжних та вітчизняних дослідників, як Манойленко О. В., Попов Р. А., Чернявський А. Д., Белей С. В., Городецький А. Є., Денисенко М. П., Мельниченко О. А. та інших.

Для того щоб компанію вивести з кризи, потрібно мати доступ до факторів, які визначають порядок витривалості промислового підприємства. Через зміну факторів: виснаження ресурсів, винахід нової методики, існування підсистеми може дуже швидко обірватися, що в свою чергу може призвести до знищення структурних підрозділів.

Більшість словників витлумачують кризу як різку зміну звичайного стану речей; порушення стабільності; злам, розклад, занепад, загострення (політичних, економічних, соціальних) протиріч. При цьому більшість науковців виділяє такі ознаки кризи (табл. 1).

Таблиця 1 Ознаки кризи

Автор	Ознака
[1]	явище та процес;
[2; 3]	невід'ємний етап циклічного розвитку системи;
[4]	переламний етап функціонування;
[5; 4]	зовнішній і внутрішній вплив;
[1]	локальний чи глобальний характер; різний вплив на суб'єктів господарювання;
[6]	момент дезорганізації системи, фактор її самоорганізації;
[5]	крайне загострення протиріч;
[2]	неузгодженість діяльності окремих систем;
[4]	відображення суперечності функціонування й розвитку;
[6]	складний, загострений стан, різкий злам або занепад.

Джерело: побудовано автором за даними [1. 2. 3. 4. 5. 6]

Обсяги й масштаби проблем, що стоять перед Україною, вимагають від держави і суспільства розробки та затвердження єдиної комплексної довгострокової програми реформ, яка не обмежувалася б рамками циклів передвиборних кампаній, а забезпечувала спадкоємність при змінах складу уряду [3].

Технологічна й структурна відсталість, досить високий ступінь соціального неблагополуччя, масштабна бідність, соціальні контрасти, прогресуюча комерціалізація соціальної інфраструктури, зниження доступності послуг освіти, охорони здоров'я, якісного відпочинку, споживацька модель розвитку, розшарування населення за рівнем добробуту, розрив доходів і рівня продуктивності праці, упав престиж робітничих, технічних та інженерних професій” [6].

Для того щоб “Україна не залишилася на периферії глобального прогресу і нового устрою світового господарства, у стратегії її розвитку необхідно враховувати, що механізм міжнародних економічних відносин у ХХІ ст. кардинально змінюється і все більше базується на високому ступені координації регулятивних дій як в окремо взятій країні, так і між країнами, але при цьому кожна держава дбає, насамперед, про захист своїх національних інтересів. Відтак, Україна повинна розробити і впровадити інституційно-ринкову модель економічного відновлення на основі пріоритету національних інтересів, яка надасть можливість протистояти сучасним викликам глобалізації та позиціонувати себе у глобалізованому світі, не опинившись у ролі придатка світової економіки” [4, с. 9].

Отже, Україна повинна розробити і впровадити інституційно-ринкову модель економічного відновлення на основі пріоритету національних інтересів, яка надасть можливість протистояти сучасним викликам глобалізації та позиціонувати себе у глобалізованому світі, не опинившись у ролі придатка світової економіки” [2, с. 9].

Виправити ситуацію можливо лише за умови консолідації держави, бізнесу та громадськості під час реалізації антикризової політики держави за такими пріоритетними напрямками:

- відновлення просторової стійкості на первісному або новому рівні; – інтеграція у більш масштабні корпоративні структури, їхня елімінація як стійких форм організації діяльності [1];
- визначення стратегічних цілей та засобів розвитку;
- забезпечення економічної безпеки, нейтралізація загроз і чинників нестабільності;
- підтримка макроекономічної та структурної рівноваги в тій частині, у якій ринковий механізм виявляється безсилим;
- підтримка національного бізнесу в зовнішньоекономічній сфері, координація його діяльності для досягнення конкурентоспроможності вітчизняної економіки в умовах глобалізації світового господарства;
- формування й забезпечення економічного порядку завдяки розробленню та гарантуванню реалізації норм і правил поведінки у відносинах

економічних агентів;

– формування сприятливого інвестиційного й підприємницького клімату, а також сприятливих соціальних умов функціонування економіки (у тому числі соціальну підтримку цілей і засобів реалізації національної стратегії) [6].

Під антикризовою політикою держави слід розуміти “напрямок дій органів державної влади з розробки і реалізації комплексу заходів, спрямованих на передбачення та попередження криз, а у разі їх настання – мінімізацію негативних ефектів, поступовий перехід до економічного розвитку” [5, с. 19].

Сучасна ситуація в Україні є відтворенням як накопичення внутрішніх проблем країни, так і негативного впливу фінансової кризи, щоб швидше вивести економіку з кризи, потрібно вирішити ці проблеми.

Отже, проаналізувавши наукові проблеми, потрібна конкретність напрямів і переваг антикризової державної політики. Антикризова політика держави повинна застосовувати існуючі запаси національної економіки та давати змогу для її врівноваженого розвитку. Криза, яка відновлюється через деякий час, має вплив внутрішніх і зовнішніх факторів займає важливе місце у розвитку економік.

Список використаних джерел:

1. Мельниченко О. А. Антикризова політика держави: сутність та складові / О. А. Мельниченко // Становлення сучасного українського суспільства: політичні, управлінські, економічні та правові аспекти : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф., 27 берез. 2015 р. : у 2 ч. Ч. 1. – К. : Вид-во КНУКіМ, 2015. – С. 317–320.
2. Манойленко О. В. Антикризове управління у корпоративному секторі економіки : автореф. дис. ... д.е.н. : спец. 08.00.03 “Економіка та управління національним господарством” / О. В. Манойленко. – Х., 2016. – 39 с.
3. Чернявський А. Д. Антикризове управління підприємством : навч. посіб. / А. Д. Чернявський. – К. : Вид-во МАУП, 2014. – 256 с.
4. Попов Р. А. Кризисный менеджмент индустриальной организации (теоретико-методологический аспект) / Р. А. Попов. – Волгоград : Изд-во ВолГУ, 2013. – 32 с.
5. Белай С. В. Державні механізми протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру: теорія, методологія, практика : монографія / С. В. Белай. – Х. : Вид-во НАНГУ, 2015. – 349 с.
6. Городецький А. Є. Антикризове регулювання і моделі посткризового розвитку Росії / А. Є. Городецький // Економіка України. – 2013. – № 4. – С. 67–79.

T. Roman. Anti-crisis government policy: essence and priority directions.

Summary

The essence and priority directions of the anti-crisis state policy are investigated. It is revealed that implementation of anti-crisis state policy, which will allow business entities to respond positively to the manifestations of external and internal crises.

Key words: *economy, anti crisis activity, state policy.*

*Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд., екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м.Миколаїв, Україна*

Совщак С.С.
*Магістр 2 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*

ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Досліджено питання венчурного інвестування. Обґрунтовано, що венчурне фінансування є дієвим та перспективним способом розвитку національної економіки.

Ключові слова: венчурне інвестування, розвиток, національна економіка.

Сьогодні дієвим та перспективним способом розвитку національної економіки є фінансування інноваційних проєктів. Основною формою технологічних нововведень став венчурний бізнес, який є найбільш цікавим для дослідження можливих шляхів фінансування нових технологій.

Питанням венчурного інвестування приділяли увагу такі науковці, як Ковалишин П.В. , Янченко З.Б. та інші. Однак питання венчурного інвестування потребують подальших досліджень.

За час свого існування венчурний бізнес проявляє себе як один із ефективних способів стабілізації і розвитку реального сектору економіки. Венчурний капітал відіграє значну роль у реалізації найважливіших нововведень кінця ХХ ст. [2].

Венчурна індустрія в Україні тільки починає розвиватися. Венчурними інвесторами в Україні виступають насамперед венчурні фонди, інвестиційні компанії, бізнес-інкубатори тощо [5]. Не зважаючи на те, що венчурний ринок України характеризується обмеженою кількістю професійних гравців і дефіцитом венчурного капіталу, попит на залучення венчурних інвестицій досить високий [1].

У законодавстві України венчурний фонд визначено як недиверсифікований інститут спільного інвестування закритого типу, який здійснює винятково приватне розміщення цінних паперів інституту спільного інвестування (ІСІ) серед юридичних та фізичних осіб. Фізична особа може бути учасником венчурного фонду за умови придбання цінних паперів фонду в кількості, яка за номінальною вартістю цих цінних паперів становить не менше ніж 1500 мінімальних заробітних плат у місячному розмірі, встановленому законом на 1 січня 2014 року [4].

Найпривабливішими сферами венчурного інвестування в Україні є будівництво, переробка сільгосподарської продукції, харчова промисловість, роздрібна торгівля, тоді як у країнах ЄС і в США – інвестиції в інновації .

Таблиця 1 Динаміка кількості інститутів спільного інвестування в Україні та їх зміни за 2016–2017 рр.

Фонди	30.06.16р.	30.06.17р.	Відхилення (+,-) 2017 р. до 2016 р.
Пайові інвестиційні фонди, у т. ч.:			
- відкриті диверсифіковані ІСІ;	17	14	-3

- відкриті спеціалізовані;	6	5	-1
- інтервальні диверсифіковані;	22	21	-1
- закриті диверсифіковані;	6	4	-2
- закриті недиверсифіковані невенчурні;	30	29	-1
- венчурні ІСІ (закрита недиверсифіковані, з приватною емісією).	772	773	1
Корпоративні інвестиційні фонди, у т. ч.:			
- закриті недиверсифіковані невенчурні;	61	52	-9
- венчурні ІСІ (закрита недиверсифіковані, з приватною емісією).	202	255	53
Всього	1116	1153	37

Джерело: побудовано за даними Української асоціації інвестиційного бізнесу [3]

У таблиці 1 наведено динаміку кількості інститутів спільного інвестування в Україні та їх зміни за 2016–2017 рр. За даними Української асоціації інвестиційного бізнесу (УАІБ), кількість зареєстрованих ІСІ (загальна) станом на 30.06.2017 року становила 1153 одиниць, що в порівнянні з 2016 р., збільшились на 3,3 % (37 одиниць). Збільшення відбувалось за рахунок корпоративних інвестиційних фондів, а саме венчурних ІСІ на 53 одиниці [3].

Отже, бачимо що венчурне фінансування є дієвим та перспективним способом розвитку національної економіки. Основним функціональним завданням венчурного фінансування є сприяння росту конкретного бізнесу шляхом надання певної суми коштів в обмін на частку в статутному капіталі або деякий пакет акцій. На нашу думку, венчурне інвестування дасть Україні змогу вирішити проблеми соціально-економічного розвитку та залучити інвестиції.

Список використаних джерел:

1. Високоризикові і венчурні інвестиції в Україні [Електронний ресурс] // Інвестиційний портал – 2017. – Режим доступу: <https://inventure.com.ua/news/ukraine/vysokoriskovye-i-venchurnye-investicii-v-ukraine>.
2. Ковалишин П.В. Формування та розвиток ринку венчурного інвестування України: монографія / П.В. Ковалишин. – Миколаїв: Вид-во МДАУ, 2015. – 302 с.
3. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uaib.com.ua>.
4. Роль венчурного бізнесу в розвитку інноваційної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/83666/investuvannya/rol_venchurnogo_biznesu_rozvitku_innovatsiyanoi_diyalnosti.
5. Янченко З.Б. Сучасні особливості та перспективи розвитку венчурного фінансування в Україні [Електронний ресурс] / З.Б. Янченко // Ефективна економіка: – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=361>.

C. Covschak. Vacuum investment in ukrains.

Summary

The investment of venture capital is investigated. It is substantiated that vhenchupnaya financnuvannya is a dynamic and pepc'pektvnyimi sposobom development of national economism.

Key words: *venture investment, development, national economy.*

Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд., екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Таранов М. А.
Магістр факультет менеджменту,
Нерознак Є. Б.
Магістр факультет менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
nikataranov@gmail.com

ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

У даній роботі розглянуто поняття глобалізації та її основні риси у сучасній економіці. Проаналізовано місце України у сучасному процесі глобалізації. Наведені позитивні і негативні фактори впливу глобалізації на розвиток української економіки. Окреслюються пріоритетні напрямки розвитку економіки України в умовах глобалізації.

Ключові слова: глобалізація, глобалізаційні процеси, розвиток, українська економіка

Глобалізація за своєю сутністю є викликом економічній безпеці будь-якої країни, яка певною мірою інтегрована у економічний простір – адже вплив глобалізаційних процесів робить національну економіку більш відкритою і, відповідно, вразливою. Глобалізаційні процеси стосується усіх сфер суспільного життя, включаючи економіку, політику, соціальну сферу, культуру, екологію, безпеку та ін. Вони є суперечливими і мають як позитивні, так і негативні наслідки. Якщо в країні не працює чіткий механізм протидії негативному впливу цих процесів, тоді економіка країни перебуває під загрозою розчинення у глобалізаційному світі [1].

В Україні є достатні умови для того, щоб активно інтегруватися в загально-цивілізаційні світові процеси. Сильною категорією є торгівля: показник відкритості для торгівлі вище середнього, а також високий відсоток зовнішньоторгових надходжень у ВВП (111%, тоді як середній показник в індексі становить 99%). Проте позитивний ефект від цих показників нівелює оцінка «нижче середнього» через тарифні і нетарифні бар'єри, зручності для міжнародної торгівлі і розрахункові обмеження. З 2014 по 2017 рік кількість користувачів широкосмугового доступу збільшилася, відсоток зовнішньоторгових надходжень у ВВП виросте зі 108% до 114%. Третій рік поспіль Україна залишається на 44 місці у загальному рейтингу глобалізації світових економік з 60 країн світу. Показники, які покращилися – це: приріст прямих інвестицій (внутрішніх і зовнішніх, % ВВП) з 0,7% (при середньому показнику для індексу 3,6%) до 4,1% (при середньому показнику 4,5%); розвиток туризму (внутрішній і зовнішній, у розрахунку на 1000 осіб населення), з 202 (при середньому показнику 857) до 938 (при середньому показнику 1308). У той час як за прогнозами вчених в 2019 році приріст глобального ВВП складе лише 3%. Дослідження індексу рівня глобалізації знову пророкує продовження процесів глобалізації – як у цьому році, так і надалі, аж до 2018 року.

Дослідження показали, що вплив глобалізації на національну економіку України досить складний та суперечливий. Існують як позитивні, так і негативні сторони. Позитивні сторони очевидні: можливість брати активну участь в обговоренні режимів регулювання міжнародних економічних відносин; скорочення витрат на здійснення зовнішньоекономічних операцій, що сприятиме підвищенню цінової конкурентоспроможності українських виробників. Цим самим наша країна виконає одну з головних умов поглиблення відносин з Європейським союзом та отримає можливість захисту інтересів України та її підприємств відповідно до міжнародних форм та процедур. Також позитивним фактором глобалізації для економіки України є можливість її входження до міжнародних коопераційних проектів, що забезпечить інвестиційну привабливість України для іноземних інвесторів та розширити можливості більш вільного доступу до зарубіжних ринків за рахунок зменшення тарифних і нетарифних перешкод [2].

Показники розвитку української економіки у порівнянні із найбільшими торговельними партнерами свідчать про недоречність беззастережного відкриття кордонів. Так, за даними Світового банку, ВВП на душу населення в Україні є одним з найнижчих у світі (вона посідає 135 місце). Виробничо-промисловий комплекс України нездатний адаптуватися до попиту на світовому ринку, про що говорить досить низький ВВП на душу населення. Через не конкурентоспроможність занепадають цілі галузі.

Пріоритетними напрямками розвитку економіки України в умовах глобалізації можна вважати: активізацію руху капіталу; інформаційно-технічну революцію; розвиток інтеграційних тенденцій; реструктуризацію економіки; системну ринкову трансформацію; сприяння руху факторів виробництва; формування відкритої економіки; інтеграцію підприємств до світових комунікаційних мереж; активізацію участі в роботі міжнародних організацій та інтеграційних угруповань [3].

Таким чином, глобалізація – реальність сучасного суспільства і являє собою комплексний процес, що впливає на різні сфери функціонування суспільства, впливає на формування світової економіки із єдиним ринком, в якому вільно переміщуються капітал, товари, послуги та робоча сила. Процес глобалізації міжнародної економіки не оминає і Україну, яка поступово займає своє місце в системі міжнародних економічних відносин, і активно впливає на всі аспекти економічного розвитку України. Потенціал України для участі у глобальних ринках досить високий, але Україна на сучасному етапі недостатньо повно використовує його через незавершені реформи.

Список використаних джерел:

1. Біленька Н. О. Пріоритети і напрямки розвитку економіки України в умовах глобалізації / Н. О. Біленька // Економіка України в умовах посилення глобалізаційних процесів: виклики і перспективи : матеріали міжнародної наукової студентсько-аспірантської конференції (Львів, 15–16 травня 2009). – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – С. 15–16.
2. Заграва Е. Глобалізація і нації / Е. Заграва. – К.: Фенікс, 2002. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dialogs.org.ua/dialog.php?id=10&op_id=290#290.
3. Петик М. Україна в сучасних глобалізаційних процесах / М. Петик // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – №19. – С. 530–539.

Summary

The article looks upon the notion of globalization and its main features in a modern economy. It examines the place of Ukraine in the contemporary process of globalization. It describes the positive and negative impacts of globalization on the development of the Ukrainian economy. The article defines priorities for Ukraine's economic development in the conditions of globalization.

Key words: globalization, globalization processes, development, ukrainian economy.

Науковий керівник: Галунець Н.І., асистент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Федорчук Н. С.

Здобувач вищої освіти 2 курс спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», Миколаївський національний аграрний університет м. Миколаїв, Україна

natashafedorchyuk@gmail.com

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Проаналізовано сучасний стан економіки України в порівнянні з попередніми роками. Визначено ключові економічні перетворення та головні досягнення країни. Виявлено перспективи економічного розвитку країни.

Ключові слова: економіка, трансформація, ринок, валовий внутрішній продукт, перспективи розвитку.

Реалії сьогодні, а також потреба у визначенні факторів впливу та проблем зростання валового продукту зумовлена актуальність дослідження основних тенденцій економічного розвитку. Виявлення перспектив економічного розвитку допоможе в подальшому зменшити прояв різних видів ризиків інфляції, а також залежність країни від експорту продукції на традиційні ринки.

Провідні вітчизняні аналітики називають ключовими факторами прискорення розвитку економіки – посилення боротьби з корупцією та залучення інвестицій. Згідно з прогнозом опитаних аналітиків, економіка

України продовжить тенденцію відновлення після позитивного перелому попередніх років, що призвело до зростання валового внутрішнього продукту на близько 1,5 відсотків [1].

До найбільш значущих досягнень України можна віднести:

1) розміщення єврооблігацій. Завдяки виходу у вересні на ринок зовнішніх запозичень Україна уперше з 2015 року залучила 3 млрд. доларів. Дана операція зменшить навантаження на державний бюджет із погашення державного боргу у наступних роках. Також цей факт свідчить про часткове відновлення довіри іноземних інвесторів до України [1];

2) впровадження заходів Уряду по диверсифікації експорту з метою зменшення залежності експортерів від волатильності традиційних ринків та забезпечення стабільного надходження валюти до країни. Цьому сприяло прийняття експортної стратегії «Дорожня карта стратегічного розвитку торгівлі 2017-2021» у кінці березня 2017 року, набуття чинності у повному обсязі Угоди про асоціацію між ЄС та Україною з початку вересня 2017 року, регіональна конвенція про пан-Євро-Середземноморські преференційні правила походження, розвиток торговельних відносин з Канадою. Нині ведуться переговори щодо укладення угод про вільну торгівлю з Ізраїлем і Туреччиною [1];

3) відносна дерегуляція бізнесу у 2017 році, особливо у будівельній галузі, й оптимізація фіскальної політики разом з поліпшенням сервісного обслуговування платників податків (зокрема, через впровадження електронної системи повернення ПДВ). Це значно збільшило податкову базу, забезпечивши профіцит державного та місцевих бюджетів, та сприяло зменшенню частки тіньової економіки. У результаті дані заходи позитивно відобразилися на покращенні інвестиційного клімату і підняли Україну на 76 сходинку у рейтингу Doing Business-2018 [3].

Зростання економіки є важливим аспектом розвитку кожної країни, адже це головний чинник покращення якості життя її громадян. Саме тому актуальність економічного розвитку очевидна для усіх країн, а надто для України, адже на сьогодні надзвичайно потрібним є збільшення ВВП і наближення ВВП на душу населення до європейського рівня. Більшість аспектів відзначають, що динаміка економічного зростання останніх років в Україні свідчить, що вітчизняна економіка не робить значного поступу [2].

Цей факт веде до консервації та загострення ряду соціально-економічних проблем, особливо тих, що пов'язані з перерозподілом національного продукту, наприклад, сфери соціальних виплат та пенсійного забезпечення: перерозподіляючи порівняно невеликий за обсягом ВВП не можна добитися великих за обсягом пенсій чи соціальних виплат для значної категорії громадян. Намагання добитися цього за рахунок інших складових може призвести до незадовільних економічних наслідків та соціальної напруги.

Отже, хоча економічне зростання і не призводить до миттєвого вирішення проблем, воно здатне допомогти у довгостроковій перспективі, не спричиняючи при цьому інших несприятливих наслідків. На сьогодні завдяки досягненням економічної думки і сучасним глобальним умовам перед Україною відкриваються позитивні перспективи економічного росту. В подальшому необхідним є збільшення бюджетних коштів за рахунок оптимізації й вдосконалення обслуговування платників податків, а також досягнення європейських рівнів та стандартів виробництва продукції і надання послуг, впровадження інноваційних технологій.

Список використаних джерел:

1. Економічний розвиток України: досягнення, невдачі, перспективи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://icps.com.ua/ekonomichnyy-rozvytok-ukrayiny-2017-dosyahnennya-nevdachi-perspektyvy/>.

2. Зайцев Ю.К. Основні принципи формування концепції та моделі соціально-економічного розвитку України в умовах перехідного періоду [Текст] / Ю.К. Зайцев // Стратегія економічного розвитку України. – 2003. – Вип.5. – С. 15 - 23.

3. Doing Business-2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>.

Fedorchyuk N. Current state and prospects of economic development of Ukraine.

Summary

The current state of Ukrainian economy in comparison with previous years has been analyzed. The key economic transformations and main achievements of the country are determined. The prospects of economic development of the country are revealed.

Key words: *economy, transformation, market, gross domestic product, prospects of development.*

*Науковий керівник: Мельник О.І., канд., екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м.Миколаїв, Україна*

СЕКЦІЯ 10
**«ЗБАЛАНСОВАНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ
В СУСПІЛЬСТВІ ТА БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ
В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ»**

Алексєєнко Ю. С.
*Магістр факультет менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
y.alekseenko@gmail.com*

**ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

У процесі дослідження було визначено сутність бюджету територіальної громади відповідно до норм чинного законодавства. Встановлено джерела доходів місцевих бюджетів та доходів, що формують бюджет територіальної громади.

Ключові слова: бюджет, місцевий бюджет, фінансова децентралізація, територіальна громада,.

Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р, передбачає створення законодавчої бази діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на новій територіальній основі з визначенням повноважень та їх ресурсного забезпечення. В рамках її реалізації прийнято Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» і у 2015 році стартував процес об'єднання територіальних громад та створення спроможних об'єднаних громад [2].

Куцурубська ОТГ Миколаївської області в певному сенсі унікальна – це громада єдина в Україні «народжена двічі». Перша конфігурація громади – утворення у 2015 році в результаті об'єднання Куцурубської та Іванівської сільських громад з центром в с. Куцуруб. В 2016 році відбулося нове народження ОТГ в результаті об'єднання Куцурубської, Острівської, Парутинської, Дмитрівської та Солончаківської сільських громад з центром у с. Куцуруб.

Кожна територіальна громада має свій власний бюджет – більший або менший. Визначення місцевого бюджету міститься в ст. 1 Закону України «Про місцеве самоврядування», за якою бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) – це план утворення та використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування.

Бюджет територіальної громади у зведений бюджет району не входить, у зведений бюджет міста з районним поділом також не входить та існує сам по собі. Загалом же бюджет територіальної громади є формою організації руху коштів і найважливішим засобом розподілу і перерозподілу грошових коштів між виробничою і невиробничою сферами [1].

Особливості формування бюджетів об'єднаних територіальних громад визначено ч. 4 ст. 67 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 р. № 2456-VI (далі — БКУ), якою, зокрема, передбачено: бюджети об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, до 15 жовтня року, що передує плановому, формуються відповідно до цього Кодексу на плановий бюджетний період з урахуванням таких особливостей: доходи цих бюджетів визначаються відповідно до ст. 64 та 69 БКУ; видатки та кредитування цих бюджетів визначаються відповідно до ст. 89 і 91 БКУ; відносини між цими бюджетами та державним бюджетом визначаються відповідно до ст. 97, 99, 100, 102, 103, 103 і 108 БКУ; місцеві запозичення здійснюються відповідно до ст. 16 і 74 БКУ. Тобто об'єднані територіальні громади для здійснення делегованих державою повноважень отримують додатковий ресурс.

До основних джерел доходів місцевих бюджетів ОТГ належать податкові надходження (загальнодержавні податки, які згідно із законодавством закріплені за місцевими бюджетами, місцеві податки та збори, а також відрахування від загальнодержавних податків), кошти, отримані від власних засобів муніципального утворення, які створюються за рахунок діяльності підприємств та організацій, що перебувають у власності територіальних громад, та оплата за послуги, які надають органи місцевого самоврядування, а також місцеві позики. Співвідношення цих основних джерел у структурі місцевих фінансів визначає ступінь самостійності місцевих бюджетів [1].

В січні 2017р рішенням № 22 сесія ради затвердила сільський бюджет Куцурубської сільської ради на 2017 р. та оприлюднила його сайті ОТГ. З 01 квітня 2017р. у відповідності до діючого законодавства Куцурубська ОТГ увійшла в бюджетний процес в повному обсязі. Кошти поточного бюджету ОТГ спрямовуються на фінансування установ і закладів виробничої та соціальної інфраструктури, що утримуються за рахунок бюджетних асигнувань, а також на фінансування заходів щодо соціального захисту населення. Також варто відмітити, що бюджет Куцурубської громади в I піврічч 2018 року є бездотаційним [2]. Особливістю місцевих бюджетів ОТГ також є те, що ради ОТГ мають право здійснювати місцеві запозичення до бюджетів ОТГ — як місцеві, так і внутрішні, в тому числі шляхом отримання кредитів (позик) від міжнародних фінансових організацій.

Отже, з вище викладеного можна дійти висновку, що реформування місцевих органів самоврядування дає нові можливості для перспективного ефективного розвитку сільських, селищних та міських територій у регіонах України. Формування місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад відбувається у відповідності до БКУ. Поряд з цим варто звернути увагу, що формули розподілу бюджету розвитку між периферійними громадами і адміністративними центрами не існує, що і призводить до деяких перекосів у реалізації проектів, що фінансуються з бюджету громади.

Список використаних джерел:

1. Нездойминого О.Є. Особливості формування бюджету територіальної громади [Електронний ресурс]. «Економіка та суспільство». № 11 Мукачєво. – 2017р – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/11_ukr/71.pdf

2. Особливості формування бюджетів об'єднаних територіальних громад: пояснювальна записка [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/3958>

Y. Alekseenko. Formation of local budgets of territorial communities of mykolayiv region in conditions of financial decentralization.

Summary

In the course of the research, the essence of the territorial community budget was determined in accordance with the norms of the current legislation. Established sources of income of local budgets and incomes, which form the budget of the territorial community.

Key words: budget, local budget, financial decentralization, territorial community.

*Науковий керівник: Галунець Н. І.,
асистент кафедри публічного управління та
адміністрування і міжнародної економіки,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

Богославець В.В.

*Магістр факультету менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
bogoslavec96@ukr.net*

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РЕГІОНІВ ЯК СКЛАДОВА ЇХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У даній роботі висвітлено сутність поняття регіон та конкурентоспроможність регіону. Обґрунтовано, що сталий розвиток регіону це здатність регіону в умовах зовнішньої конкуренції забезпечувати відносно високий рівень прибутків та зайнятості.

Ключові слова: регіон, конкурентоспроможність регіонів, сталий розвиток, регіональна політика

Сучасний стан економіки регіонів України відображає загальнонаціональні макроекономічні тенденції та їх суперечності, зокрема диспропорційність соціально-економічного розвитку регіонів; формування сучасної регіональної політики викликає гостру потребу пошуку нового концептуального підґрунтя забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку території України; регіональна економічна політика в Україні має ґрунтуватися на конкурентних принципах та ринкових механізмах господарювання, активізації економічних стимулів до оптимального використання наявного потенціалу регіонального розвитку та інституційних можливостей території.

Поняття регіону варіюється залежно від цілей і завдань дослідження або інших цілей. Тобто будь-яку територію можна розглядати як регіон відповідно до низки критеріїв, що лежать в основі визначення. На думку З. Герасимчука, щодо розуміння поняття «регіон», як об'єкта державної регіональної політики сталого розвитку, визначається як система суспільних відносин щодо забезпечення відтворювальних процесів у межах конкретної території. Доцільним є розуміти регіон як територіально-цілісна частина країни, яка відрізняється своєрідністю природного середовища, що зумовлює тип та

структуру економіки, яка характеризується своєрідним співвідношенням різних галузей господарства, глибокими та різноманітними зв'язками між ними, закінченим циклом відтворення, спільними рисами історичного розвитку, виробничими навиками, соціально-культурними традиціями населення, функціональними особливостями (спеціалізацією), яка виділена за сукупністю цих ознак в адміністративну одиницю та являє собою підсистему соціально-економічного комплексу країни [5].

Більшість ранніх підходів до визначення сутності поняття «конкуренція» більшою мірою базуються на дефініціях суперництва та боротьби [3]. Водночас, за визначенням Європейської Комісії, регіональна конкурентоспроможність – це здатність регіону виробляти такі товари та послуги, які користуються попитом на міжнародних ринках, та водночас забезпечують стабільний і високий рівень прибутків місцевого населення [5].

Перехід України до сталого розвитку значною мірою визначається активною участю в цьому процесі регіонів. Сталий розвиток регіонів країни має бути орієнтований на забезпечення умов, які дозволять кожному регіону країни мати необхідні та достатні ресурси для забезпечення гідних умов життя населення, комплексного розвитку та підвищення конкурентоспроможності власної економіки. У регіонах мають бути розроблені особисті Концепції сталого розвитку регіону, на основі яких формуватимуться відповідні стратегії та програми щодо створення умов для переходу до сталого розвитку та забезпечення їх конкурентоспроможності [4].

Зміст регіональної політики сталого розвитку передбачає взаємоузгоджену цілеспрямовану діяльність органів державного та регіонального управління і місцевого самоврядування на створення умов для забезпечення збалансованості економічної, соціальної та екологічної сфер регіону у відповідності до стратегічних орієнтирів його розвитку, що в свою чергу формують комплекс елементів, які і показують рівень конкурентоспроможності кожного окремого суб'єкта [1, 2].

Згідно з концепціями сталого розвитку регіонів мають бути сформовані програми, метою яких є обґрунтування основних напрямів переходу регіонів до сталого розвитку із врахуванням їх ефективної участі при реалізації цього процесу. Розробка програм, що відображають регіональні аспекти сталого розвитку, мають здійснюватись як у рамках діючої системи державних прогнозів і програм соціально-економічного розвитку так і окремих документах, що направлені на вирішення найбільш проблемних ситуацій у даному регіоні. Набуття регіоном статусу високо конкурентоспроможного на світовому рівні повинно починатися з підвищення рівня конкурентоспроможності в межах національної економіки. Для цього органи місцевого самоврядування повинні спрямовувати свої зусилля на те, щоб усі критерії конкурентоспроможності регіону були високими на загальному національному рівні, а після цього і на міжнародному.

Отже, на нинішньому етапі в межах європейської інтеграції визнається, що саме регіон є тим простором, де формується та підтримується

конкурентоспроможність національної економіки. Поряд з цим, сталий розвиток регіону в можливий тільки в тій ситуації, якщо буде забезпечено підвищення рівня конкурентоспроможності регіону. Сучасний етап розвитку держав з ринковою економікою диктує необхідність формування нової системи гнучкого регіонального управління, що постійно адаптується до зовнішніх умов, розробки нових інструментів для пошуку шляхів стійкого регіонального розвитку.

Список використаних джерел:

1. Герасимчук З. В. Конкурентоспроможність регіону: теорія, методологія, практика: Монографія / З. В. Герасимчук, Л. Л. Ковальська. - Луцьк: Надстир'я, 2008. - 248 с.
2. Безугла В.О. Аналіз конкурентоспроможності регіонів України / Безугла В.О. // Регіональна економіка. – 2004. – №4. – С. 64–68.
3. Портер Е. Майкл. Конкурентная стратегия: Методика анализа отраслей и конкурентов / Портер Е. Майкл. - М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. - 454 с.
4. Світовий центр даних. Профілі країн [Електро- нний ресурс] - Режим доступу до ресурсу: <http://wdc.org.ua/uk/services/country-profiles-visualization>
5. Ушвицкий, Л.И. Конкурентоспособность региона как новая реальность: сущность, методы оценки, современное состояние [Текст] / Л.И. Ушвицкий, В.Н. Парахина // Сборник научных трудов СевКавГТУ. Серия «Экономика». – 2011. – № 1.

V. Bogoslavet. Competitiveness of regions as a part of sustainable development.

Summary

In this paper, the essence of the concept of region and the competitiveness of the region is highlighted. It is grounded that sustainable development of the region is the ability of the region in terms of external competition to provide a relatively high level of income and employment.

Key words: region, regional competitiveness, sustainable development, regional policy.

Науковий керівник: Галунець Н.І., асистент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Вербовенко Ю.В.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
verbovenkolalala@gmail.com*

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИЗИКІВ

Досліджено сутність поняття «страхування». Узагальнено ризики у страхуванні та визначено ризики щодо сільськогосподарських культур. Проаналізовано зарубіжний досвід в галузі сільськогосподарського виробництва, наведено моделі страхування в галузі сільськогосподарського виробництва.

Ключові слова: страхування, американська модель страхування, європейська модель страхування, змішана модель страхування, страхування сільськогосподарських ризиків.

Страхування сільського господарства є одним з важливих засобів зменшення ризиків у сільськогосподарському виробництві. Незважаючи на суттєву необхідність даного захисту, в нашій країні лише робляться перші кроки у цьому складному ринковому сегменті.

Важливі внески щодо вивчення теоретичних аспектів сільськогосподарського страхування здійснили наступні вчені: В. Базилевич, О. Гудзь, М. Дем'яненко, М. Мних, С. Навроцький, С. Осадець, але в зв'язку зі зміною законодавства питання потребує детальнішого розгляду.

Страхування - це страхування, яке здійснюється на основі договору між страхувальником і страховиком. Загальні умови і порядок здійснення добровільного страхування визначаються правилами страхування, що встановлюються страховиком самостійно відповідно до Закону України «Про страхування» [1]. Конкретні умови страхування визначаються при укладенні договору страхування згідно із зазначеним законом.

Сучасний стан розвитку страхування сільськогосподарської продукції не відповідає своєму основному завданню – управляти ризиками в аграрному секторі економіки, для забезпечення стабільності сільськогосподарського виробництва. Так, в сільському господарстві України страхується до 5% ризиків, тоді як у більшості розвинутих країн цей показник досягає 70-80%. При цьому, на території України втрати врожайності від несприятливих погодних умов в окремі роки можуть сягати 45-50%.

Світовий досвід в галузі страхування сільськогосподарського виробництва свідчить про функціонування в багатьох країнах національних систем страхування сільськогосподарських ризиків. При цьому кожна країна створює власну, необхідну їй систему страхового захисту сільськогосподарського виробництва [2].

Досвід зарубіжних країн свідчить, що в міжнародній практиці страхування сільськогосподарських ризиків сформувались основні моделі, які наведені в табл.1.

Таблиця 1 Сукупність моделей страхування в галузі сільськогосподарського виробництва

Американська (США, Канада)	Європейська (Німеччина, Великобританія)	Змішана (Іспанія, Франція)
Переваги. Активна участь держави у підтримці страхування аграрних ризиків, а саме надання субсидії на сплату частини страхової премії. Недоліки. Високі адміністративні витрати держави.	Переваги. Мінімальне втручання держави, внаслідок цього сільгосптоваровиробники купують страховий поліс без знижки, за його повною ціною. Недоліки. Незахищеність страхувальників та обмежені можливості розвитку системи.	Страхування є добровільним, покриття ризиків в системі забезпечують приватні страхові компанії на основі солідарної відповідальності

Джерело: сформовано на основі даних [3]

Страхування сільськогосподарських ризиків – це комплексне страхування сільськогосподарських культур, до яких належать: пшениця, жито, суміші пшениці та жита, ячмінь, овес, кукурудза, соєві боби, льон, ріпак, соняшник, хміль, цукровий буряк [3]. В свою чергу метою страхування

сільськогосподарських ризиків являє собою часткову або повну компенсацію фермеру втрати врожаю, яка можлива через несприятливі природні явища, такі як посуха, град або ураган, а також від пожежі.

Вартість страхування сільськогосподарських культур залежить від зони вирощування, стану посівів та дотримання агротехнічних вимог вирощування і в середньому становить 3-6% (0,2-6%). Середній тариф у страхуванні сільськогосподарських культур у 2017 році становив 3,5%, у страхуванні застави – 1,62% (від 0,47% до 3,31%), у страхуванні тварин – 0,76%. Розмір франшизи залежно від ризиків та за домовленістю сторін коливається від 0 до 30% [4].

Страхування сільськогосподарських культур передбачає ризики:

- заморозки, ожеледь, вимерзання;
- град або удар блискавки;
- землетрус;
- лавина, земельний зсув, земельна чи земельно-водний сіль;
- пожежа, крім лісових пожеж;
- буря, ураган, буран;
- злива, паводок, повінь;
- посуха або зневоднення на землях, які підлягають примусовому зрошенню або заводненню;
- епітофітотійний розвиток хвороб, розмноження шкідників рослин;
- протиправні дії третіх осіб, що виражаються у крадіжках, хуліганських діях щодо рослинницьких насаджень, зруйнуванні покриттів теплиць, парників, оранжерей [4].

Отже, головним завданням для страховиків в Україні є завоювання й утримування гідної репутації та надання ефективних страхових послуг. Держава робить спроби щодо покращення і стабілізації ситуації в аграрному секторі, зокрема шляхом повернення до практики надання державної підтримки у страхуванні сільськогосподарської продукції. Слід зазначити, що відновлення страхування сільськогосподарських ризиків з державною підтримкою на даному етапі слід вважати головною рушійною силою подальшого розвитку сільськогосподарського страхування. Серед головних проблем, які залишаються в галузі страхування, на сьогодні можна виділити: відсутність кодексу про страхову діяльність; наявність великої кількості вимог та бар'єрів, що обмежують конкуренцію на ринку; низький рівень капіталізації підприємств, недостатній розвиток брокерських послуг на ринку; низька довіра суспільства до страхових компаній.

Список використаних джерел:

1. Про страхування : закон України від 07.03.1996 / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: // <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.
2. Минкіна Г.І. Страхування як елемент управління ризиками підприємств АПК / Г.І. Минкіна // Фінансовий ринок України. — 2010. — № 3. — С. 4-11.
3. Томашевський Ю. М. Актуальні питання страхового захисту в сільському господарстві // Економічний простір. — 2010. — № 44/1. — С. 161-166.
4. Портал про страхування сільськогосподарських ризиків [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.agroinsurance.com/ru/>

5. Шишпанова Н. О. Страховий менеджмент : опорний конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня "магістр" спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" денної форми навчання. - Миколаїв : МНАУ, 2017. - 169 с.

Y. Verbovenko. Theoretical aspects of insurance of agricultural risks.

Summary

Generalized insurance risks, foreign experience in the field of agricultural production, models of insurance in the field of agricultural production are presented, risks to crops are determined.

Key words: insurance, American insurance model, European insurance model, mixed insurance model, agricultural risk insurance.

*Науковий керівник: Баришевська І.В., канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
inessa.83@ukr.net*

Зотік А.Ю.

*Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,
Миколаївський національний аграрний університет
М. Миколаїв, Україна*

ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

У роботі розглянуто основні пріоритети розвитку аграрного сектору України, наведено ключові проблеми функціонування аграрного сектору економіки та можливі способи їх вирішення.

Ключові слова: розвиток, аграрний сектор економіки, сільськогосподарське виробництво.

За умов територіального розподілу, кількісної та якісної характеристики земельних ресурсів, Україна є потенційно аграрною державою і має можливості у нарощуванні валового внутрішнього продукту за рахунок темпів розвитку аграрного сектора. Отже, у сучасних умовах економічного розвитку аграрний сектор залишається важливою галуззю, яка визначає соціально-економічний стан суспільства і продовольчу безпеку, а також є важливою складовою національної економіки країни.

Незважаючи на значну кількість наукових публікацій, недостатньо дослідженим залишається питання щодо розвитку та удосконаленню політики аграрного сектора. Таким чином, дослідження перспектив його подальшого функціонування залишається актуальним. Саме таким питанням свої наукові праці присвятили Ю.О. Лупенко, М.Ф. Кропивко, М.І. Бащенко, В.М. Жук та інші.

Висвітлення основних пріоритетів розвитку аграрного сектора економіки країни на найближче десятиріччя, орієнтуючись на вітчизняний та використовуючи зарубіжний досвід є актуальним питанням.

Аграрна реформа представляє сукупність заходів, що спрямовані на створення комфортного економічного середовища з метою розвитку сільського господарства, за умов виходу із кризового стану.

Розпорядженням від 30 грудня 2015 року № 1437-р Кабінетом Міністрів України було схвалено Концепцію Державної цільової програми розвитку аграрного сектора економіки на період до 2020 року. У даній концепції було висвітлено ключові проблеми розвитку аграрного сектора економіки. Недосконала законодавча система, відсутність мотивації виробників, застарілі технології гальмують розвиток аграрного сектора країни та не дозволяють їй зайняти вагоме місце на світовому аграрному ринку [2].

Пріоритетом у розвитку аграрної складової має стати можливість держави зацікавити виробників у виготовленні продукції. На даному етапі законодавство країни не надає чітких і зрозумілих рекомендацій щодо ведення сільськогосподарства. А незахищеність виробника зі сторони держави не мотивує його до удосконалення власного виробництва, впровадження новітніх технологій, модернізації виробничих потужностей, розширення посівних площ, що заважає йому створювати конкурентоспроможний товар і займати провідне місце на світовому ринку.

Також, важливим питання залишається відповідність сільськогосподарської продукції до вимог Світової організації торгівлі. Якщо у межах країни на якість виробленої продукції не завжди звертають увагу, то світовий ринок вимагає певних норм. Отже, якість продукції тісно пов'язана із екологічною складовою виробництва. Застаріле обладнання та фінансова неспроможність виробників сприяють погіршенню конкурентоспроможності продукції на світовому ринку. Фінансування в аграрний сектор має бути направлений на модернізацію технологічної складової виробництва.

Незважаючи на перешкоди, що притаманні сучасному етапу розвитку сільськогосподарського виробництва, Україна повинна розвивати виробничі потужності підприємств аграрного сектора з метою виходу продукції на світовий ринок з певними конкурентними перевагами. Пріоритетність розвитку аграрного сектора країни і його провідних галузей надасть можливості забезпечити населення продовольчими товарами, промисловість – сировиною, а зовнішню торгівлю – експортованою конкурентоспроможною продукцією.

Список використаних джерел:

1. Аграрне право України [Текст] : підручник / В. М. Єрмоленко [та ін.] ; за заг. ред. В. М. Єрмоленка, д-ра юрид. наук, проф. ; Каб. Міністрів України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - К. : Юрінком Інтер, 2010. - 608 с.
2. Стратегія розвитку аграрного сектору економіки України на період до 2020 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua/node/7644>
3. Збарський, В. К. Економіка аграрного сектору [Текст]: навч. посіб. / В. К. Збарський, М. А. Лендел, В. І. Мацибора, А. А. Чалий; за ред. М. А. Лендела. — К.: НУБіП України, 2009. — 410 с.

A. Zotik. Priorities for development of the agricultural sector of the economy of the country.

Summary

The paper considers the main priorities of the agrarian sector development in Ukraine, presents the key problems of functioning of the agrarian sector of the economy and possible ways of their solution.

Key words: development, agrarian sector of economy, agricultural production.

*Науковий керівник: Бобровська Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

Коротунова А. Г.

*Здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет*

М. Миколаїв, Україна

nastya1106199811@gmail.com

ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

У роботі розглянуто сутність факторів, які впливають на конкурентоспроможність підприємства, визначено, які чинники в умовах сьогодення визначають конкурентоспроможність країни та підприємств окремо.

Ключові слова: конкурентоспроможність, підприємство, чинники, діяльність.

За сучасних умов прискорення світової інтеграції дедалі більшої актуальності набувають питання ефективного розвитку національної економіки України при її входженні до міжнародної економічної системи. Розвиток національної економіки ґрунтується на створенні її конкурентоспроможності, головною умовою якої є забезпечення конкурентних переваг національних підприємств. Фактори, які впливають на конкурентоспроможність підприємства розглядали у своїх працях вчені, до числа яких належать: Л. В. Балабанова [1], В. В. Холод [1], В. А. Никифорак [2], Л. С. Білик [2], Г. Т. Завіновська [3] та ін.

Оцінка конкурентоспроможності підприємства – це перш за все аналіз результатів його боротьби з конкурентами. Такий прогноз можна отримати на основі зіставлення факторів конкурентоспроможності підприємства, що оцінюються [1, с. 67].

Набір факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства є настільки суттєвими і своєрідними, що не існує єдиної методики збору даних щодо їх обробки та ідентифікації для ухвалення відповідних рішень. Разом з тим, досить велике коло таких факторів змушує приділяти особливу увагу на так звані конкурентні переваги підприємства, які забезпечують підприємству перевагу над прямими конкурентами [1, с. 101].

На конкурентоспроможність підприємства впливають зовнішні і внутрішні чинники, які наведені на рисунку 1.

Природно, що основний фактор зовнішнього середовища – це діяльність конкурентів і в цілому безпосереднє оточення підприємства [2, с. 55]. Важливу роль відіграє державна політика в галузі розвитку конкуренції та обмеження монополістичної діяльності, законодавчо-правові норми в області захисту прав споживачів, стандартизації, сертифікації, державне регулювання експортно-імпоротної діяльності, спрямоване на захист вітчизняного виробника, доступ позикового капіталу, доступ до дешевших і зручних сировинних джерел.

Забезпечення конкурентних переваг високого порядку досягається шляхом застосування похідних факторів, до яких належать: сучасна інфраструктура обміну інформацією; висококваліфіковані кадри;

високотехнологічне виробництво; дослідницькі структурні підрозділи в країні, галузі, підприємстві [2, с. 56-60].

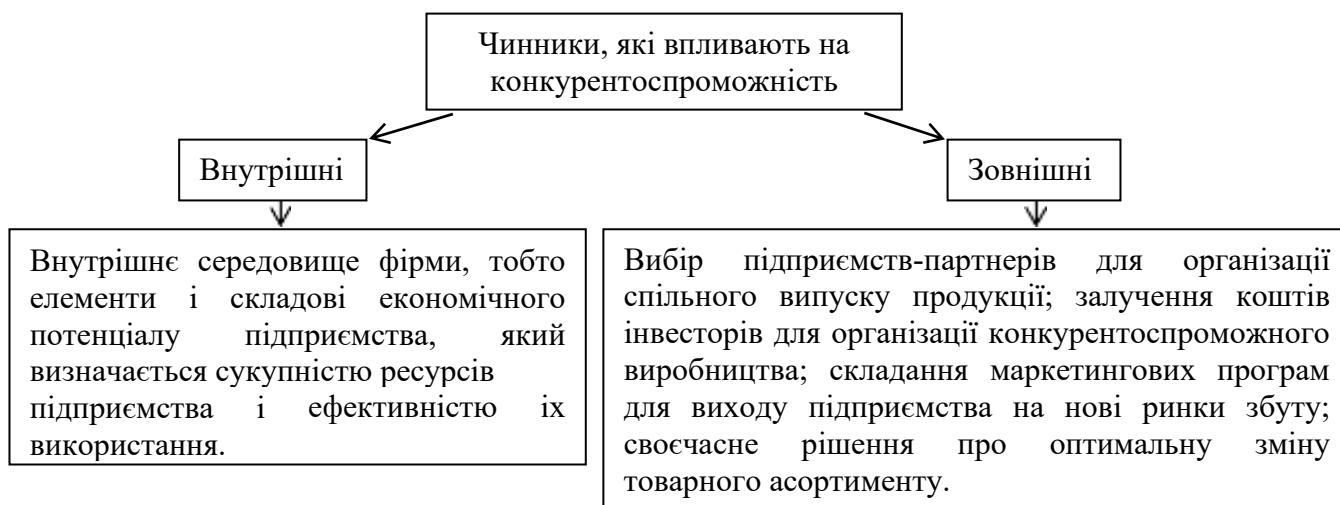

Рисунок 1 – Зовнішні і внутрішні чинники, які впливають на конкурентоспроможність підприємства

Джерело: побудовано автором на основі даних [2, с. 51]

Слід зазначити, що такі фактори на ринку є неодмінною умовою при розробці продукції та для їхнього розвитку необхідні значні та тривалі вкладення капіталу.

Сьогодні конкурентоспроможність країни та підприємств визначається головним чином інтенсивністю застосування інноваційних технологій. Інноваційна діяльність підприємств впливає на конкурентоспроможність бізнесу, сприяючи підвищенню якості продукції, розширенню номенклатури та асортименту продукції; зниженню витрат виробництва продукції.

Все перераховане дозволяє суб'єктам підприємницької діяльності зберігати традиційні ринки збуту своєї продукції та створювати нові ринки збуту, зберігаючи чи збільшуючи свої результати своєї діяльності. При виготовленні принципово нової продукції, створення якої вимагає великих витрат на інновації, підприємства отримують можливість піти від конкуренції, зайняти монопольне становище на ринку, яке буде гарантувати отримання монопольного прибутку.

Знову розроблені товари утворюють специфічний ринок наукомісткої та науково-технічної продукції. Цей ринок має ряд особливостей в порівнянні з ринком «традиційних» товарів, які охоплюють всі сторони ринкових відносин, що складаються між продавцем і покупцем. Досвід ринку показує винятковий ступінь ризику саме в нововведеннях – в середньому чотири з п'яти нових товарів і послуг не приносять своїм виробникам нічого, крім збитків [3, с.128-132].

Як висновок, можна сказати, що підвищити конкурентоспроможність підприємства можуть організаційно-управлінські інновації: нові організаційні структури та структури управління, системи управління, системи стимуляції та інформації, нові організаційні прийоми і стратегії підприємства. Існує багато

класифікацій факторів конкурентоспроможності підприємства. Фактори можуть впливати як на підвищення конкурентоспроможності підприємства, так і на її зменшення. Фактори – це те, що сприяє перетворенню можливостей у дійсність. Таким чином, враховуючи у фінансово-господарській діяльності фактори конкурентоспроможності, підприємства значно підвищують свої шанси на успіх в одержанні конкурентних переваг на ринку.

Список використаних джерел:

1. Балабанова Л. В., Холод В. В.. Маркетингове управління конкурентоспроможністю підприємств: стратегічний підхід / Донецький держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2006.
2. Економіка праці: Навчальний посібник / В. А. Никифорак, Л. С. Білик –Чернівці: 2013. – 245 с.
3. Завіновська Г. Т. Економіка праці: Навчальний посібник / КНЕУ – К., 2013. – 200 с.

A. Korotunova. Factors affecting the competitiveness of the enterprise.

Summary

In the article the essence of factors influencing the competitiveness of the enterprise is considered, and it is determined what factors in the present conditions determine the competitiveness of the country and enterprises separately.

Key words: competitiveness, enterprise, factors, activity.

*Науковий керівник : Мікуляк К. А., асистент
кафедри фінансів банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

Кравчук А.І.

*Магістр обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
1991a1994anast@gmail.com*

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ

Робота присвячена дослідженню сутності та особливостям соціальної відповідальності в аграрному бізнесі України. Досліджено теоретичні та практичні аспекти соціальної відповідальності агробізнесу, визначено її специфіку та особливості становлення. Запропоновано пріоритетні напрями розвитку соціальної відповідальності в аграрному секторі економіки.

Ключові слова: соціальна відповідальність, агробізнес, аграрні підприємства, розвиток економіки.

Соціальна відповідальність аграрних підприємств являє собою процес реалізації добровільно прийнятих зобов'язань із задоволення соціальних потреб як працівників господарства, так і його партнерів та інших учасників суспільства загалом. Цей процес різниться високим ступенем інтеграції у діяльність підприємства і складається із деяких послідовних дій у певному часовому інтервалі. Результат від реалізації соціальної відповідальності буде невіддільним від основних господарських процесів – від виробництва до реалізації сільськогосподарської продукції.

Аграрні підприємства мають специфічні, притаманні лише їм напрями соціальної відповідальності, зокрема: надання працівникам сільськогосподарської техніки для обробки їхніх приватних угідь; збереження

вважають працівників у сховищах підприємства; купівля сільськогосподарської продукції працівниками за пільговими цінами; можливість використання ремонтних боксів та ветеринарної клініки підприємства у власних потребах працівників; продаж працівникам комбікормів власного виробництва за пільговими цінами; допомога в хімічній обробці угідь працівників тощо.

Соціальна відповідальність аграрних підприємств – це процес реалізації добровільно прийнятих зобов'язань із задоволення соціальних потреб як працівників господарства, так і партнерів та інших учасників суспільства загалом. Перевагами впровадження соціальної відповідальності у плані підвищення ефективності та конкурентоспроможності аграрних підприємств є: поліпшення їх іміджу; можливість встановлення партнерських відносин між підприємством, владою і громадськістю; зростання довіри споживачів до діяльності, товарів і послуг; зростання професіоналізму працівників; можливість створення безпечного середовища для діяльності та розвитку; зростання вартості нематеріальних активів; відповідність світовим нормам і стандартам [2].

Недоліками впровадження соціальної відповідальності є: порушення принципу максимізації прибутку; можливе формування споживачьких настроїв у суспільстві; використання соціальної відповідальності як приводу для виведення або приховування капіталів, інших зловживань; недовіра населення до доброчинності і доброчинців.

Вагомими причинами, що стримують розвиток соціальної відповідальності аграрних підприємств в Україні, є законодавча неврегульованість та відсутність законодавчого заохочення [4]. Крім того, реалізація соціальних програм супроводжується значними фінансовими витратами, розмір яких, зазвичай, не під силу дрібним товаровиробникам сільськогосподарської продукції, що найчастіше стає причиною відмови від соціально спрямованої діяльності.

Необхідним є створення механізму сприяння розвитку соціальної відповідальності, в який мають входити такі елементи:

- поширення суспільної ідеології щодо вагомості соціальної відповідальності бізнесу для соціального та економічного розвитку підприємств, населення, країни, людства;
- формування позитивної думки серед підприємців відносно активної соціальної позиції;
- розроблення нормативно-правових документів із однозначним тлумаченням соціальної відповідальності, критеріями її виміру та формами здійснення;
- удосконалення та активне застосування податкового механізму, державно-приватного партнерства, згідно з якими будуть визначені пільги у процесі реалізації соціальних програм тощо.

Список використаних джерел:

1. Буян О. А. Підходи до оцінки ефективності корпоративної соціальної відповідальності підприємств в Україні / О. А. Буян // Вісник Дніпропетровського університету. — 2013. — Вип. 6 (2). — С. 159-165.

2. Дудкін О. В. Трансформація сутності соціальної відповідальності підприємства в умовах економічної нестабільності / О. В. Дудкін // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка та менеджмент». — 2010. — № 5/1. — С. 150-155.
3. Петрушенко Ю. М. Формування інституту позитивної соціальної відповідальності / Ю. М. Петрушенко, О. В. Дудкін // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. — Вип.37-3. — 2009. — С.25-31.
4. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні : проблеми та шляхи вирішення / О. С. Мороз // Економіка промисловості. — 2013. — № 4 (64). — С.135-143.

A. Kravchuk. Social responsibility in agrarian business.

Summary

The work is devoted to the study of the essence and features of social responsibility in the agrarian business of Ukraine. The theoretical and practical aspects of the social responsibility of agribusiness are explored, its specific features and peculiarities of formation are determined. The priority directions of the development of social responsibility in the agrarian sector of the economy were proposed.

Key words: social responsibility, agribusiness, agrarian enterprises, economic development, strategy.

*Науковий керівник: Лункіна Т.І., канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна*

Мельник Ю.В.

*Магістр 2 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
julia0571@ukr.net*

БІЗНЕС-ІНКУБАТОРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Досліджено функціонування бізнес-інкубаторів, як інструмент державної підтримки розвитку малого підприємства.

Ключові слова: розвиток, державна підтримка, бізнес-інкубатор.

Невеликий бізнес відіграє важливу роль в житті держави. В розвинених країнах саме він виробляє більшу частину ВВП, а тому держава приділяє значну увагу його розвитку. Як показала практика, суб'єктам малого підприємництва важко самотійно вести свою діяльність, особливо на її початку. Більше половини молодих підприємців припиняють роботу через неуспішність бізнесу. Саме тому у світі став популярним такий інструмент державної підтримки мало- го бізнесу як інкубатори.

Функціонуванню бізнес-інкубаторів значна увага приділена у працях таких вчених-економістів як Р. Завадяк [1], М. Пивоваров [2], О. Толмачова [3] та ін. Проте, проблема бізнес-інкубаторів як однієї із сучасних організаційних форм підтримки реалізації інновацій, вивчена недостатньо глибоко, тому вимагає додаткових наукових досліджень.

Мале підприємництво є важливою складовою соціального та економічного розвитку будь-якої держави. Україна не є виключенням.

Одним із найефективніших інструментів підтримки підприємництва є бізнес-інкубатори. Суть їх діяльності полягає в наданні необхідних для функціонування бізнесу послуг. Наприклад, допомога в юридичному оформленні діяльності або веденні бухгалтерського обліку. Всі ці заходи проводяться з метою полегшення та прискорення інкубування [2].

Бізнес-інкубатор – це організація, що надає на певних умовах і на певний час спеціально обладнані приміщення та інше майно суб'єктам малого та середнього бізнесу, які здійснюють свою діяльність з метою отримання фінансової самостійності [2].

Підприємці отримують необхідну підтримку, яка допомагає їм «вижити» на першому етапі їх діяльності та стабільно розвиватися в майбутньому. За статистикою лише близько 30% підприємців продовжують свою діяльність після першого року функціонування, а серед клієнтів бізнес-інкубаторів цей показник становить понад 80 %, що говорить про доцільність участі в інкубації. Однією з переваг бізнес-інкубаторів є те, що всередині них специфічна атмосфера, яка допомагає підприємцям ефективно працювати, а також знайти однодумців, що в подальшому можуть стати їх партнерами [3].

Важливе завдання, яке сприяє вирішенню бізнес-інкубатором проблем підприємця – знаходження фінансування для реалізації бізнесу. Це питання одне з найболючіших, оскільки кредитні кошти занадто дорогі, а самостійно знайти інвестора досить складно. Тому учасники інкубаторів прагнуть отримати фінансові ресурси від держави за допомогою спеціальних програм фінансування бізнесу. Ці кошти надають під значно нижчі відсоткові ставки, що робить їх доступнішими порівняно з коштами банків. Через брак коштів у держави отримати фінансування може незначна кількість бізнесменів. Оскільки у бізнес-інкубаторів є зв'язки з підприємцями регіону, а також з інвесторами, питання знаходження коштів на реалізацію вирішується набагато швидше, що також є безсумнівною перевагою інкубування [1].

Для сприяння розвитку бізнес-інкубаторів в Україні створено Українську асоціацію бізнес-інкубаторів та інноваційних центрів. Найбільш успішними бізнес-інкубаторами України можна вважати Eastlabs, iHUB, Happy Farm, GrowthUp, Wannabiz, Voomy IT-парк та Polyteco.

В Україні створено 79 бізнес-інкубаторів, які являють собою переважно неприбуткові організації. Проте лише приблизно півтора десятка з них можна назвати успішно діючими, в тому числі: «Білоцерківський бізнес-інкубатор», «Львівська політехніка», «Харківські технології», бізнес-інкубатор Херсонської торговельно-промислової палати, Івано-Франківський бізнес-інкубатор.

Недостатній розвиток бізнес-інкубаторів у нашій країні пов'язаний з наступними законодавчими та економічними факторами:

- відсутність законодавчого регламентування діяльності, стимулювання їхнього започаткування;
- дефіцит власних фінансових ресурсів;
- відсутність державної політики залучення інвестицій у розвиток;

- нерозвиненість систем венчурного фінансування;
- відсутність ефективних механізмів трансферу інновацій в промисловість.

За допомогою бізнес-інкубаторів відбуваються суттєвий соціально-економічний розвиток країн, структурна перебудова економіки, впровадження інновацій. Бізнес-інкубатори також дієвий інструмент розвитку депресивних територій, оскільки вони дозволяють активізувати підприємницьку активність, що призводить до скорочення безробіття та загального покращення рівня життя населення [3].

Отже, незважаючи на присутність бізнес-інкубаторів в нашій країні, назвати їх діяльність ефективною не можна, необхідно збільшення фінансування з боку держави та врегулювання законодавства у сфері бізнес-інкубування і підприємництва в цілому.

Список використаних джерел:

1. Завадяк Р. І. Теоретичні основи функціонування та види бізнес-інкубаторів в Україні / Р. І. Завадяк, Я. Ф. Копусяк // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2014. – № 2. – С. 78-81.
2. Пивоваров, М. Г. Парадигма розвитку малого підприємництва в Україні: аналіз, проблеми та шляхи її вдосконалення [Електронний- ресурс] / М. Г. Пивоваров - 2015. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2015_6_14=2&i21dbn=ujm&p21dbn=ujm&image_file_download=1&image_file_name=pdf/drep_2015_6_14.pdf.
3. Толмачова О. Бізнес-інкубатор як форма підтримки малого та середнього бізнесу [Електронний ресурс] / О. Толмачова, Ю. Мазур. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/7_NMIW_2009/Economics/41648.doc.htm.

J . Melnyk. Business-incubators as an instrument for state support for small business development.

Summary

The work of business incubators as an instrument of state support for the development of a small enterprise is explored.

Key words: development, state support, business incubator.

Науковий керівник: **Баришевська І.В.**, канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
inessa.83@ukr.net

Сандул Є.С.

Магістр факультету менеджменту,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
esandul1983@gmail.com

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ

Узагальнено підходи щодо сутності поняття соціальний потенціал територіальних громад. Обґрунтовано роль соціального потенціалу територіальної громади в забезпеченні екологічно збалансованого розвитку.

Ключові слова: соціальний потенціал, територіальна громада, екологічно збалансований розвиток.

Погіршення екологічної ситуації відноситься до більшості регіонів України, що відбивається на стані здоров'я населення, підвищує сукупні витрати виробництва. І хоча загальний об'єм викидів шкідливих речовин за останніх 5 років скоротився у зв'язку із скороченням обсягів промислового виробництва і зупинкою багатьох підприємств, темпи цього зниження значно менші ніж темпи спаду виробництва, а рівень скидання стічних вод навіть зріс, що підтверджує стійкий характер екологічної кризи і її взаємозв'язок з економічною ситуацією в країні.

Люди – їхні ідеї, знання, інтелект, їхнє бажання і вміння співпрацювати, щоб колективно вирішувати існуючі проблеми громади і діяти у напрямі розвитку різних сфер суспільства – є важливим фактором конкурентних переваг у сучасних умовах розвитку, це соціальний капітал спільноти. Розвинутий соціальний капітал тісно пов'язаний з екологічним розвитком суспільства: дослідження підтверджують, що активний екологічний розвиток відбувається саме у тих країнах, де розвиваються різні форми співпраці, де є спільна участь громади у прийнятті рішень та розв'язанні місцевих екологічних проблем.

Водночас соціальний розвиток розглядається вченим [2, с. 16-20] як процес підвищення соціального добробуту населення територіальної громади на основі забезпечення соціальних стандартів життя, гарантованих державою, емісією розвитку спільноти, а економічний розвиток засобом її реалізації. Звідси, можна зробити висновок, що соціальний потенціал – рівень цивільної свідомості і соціальної зрілості, ступінь засвоєння норм ставлення до праці, ціннісні орієнтації, інтереси, потреби і запити в сфері праці, виходячи з ієрархії потреб людини [1].

Під соціальним потенціалом у широкому розумінні мається на увазі вся сукупність соціальних факторів, від яких залежить зріст матеріальних та духовних джерел суспільного розвитку та ступінь їх використання. На наш погляд соціальний потенціал, перш за все слід пов'язувати з можливостями використовувати наявні соціальні ресурси. Головною відмінністю соціального потенціалу від несоціального є те, що чим більш він використовується, тим більше накопичується, а також здатен безпосередньо конвертуватися не тільки в економічний капітал, а й в культурний та соціальний капітал (люди).

У своїй дисертаційній роботі Штирбул С.А. виділила рівні соціального потенціалу, його суб'єкти та функції. Зокрема науковцем було визначено, що соціальний потенціал діє на чотирьох рівнях: нано-, мікро-, макро- і метарівні. При цьому суб'єктами соціального потенціалу відповідно до рівнів є: на нанорівні суб'єктом соціального потенціалу є сім'я; на мікрорівні – працівники, безробітні, малий, середній і великий бізнес; на макрорівні – держава і частково великий бізнес (транснаціональні корпорації), громадянське суспільство; на метарівні – громадянське суспільство загалом [4]. Поряд з цим, щоденна практика життєдіяльності українських територіальних громад показує, що важливою передумовою для сталого розвитку громади є активна участь її членів у формуванні та безпосередній реалізації місцевого соціального розвитку, а згуртованість громади навколо вирішення екологічних проблем є

запорукою уникнення внутрішніх протиріч, що лише сприяє ефективному її розв'язанню. Залучення зацікавлених осіб щодорозробки місцевої стратегії екологічно збалансованого розвитку повинно бути широким, справедливим, рівноправним і добре організованим заздалегідь. Зацікавлені сторони мусять бути представлені трьома групами: місцевою владою (державний сектор), бізнесом (приватний сектор) і неурядовими неприбутковими організаціями (громадянське суспільство). Колективна участь громади сприятиме створенню атмосфери взаємного довір'я (міжособистісного та довір'я до влади), формуванню соціального капіталу та корпоративної культури, а в подальшому – реалізації проектів та заходів екологічно збалансованого розвитку. Варто зазначити, що екологізація відносин людини з природою проявляється у двох складових. З одного боку, це споживання природних ресурсів, а з іншого – розміщення відходів виробничої діяльності в навколишньому середовищі певної територіальної громади. Формування соціального потенціалу територіальної громади в контексті екологізації може розглядатися за такими напрямками: створення умов для забезпечення соціально-екологічної стабільності території; захист населення від впливу забруднюючих чинників; організація ефективної системи екологічної освіти; екологічна орієнтація житлово-комунального господарства території; розвиток правових норм, які регулюють відповідальність за антропогенний вплив на довкілля.

Таким чином, можемо зробити висновок, що впровадження еколого-орієнтованого господарського механізму в практику господарювання дозволить забезпечити екологічно збалансований розвиток суспільного виробництва територіальної громади, створити підґрунтя для її соціально-економічного розвитку за умови формування соціального потенціалу та дозволить зменшити навантаження на навколишнє природне середовище.

Список використаних джерел:

1. Мікловда В. П. Активізація соціально-трудового потенціалу регіону: монографія / [В. П. Мікловда, М. М. Пітюлич, Г. С. Кесарчук] //: за заг. ред. В. П. Мікловди. – ДВНЗ «Ужгородський національний університет». – Ужгород, 2013. – 156 с.
2. Місцевий розвиток за участі громади : монографія : у 2 т. – Суми : Університетська книга, 2014. Том 2: Інституційні та прикладні аспекти управління місцевим розвитком, орієнтованим на громаду / [за заг. Ред. Ю. М. Петрушенка]. – Суми : Університетська книга, 2014. – 368 с.
3. Штырбул С. А. Социальный капитал и социальный потенциал: субъекты и функции : автореф. дис. ... канд. екон. наук / С. А. Штырбул. — М. : МГУ, 2010. — 27 с.

E. Sandul. Formation of the social potential of the territorial community in the context of ecology.

Summary

The approaches to the concept of social potential of territorial communities are generalized. The role of the social potential of the territorial community in ensuring ecologically balanced development is substantiated.

Key words: social potential, territorial community, ecologically balanced development.

Науковий керівник: Галунець Н.І., асистент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна

Терехов О.С.
*Магістр 2 курс спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
te_re_x@ukr.net*

НАПРЯМИ ДОВІРИ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ДО БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Досліджено рівень довіри до банківської системи взагалі, а також визначення напрямів та можливостей підвищення рівня довіри до вітчизняного банківського сектору зокрема.

Ключові слова: банківська довіра, банківська система, банківські відносини.

Загострення конкуренції на галузевому ринку банківських продуктів та послуг, поява на цьому ринку нових банківських продуктів і нових конкурентів (як в регіональному масштабі, так і в національному), поступове насичення ринку – все це призвело до його зрілості та, наразі, вимагає від банків сучасного підходу до відновлення довіри споживачів до банківської системи. Ключовою передумовою виникнення взаємодії між банком та клієнтом є довіра споживачів, яка формується через позитивне сприйняття його банківських продуктів.

Серед наукових досліджень проблеми поведінки споживачів банківських продуктів, в тому числі й зміцнення їх довіри до банківської системи, найбільш вагомими є доробки таких авторів: М. Савлука [1], О. Барановського [2], К. Іоненко [3] та ін. Проте дослідженню напрямків впливу на рівень довіри до банківської системи як таких, що зможуть сприяти не тільки її підвищенню, але й відновленню, на нашу думку, приділяється не достатньо уваги.

Проаналізувавши дослідження провідних науковців стосовно визначення сутності довіри, можна стверджувати наступне:

- довіра є основною передумовою будь-якої фінансової операції, а отже, банківська система базується на довірі;

- довіра до банківської установи є двосторонньою рівністю (клієнти повинні довіряти банку, але й банк повинен довіряти клієнту).

Банківська система базується на довірі. Це не викликає жодних сумнівів, адже функціонування цієї системи, як і будь-якої економічної (і не тільки) системи базується на певних відносинах (між Національним банком, банками другого рівня, населенням тощо), а відносини, так чи інакше, повинні будуватися і будуються на взаємній довірі.

Таким чином, вже варто казати не просто про поняття довіри як чогось абстрактного, але про довірчі економічні відносини, які, безпосередньо, і формують саме поняття довіри. Це поняття, на думку М. Савлука [1], має ґрунтуватися на принципах добросовісності, взаємної зацікавленості, вигоди, надійності, домовленостей та гарантій їх виконання.

Проте, банківські відносини набагато складніші за будь-які інші відносини між суб'єктами нашого суспільства (політичних та ін.), вони базуються на трьох стовпах – трьох суб'єктів цих відносин (кожний зі своїми не простими інтересами, уявленнями, мораллю): кредитори, банки, й ті, хто взяв гроші кредиторів у банків та використовує їх за своїми потребами [3].

Складність полягає у тому, що інтереси перших і других не співпадають. Клієнти і банкіри не зустрічаються, не бачать один одного в обличчя. Всі їхні відносини складаються через банк, отже й «побудувати» довіру є досить складним завданням. Таким чином, можна стверджувати наступне: не довіра є основою відносин у банківській системі, а відносини взагалі є основою для формування довіри. Все це, в свою чергу, також підтверджує, що довіра до банківської установи є двосторонньою рівністю (клієнти повинні довіряти банку, але й банк повинен довіряти клієнту). За різними оцінками авторитетних соціологічних опитувань, 67 % населення України висловлює недовіру до банків (30,3 % переважно не довіряють, 37 % повністю не довіряють банкам) [2]. Для прикладу, ситуація у Сполучених штатах Америки не є дещо кращою: близько 35 % більше не довіряють банкам, ніж довіряють, та 10 % тих, хто зовсім не довіряє банківській системі країни [2].

У сучасних інформаційних джерелах можна зустріти безліч чинників та критеріїв, зовнішніх та внутрішніх факторів, що визначають рівень довіри до банківської системи. Довіра до банківської системи як до інституту ринкової економіки – визначається, з одного боку, рівнем узагальненої довіри в суспільстві, а з іншого, на нього впливає норма персоніфікованої довіри економічних агентів до конкретних кредитних організацій. В нашому дослідженні ми розглянули деякі твердження, що можуть характеризувати ступінь довіри до банків та банківської системи в цілому. Запорукою для відновлення довіри населення до банківської системи можуть стати:

- 1) стабілізація політичної ситуації в країні;
- 2) розробка владним інститутами господарського законодавства та контролю за його дотриманням;
- 3) підвищення суспільної моралі, культури ділових відносин, створення так званого «Кодексу честі банкіра»;
- 4) тісна взаємодія банківського сектора з населенням, підприємствами та організаціями реального сектора економіки;
- 5) розробка нових інструментів метою яких є зміцнення стійкості фінансової системи тощо [1].

На нашу думку, найбільш впливовим напрямком є стабілізація політичної ситуації в країні, оскільки вся банківська діяльність регламентується законом, то від затверджених законопроектів і нормативів для банків, залежить їх взаємодія з клієнтом. Тому якщо влада буде встановлювати менш жорсткі правила для ведення банківської діяльності, то банки в свою чергу будуть більш лояльними до своїх клієнтів.

Список використаних джерел:

1. Вербицька Л. Кризис довіри: работа над помилками (матеріали круглого столу) / Л. Вербицька // Банкір. - 2010. - № 4 (34). - С. 68 - 70.

2. Рівень довіри громадян до соціальних та державних інститутів. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://infoflight.org.ua/charts/riven-doviri-gromadyan-do-socialnih-taderzhavnih-institutiv>.
3. Баришевська І. В. Банківська система України: реалії та перспективи [Електронний ресурс] / І. В. Баришевська, А. В. Камашев // Modern Economics. - 2017. - № 5. - С. 6-12. - Електр. текст. дані. - Режим доступу: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/5-2017/UKR/baryshevska.pdf>.

A. Terekhov. Restoration of ukraine's population trust to the banking system.

Summary

The level of trust in the banking system in general, as well as determination of the directions and possibilities of increasing the level of confidence in the domestic banking sector in particular, is investigated.

Key words: banking confidence, banking system, banking relations.

*Науковий керівник: Баришевська І.В., канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна
inessa.83@ukr.net*

Халупенко В.І.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Нішкурєнко І.А.

Магістр 2 курс спеціальності 071 «Облік і оподаткування»,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

Розкрито сутність та особливості процесів глобалізації, відображено вплив цих процесів на розвиток аграрного сектору економіки України. Визначено проблеми та пріоритетні напрями розвитку аграрного сектору економіки.

Ключові слова: глобалізація, аграрний сектор, стратегія розвитку аграрного сектору економіки України, глобалізаційні процеси.

Аграрний сектор економіки з його системною структурою є одним із секторів що займає вагоме місце у формуванні продовольчої безпеки і експортного потенціалу країни. Сучасний стан вітчизняних аграрних підприємств, характеризуються застарілою і зношеною матеріально-технічною базою, відсутністю інноваційної складової та достатньою інформаційно-аналітичного забезпечення, нестачею фінансових і трудових ресурсів з метою розширення виробничих потужностей, нерозвиненою інфраструктурою що є вагомим щодо неспроможності конкурувати із могутніми іноземними суб'єктами господарювання. Глобалізаційні процеси в аграрному секторі економіки активізують потребу у виявленні адаптаційних підходів до умов глобалізації міжнародної економіки з метою ефективного функціонування сільськогосподарських підприємств у конкурентному середовищі.

Український аграрний сектор з потенціалом виробництва, що значно перевищує потреби внутрішнього ринку, є ланкою, що з одного боку може стати локомотивом розвитку національної економіки та її ефективною інтеграції в світовий економічний простір, а з іншого – зростання доходів, задіяного в

аграрній економіці сільського населення, що складає понад третину всього населення країни, дати мультиплікативний ефект у розвитку інших галузей національної економіки.

Стратегія розвитку аграрного сектору економіки України (далі – Стратегія) спрямована на формування ефективного соціально спрямованого сектору економіки держави, здатного задовольнити потреби внутрішнього ринку та забезпечити провідні позиції на світовому ринку сільськогосподарської продукції та продовольства на основі закріплення його багатоманітності, що на даному етапі розвитку вимагає пріоритету формування різних категорій господарств (селоутворюючих господарств), власники яких проживають у сільській місцевості, поєднують право на землю із працею на ній, а також – власні економічні інтереси із соціальною відповідальністю перед громадою.

Проблеми розвитку аграрного сектору економіки України:

1. Нерівномірність розвитку різних форм господарювання (укладів) при послабленні позицій середньорозмірного виробника внаслідок створення для різних за розмірами та соціальним навантаженням економічних суб'єктів формально однакових, але не рівних умов господарювання;

2. Недостатність нормативно-правових засад та відсутність мотивації до кооперації та укрупнення дрібних сільськогосподарських виробників в рамках сільських громад, низька товарність виробництва продукції, ослаблення економічного підґрунтя розвитку сільських громад;

3. Нестабільні конкурентні позиції вітчизняної сільськогосподарської продукції та продовольства на зовнішньому ринках через не завершення процесів адаптації до європейських вимог щодо якості та безпечності сільськогосподарської сировини та харчових продуктів;

4. Низькі темпи техніко-технологічного оновлення виробництва;

5. Ризики збільшення виробничих витрат через зростання зношеності техніки, переважання використання застарілих технологій, при зростанні вартості невідновлювальних природних ресурсів в структурі собівартості;

6. Значні втрати продукції через недосконалість інфраструктури аграрного ринку, логістики зберігання;

7. Відсутність мотивації виробників до дотримання агроекологічних вимог виробництва;

8. Обмежена ємність внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції та продовольства, обумовлена низькою платоспроможністю населення;

9. Недостатня ефективність самоорганізації та саморегулювання ринку сільськогосподарської продукції та продовольства, складність у виробленні консолідованої позиції сільськогосподарських товаровиробників у захисті своїх інтересів;

10. Непоінформованість значної частини сільськогосподарських виробників про кон'юнктуру ринків та умови ведення бізнесу в галузі;

11. Незавершеність земельної реформи [1].

Подальше входження до світового економічного простору, посилення процесів глобалізації, лібералізації торгівлі вимагають адаптації до нових та постійно змінних умов, а відповідно – подальшого удосконалення аграрної політики.

Стратегічною метою функціонування агропромислового комплексу України в умовах поширення глобалізації має стати зростання кокурентноспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції й забезпечення продовольчої безпеки держави [1].

Пріоритетними напрямками розвитку аграрного сектору є:

1. Впровадження перспективних агротехнологій, а отже підвищення продуктивності виробництва, зниження витрат на одиницю продукції, - зміцнення її кокурентноспроможності;
2. Поліпшення якості землі та її використання за рахунок впровадження правильних сівозмін, збільшення маси добрив, насамперед органічних;
3. Боротьба зі шкідниками і хворобами сільськогосподарських культур, що дає змогу зберегти понад 20% вирощеного врожаю;
4. Проведення комплексу заходів з охорони ґрунтів;
5. Інтенсифікація сільського господарства шляхом механізації та комп'ютеризації виробництва, хімізації, меліорації, інтенсивного розвитку біотехнології у рослинництві;
6. У тваринництві інтенсифікація досягається завдяки використанню досягнень генетики і селекції, поліпшення кормової бази тощо;
7. Формування високоосвічених професійних кадрів;
8. Скоротити втрати сільськогосподарської продукції при її збиранні, транспортуванні, зберіганні та переробці. Перспективами подальших досліджень у напрямі розвитку АПК є вивчення практичних аспектів застосування методів державного регулювання в умовах світової глобалізації, а також вибір пріоритетів аграрної політики з орієнтації на європейську модель життя селян [2].

Список використаних джерел:

1. Лузан Ю.Я. Сучасні проблеми та основні фактори розвитку аграрного сектору України / Ю.Я. Лузан // Економіка АПК. - 2014. - № 6. - С.5-9
2. Стратегічні напрямки розвитку сільського господарства України на період 2010 року ; за ред. Ю.О. Лупену, В.Я. Месель -Веселяка. - К. : ННЦ "АЕ", 2014. - 182 с.

V. Khalupenko, I. Nishurenko. Globalization and its impact on the agricultural sector of the economy of the country.

Summary

The thesis reveals the essence and peculiarities of the processes of globalization, reflects the influence of these processes on the development of the agrarian sector of the Ukrainian economy. Problems and priority directions of development of agrarian sector of economy are determined.

Key words: *globalization, agrarian sector, strategy of development of agrarian sector of economy of Ukraine, globalization processes.*

*Науковий керівник: Бобровська Н.В., канд. екон. наук,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет
м.Миколаїв, Україна*

СЕКЦІЯ 11
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ»

Говгера І. Б.
*Магістр спеціальності «Облік і оподаткування»,
Львівський національний аграрний університет
м. Львів, Україна*

СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Висвітлено основні перспективи розвитку туристичної галузі в сільській місцевості. Описано ключові проблеми на шляху розвитку сільського туризму.

***Ключові слова:** сільський туризм, рекреаційні ресурси, етнокультура, зелений туризм.*

В умовах складних трансформаційних змін та реформування економіки України саме сферу туризму необхідно розглядати у числі основних напрямків підвищення рівня соціально-економічного розвитку. Враховуючи багаті туристично-рекреаційні ресурси України (історико-культурні та етнічні надбання, сприятливі природно-кліматичні умови, різноманітні ландшафтні комплекси), саме розвиток туристичної діяльності варто вважати одним із чинників розв'язання соціальних, економічних та екологічних проблем.

В останні роки відбувається значне зростання попиту на відпочинок в сільській місцевості. Сільський туризм – один із найперспективніших видів відпочинку в Карпатах, на Чорноморському та Азовському узбережжі, Поліссі, Поділлі та інших мальовничих куточках України. Для сільських мешканців цей вид туризму є найкращим стимулом для започаткування й розвитку підприємницької діяльності, що дає додаткові прибутки та підвищує рівень зайнятості членів сільських родин [3].

По-перше, він дає поштовх для відродження й розвитку традиційної культури: народної архітектури, мистецтва, промислів - усього, що складає місцевий колорит, і що, поряд із природно-рекреаційними чинниками, є не менш привабливим для відпочиваючих.

По-друге, через сільський відпочинок мешканці урбанізованих територій з масовою культурою мають можливість пізнати справжні українські традиції.

По-третє, етнокультура села репрезентує Україну світові й приваблює також іноземних туристів. Тому як передумову успішного розвитку відпочинку в сільських етнографічних районах треба розглядати формування ідеології відродження й розвитку всього спектра традиційної культури, починаючи від форм господарських занять до надбань духовної сфери, що діятимуть як сприятливі чинники для індивідуального відпочинку в етнографічних районах України [2].

Населення України здатне отримувати реальні доходи у сфері сільського туризму від таких видів діяльності, як: облаштування туристичних маршрутів, облаштування й експлуатація стоянок для туристів, робота гідом чи екскурсоводом, транспортне обслуговування туристів, єгерська діяльність

(полювання, аматорське та спортивне рибальство), прокат туристичного спорядження, послуги приймання туристів, кулінарні послуги, підготовка культурних програм, народні промисли, виробництво та реалізація туристам екологічно чистих продуктів харчування, реалізація туристам ягід та грибів.

Сільський туризм в Україні згідно з чинним законодавством здійснюється як вид підсобної діяльності чи малого підприємництва. Як вид підсобної діяльності сільський туризм дає селянам певні додаткові доходи, як вид малого підприємництва – відповідно основні доходи. З урахуванням результатів аналізування зарубіжного та вітчизняного досвіду до переваг сільського туризму віднесено: сприяння вирішенню соціально-економічних проблем українських сіл; скорочення рівня безробіття на селі та розширення можливостей самозайнятості населення; покращення благоустрою сільських садиб; забезпечення гарантій охорони традиційної забудови; розширення можливостей збуту сільськогосподарської продукції; відродження та збереження народних промислів; сприяння усвідомленню сільськими громадами значення місцевого середовища; налагодження порозуміння між мешканцями села і міста; поліпшення якості життя селян; збереження місцевих пам'яток історико-культурної спадщини та інше [4].

Останнім часом зелений туризм набув широкого розповсюдження серед іноземців, які живуть і працюють в Україні, а саме співробітників посольств, працівників іноземних фірм, банків тощо. Вони приїжджають до українського села як на уїкенд, так і на довший термін.

Наприклад, у Закарпатській області налічується 50 домашніх господарств, які надають послуги сільського туризму. Це досить значна кількість, ураховуючи, що загалом в Україні їхня кількість становить 2 176 одиниць. Ціна за проживання в садибах варіюється від 700 до 1 000 грн. на добу. Це дає можливість господарям заробити до 300 000 грн. за рік. Прибутки від зеленого туризму позитивно впливають на добробут селян та розвиток українського села. Оскільки для догляду за садибою потрібні працівники, це також створює в селі робочі місця. Подальший розвиток зеленого туризму зміг би значно скоротити міграцію селян за кордон у пошуках заробітку, тому що вони змогли б заробити кошти, залишаючись вдома, поряд із сім'єю [1].

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що сприяння розвитку сільського (зеленого) туризму є перспективним та пріоритетним напрямком туристичної діяльності, який має на меті розв'язання соціальних, економічних та фінансових проблем сільських територій.

Список використаних джерел:

1. Андреева Н. Сучасна організація аграрного туризму в Україні як перспективний напрямок розвитку сільських територій / Н. Андреева, С. Нездоймінов, І. Дишловий // Економіст. – 2011. – № 7. – С. 25–28.
2. Биржаков М. Б. Система американского высшего и последипломного образования / М. Б. Биржаков // Туристические фирмы. – 1996. – Вып. 10. – С. 170–171.
3. Гловацька В. В. Особливості розвитку сільського зеленого туризму як підприємницької діяльності / В. В. Гловацька // Інноваційна економіка. – 2010. – № 16. – С. 45–48.
4. Горішевський П. Сільський зелений туризм: організація надання гостинності / П. Горішевський, В. Васильєв, Ю. Зінко. – Івано-Франківськ : Місто НВ, 2003. – 148 с.

Summary

The main perspectives of tourism industry development in rural areas are highlighted. The key problems in the development of rural tourism are described.

Key words: rural tourism, recreational resources, ethnoculture, green tourism.

Михальчук Л. Ю.

Магістр спеціальності «Облік і оподаткування»,

Львівський національний аграрний університет

м. Львів, Україна

lili10041997@gmail.com

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ АГРОТУРИСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ

Висвітлено суть кластерного підходу у розвитку регіону. Відображено основні цілі створення агротуристичного кластеру. Описано значення агротуризму окремо для туристів, села та господарства.

Ключові слова: кластерний підхід, агротуристичний кластер, сільський туризм, рекреаційні ресурси, етнокультура.

Кластерний підхід у розвитку регіонального туризму широко застосовується в усьому світі, оскільки підтверджує свою ефективність. Пам'ятники культури, природи чи архітектури стають ядром кластера, а місця їх розміщення, об'єкти інфраструктури доповнюють і обслуговують їх, створюючи додаткову рекламу, як самим собі, так і пам'яткам

Ідея агротуристичного кластера полягає в залученні до співпраці фермерів, підприємців і тих, хто в Україні надає послуги зеленого туризму, а також у використанні історичних, культурних пам'яток, якими багата кожна область України. При таких умовах всі три сторони мають можливість отримати додаткові фінансові ресурси, а туристи зможуть одержують доступ до цілого спектру послуг, які надаються, що посилить бажання людей подорожувати по своїй країні.

Агротуризм є специфічним видом відпочинкового туризму, який здійснюється в сільській місцевості і органічно поєднує в собі зелений, сільський та екологічний туризм, при цьому має свої особливості, а саме участь агротуристів, тобто відпочиваючих, в агротуристичних господарствах, у здійсненні технологічних процесів із виробництва сільськогосподарської продукції в поєднанні з відпочинком, оздоровленням та участі в різноманітних атракціях [1].

Основною метою такого агротуристичного кластеру - реалізувати потенціал регіону як одного з головних туристичних напрямів шляхом залучення учасників агротуристичного кластеру навколо єдиної стратегії розвитку агротуризму та покращення агротуристичного досвіду і загальної інфраструктури для обслуговування цільових агротуристичних ринків і сегментів (рис.1)

Рисунок 1 - Цілі агротуристичного кластеру

Результатом діяльності агротуристичного кластеру є агротуристичний продукт або послуги. До таких послуг можна віднести: традиційна кухня регіону, вихід до моря, озера, ознайомлення з культурою регіону, влаштування ярмарків, доступ до екологічно чистої продукції, екскурсії та ін.[3].

Агротуризм відіграє важливу роль як для господарства, села так і туристів (табл. 1).

Таблиця 1 Значення агротуризму для туристів, села та господарства

Для господарства	Для села	Для туристів
Використання вільних засобів господарства	Використання вільних засобів села	Активний відпочинок на селі
Додатковий дохід	Додатковий дохід	Пізнання циклу виробництва продовольства
Додаткові та нові місця праці	Нові місця праці	Вживання свіжої їжі
Активізація діяльності селянської родини	Покращення сільської інфраструктури	Безпосередній контакт з природою
Естетичний і культурно-освітній розвиток родини	Активізація сільської громади	Участь у житті селянського господарства
Особистий розвиток членів родини	Збереження культурної та історичної спадщини села	Безпосереднє спілкування з місцевими мешканцями
Пізнання інших культур, звичаїв, традицій	Естетизація села	Пізнання культури регіону
	Контакт з іншими культурами	Набуття нових умінь
	Особистий розвиток мешканців села	Розвиток зацікавленості
		Нагляд за тваринами

Як свідчить практика кластерні утворення в є потужним механізмом вирішення питань, пов'язаних з соціально-економічним розвитком регіону, посилення його конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках. Але існує безліч проблем, які гальмують формування агротуристичного кластера. В першу чергу вони стосуються системи управління, визначення органу, який виконував би організаційно-управлінську функцію. По-друге це розроблення методичних рекомендацій до оцінки діяльності агротуристичного кластера. По-третє, необхідний інтегральний показник, за допомогою якого можна було би визначити рівень інфраструктурних переваг та рівень сприятливості умов підприємництва [2].

Застосування кластерного підходу в Україні на сьогодні є необхідною умовою для відродження вітчизняного виробництва, підвищення ефективності

інноваційного розвитку регіонів, досягнення високого рівня економічного розвитку та конкурентоспроможності.

Таким чином, створення агротуристичних кластерів – це ефективна форма співпраці на локальному рівні. Вона дозволяє розширити горизонти підприємницької діяльності, поєднати виробництво сільськогосподарської продукції, туризм, задіяти об'єкти культурної та історичної спадщини.

Список використаних джерел:

1. Іванов Ю. Б. Теоретичні підходи до розробки класифікацій кластерних структур / Ю. Б. Іванов, О. В. Анненкова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми економіки та управління». – 2009. – № 640. – С. 93–100.
2. Посібник з кластерного розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.sme.ukraine-inform.org.ua.
3. Проект Європейського Союзу «Проект підтримки малих та середніх підприємств в пріоритетних регіонах»: посібник з кластерного розвитку [Електронний ресурс]/ Режим доступа : <http://www.sme.Ukraine-inform.org.u>.

L. Muhalchuk. Problems and prospects for forming agrotourism clusters.

Summary

The essence of the cluster approach in the development of the region is highlighted. The main goals of the agrotourism cluster creation are shown. Describes the value of agrotourism separately for tourists, villages and farms.

Key words: cluster approach, agro-tourist cluster, rural tourism, recreational resources, ethnoculture.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1 «ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Алсебаї А.О., Сопіга М.В. ВИМОГИ ДО СКЛАДАННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЗВІТНОСТІ.....	4
Богославець І.А., Пузик О.О., Шевченко А.І. СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДІАГНОСТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ПЕРСОНАЛУ.....	7
Василенко М.Ю. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ТА РОЛЬ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	9
Вербовенко Ю.В., Чопко К.І. ФОРМУВАННЯ «ЄДИНОГО ПОГЛЯДУ» НА ІНФОРМАЦІЮ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	12
Вітюк В.М., Котова С.О. СТРУКТУРА СОЦІАЛЬНОГО ЗВІТУ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОТРЕБ КОРИСТУВАЧІВ.....	15
Врабіє Н.В., Джосан В.П. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	16
Гринчук Ю.В., Багатий О.В. КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	19
Загородня С.М. ОБЛІК ОПЛАТИ ТИМЧАСОВОЇ НЕПРАЦЕЗДАТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ.....	21
Кандиба А.В., Денисова А.О. МІСЦЕ ПЕРВИННОГО ОБЛІКУ У ДОКУМЕНТООБОРОТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	23
Немировська Н.М. АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЇЇ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ.....	25
Письменна А.О. РОЛЬ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ У ПІДВИЩЕННІ ПРИБУТКОВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	28
Радько В.О., Радько Вл.О. МОЖЛИВОСТІ ПРОЕКТНОГО АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	31
Сергієнко Т.Ю., Андреченко І.В. ВИКОРИСТАННЯ ПРЕС-КЛІПІНГУ ТА БІЗНЕС-ДОВІДОК НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	33
Троян Н.А., Кусова Л.Г. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДОХОДУ ВІД ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АГРАРНІЙ СФЕРІ.....	35
Трум О.Ю., Височанська А.В. ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА СОЦІАЛЬНИМ СТРАХУВАННЯМ.....	37
Хонич К.О. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ НАРАХУВАННЯ ЗНОСУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ.....	39
Шпатаковська К.Р., Шкурят А.В. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ КАДРОВОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	42

СЕКЦІЯ 2 «СУТНІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ГАРАНТУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ»

Вітковська Т.С. НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ.....	45
Вишневська А.С. ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ У РОЗВИТКУ СВІТУ...	47

Коваленко Н.С. ІНСТРУМЕНТ ГАРАНТУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	49
Пігарьова В.В. ТЕОРЕТИЧНІ Й ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИКИ.....	52
Чабаненко О.О. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ У ГАРАНТУВАННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	54
Яценко К.О., Коєв О.О. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ.....	57

СЕКЦІЯ 3 «АКТУАЛІЗАЦІЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ОПОДАТКУВАННЯ: ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО І ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ»

Буслаєва К.П. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ.....	60
Крижановська Н.М. НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ПОДАТКІВ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ.....	62
Пальчик Ю.О. АНАЛІЗ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ....	65

СЕКЦІЯ 4 «ВІТЧИЗНЯНІ ТА СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ОБЛІКУ, КОНТРОЛЮ І АУДИТУ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ»

Брашавецька О.В. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ.....	68
Гаврилюк А.С. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ЯК ОБ'ЄКТ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ.....	70
Горскіна Л.С. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТАДІЯ АУДИТУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	72
Громова Я.М. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ АУДИТУ ПОТОЧНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ЙОГО АВТОМАТИЗАЦІЇ.....	75
Дрофа І.Л. КОШТОРИСНЕ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ.....	77
Єременко А.В. МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ОСВІТИ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНИХ БУХГАЛТЕРІВ (IES IFAC): БАЗОВІ АСПЕКТИ.....	79
Жукова О.В. КЛАСИФІКАЦІЯ РИЗИКІВ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	82
Кириченко І.О., Косовська Ю.С. МІЖНАРОДНА ПРОФЕСІЙНА СЕРТИФІКАЦІЯ БУХГАЛТЕРІВ ТА АУДИТОРІВ: КОРОТКИЙ ОГЛЯД.....	84
Коваленко Н.С. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ.....	86
Ковальчук А.С. СОЦІАЛЬНИЙ АУДИТ В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ.....	89
Крижановська Н.М. ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ	92
Лінник А.О. КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ГОЛОВНИХ БУХГАЛТЕРІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ ТА ОРГАНІЗАЦІЙ.....	94
Лужна К.В., Пліскун К.Д. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПІД ЧАС РОЗРАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ.....	96
Озеранська С.С. ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ ЗА ЧАСІВ ЇЇ НЕЗАЛЕЖНОСТІ.....	98

Охота Н.В. РАХУНКИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ І КЛАСИФІКАЦІЇ.....	100
Пендлишак І.О. ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ ПОДВІЙНОГО ЗАПISУ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	103
Совщак С.С. ОСОБЛИВОСТІ БЕНЧМАРКІНГУ, ЯК МЕТОДУ КОНТРОЛІНГУ.....	106
Сергієнко Т.Ю. ПРОЦЕС ПРОВЕДЕННЯ САНАЦІЙНОГО АУДИТУ В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	108
Чорнорот Н.С. МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ ТА ПРОЦЕДУРИ ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ПЕРЕВІРОК.....	110

СЕКЦІЯ 5 «ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ»

Багатий О.В., Корнілов А.В. ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОВИХ НОРМ НА ВНУТРІШНЬОДЕРЖАВНЕ БАНКІВСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО.....	113
Батринча С.Г. ПЕРСПЕКТИВИ КРЕДИТУВАННЯ АГРОТОВАРНИХ ВИРОБНИКІВ.....	115
Гринчук Ю.В. СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «ТАСКОМБАНК».....	118
Іванов А.О. ДІЯЛЬНІСТЬ ЛОМБАРДІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....	120
Камашев А. В. РОЗВИТОК ІННОВАЦІЙ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ.....	123
Мельник Ю.В. РОЛЬ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ В РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	125
Подопригора І.Г. ІПОТЕЧНЕ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	127
Пермякова В.В. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	129
Трум О.Ю. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	132

СЕКЦІЯ 6 «ЕТНОСОЦІОЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ В ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ»

Бавикіна К.Є. БІЙ ПІД КРУТАМИ: ТРАГЕДІЯ ЧИ ПЕРЕМОГА УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	134
Іванов А.О. ТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСОБИСТОСТІ ЯК ФАКТОР ЇЇ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ.....	136
Курбыко Д.В. ОЦЕНКА СОСТОЯНИЯ ПРОМЫШЛЕННОСТИ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ И ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ЕЁ РАЗВИТИЯ ДО 2030 ГОДА.....	139
Лівандовська О.А. ЕКОНОМІКА ВРАЖЕНЬ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	144
Охотська В.С. З'ЇЗД ЄВРОПЕЙСЬКИХ МОНАРХІВ У ЛУЦЬКУ 1429 РОКУ: ПЕРЕМОГА ЧИ ПОРАЗКА ДИПЛОМАТІЇ ВЕЛИКОГО КНЯЗІВСТВА ЛИТОВСЬКОГО.....	146
Поліщук А.І. ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СКІФІВ.....	148

Пурдик В. А. РОЛЬ ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	149
Сизоненко Ю.С. ІДЕЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	152

СЕКЦІЯ 7 «ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНУ СИСТЕМУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Ендрес В.С. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	156
Козлова М.О. SAP ДЛЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ БІЗНЕСА В РЕСПУБЛІКЕ БЕЛАРУСЬ.....	158
Камыш В.А. АВТОМАТИЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСОВ КОМПАНІЙ.....	160
Камыш В.А. ТРЕНДИ АВТОМАТИЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСОВ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО БІЗНЕСА.....	162
Лашкевич В.А. РОЛЬ ІНФОРМАЦІОННО-КОМУНІКАЦІОННИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЖИЗНИ ІНФОРМАЦІОННОГО ОБЩЕСТВА.....	165
Чернова О.В. АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ.....	167

СЕКЦІЯ 8 «СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА, РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ НА ЗАСАДАХ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ»

Бичков В.А. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ДЕРЖАВИ.....	170
Вишневська А.С. ЕКОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА У ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	172
Войцеховська О.В., Товсточуб Ю.В. АНТИКРИЗОВА ПРОГРАМА – ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНУ.....	175
Волошина В.В. МІЖНАРОДНІ ЕКОЛОГІЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ – ЗБЕРЕЖЕННЯ ДОВКІЛЛЯ.....	177
Волошиновська А.В., Кізіма Б. КОНЦЕНТРАЦІЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНІВ.....	179
Гаріна Ю.В. ЕКОЛОГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ У РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА.....	182
Забегловська О.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ.....	184
Іваськевич М.В., Зайченко А.О. ЕКОЛОГО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ.....	186
Малихіна В.О., Абізова Ю.О. РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ.....	188
Пальчик Ю.О. УТИЛІЗАЦІЯ ВІДХОДІВ: ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ.....	190
Підгасцька Ю.А. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ НА ЗАСАДАХ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ.....	192

Тарабріна А.-М.О. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ.....	195
Федорчук Н.С. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ	198

<i>РОСЛИННИЦТВА.....</i>	
Чабаненко О.О., Абизов О.О. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА КРАЇНИ У ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	200
Частоколяний Б.О., Борщевська О.В. ГЛОБАЛЬНІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ МІНІМІЗАЦІЇ ЗАГРОЗ.....	203

СЕКЦІЯ 9 «ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ»

Галенда О.В., Акімова О.О. РИНКОВІ МОЖЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ: НАПРЯМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ....	205
Гончаренко В.В., Пигичка І.І. НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ.....	207
Граур С.І., Савченко А.В. ХАРАКТЕРИСТИКА ЕЛЕМЕНТІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ ЛАНЦЮГІВ.....	209
Карпов В.А. ІНСТРУМЕНТИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	211
Коробко Ю.В., Кіфа В.В. ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА ДЕРЖАВИ: ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ.....	213
Костирко П.Д. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕФЕКТИВНОГО ЗБЕРІГАННЯ ЗЕРНА У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	215
Луценко М. РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.....	217
Маєвський О.В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНАЛІЗУ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	219
Несміянова Г.М. РЕНТНІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	220
Роман Т.М. АНТИКРИЗОВА ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ.....	223
Совщак С.С. ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ.....	226
Таранов М.А., Нерознак Є.Б. ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ.....	228
Федорчук Н.С. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	230

СЕКЦІЯ 10 «ЗБАЛАНСОВАНІ ЕКОНОМІЧНІ ПРОЦЕСИ В СУСПІЛЬСТВІ ТА БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ»

Алексєєнко Ю.С. ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	233
Богославець В.О. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РЕГІОНІВ – ЯК СКЛАДОВА ЇХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	235
Вербовенко Ю.В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ РИЗИКІВ.....	237

Зотік А.Ю. ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ.....	240
Коротунова А.Г. ФАКТОРИ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ.....	242
Кравчук А.І. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ.....	244
Мельник Ю.В. БІЗНЕС-ІНКУБАТОРИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	246
Сандул Є.С. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ.....	248
Терехов О.С. НАПРЯМИ ДОВІРИ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ДО БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ.....	251
Халупенко В.І., Нішкурєнко І.А. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА АГРАРНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ.....	253

СЕКЦІЯ 11 «ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ»

Говгера І.Б. СІЛЬСЬКИЙ ТУРИЗМ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ.....	256
Михальчук Л.Ю. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ АГРОТУРИСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ.....	258

Наукове електронне видання

МОЛОДЬ, НАУКА, БІЗНЕС

Матеріали II міжнародної
студентської наукової конференції
м. Миколаїв, 2-3 жовтня 2018 р.

Технічний редактор:	Н.В. Бобровська
Комп'ютерна верстка:	Н.В. Бобровська